

Ortaokul ve
İmam Hatip Ortaokulu

TÜRKÇE

Ders Kitabı

Yazarlar

Tolga KIR
Emine KIRMAN
Seda YAĞIZ

DEVLET KİTAPLARI

İKİNCİ BASKI

....., 2019

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editör

Emine KIRMAN

Program Geliştirme Uzmanı

Özer AKSU

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Erhan DÜZGÜN

Rehberlik Uzmanı

Senem AŞKIN

Selma KARAARSLAN

Görsel Tasarım Uzmanı

Gonca GÜZELHAN

Sertaç ÖZMUTLU

ISBN 978-975-11-4603-8

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

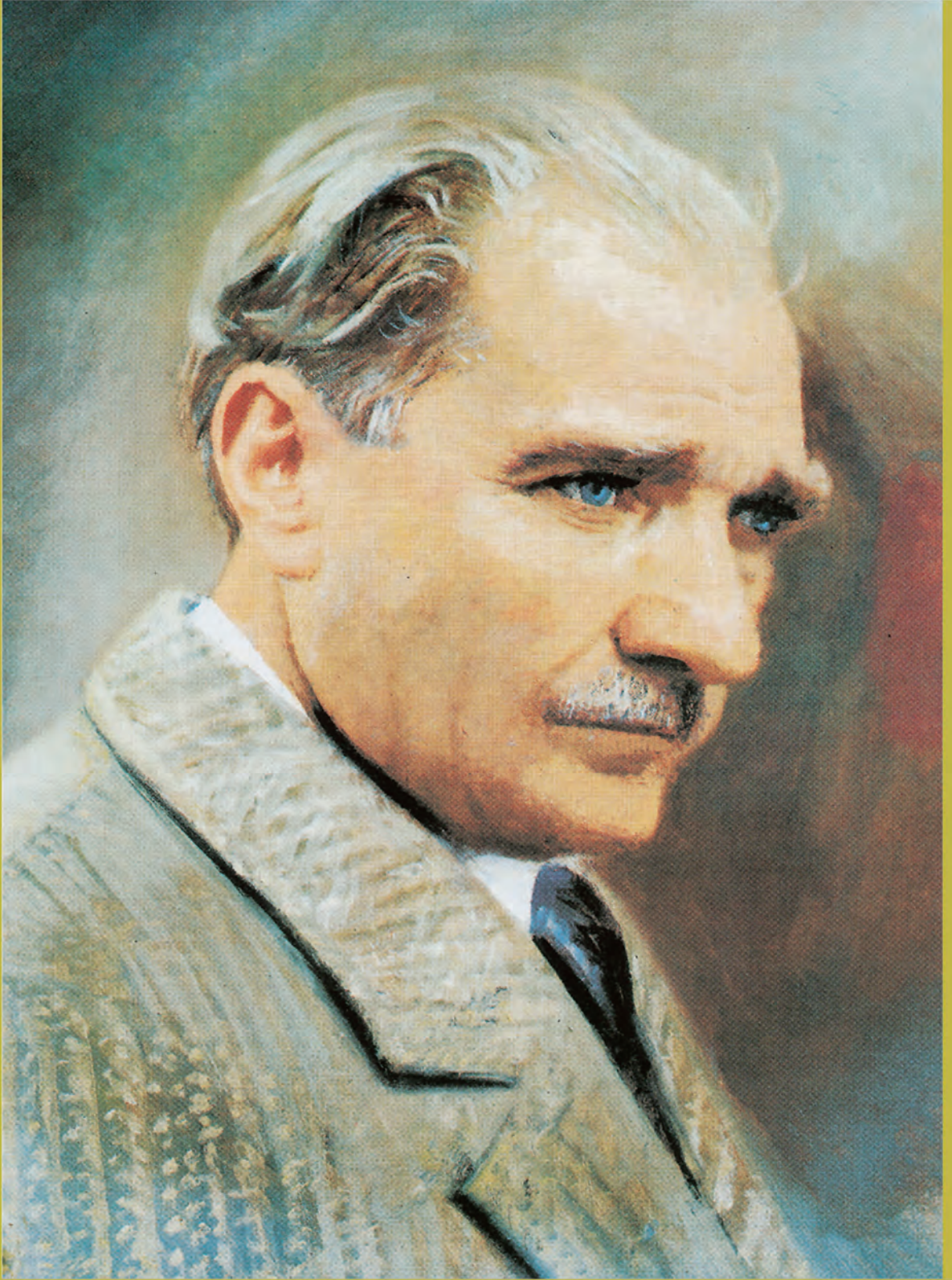
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

1.TEMA**Duygular**

Bir Dünya Düşünürüm.....	10
Çiçek Dürbünü.....	14
Ana İşsiz Kalınca.....	20
Karadut (Dinleme/İzleme Metni).....	28
Korku (Serbest Okuma Metni).....	33
Tema Değerlendirme Soruları.....	34

2.TEMA**Milli Mücadele ve Atatürk**

Atatürk'ü Gördüm Düşümde.....	38
Mürefteci Kadınlar ve Emin Astsubay.....	44
Sığırtmaç Mustafa'nın Öyküsü.....	52
Penceresi Sonsuzluğa Açılan Oda (Dinleme/İzleme Metni).....	60
Gün Doğacak (Serbest Okuma Metni).....	65
Tema Değerlendirme Soruları.....	68

3.TEMA**Okuma Kültürü**

Okumanın İşlevi.....	72
Kitaplarla Kurulan Dostluk.....	80
Okumak Düşünmek İçindir.....	86
Anne Frank'ın Hatıra Defteri (Dinleme/İzleme Metni).....	92
Hayat O Gün Çok Güzeldi (Serbest Okuma Metni).....	98
Tema Değerlendirme Soruları.....	100

4.TEMA**Erdemler**

Tahta Bisiklet.....	104
Kaplumbağayla İki Ördek.....	112
Kızgın Bir Lira.....	118
Akıllı Evlat (Dinleme/İzleme Metni).....	126
Bir Adam, Bir Köy, Bir Orman (Serbest Okuma Metni).....	130
Tema Değerlendirme Soruları.....	132

5.TEMA**Kişisel Gelişim**

Adını Göklere Yazdıran Çocuk.....	136
Başarıya Gitmek mi, Başarıyı Çekmek mi?.....	144
"A" Harfi.....	150
Mesele Kuyumcuyu Bulmakta (Dinleme/İzleme Metni).....	160
Çok Geç Diye Bir Zaman (Serbest Okuma Metni).....	167
Tema Değerlendirme Soruları.....	168

6.TEMA**Milli Kültürümüz**

Yusufoçuk.....	172
Karagöz Nedir?.....	178
Anadolu'da Kilim Demek.....	186
Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (Dinleme/İzleme Metni).....	192
Nasreddin Hoca Hikâyeleri (Serbest Okuma Metni).....	196
Tema Değerlendirme Soruları.....	198

7.TEMA**Sağlık ve Spor**

İki Tekerlekli Özgürlük.....	202
Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim.....	208
Karlı Dağların Arkadaşı Ol.....	214
Broşür (Dinleme/İzleme Metni).....	220
Bilim İnsanı Öyküleri (Serbest Okuma Metni).....	226
Tema Değerlendirme Soruları.....	228

8.TEMA**Sanat**

Âşık Veysel Şatıroğlu.....	232
Geleneksel Türk Sanatlarından Ebru.....	240
Ağaçtan Oyma Su Tası.....	246
Yaşayan İnsan Hazineleleri (Dinleme/İzleme Metni).....	254
Gize (Serbest Okuma Metni).....	261
Tema Değerlendirme Soruları.....	262
CEVAP ANAHTARI VE KAYNAKÇA.....	264

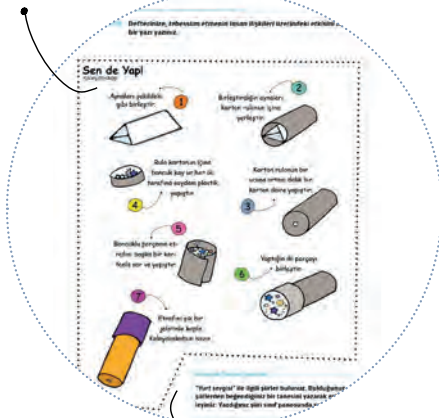
ORGANİZASYON ŞEMASI

Tema Adı

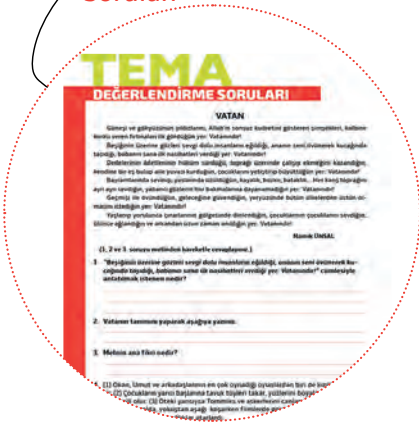
İşlenecek Metinler ve Serbest Okuma Metni

Sen de Yap Bölümü

Gelecek Derse Hazırlık Çalışmaları

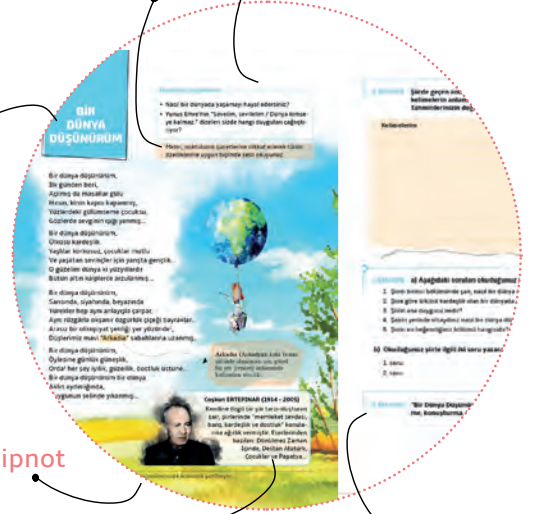
Tema Değerlendirme Soruları

Okuma, Dinleme/İzleme Yönergesi

Derse Hazırlık Çalışmaları

Metin Adı

Dipnot

Yazar Biyografisi

Metin Etkinlikleri

İzleme Metni

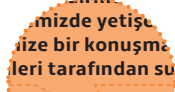
Dinleme Metni

Yazı Etkinlikleri

Metin Altı Soruları

Konuşma Etkinlikleri

Duygular

- 1 Bir Dünya Düşünürüm
- 2 Çiçek Dürbünü
- 3 Ana İşsiz Kalınca
- 4 Karadut
(Dinleme/İzleme Metni)
- 5 Korku
(Serbest Okuma Metni)

1. TEMA

BİR DÜNYA DÜŞÜNÜRÜM

Hazırlık Çalışmaları

- Nasıl bir dünyada yaşamayı hayal edersiniz?
- Yunus Emre'nin "Sevelim, sevilelim / Dünya kimse-ye kalmaz." dizeleri sizde hangi duyguları çağırı- rıyor?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek türün özelliklerine uygun biçimde sesli okuyunuz.

Bir dünya düşünürüm,
İlk günden beri,
Açılmış da masallar gülü
Hırsın, kinin kapısı kapanmış,
Yüzlerdeki gülümseme çocuksu,
Gözlerde sevginin ışığı yanmış...

Bir dünya düşünürüm,
Ülküsü kardeşlik.
Yaşlılar korkusuz, çocuklar mutlu
Ve yaşatan sevinçler için yarışta gençlik...
O güzelim dünya ki yüzyıllardır
Bütün altın kalplerce arzulanmış...

Bir dünya düşünürüm,
Sarısında, siyahında, beyazında
Yürekler hep aynı anlayışla çarpar,
Aynı rüzgârla okşanır özgürlük çiçeği bayraklar...
Arasız bir olimpiyat şenliği yer yüzünde¹,
Düşlerimiz mavi "Arkadia" sabahlarına uzanmış...

Bir dünya düşünürüm,
Öylesine günlük güneşlik,
Orda¹ her şey iyilik, güzellik, dostluk üstüne...
Bir dünya düşünürüm bir dünya
Aklın aydınlığında,
Duygunun selinde yıkanmış...

Arkadia (Arkadya): Eski Yunan şiirinde ulaşılması zor, güzel bir yer (cennet) anlamında kullanılan sözcük.

Coşkun ERTEPINAR (1914 - 2005)

Kendine özgü bir şiir tarzı oluşturan şair, şiirlerinde "memleket sevdası, barış, kardeşlik ve dostluk" konularına ağırlık vermiştir. Eserlerinden bazıları: Dönülmez Zaman İçinde, Destan Atatürk, Çocuklar ve Papatya...

¹"Yer yüzü" ve "orda" kelimeleri metnin orijinaline sadık kalınarak yazılmıştır.

- 1.Etkinlik** Şiirde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyiniz. Belirlediğiniz kelimelerin anlamlarını şiirden hareketle tahmin ederek yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

Kelimelerim	Tahminim

- 2.Etkinlik** a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz şiirden hareketle cevaplayınız.

1. Şiirin birinci bölümünde şair, nasıl bir dünya düşünüyor?
2. Şiire göre ülküsü kardeşlik olan bir dünyada yaşayan insanların özellikleri nelerdir?
3. Şiirin ana duygusu nedir?
4. Şairin yerinde olsaydınız nasıl bir dünya düşünürdünüz? Anlatınız.
5. Şiirin en beğendiğiniz bölümü hangisidir? Neden?

- b) Okuduğunuz şiirle ilgili iki soru yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. soru: _____
2. soru: _____

- 3.Etkinlik** "Bir Dünya Düşünürüm" şiirinde kullanılan söz sanatlarını (kişileştirme, konuşturma, karşıtlık, abartma) bularak yazınız.

4.Etkinlik

Sevgili Öğrenciler,

Her bireyin yemeye, gezmeye, eğlenmeye olduğu kadar sevmeye, sevmeye, üzülmeye, heyecanlanmaya, kızmaya da ihtiyacı vardır. Dolayısıyla duygular hayatı yönlendiren başlıca unsurlardır.

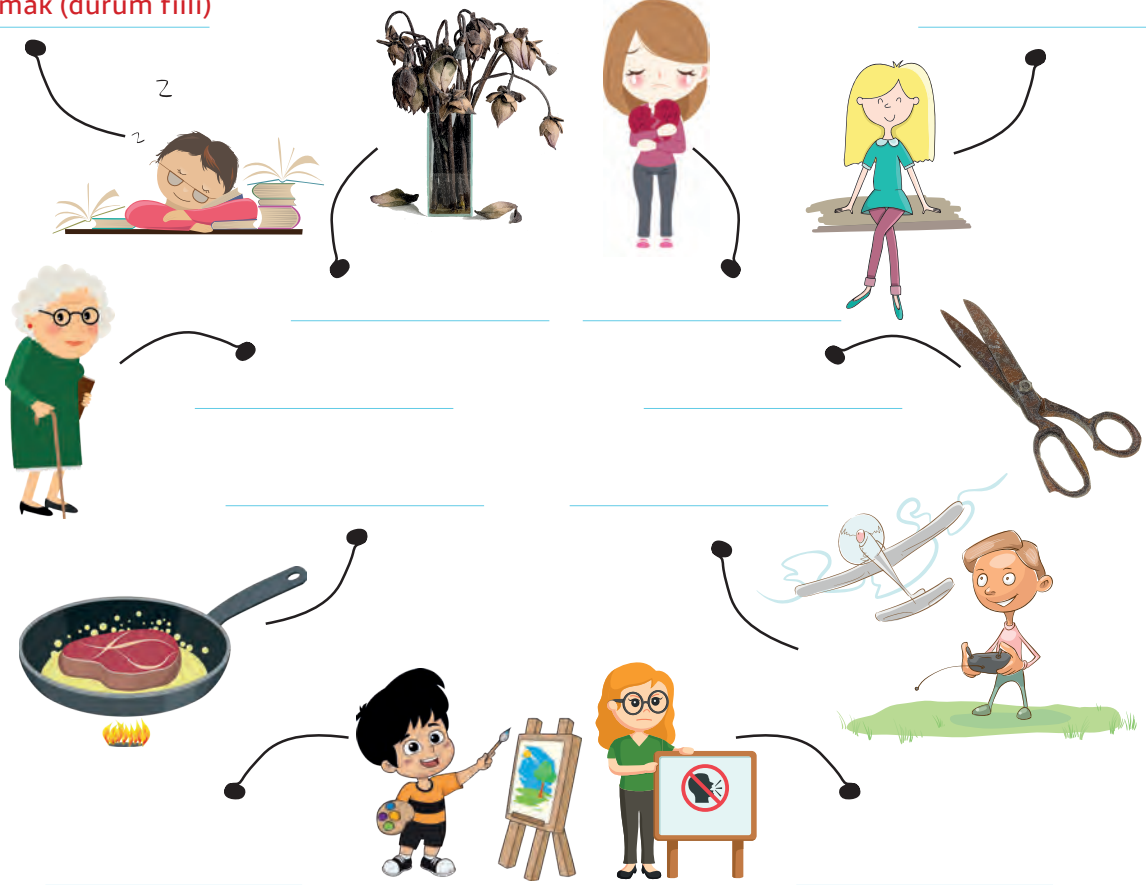
Yukarıdaki bilgiden hareketle "hayatınıza yön veren duygular" ile ilgili bir konuşma yapınız.

5.Etkinlik

Aşağıdaki fiilleri görsellerle ilişkilendirerek fiillerin anlam özelliklerini örnekteki gibi [iş (kılış), oluş, durum] ilgili boşluklara yazınız.

- kızartmak
- oturmak
- paslanmak
- üzülmek
- boyamak
- susmak
- uçurmak
- uyumak
- yaşlanmak
- solmak
- büyümek

uyumak (durum fiili)

6.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde koyu harflerle yazılmış fiillerin anlam özelliklerini örnekteki gibi yazınız.

- Ayşe ninenin sepette unuttuğu armutlar **çürümüş**.
- Çocuk sabaha karşı **uyumuş**.
- Yere düşen kalemli arkadaşıyla **topladı**.
- Doğan her güneşle seni **düşünürüm**.
- Üzüntüden Cemal dedenin saçları bir anda **beyazladı**.
- Bebek, ısıltılı gözlerle minik kediye **bakıyor**.
- Ağaçtan düşen çocuğun kolu **morardı**.
- Yüreğinin resmini gözlerinde **seyrediyorum**.
- Derse yetişebilmek için hızlı adımlarla **yürüyordu**.
- Dikkatsiz davrandığı için çantasını yere **düşürdü**.
- Zavallı çocuk utancından hemen **kızardı**.

Oluş fiili

7.Etkinlik “Benim Dünyam” konulu bir şiir yazınız. Yazdığınız şiirin içeriğine uygun bir başlık belirleyiniz.

ÇİÇEK DÜRBÜNÜ

Hazırlık Çalışmaları

- Nelerle mutlu olursunuz?
- Hayal kurmayı sever misiniz? Neden?
- "Hayaller, hayat baharının kelebekleridir." sözüyle anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Görünüşü tam bir dürbün gibiydi. Yalnızca rengi değişikti. Dürbünler koyu renklidir çünkü. Çocukların ellerine göre biraz iri. Biraz soğuk bir demire degeceğinizi düşündürür, biraz ür-kütücü. Üstelik bir dürbünle baktığınızda görüntü ya yanınıza iyice sokulur, ya büsbütün uzaklaşır sizden¹. Her ikisi de hoş sayılmaz bana göre.

Ama sözünü etmek istediğim onlardan değil. Görünüşü dürbünü andırsa da rengi sıcak ve canlı. Elinize aldığınızda tam avucunuza oturur. Asıl önemlisi, gözünüze tutup ışığa kaldırdığınızda bambaşka bir dünyaya götürür sizi. Ve bu dünya, ne burnunuzun dibine kadar sokulur ne de alabildiğine uzaklaşır. Birbirinden güzel renklerle ve biçimlerle oluşmuştur. Bir düş dünyasıdır.

¹ "Ya...ya" bağlaçları arasındaki virgülün kullanımı dönemsel bir farklılıktır.

Anladınız değil mi? **Çiçek dürbününden** söz ediyorum. Hani şu, değişik biçimlerde kırılmış renkli cam parçacıklarıyla ışığı bu-
luşturan. Hani şu, elinizde evirip çevirdikçe birbirinden değişik
görüntüler sergileyen. Doyumsuz güzellikleri içinde barındıran...

Çocukluğumda benim de bir çiçek dürbünüm vardı. Sessiz bir
odaya çekilmeyi, onunla baş başa kalmayı çok severdim. Pencere
önünde bir iskemleye yerleşir, saatlerce gözümden indirmezdim
onu. Zamanın nasıl geçtiğini anlamadan dalar giderdim, gözü-
mün önünde durmadan değişirdi görüntüler. Hem renkler de-
ğişirdi her kıpırdatışında hem biçimler. Renklerden yeni renkler çı-
kardı ortaya, biçimlerden yeni biçimler. Güzel olan, bunların
sürekli yenilenişiydi.

Çiçek Dürbünü: Bir ucu
buzlu camla kapatılan,
metal veya mukavvadan
bir boru içine yerleştirilmiş
aynaların aracılığıyla,
boru içine konulmuş
renkli küçük cisimlerin ve
görüntülerin oluşturduğu
çeşitli biçimleri gösteren
araç, kaleydoskop.

İçim yeni keşiflerin sevinciyle dolardı o yüzden. Çiçek dürbününden bakmak,
bana bir yolculuk gibi görünürdü. Yeni renklere, yeni biçimlere doğru bir yolculuk.
Elde ettiğim görüntüler, bana başka dünyalar olduğunu düşündürürdü. Bir yerler-
de gidip görebileceğimiz başka çiçekler, başka balıklar, başka kelebekler, başka
yıldızlar... Daha biçimleri tasarlanamamış, daha renkleri görülememiş, daha ko-
kuları duyulamamış, daha gizlerine varılamamış, daha adları konamamış nesneler
ve yaratıklar... Onların olabileceğini düşünmek büyük bir heyecan verirdi bana.
Yolculuklara çıkma isteğiyle dolup taşardım, çiçek dürbününü her elime alıştı.

Önceleri düşte kaldı yolculuklarım. Sonra yaşadığım evin, sokağın, kentin
dışına çıkmaya başladım. Sonra da başka ülkelere gezilerim oldu. Ama heyeca-
nım hiç azalmadı. Yolculuklar başka yolculuklara, insanlar başka insanlara, ülke-
ler başka ülkelere merak uyandırdı sürekli. Fırsat bulup, bulamadığımda zaman
yaratıp gezilere çıkmayı yıllar yılı sürdürdüm. Ve anladım ki bir zamanlar çiçek
dürbününde tanıştığımız renkler, biçimler dünyanın herhangi bir köşesinde çıka-
bilir karşımıza. Tasarlayamadığımız, göremediğimiz, duyamadığımız, tadamadığı-
mız şeylerle aslında iç içeyiz. Yaşamımızı zenginleştiren, güzelleştiren, daha önce
sözü edilmemiş değişik ayrıntılarla her an tanışabiliriz.

Yıllar yılı böyle pek çok tanıklığım oldu. Yolculuklarda beni şaşırtan pek çok
görüntüyle karşılaştım. Kimisi düşündürdü, kimisi her anımsayıta bir gülümseme
kondurdu dudaklarıma. Yıllar yılı özenle biriktirdim onları. Belleğimdeki bir çiçek dü-
rbününün içine doldurdum. Zaman zaman sessiz bir odaya çekilip o görüntülerle baş başa
kalmak için. Yeniden o yolculuklara çıkmak için.

(...)

(Kısaltılmıştır.)

Kemal ÖZER (1935 - 2009)

İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve
Edebiyatı Bölümünden mezun
olmuştur. Şiir, öykü, deneme,
anı, gezi yazısı, derleme,
çocuk kitapları gibi alanlarda
eserler vermiştir. Eserlerinden
bazıları: Gül Yordamı, Baba ile
Kız, Çiçek Dürbünü...

1.Etkinlik

Aşağıda, anlamları verilmiş olan kelimeleri metinden hareketle bularak bulmacaya yerleştiriniz.

Yukarıdan Aşağıya

1. Bir şeyin nasıl gerçekleşebileceğini düşünmek, zihinde hazırlamak.
3. Ortaya çıkarma, meydana çıkarma.
5. Benzer yanları bulunmak, çağrıştırmak.
6. Sır.

Soldan Sağa

2. Bilinip unutulmuş bir şeyi akla getirmek, hatırlamak.
4. Bazı şeyleri göstermek, tanıtmak veya satmak amacıyla herhangi bir biçimde, herkesin görebileceği bir yere yerleştirmek, teşhir etmek.
7. Kaleydoskop.
8. Arkalıksız sandalye.
9. Yaşananları, öğrenilen konuları, bunların geçmişle ilişkisini bilinçli olarak zihinde saklama gücü, dağarcık, akıl, hafıza, zihin.

2.Etkinlik a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Çiçek dürbününün özellikleri nelerdir?
2. Yazar, çocukluğunda çiçek dürbünüyle nasıl vakit geçirmiştir? Anlatınız.
3. Çiçek dürbününden bakmak yazara neden yolculuk gibi görünüyör? Açıklayınız.
4. Çiçek dürbününden baktığınızda neleri görmek isterdiniz? Anlatınız.
5. Sizce insanlar hayallerini çiçek dürbününün içine sığdırabilirler mi? Neden?
6. Etrafınıza çiçek dürbünüyle baksaydınız ne/neleri değiştirmek isterdiniz? Açıklayınız.

b) Okuduğunuz metinle ilgili iki soru yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. soru: _____
2. soru: _____

3.Etkinlik Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını belirleyerek boşluklara yazınız.

"Sıladan ayıрым gözümde yaşlar,
Sel olup taşacak bir gün derinden"
(Yusuf Ziya ULUSOY)

Kullanılan Söz Sanatı: _____

"Ceviz ağacı mahzun
Sen demiş, nereden bileceksin
İçimdeki sızıyı?"
(Ahmet EFE)

Kullanılan Söz Sanatı: _____

"Al elmalar yeşil dalı eğince
Yaprakların ucu yere değince
Bak o zaman topraktaki sevince"
(Abdurrahim KARAKOÇ)

Kullanılan Söz Sanatı: _____

4.Etkinlik Renklerin duygular üzerindeki etkisini anlatan bir konuşma yapınız. Konuşmanızı yaparken verilen sorulardan yararlanınız.

1. Renklerin anlamları hakkında neler biliyorsunuz?
2. Renklerin dili var mıdır?
3. Sizce hangi renk hangi duyguyu ifade eder?
4. Siz, hangi rengi seviyorsunuz? Neden?

5.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerin anlam özelliklerini örnekteki gibi gerekçesiyle beraber yazınız.

"Güneşte fazla kaldığından cildi bronzlaştı." cümlesindeki "bronzlaştı" fiili anlam özelliğine göre oluş fiilidir. Çünkü eylem öznenin iradesi dışında gerçekleşmiştir.

"İşten çıktıktan sonra evine doğru yürüdü." cümlesindeki _____ fiili anlam özelliğine göre _____ fiilidir. Çünkü _____

"Seni bir yerlerden hatırlıyorum." cümlesindeki _____ fiili anlam özelliğine göre _____ fiilidir. Çünkü _____

"Yeni aldığım çanta masanın üzerinde duruyordu." cümlesindeki _____ fiili anlam özelliğine göre _____ fiilidir. Çünkü _____

"Akşam yaptığımız kardan adam, sabahleyin erimişti." cümlesindeki _____ fiili anlam özelliğine göre _____ fiilidir. Çünkü _____

"Tabaktaki son lokmayı da iştahla yedi." cümlesindeki _____ fiili anlam özelliğine göre _____ fiilidir. Çünkü _____

"Misafirler için hazırladığı kek pişti." cümlesindeki _____ fiili anlam özelliğine göre _____ fiilidir. Çünkü _____

6.Etkinlik Aşağıdaki tabloyu örnekteki gibi uygun şekilde doldurunuz.

Cümleler	Çekimli Fiil	Haber/Dilek Kipi
Ablam odasında müzik dinliyor.	dinliyor	Haber Kipi (şimdiki zaman)
Konuşmadan önce mutlaka düşünmelisin.		
Çocuk yazılarının yer aldığı gazete çok beğenilmiş.		
Dışarıya çıkmadan önce izin isteyin.		
Dün verilen ödevlerin hepsini yaptım.		
Her pazar birlikte kahvaltı yaparız.		
Şirketteki toplantıya birlikte gidelim.		
Düzenlenen toplantıda yapılan çalışmalarını anlatacağız.		
Keşke herkes senin gibi anlayışlı olsa.		

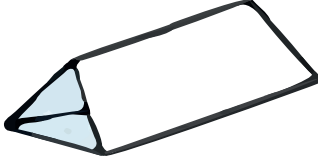
7. Etkinlik

Defterinize, *tebessüm etmenin insan ilişkileri üzerindeki etkisini* anlatan bir yazı yazınız.

Sen de Yap!

Kaleydoskop

Aynaları şekildeki gibi birleştir.

Birleştirdiğin aynaları karton rulonun içine yerleştir.

Rulo kartonun içine boncuk koy ve her iki tarafına saydam plastik yapıştır.

4

Karton rulonun bir ucuna ortası delik bir karton daire yapıştır.

3

Boncuklu parçanın etrafını başka bir kartonla sar ve yapıştır.

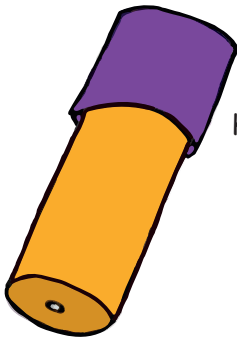
5

Yaptığın iki parçayı birleştir.

6

7

Etrafını şık bir jelatinle kapla.
Kaleydoskopun hazır.

Gelecek Derse Hazırlık

"Yurt sevgisi" ile ilgili şiirler bulunuz. Bulduğunuz şiirlerden beğendiğiniz bir tanesini yazarak ezberleyiniz. Yazdığınız şiiri sınıf panosunda sergileyiniz.

ANA İŞSİZ KALINCA

Hazırlık Çalışmaları

- "Özlem" duygusu sizin için ne ifade ediyor?
- Aile içi dayanışma nasıl olmalıdır? Açıklayınız.
- "Yurt sevgisi" ile ilgili ezberlediğiniz şiiri okuyunuz.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

Yurdumu Özledim

Atıl'ın annesi ve babası Almanya'dadır. Atıl'ı da oraya götürmeye karar verirler. Atıl heyecan, sevinç ve tedirginliği bir arada yaşar. Öğretmeni Atıl'a vatanını, Türklüğünü unutmaması gerektiğine dair nasihatlerde bulunur. Uzun, maceralı ve zor bir yolculuğun sonunda Almanya'ya varırlar. Atıl burada yeni okuluna başlar. Özellikle dil bilmemenin, farklı bir kültürden gelmenin sıkıntılarını yaşar ve Atıl'ın ilk günlerdeki heyecanı yerini mutsuzluğa bırakır. Bu nedenle okulunda uyum problemi yaşar ve başarılı olamaz. Bütün bu sıkıntıların ardından günden güne yüreğindeki yurt özlemi alevlenmeye başlar ve zaman zaman annesiyle birlikte köye dönme planları yaparlar. Babanın bütün direnmelerine rağmen bir türlü Almanya'ya alışamazlar, burada hayallerindeki yaşama ulaşamadıkları için köylerine temelli dönerler ve umutla her şeye yeniden başlarlar.

(Okuyacağınız metinde, Atıl'ın annesinin işsiz kalması üzerine evde aile fertleri arasında geçen konuşmaları içeren bölüm verilmiştir.)

ANA İŞSİZ KALINCA

Bir gün anası işten çok üzgün döndü. Atıl nedenini sorunca ağlamaklı bir sesle yanıtladı:

"Çalıştığım yerde işime son verdiler."

"Yani, işsiz mi kaldın?"

"Hee..." dedi ana. "He..."

Atıl'ın aklına bir zamanlar iş iş diye çırpınıp duran kaçak Hasan geldi. İçi cız etti.

"Eee? N'olacak¹ şimdi?"

Bu soruyu baba karşıladı.

"Ben çalışıyorum ya! Anana da işsizlik sigortasından üç beş kuruş verirler elbet. Şimdilik geçiniriz. Belki ilerde ona başka bir iş bulunur."

Atıl sorularını sürdürmeden duramadı.

"Anamı işten ne demeye çıkardılar?"

Ana, köylü diliyle art arda birkaç kez ilendikten sonra "İşveren, satışların azaldığını söylüyor." dedi. "Benimle birlikte birçok yabancı işçinin işine de son verdiler."

Baba kaşlarını çatarak söze karıştı.

"Susun gayrı! Kapatın konuyu! Çocuk ağzına düşecek sözler değil bunlar! Dert kocaman. Hem de günden güne daha çok büyümekte!"

Ana oğul suspus olup başlarını öne eğdiler.

¹Ne olacak?

Anaya iş bulunamıyordu bir türlü. Ama baba umudunu yitirmiyordu. Gücünün yettiğinde direnmeye kararlıydı. Anası arada bir "Haydi oğlum, okula git." diye yalvarıyordu.

Atıl'sa "Başım ağrıyor." ya da "Geç kaldım. Bu saatte gidersem almazlar!" diyerek anasını oyalıyordu. Her geçen gün okuldan biraz daha uzaklaşıyordu. Yöneticiler de onun arkasını aramıyorlardı. Atıl, beni istemedikleri apaçık ortada. Okula gitmeyen Alman çocukların ailelerine hemen mektup yazıyorlarmış. Beni arayıp soran yok. Köydeyken bu şekilde okuldan kaçsam öğretmenim peşimi bırakmazdı diye içleniyordu. (...)

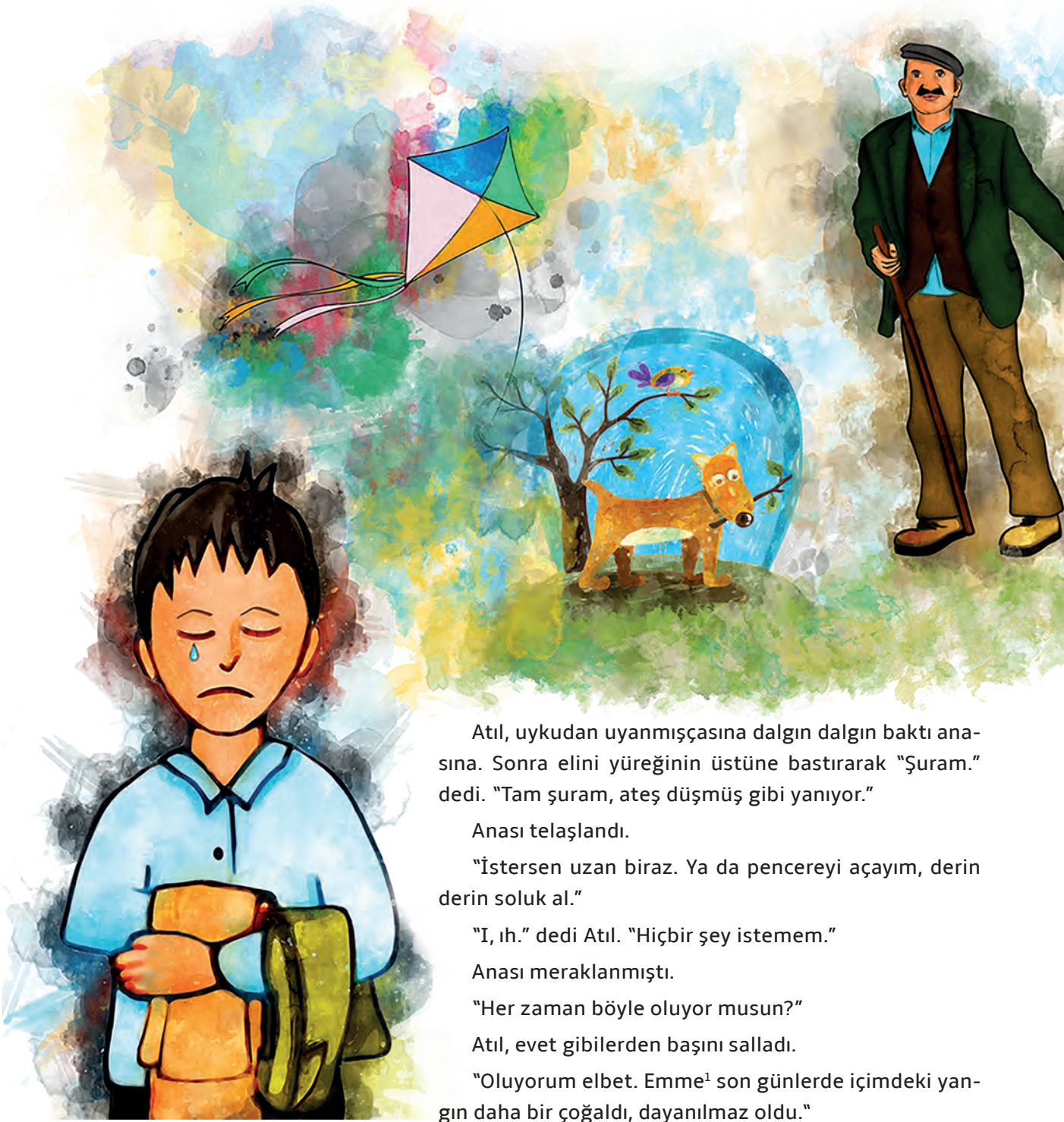
Ana ilk günler evi temizlemiş, tüm kirlileri yıkayıp ütülemişti. Giysileri ve yatak takımlarını elden geçirmiş, sökükleri dikip delikleri, yırtıkları yamamıştı. Bu arada hazırlanması uzun süren hamurlu köy yemeklerinden de yapmıştı sık sık. Ama hepsi bu kadardı. Daha sonraki günler boşluktan sıkılmaya başladı. Babaya "Komşu yok, gezip tozma olanağı yok, deliresim geliyor!" diye yakınmaya başlamıştı.

Bir gün can sıkıntısını gidermek için bavulları ve dolapları yerleştirmeye girişti. O sırada Atıl'ın köyden gelirken giydiği giysiler çıktı ortaya. Atıl hemen eline alıp bağrına bastı onları. Kaba kumaştan yapılmış pantolonu; soluk, yıpranmış gömleği; el örgü kazağı ve nakışlı yün çorapları; dirsek yerleriyle yakası yamalı ceket; lastik ayakkabıları... Ona köyü ve oradaki yaşamını anımsattı. Pantolonun paçasındaki kurumuş çamurlar çarptı gözüne. "Köyümün çamuru..." diyerek parmaklarının arasına alıp ovaladı. Avucuna dolan topraklara bakarken daldı gitti.

Köyündeki insanlar birer birer gözünün önüne geldi. Yaşlı, genç, çocuk, erkek, kadın... Onların konuşmaları, davranışları, sevinçleri, dertlenişleri, kavgaları, eğlenceleri... Sonra sokaklarda özgürce gezip duran kedileri, köpekleri, tavukları, horozları, çeşme ayaklarında eşinen ördekleri, kazları, sığırları anımsadı. Onların mö'leri, me'leri, vak vak'ları, gıt gıt'ları doldu kulaklarına. Öylesine yürekten bir "Ah!" çekti ki anası yerinden fırladı.

"N'oldun oğul? Bir yerin mi acıdı?"

Atıl, uykudan uyanmışçasına dalgın dalgın baktı anasına. Sonra elini yüreğinin üstüne bastırarak "Şuram." dedi. "Tam şuram, ateş düşmüş gibi yanıyor."

Anası telaşlandı.

"İstersen uzan biraz. Ya da pencereyi açayım, derin derin soluk al."

"I, ih." dedi Atıl. "Hiçbir şey istemem."

Anası meraklanmıştı.

"Her zaman böyle oluyor musun?"

Atıl, evet gibilerden başını salladı.

"Oluyorum elbet. Emme¹ son günlerde içimdeki yangın daha bir çoğaldı, dayanılmaz oldu."

¹Ama.

Bunları söylerken gözlerinden yaşlar boşandı. Ana, Atıl'ın önündeki giysileri gördü.

"Tuh, sana! Yoksa bunlara bakıp bakıp da köyü mü anımsadın? Bağrındaki ateş, sıla sızısı olmasın?"

Atıl buruk buruk gülümsedi.

"Sen özlemedin mi köyümüzü?"

Ana dertli dertli içini çekti.

"Açma bu sözleri şimdi, ört gitsin. Özlesem ne olacak, özlesem ne olacak? Elinden bir şey gelmiyor ki. Aslını sorarsan Ayşan kız burnumda tütüyor. Her gece düşümde yüzümü, kara kıvrıcık saçlarına gömüp doyasıya kokluyorum. Sonra ağlayarak uyanıyorum. Bir de bakıyorum ki ne Ayşan kız var ne de kıvrıcık saçları!"

Ana bunları söylerken burnunu çeke çeke ağlıyordu. Atıl onun gözyaşlarına dayanamazdı. Önündeki giysileri tez tez dürüp dolabın diplerine doğru tıktırdı. Sonra sordu. "Neden saklıyorsun bunları?"

"Bilmem." dedi ana. "Burada kimse beğenip giymez. Çöpe atma ya da tahta bezi yapmaya elim varmadı."

Bu olay Atıl'ın içindeki yurt özlemini alevlendirmişti. Ama yine de babasına hiçbir şey söylemiyor-
du. Birkaç kez Almanya'dan bıkip usandığını söylemeye kalkışmış,

babası "Seni buraya gezip eğlenerek keyfedesin diye getirmedim. Almanların vergi indirimi ve çocuk parasına kandım da doladım başıma. Ye, iç, rahatına bak. Tarlada, harmanda çalıştırmıyorum. Dağa, bayıra, çobanlığa salmıyorum. Karnın tok, sırtın pek. Başın çatı altında. Çocuk nazı çekemeyecek kadar yorgun ve bezginim. Apırsan da köpürsen de aklıma koyduğum kadar para kazanmadan gitmem buradan! Dişini sık, çeneni tut. Gücümü kıracak sözler etme!" diye sert çıkışlarla susturmuştu onu. Bu nedenle hep susuyordu Atıl. Kaygılarını, dileklerini, düşüncelerini içine gömüp susuyordu.

(...)

(Kısaltılmıştır.)

Gülten DAYIOĞLU (1935 -)

Romanlar, öyküler, radyo ve televizyon oyunları yazdı. Daha çok çocuk edebiyatıyla uğraştı. Çocuklar için birer hikâyelik yirmi altı küçük kitap yayınladı. Eserlerinden bazıları: Yurdumu Özledim, Neşeli Boyacı, Işın Çağı Çocukları...

1.Etkinlik a) Metinde geçen bazı kelimeler harfleri karışık olarak verilmiştir. Verilen anlamlardan hareketle kelimeleri düzenleyiniz.

- 1. ulosk _____
- 2. tumu _____
- 3. zömel _____
- 4. keçlinme _____

- 5. alıs _____
- 6. ilmenek _____
- 7. kurbu _____
- 8. yığak _____

- 1. Rengi atmış olan, solmuş, uçuk.
- 2. Ummaktan doğan duygu, ümit.
- 3. Bir kimseyi veya bir şeyi görme, kavuşma isteği, hasret, tahassür.
- 4. Kimseye belli etmeden bir şeyi kendine dert etmek, duygulanmak.
- 5. Gurbetteki bir kimse için doğup büyüdüğü ve özlediği yer.
- 6. Birinin kötü bir duruma düşmesi dileğini gönlünden geçirmek veya açıkça söylemek, beddua etmek.
- 7. Alınarak küskünlük gösteren, gücenmiş kimse.
- 8. Üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa.

b) Düzenlediğiniz kelimeleri anlamlarına uygun olarak birer cümlede kullanınız.

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

- 1. Atıl'ın annesinin işten üzgün dönmesinin nedeni nedir?
- 2. Atıl'ın okula gitmek istememesine neden olan sorunla ilgili çözüm önerileriniz nelerdir?
- 3. Metnin kahramanının köyden gelirken giydiği giysiler hangileridir?
- 4. Atıl'ın içindeki yurt özlemini alevlendiren olayı kısaca anlatınız.
- 5. Sizce kültürel farklılıklardan doğabilecek sorunlar nelerdir?
- 6. İnsanların anlaşabilmesi için aynı dili konuşması gerekir mi? Neden?

3.Etkinlik Okuduğunuz metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bularak yazınız.

Metnin Ana Fikri

Metnin Yardımcı Fikirleri

4.Etkinlik a) "Ana İşsiz Kalınca" metninde geçen deyimleri bularak anlamlarına uygun şekilde birer cümlede kullanınız.

b) Bulduğunuz deyimlerin metne olan katkısını belirleyerek yazınız.

5.Etkinlik Duygularımızı nasıl ifade ederiz? Anlatınız.

6.Etkinlik “Ana İşsiz Kalınca” metnini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetleyiniz.

“Ana İşsiz Kalınca” metnini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetleyiniz.

7.Etkinlik Aşağıdaki çekimli fiilleri örnekteki gibi birer cümlede kullanınız.

Aşağıdaki çekimli fiilleri örnekteki gibi birer cümlede kullanınız.

- **izlediler** ● kesmelisiniz ● söyler ● yazalım ● düşün ● gideriz
● **gizledik** ● çalışmışsın ● gezsek ● okuyacaklar ● görüyorum ● oynamalısın

- Basketbol maçını büyük bir heyecanla izlediler.

8.Etkinlik

Kendinizi “Ana İşsiz Kalınca” metnindeki kahramanın yerine koyarak Türkiye’deki bir arkadaşınıza ülkenize duyduğunuz özlemi anlatan bir elektronik posta yazınız.

Gelecek Derse Hazırlık.

Ülkemizde yetişen ağaç türleri ile ilgili araştırma yapınız.

KARADUT

Hazırlık Çalışmaları...

- Bitkilerin insan hayatındaki yeri ve önemi nedir?
- Meyve veren ağaçları diğer ağaçlardan ayıran özellikler neler olabilir?
- Bir meyve bahçeniz olsaydı hangi meyveyi yetiştirmek isterdiniz? Neden?

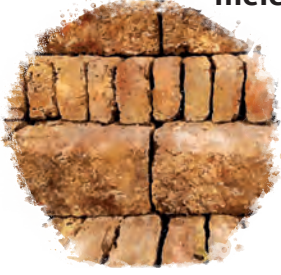
Metni, empati kurarak dinleyiniz.

Prof. Dr. Çağatay GÜLER (1951 -)

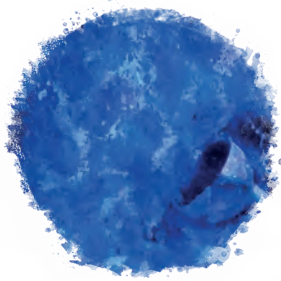
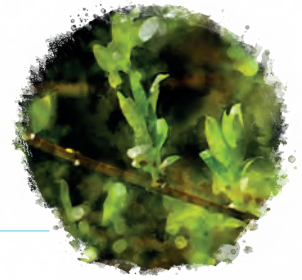
Halk sağlığı alanında tıp doktorudur. Çok sayıda öykü, şiir, bulmaca ve sudoku kitapları bulunmaktadır. Eserlerinden bazıları: Kendini Yazdıran Öyküler, Çevre Kirliliği ve Çocuk, Alır Giderim Düşlerimi...

1.Etkinlik Aşağıda, metinde geçen bazı kelimeler harfleri eksik olarak verilmiştir. Kelimeleri anlamlarından yola çıkarak bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

K__r__iç: Duvar örmekte kullanılmak için kalıplara dökülüp güneşte kurutulmuş saman ve balçık karışımı ilkel tuğla.

B__ __ak: Ağacın dal olacak sürgünü.

Ç__vi__: Eskiden çivit otundan, bugün yapay yollarla elde edilen, mavi renkli, sarılığını gidermek için çamaşırın son suyuna karıştırılan toz boya.

__eş__i: Yiyeceğin ve içeceğin tadı, tadımlık.

__at__k__: Engibeli yerlerden gelip geçenlerin ayak izlerinden oluşan, tekerlekli araç işlemeyen dar yol, çığır, keçi yolu, yolak.

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Yazar, karadut meyvesinin tadını nasıl anlatıyor?
2. Gömleğine karadut düşen konuğun sorununa ev halkı tarafından ne gibi çözümler üretilmiştir?
3. Hikâyenin konusu nedir?
4. Karadut ağacının kesilmesine neden olan olayı anlatınız.
5. Sizce metnin kahramanının karadut ağacına bağlanmasının nedenleri neler olabilir?
6. Çocuğun yerinde olsaydınız çok sevdiğiniz karadut ağacınızın kesilmesine engel olmak için ne gibi önlemler alırdınız?

3.Etkinlik Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz metinden hareketle doldurunuz.

Hikâyenin başlığını beğendim. Çünkü _____

Hikâyenin başlığını beğenmedim. Çünkü _____

Ben olsaydım, _____

4.Etkinlik Öğretmeninizin yönlendirmesiyle gruplara ayrılınız. Ve her grup için birer sözcü belirleyiniz. Ülkemizde yetişen ağaç türleriyle ilgili yaptığınız araştırmadan hareketle defterinize bir konuşma metni hazırlayınız. Hazırlamış olduğunuz metin grup sözcüleri tarafından sunulacaktır.

5.Etkinlik "Karadut" metninde başvuru düşünceyi geliştirme yollarını (tanımlama, karşılaştırma, benzetme) kullanarak örnekteki gibi yazınız.

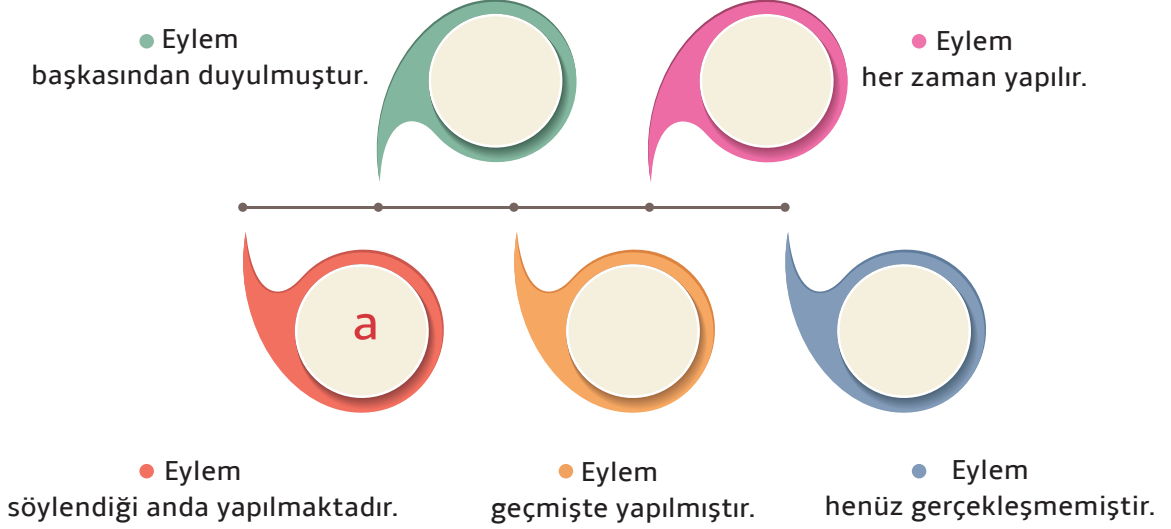
Evin girişinin solunda dev bir ceviz ağacı vardı. (Benzetme)

6.Etkinlik "Karadut" metnindeki örtülü anlamları belirleyerek örnekteki gibi yazınız.

"Mevsimi geldiğinde meyveye dönerdi çiçekler." cümlesinden "Mevsimi gelmediğinde çiçeklerin meyveye dönmediği" anlamına ulaşabiliriz.

7.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde koyu harflerle yazılmış çekimli fiilleri inceleyiniz. Eylemin zamanını dikkate alarak cümleleri örnekteki gibi eşleştiriniz.

- a) Ayşe yarınki piknik için hazırlık **yapıyor**.
b) Eve gelir gelmez odasına **gitmiş**.
c) Yazın hep beraber güzel bir tatil **yapacağız**.
ç) Günün ilk saatlerinde deniz kenarında **yürürüm**.
d) Makalesini geçen yıl dergide **yayımladı**.

8.Etkinlik Aşağıdaki fiilleri şimdiki zaman kip ekiyle çekimleyerek birer cümlede kullanınız. Bu fiillerin çekimlenmiş hâllerinde oluşan değişimi açıklayınız.

gizlemek: _____
kaplamak: _____
oynamak: _____
cevaplamak: _____

Oluşan Değişimin Nedeni _____

9.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde koyu harflerle yazılmış fiillerin hangi durumu ifade ettiğini örnekteki gibi işaretleyiniz.

Cümleler	Şart Bildiren	Gereklilik Bildiren	İstek Bildiren	Emir Bildiren
Yarına kadar bu parayı vermeliyim .		✓		
Zamanında yola çıkarsak geç kalmayız.				
Ona her şeyi olduğu gibi anlatalım .				
Evden çıkarken anahtarını yanına alsın .				
Gitmeden onu bir daha göreyim .				
Aldığın çiçekleri her gün sulamalısın .				

10.Etkinlik Kendinize bir meyve bahçesi oluşturunuz. Oluşturduğunuz meyve bahçesini ve içinde yer alacak ağaçların özelliklerini betimleyici anlatım biçimini kullanarak yazınız.

KORKU

Serbest Okuma Metni

Bahtiyar VAHAPZADE (1925 - 2009)

Eserlerinde Azerbaycan Türkçesi-
ni özenle kullanan Vahabzade,
Azerbaycan'da "Halk Şairi"
adıyla anılır. Eserlerinden
bazıları: Yücelikte Ten-
halık, Şehitler, Ömürden
Sayfalar...

Benim sol elimde yanık yeri var,
O bana **töhfedir** çocukluğumdan.
Odun, odluğundan habersiz vaktler
Elimi mangalda yandırmışım ben.

Bana "cız" dediler,
Ama korkmadım.
Elimi yandırıp tanıdım odu,
Benim hayada ilk tanıdıklığım
Oddan başladı.

Okşadı gözümü hele çocukken
Ocağın al **elvan** alevi, közü.
Dünyaya geleli, bilmem ki neden,
Neye vurulduksa o, yaktı bizi.

Ben oddan korkmadım yanana kadar.
Ben korku bilmedim **kanana kadar**.
Öyle ki yandım,
Odlu oynamaktan korktum, dayandım.
Başlandı korku
Başlandı **itiyat**
Başlandı hayat!

*Metinde geçen Azeri Türkçesine
özü bazı kelimeler ve anlamları
aşağıda yer almaktadır.*

Töhfə: Hediye.

Elvan: Renkli, çeşitli.

Kanana kadar: Anlayana kadar.

İtiyat: Sakınmak.

Bahtiyar VAHAPZADE

ŞÜKÜRLER OLSUN

Bir dostum anlatırken bana pek tesir etmişti, aynı derecede tesirli bir şekilde size anlatılamayacağımı bilmem ama bana pek manalı görünen o sözleri sizlerin de duymanızı istiyorum. O dostum günün birinde, yaşlı bir ahabıyla bir büyük binanın dış merdivenlerini çıkıyormuş. Yaşlı zat her basamağı çıkışında bir kere durur, dudakları arasından bir şeyler mırıldanmış. Dostum da durur, onun yeni bir basamağı aşmaya girişmesini sabırsızlıkla beklemiş.

Yaşlı insanlar, hele okumuş yazmış kimseler, pek duygulu olurlar. Kendilerinden daha genç olanların kendi hareketlerini seyrederken ne düşündüklerini tecrübelerine dayanarak sezmeye çalışırlar ve çoğu zaman sezerler de.

Yaşlı zat, yeni bir basamağı da aşmış dudaklarındaki anlaşılmaz mırıltıyı bitirdikten sonra dostuma dönerek:

"Sana benim bu hâlim biraz garip görünüyor değil mi? Hakkın var. Ben her basamağı aştığımda Allah'ıma bir kere şükrediyorum. Sen şimdi bunun manasını anlayamazsın. Fakat bir gün gelecek sen de merdiven basamağını aşmanın dahi bir kere değil, bin kere şükretmeye değer bir hadise olduğunu anlayacaksın!" demiş.

(...)

Şevket RADO
(Kısaltılmıştır.)

(1, 2 ve 3. soruyu metinden hareketle cevaplayınız.)

1. Yazarı etkileyen olay nedir?

2. "Yaşlı insanlar, hele okumuş yazmış kimseler, pek duygulu olurlar." sözüne katılıyor musunuz? Neden?

3. Okuduğunuz metnin ana fikrini yazınız.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim cümlelerin anlamına uygun kullanılmamıştır?

- A) Hemen haber uçurun anneme, ağabeyim geliyormuş.
- B) İnsanları hafife almamın sonucu ağır oldu.
- C) Ben yıllarca onun hasretini çektim.
- D) Bu eşyaları atmaya bir türlü dilim varmıyor.

5. Aşağıdaki çekimli fiillerin hangisinde zaman anlamı vardır?

- A) Bu yılın sonunda üniversiteli olacaksın.
- B) Boş vakitlerini güzel bir şekilde değerlendirmelisin.
- C) Bari bu işleri de ben yapayım.
- D) Anadolu'yu baştan başa gezsek.

6. Aşağıdaki çekimli fiillerin hangisinde dilek anlamı yoktur?

- A) Yağmur yağmasa da oyun oynasak.
- B) Dün fuardan telefon aldı.
- C) İşimiz bitince biraz dinlenelim.
- D) Okuldan çıkar çıkmaz eve gel.

7. Aşağıdaki koyu harflerle yazılmış fiilleri belirttikleri anlam özelliklerine göre eşleştiriniz.

- a. Askerlikte çektiğimiz fotoğrafları **çerçeveleteceğiz**.
- b. Kardeşimin erkenden kalkmasına oldukça **şaşırmış**.
- c. Akşama doğru karnı çok **acıkmış**.
- ç. Dertlerini bize bir bir **anlatır**.
- d. Gün boyunca bulaşık yıkadığından elleri **buruşuyor**.
- e. Dayısı bugünlerde çok **zayıflamıştı**.
- f. Kitabın sayfalarını teker teker **kontrol ettim**.

İş (kılış) Fiilleri

Oluş Fiilleri

Durum Fiilleri

8. Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını belirleyerek boşluklara yazınız.

"Dal bir gün dedi ki tomurcuğuna:
– Tenimde bir yara işler gibisin."
(Ahmet Kutsi TECER)

Kullanılan Söz Sanatı:

"İşte doğduğun eski evdesin birden
Yolunu gözlüyor lamba ve merdiven"
(Ahmet Muhip DIRANAS)

Kullanılan Söz Sanatı:

"Güneş her akşam batıp her gün doğuyorsa
Çiçekler solup solup tekrar açıyorsa"
(Cemal SAFİ)

Kullanılan Söz Sanatı:

"Bir ah çeksem dağı taşı eritir,
Gözüm yaşı değirmeni yürütür."
(Karacaoğlan)

Kullanılan Söz Sanatı:

Millî Mücadele ve Atatürk

- 1 Atatürk'ü Gördüm Düşümde
- 2 Mürefteî Kadınlar ve Emin Astsubay
- 3 Sığırtmaç Mustafa'nın Öyküsü
- 4 Penceresi Sonsuzluğa Açılan Oda 🎧
(Dinleme/İzleme Metni)
- 5 Gün Doğacak
(Serbest Okuma Metni)

2. TEMA

ATATÜRK'Ü GÖRDÜM DÜŞÜMDE

Hazırlık Çalışmaları

- Atatürk'ün kişilik özellikleri hakkında bildiklerinizi anlatınız.
- Sizce Atatürk'ün kişilik özelliklerinden hangisi ya da hangileri onu başarılı bir lider yapmış olabilir? Anlatınız.
- Aşağıdaki görsellerin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Metni, türün özelliklerine uygun biçimde okuyunuz.

Sizler yaşadıkça çocuklarım
Ben de yaşıyorum demek,
İşte aranızdayım Ahmetler, Mehmetler'le,
Sizler yaşadıkça çocuklarım
El ele
Yanınızdayım

Sizler yaşadıkça çocuklarım
Daha ferah içim,
Gök daha geniş denizler daha geniş,
Vatan ya vatan,
Vatan sonsuzluktan gelmiş
Sonsuzluğa açılan yol
Vatan siz.

Sizler yaşadıkça çocuklarım
Bilin ki
Ben de yaşarım,
Bir sevinç düştü mü içinize
Bir keder düştü mü içinize
Bilin ki
Aranızda ben varım.

Abdullah Rıza ERGÜVEN (1925 - 2001)

İlk şiiri 1941 yılında Yedigün dergisinde yayımlandı. Çeşitli dergi ve gazetelerde şiir, çeviri, inceleme-araştırma, eleştiri ve deneme türünde yazılar yazdı. Eserlerinden bazıları: Yunus Emre, Kiraz Ağacı, Yalnızlar...

3.Etkinlik Atatürk'ün ülkemizin kalkınması için neler yaptığını öğretmeninizin yönlendirmelerini dikkate alarak anlatınız.

4.Etkinlik Abartma ve duygu belirten ifadelerin geçtiği cümleleri "Atatürk'ümüz" metninden bularak yazınız.

ATATÜRK'ÜMÜZ

"Türk'e ait her şeyin içinde o vardı, onun gölgesi meydanları dolduruyor, onun kahraltısı dağ başlarını tutuyor. Onun bakışı en uzak dağların ucuna, en geniş ovaların sonuna, içimiz kadar kapalı ve kuytu köşe bucaklara uzanıyordu. Kımıldayan, fırlayan, sıçrayan her şeyde onun şimşeginden bir çizgi vardı. Her ev, her gün, kendi aile reisinden bir haber bekler gibi ondan bir işaret almaya alışmıştı. Kara haberden sonra hem de nasıl, her şey birdenbire söndü. Nasıl, nasıl!.. Sanki onsuz dağlar karardı, onsuz dallar kurudu, onsuz mesafe bomboş kaldı. Şimdi bütün gözler yaşlı, benizler uçuk, dudaklar kilitli... Sanki her evden bir cenaze çıktı."

Peyami SAFA

5.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde koyu harflerle yazılmış fiilleri örnekteki gibi eşleştiriniz.

Beni tanıdıkça daha çok **seveceksiniz**.
Yaşlı kadın, çocuğa kocaman bir bardak süt **getirdi**.
Yüksekleri hedefleyenler küçük işlerle vakit **kaybetmezler**.
Hafta sonları yüzme kursuna **gidiyorum**.
Okulundaki şiir dinletisine sen de **katılmalısın**.
Tecrübe basamaklarını hata yapa yapa **tırmanırız**.

- 1. tekil kişi
- 2. tekil kişi
- 3. tekil kişi
- 1. çoğul kişi
- 2. çoğul kişi
- 3. çoğul kişi

6.Etkinlik Aşağıdaki paragraflarda kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını bularak altlarındaki boşluklara yazınız.

Benzetme

Karşılaştırma

Tanımlama

Oyun kavramının tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Bundan yüzyıllar önce var olan oyun ve oyuncak, varlığını geliştirerek ve değişerek günümüze kadar sürdürmüştür. Eskiden çocuklar için oyun; mahalle aralarında oynanan yakan top, evcilik, körebe, saklambaç gibi eğlenceli aktivitelerdi. Şimdilerde ise değişen yaşam koşulları sebebiyle sokaklarında oyunlar oynanan mahalle kavramı yerini bilgisayar ve internet oyunlarına bırakmıştır.

Düşünceyi Geliştirme Yolu:

Soğuk demiri ne kadar döverseniz dövün, şekil veremezsiniz. Demirin yüksek ateşte kızdırılıp ondan sonra işlenmesi gerekir. Öğrenci de böyledir. İlgisi çekilmeden, öğrenmeye güdülemeden ona hiçbir şey öğretilemez. Öğrencinin öncelikle öğrenmeye hazır duruma getirilmesi gerekir. Yoksa soğuk demiri işlemeye uğraşmak gibi boşuna emek ve zaman harcanmış olur.

Düşünceyi Geliştirme Yolu:

Herhangi bir düşünceyi, duyguyu ve isteği başkalarına aktarmak için kullanılan yazı türüne mektup denir. Uzakta bulunan arkadaşına, akrabaya yazılabileceği gibi kamu kuruluşları arasında haberleşmeyi de sağlar. Mektupta kullanılacak anlatım karşıdaki kişinin bilgi ve kültür düzeyine göre belirlenir. Hemen hemen her konuda yazılabilen bu yazı türü aynı zamanda, kaleme alındığı dönemin özelliklerini yansıttığı için birer "belge" özelliği de taşır.

Düşünceyi Geliştirme Yolu:

Gelecek Derse Hazırlık

- Şerife Bacı
- Halime Çavuş
- Erzurumlu Kara Fatma
- Nezahat Onbaşı
- Nene Hatun

MÜREFTELİ KADINLAR VE EMİN ASTSUBAY

Hazırlık Çalışmaları

- Millî birlik ve beraberliğin önemini açıklayınız.
- Atalarımız Millî Mücadele Dönemi'nde ne gibi zorluklarla karşılaşmışlardır?
- Çanakkale Savaşı ile ilgili bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Metni, önemli gördüğünüz yerlerin altını çizerek okuyunuz.

Mürefte, Tekirdağ'ın Şarköy ilçesine bağlı küçük bir deniz kasabasıydı. Balkan Savaşı sırasında Bulgarların eline geçmişti. Onlar, burayı yakıp yıkmışlardı ama buna rağmen güzelliği yerindeydi. Bu yörede tuğla ocakları, ipekçilik ve bağcılık meşhurdur.

Mürefte, Çanakkale Savaşı sırasında çok önemli bir görev üstlendi: Yaralıları bakmak! Bunda Mürefteli kadınların da çok büyük katkısı vardı. Çanakkale'de yaralanan subay ve erlerimiz burada kurulan hastane ve bakım evlerine getirilerek tedavi ediliyordu. Bu sırada Mürefte'nin tek okulu da hastaneye dönüştürülmüştü. Okul sıralarının üzerine yataklar seriliyor, hastalar burada tedavi oluyordu. Her Mürefteli kadın, gönüllü hasta bakıcı ya da hemşireydi. Mürefteli kadınların canla başla çalışmaları gerçekten görülmeye değerdi. Her kadın, evinde yaptığı ev yemeklerini buraya getiriyor, yaralıları elleriyle yediriyordu. Hastalar bundan çok memnun kalıyordu. Zaten Mürefteli kadınların yakınları da askerdi. Yaralıları bakarken kocalarını, kardeşlerini hatırlıyor; kendilerini avutuyorlardı.

Mürefteli kadınların bu özverili davranışları yaralı askerlerimize büyük moral veriyordu. Çünkü kendilerini evlerinde gibi hissediyorlardı. Mürefteli Ayşeler, Fatmalar, Haticeler hep birlikte iş bölümü yaparak kimi çarşafı yıkıyor, kimi de yemek pişiriyordu. Kimisi de ağır yaralı askerlerin başından bir an olsun ayrılmıyorlardı. Onların ilaçlarını veriyor, yemeklerini yediriyorlardı.

15 Temmuz günü, Mersinli Astsubay Emin Bey, Yeşilsirt'ta yaralı bir askere yardım ederken atılan bir el bombasıyla sırtından yaralanmıştı. İlk tedaviden sonra sahra hastanesi için gerilere götürülmüştü. Buradan da bir gemiyle Mürefte'ye getirilmişti. Emin Bey, buraya gelirken Mürefteli kadınların ününü duymuştu. Doğrusu buraya gelmekten çok memnundu. Anlatılanlar inanılacak gibi değildi. Şimdiye kadar görülmemiş ilgiyle bakılıyordu hastalar. Emin Bey, Mürefte'deki

okul hastaneye yatırıldı. Hemen sıcak suyla yıkandı ve temiz giysiler giydirildi. Tırnakları kesildi, tıraş edildi. Sonra sıraların üzerindeki bir yatağa yatırıldı. Başına ise kimliği yazıldı:

— Mersinli Astsubay Emin Bey.

Daha sonra Emin Bey'e tereyağı sürülmüş ekmek, çay, peynir getirdiler. Ardından da süt ve yoğurt getirdiler. Ayrıca ihtiyacı olur diye (...) bir de mendil verildi. Çarşafların, mendillerin ve pijamaların üzerine el işlemeyle "Mürefteci Kadınlar" yazıyordu.

Savaşın, seferlerin sıkıcı ve bunaltıcı yaşamından sonra böyle şefkat dolu bir yuva tüm çekilenleri unutturuyordu. İnsanın buradan ayrılması gelmiyordu. Bu güzel karşılamadan sonra Emin Bey derin bir uykuya daldı. Uyandığında ise başında (...) genç bir kadın, elinde ilaçla bekliyordu. Bu genç kadının ismi Serpil'di.

Serpil Hanım onun uyandığını görünce,

— Emin Bey, geçmiş olsun. Lütfen ilacınızı alır mısınız, dedi.

— Teşekkür ederim!

— İsminizi öğrenebilir miyim?

— Serpil...

— Burası ne güzel böyle, siz de Mürefteci misiniz?

— Evet. Benim eşim de Sina Cephesi'nde. Sekiz aydır haber alamıyorum. Buraya gönüllü olarak katıldım. Evde boş boş oturacağıma burada sizlere hizmet ederim, dedim. Böylece canım da sıkılmaz. Sizleri görünce eşimi görmüş gibi oluyorum. Acaba şimdi onlar ne hâldedir?

— Oraları bilirim. Beyrut Astsubay Okulu'nda¹ okumuştum, eğitim için çöle giderdik. Oraları çöldür. Sık sık fırtınalar olur. Çok da sıcaktır. Allah kocanıza kolaylık versin.

Bu sırada Serpil Hanım'ın gözlerinden yaşlar boşaldı. Emin Bey buna çok üzüldü.

— Kusura bakmayın sizi üzdüm galiba. Sadece oralarını size anlatmaya çalışmışım.

— Önemli değil efendim. Ne fark eder. Ha benim kocam ha başkasının... Vatan hizmeti değil mi? Neyse ben artık gideyim de başka hastaların ilaçlarını vereyim. Tekrar gelirim.

Emin Bey, Serpil Hanım'ın hüzünlü hâinden çok etkilenmişti. Özellikle (...) gözlerindeki derin hüznü onu daha da üzmüştü.

Dışarıdan sık sık top sesleri geliyordu. Oysa burası cepheye çok uzaktı. Emin Bey yanındaki askere:

— Buralar da mı bombalanıyor, dedi.

¹İlgili kelimenin yazımında kullanılan kesme işareti dönemsel bir farklılıktır.

— Evet, komutanım. Sık sık bombalanır. Geçenlerde şu ilerdeki sanatoryum bombalanmış, çok sayıda yaralı asker şehit olmuştu. İngiliz (...) bu, hiç durur mu? Hastaneleri bile bombalıyorlar. Önce balonlarla yön buluyor, yerini belirliyor sonra da gemilerle bombalıyorlar.

— Desene burada da rahat yok insana!

— Evet, öyle komutanım.

Akşam yemeğinden sonra Serpil Hanım tekrar koğuşları dolaşmaya başladı. Yemekten sonra hastalara tek tek ilaç veriyordu. Emin Bey'in yanına da geldi. İlacını verdi.

Emin Bey:

— Serpil Hanım, burada da bize rahat yok baksanıza. Sık sık top sesleri geliyor.

— Evet efendim. Burada da rahat yok. İngiliz gemileri buraları da bombalıyor. Bazen uçaklar üzerimizden geçerken bomba atıyorlar. Binaların üzerinde Hilal-i Ahmer (Kızılay) işareti olduğu hâlde...

— Cephe de öyleydi. Tepelerin arkasına yaptığımız sahra hastanelerini bile bombalıyorlardı. Haa unuttum, eşinizden bir haber var mı?

— Yok komutan... Neredee? Daha bir yıllık evliydik. Bu savaş bizi erken ayırdı. Allah izin verirse sağ salim gelir ve kurtuluşa beraber seviniriz.

— İnşallah sağ salim gelir.

Astsubay Emin Bey burada çok iyi bakıldı. Yirmi gün içinde yaraları iyileşti ve cepheye döndü. Hastanedeki son günlerinde Serpil Hanım'ı görememişti. Ayrılırken ona teşekkür ederek vedalaşmak istedi. Kime sorduysa bilmiyoruz, dediler. O da Serpil Hanım'a bir mektup yazarak veda etti. Bunu da Başhemşire Hatice Hanım'a verdi. Serpil Hanım'ın asaleti, hüznü çakır gözleri, Emin Bey'in aklından asla çıkmadı.

Emin Bey, Çanakkale Savaşı'ndan sonra -ilginç bir tesadüf sonucu- Sina Cephesi'ne gitti. Burada savaşırken patlayan bir top mermisiyle 30 Ekim 1917 günü iki gözünü de kaybetti. O uğursuz günü asla unutmadı (...)

Hep müteşekkir kaldı Mürefteli kadınlara...

(Kısaltılmıştır.)

Ercan DOLAPÇI (1965 -)

Lise yıllarından itibaren gazetecilikle uğraşmıştır. Çeşitli dergi ve gazetelerde muhabirlik yapmıştır. Eserlerinden bazıları: Millî Mücadele'de Kadın Kahramanlar, Göklerin Kızı Sabiha Gökçen, Büyük Vatan Savunması Çanakkale...

3.Etkinlik a) "Mürefteli Kadınlar ve Emin Astsubay" metninden deyimlerin kullanıldığı cümleleri bularak örnekteki gibi kutulara yazınız.

66

Balkan Savaşı sırasında
Bulgarların eline geçmişti.

99

66

99

66

99

66

99

b) Bulduğunuz deyimlerin metne olan katkısını belirleyiniz.

4.Etkinlik Görselleri verilen ana karakterlerin adlarını ve özelliklerini metinden hareketle altlarına yazınız.

5.Etkinlik Metni, okurken altını çizdiğiniz bölümlerden hareketle özetleyiniz.

6.Etkinlik Seçtiğiniz kadın kahramanlardan birisiyle ilgili hazırladığınız sunumu yapınız.

Şerife
Bacı

Erzurumlu
Kara Fatma

Nene
Hatun

Nezahat
Onbaşı

Halime
Çavuş

7.Etkinlik Aşağıdaki metinleri okuyarak soruları cevaplayınız.

A Metni

Gözlerimi biraz sağa çevirdim, güzel bir yamacın eteklerindeki muhteşem çam ağaçlarını kendilerine mahsus bir seda ile beni müjdelerken gördüm. Bakışlarımı sola çevirdim. Başımı kaldırdım, gölgesinde dinlendiğim ağacın yapraklarına baktım.

B Metni

Mürefteci kadınların bu özverili davranışları yaralı askerlerimize büyük moral veriyordu. Çünkü kendilerini evlerinde gibi hissediyorlardı. Mürefteci Ayşeler, Fatmalar, Haticeler hep birlikte iş bölümü yaparak kimi çarşafı yıkıyor, kimi de yemek pişiriyordu.

a) Metinlerin hangisinde yazar olayın kahramanıdır?

b) Hangi metinde yazar başkalarının başından geçen olayları anlatmıştır?

c) Birinci tekil kişi ekleriyle çekimlenen fiiller hangi metinde yer almıştır? Neden?

ç) Üçüncü tekil kişi ekleriyle çekimlenen fiiller hangi metinde yer almıştır? Neden?

8.Etkinlik a) Aşağıda mastar hâlinde verilmiş fiilleri istenen kip ve kişi ekleriyle çekimleyerek örnekteki gibi yazınız.

göstermek	duyulan geçmiş zaman	3. çoğul kişi	göster-miş-ler
sormak	gereklilik kipi	2. çoğul kişi	
araştırmak	şart kipi	1. çoğul kişi	
yazmak	gelecek zaman	1. tekil kişi	
temizlemek	emir kipi	2. tekil kişi	
çekmek	şimdiki zaman	3. çoğul kişi	
beklemek	istek kipi	1. tekil kişi	
görüşmek	bilinen geçmiş zaman	3. tekil kişi	

b) Çekimlediğiniz fiillerin anlamlarında oluşan değişiklikleri yazınız.

9.Etkinlik “Birlik, beraberlik, vatan, fedakârlık, savaş, özgürlük, millet” kelimelerinden yola çıkarak A4 kağıdına “Millî Mücadele” temalı bir şiir yazınız. Yazdığınız şiire uygun bir başlık belirleyiniz. Şiirinizi sınıf panosunda paylaşınız.

Gelecek Derse Hazırlık

- “Atatürk’ün çocuk sevgisi” ile ilgili şiirler bulunuz. Bulduğunuz şiirleri yazarak sınıf panosunda sergileyiniz.
- Atatürk’ün çocuklarla ilgili sözlerini derleyiniz.

SİĞIRTMAÇ MUSTAFA'NIN ÖYKÜSÜ

Hazırlık Çalışmaları

- Toplamların geleceğinde çocukların nasıl bir yere sahip olduğunu nedenleriyle anlatınız.
- Atatürk'ün çocuklarla ilgili sözlerinden birkaçını arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Aşağıdaki görsellerin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri anlatınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

Yıl 1929... Mevsim yaz.

Sığirtmaç Mustafa; cılız, çelimsiz ve hastalıklı bir çocuktur. Bir akşamüstü, Yalova kırlığında, ineklerini önüne katmış çiftliğe dönüyordu. Yirmi kadar atlının kendine doğru yaklaştığını gördü.

Atlılar yakınına gelince en öndeki atından inip ona çiftliğe nereden gidileceğini sordu.

Mustafa:

"Siz yanlış yoldan gelmişsiniz." dedi.

Eliyle işaret ederek:

"Çiftliğe şu yoldan gidilir."

Karşısındaki, başını salladı.

"Adın ne?" diye sordu.

"Mustafa!"

Karşısındakinin yüzüne hemen bir gülümseme yayıldı.

"Benim adım da Mustafa, demek adaşız!"

Hemen ardından da sordu.

"Sen Gazi'yi tanır mısın?"

"Tanırım." dedi Sığirtmaç Mustafa.

"Onu sever misin?"

"Severim."

"Niçin seversin?"

Sığirtmaç Mustafa, Gazi'yi hep "Paşa" olarak duymuştu.

"Paşa olduğu için severim." dedi.

Bu yanıtı duyunca karşısındaki gülmeye başladı. Mustafa bozuldu buna. Yoksa bu adam kendisiyle eğleniyor muydu?

Karşısındaki sormaya devam etti:

"Sen ne iş görürsün Mustafa?"

"İşte şu gördüğün sığırları güderim."

"Ne kazanırsın?"

"Ayda üç lira."

"Peki, söyle bana, ayda üç lira senede kaç lira eder?"

Mustafa hesaplamaya çalıştı. Onun zorlandığını gören diğer atlılar, hemen araya girdi. Onların da yardımıyla hesap yapıldı.

"Otuz altı lira eder." dedi Sığırtmaç Mustafa.

"Sana bu otuz altı lirayı versem ne yaparsın?"

"Hiç... Almam ki!"

"Neden almıyorsun?"

"Otuz altı lira çok para!" durdu, düşündü Sığırtmaç Mustafa:

"Sonra nereden aldın diye sorarlar bana."

Kendine gülümseyerek bakan adam "Aferin oğlum." dedi. Yanındakilere döndü: "Böyle olmalı işte." Sonra cebinden bir avuç para çıkarıp Mustafa'ya uzattı:

"Al bu parayı." dedi. "Yol gösterdiğin için veriyorum sana! Kimse bir şey diyemez."

Sığırtmaç Mustafa, karşısındaki adama yeniden dikkatle baktı. Ciddi miydi, yoksa eğleniyor muydu, bir türlü karar veremedi.

Adamın uzattığı paralara karşılık, torbasındaki cevizleri göstererek:

"Bir şartla alırım." dedi. "Sen bu cevizleri alırsan ben de senin paranı alırım."

"Tamam." dedi karşısındaki adam. Cevizleri alıp karşılığında Mustafa'ya bir avuç parayı uzatırken yeniden adını sordu. Mustafa, adını bir kere daha söyleyince adam:

"Benim adım da Mustafa ama yanında Kemal'i de var." dedi. "Mustafa ile Kemal bir araya gelince ne olur?"

Sığırtmaç Mustafa şaşırdı. O an "Bu adam, sakın Mustafa Kemal olmasın?" diye geçirdi aklından. Karşısındaki bu kez:

"Beni başka yerde görsen tanır mısın?" diye sordu.

Başını salladı Sığırtmaç Mustafa.

"Tanımaz mıyım ya... Sen Gazi Mustafa Kemal Paşa'sın."

Atına atlayan Atatürk, diğer atlılarla birlikte oradan uzaklaşmaya başladığında Sığırtmaç Mustafa şaşkınlık içindeydi. Rüya görmüş gibiydi.

Ertesi gün, Sığırtmaç Mustafa'nın evlerinin önünde bir otomobil durdu. Mustafa'ya:

"Seni kaplıcalara götürmeye geldik, Gazi istiyor." dediler.

Bu habere çok sevindi Sığırtmaç Mustafa. Hemen otomobile atladı.

Otomobil, bir süre sonra kocaman bir binanın önünde durdu. Kocaman bir kapıdan geçip kocaman bir salona girdiler. Salonda bir adam ayakta durmuş ona bakıyordu.

"Hoş geldin, beni tanıdın mı?" diye sordu adam.

Sığırtmaç Mustafa hiç duraksamadan yanıtladı:

"Tanımadım. Hiç görmedim sizi."

Adam şaşırması gibi görünerek bir gün önce yol sorduğunu, sohbet ettiklerini, ceviz alıp karşılığında para verdiğini anlattı. Sonra da:

"Nasıl tanımadın beni?" diye sordu.

Mustafa ısrar etti. Ona, dün konuştuğu kişi olmadığını söyledi.

O sırada salonun perdelerinden biri aralandı. Atatürk çıktı ortaya.

Yaklaşık Mustafa'nın saçlarını okşadı.

"Aferin oğlum, sandığımdan da dikkatliymişsin." dedi. "Bu konuştuğun bana benzeyen bir arkadaşım ama sen bunu kolayca fark ettin."

Sığırtmaç Mustafa, hemen koşup elini öptü.

Atatürk:

"Mustafa, seni çiftliğime kâhya yapacağım, ister misin?" diye sordu.

Mustafa, kâhyanın anlamını bilmiyordu.

"Kâhya ne demek?"

"Çobanların en büyüğü demek!"

Mustafa, karşılık vermedi. Atatürk:

"Kâhyalık için sana ayda dört lira versem yetişir mi?"

Mustafa çoktan razıydı.

"Siz bilirsiniz." dedi.

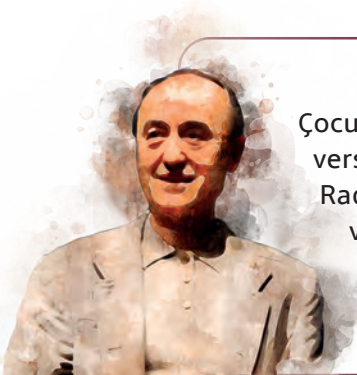
Atatürk, şakayı daha fazla uzatmadı, ona gerçek düşüncesini söyledi:

"Hayır Mustafa... Seni kâhya yapmayacağım, okula göndereceğim. Orada okuma yazma öğreneceksin!"

Mustafa belli etmedi ama çok sevinmişti:

"Okula gönderin, bu daha iyi." dedi.

Sığırtmaç Mustafa hemen Şişli Çocuk Hastanesine gönderildi. Orada sağlık taramasından geçip tedavisi yapıldıktan sonra okula başladı. Kuleli Askeri Lisesini bitirip subay olarak hayata atıldı.

Süleyman BULUT (1954 -)

Çocuk edebiyatçısıdır. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesini bitirdi.

Radyo için oyunlar, metinler; televizyon için masallar yazdı. Eserlerinden bazıları: Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler, İnsan

Okur, Yıldızlı Alfabe...

1.Etkinlik Metinde geçen bazı sözcüklerin anlamları aşağıda verilmiştir. Anlamı verilen sözcükleri bulmacada işaretleyiniz.

- Adları aynı olanlardan her biri.

A _____

- Güçsüz, zayıf, nahif.

Ç _____

- Konak, çiftlik vb. yerlerde türlü işleri yapmakla görevli kimse.

K _____

- İlca.

K _____

- Büyükbaş hayvan güden kimse, sığır çobanı, nahır.

S _____

A	S	E	R	Ş	İ	A	Ü	V
Ş	I	L	K	Z	P	A	E	A
R	Ğ	K	A	N	E	D	U	Ç
K	I	P	H	I	A	A	T	E
I	R	U	Y	M	C	Ş	D	L
D	T	K	A	P	L	I	C	A
M	M	I	A	Y	H	A	K	B
E	A	D	D	K	I	O	Z	G
L	Ç	E	L	İ	M	S	İ	Z

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Sığırtmacı Mustafa ile Atatürk nerede ve nasıl karşılaşmışlardır?
2. Sığırtmacı Mustafa, neden Atatürk'ün kendisiyle eğlendiğini düşünmektedir?
3. Atatürk'ün para teklifi karşısında Sığırtmacı Mustafa'nın davranışını nasıl buluyorsunuz? Onun böyle davranmasının nedeni ne/neler olabilir?
4. Atatürk'ün, Sığırtmacı Mustafa'nın karşısına kendisine benzeyen bir kişiyi çıkarmasındaki amacı ne olabilir?
5. Atatürk'ün kendisiyle eğlendiğini düşünen Sığırtmacı Mustafa'nın yerinde siz olsaydınız Atatürk'le neler konuşturdunuz?
6. Sığırtmacı Mustafa subay olduktan sonra Atatürk'le karşılaşmış olsaydı neler hissedirdi?

3.Etkinlik "Sığirtmaç Mustafa'nın Öyküsü" metninden alınan cümlelerden öznel olanların başına "Ö", nesnel olanların başına "N" yazınız.

- ☐ Sığirtmaç Mustafa; cılız, çelimsiz ve hastalıklı bir çocuktur.
- ☐ Cevizleri alıp karşılığında Mustafa'ya bir avuç parayı uzatırken yeniden adını sordu.
- ☐ Otomobil, bir süre sonra kocaman bir binanın önünde durdu.
- ☐ Ertesi gün, Sığirtmaç Mustafa'nın evlerinin önünde bir otomobil durdu.
- ☐ Salonda bir adam ayakta durmuş ona bakıyordu.
- ☐ Sığirtmaç Mustafa, karşısındaki adama yeniden dikkatle baktı.
- ☐ Sığirtmaç Mustafa hemen Şişli Çocuk Hastanesine gönderildi.

4.Etkinlik Aşağıda verilen görsellerden yararlanarak okuduğunuz metni özetleyiniz.

7.Etkinlik

Sevgili öğrenciler, kendinizi “Sığırtmacı Mustafa’nın Öyküsü” metnindeki kahramanın yerine koyarak Atatürk’e bir mektup yazınız. Mektubunuzda **giriş**, **gelişme** ve **sonuç** bölümlerine yer veriniz. Mektubunuzu verilen sayfa yapısına uygun bir şekilde imla ve noktalama kurallarına göre düzenleyiniz.

Adres: _____

Gelecek Derse Hazırlık

"Tarihimizde millî birlik ve beraberliğimizi yansıtan olaylar" ile ilgili araştırma yapınız. Araştırmalarınızı yaparken "gov" ve "edu" uzantılı güvenilir sitelerden yararlanınız.

PENCERESİ SONSUZLUĞA AÇILAN ODA

Hazırlık Çalışmaları

- Atatürk ile aynı dönemde yaşamış olsaydınız ülkemiz için neler yapmak isterdiniz? Anlatınız.
- Atatürk'ün "Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu yeterlidir." sözünü açıklayınız.

Metni, anlamını bilmediğiniz kelimeleri "1.Etkinlik"e not alarak dinleyiniz.

Adnan BİNYAZAR (1934 -)

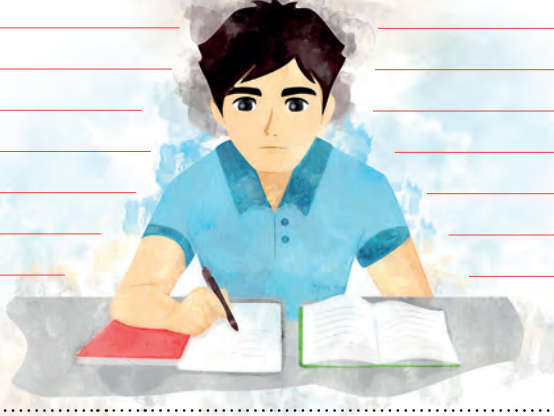
Halk kültürüne ilişkin araştırmalarda bulundu. Öğretmenliğini yazarlığı ile birleştirdi, deneme ve roman alanında eserler verdi. Eserlerinden bazıları: Atatürk Anlatıyor, Yazmak Sanatı, Aklın İç Kalesi...

3.Etkinlik Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini aşağıdaki boşluklara yazınız.

Metnin Konusu

Metnin Ana Fikri

- 4.Etkinlik** a) Tarihimizde millî birlik ve beraberliğimizi yansıtan olaylar ile ilgili yaptığınız araştırmadan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınıza anlatınız.
- b) Yukarıda anlattığınız konuyla ilgili araştırmada kullandığınız "gov" ve "edu" uzantılı siteler sizce neden güvenilirlerdir? Tartışınız.

5.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde yer alan çekimli fiilleri bularak bu fiillerin kip ve kişi eklerini tabloya yazınız.

Cümleler	Kip Eki	Kişi Eki
Kurtuluş Savaşı'nda kadın kahramanlarımız önemli rol oynadılar.		
Atatürk gözlerini aralayıp soruyor.		
Hep birlikte sonsuza dek özgürce yaşasak.		
Atatürk, askeri dehası ile herkesi etkiler.		
Bu hafta sonu sizinle Anıtkabir'e gideyim.		
Atatürk konulu bir şiir dinletisi düzenlemelisiniz.		
Kahraman Türk orduları için İstiklâl Marşı'nı oku.		

6. Etkinlik Atatürk'ün gençlerde görmek istediği özellikleri ve gençlere verdiği görevleri dikkate alarak "Gençliğin Ata'ya Cevabı" başlıklı bir yazı yazınız.

7.Etkinlik Aşağıdaki afiş örneğini inceleyiniz. "Penceresi Sonsuzluğa Açılan Oda" metninden hareketle siz de "Atatürk" konulu bir afiş hazırlayınız. Afişinizi A4 kâğıdına, verilen işlem basamaklarını dikkate alarak grup çalışması şeklinde hazırlayınız.

Sen de Yap!

Afiş

1 Fikrini bul ve onu yansıtan dikkat çekici, anlaşılır bir slogan belirle. Yaratıcılığın sınırlarını zorlamaktan kaçınma.

2 Sadelikten ayrılma. Sade bir tasarım mesajın daha net anlaşılmasını sağlar.

3 Boşluklar kıymetlidir. Fikrini öne çıkaracak boş alanlar bırakmaya özen göster.

4 Renklerin gücünü kullan. Renk uyumu görsel zenginlik katarken zemin ve yazı rengi arasındaki zıtlık, okunabilirliğini artırır. Ayrıca sıcak renkler neşe, canlılık ve hareket duygusu katarken soğuk renkler ise dinginlik ve rahatlık hissi oluşturur.

5 Nesnelerin hiyerarşisine dikkat et. Etkili bir tasarım için slogan, görsel ve boşlukların konumu ve boyutlarını doğru kullanmak gerekir.

6 Unutma afişte kullanılan yazı karakteri ve görsellerin konu ile uyumlu olması gerekir. Sadece doğru uygulanmış bir fikir amacına ulaşır.

**ARTIK
YEMEKLER
ÇÖPE
GİTMESİN**

GÜN DOĞACAK Serbest Okuma Metni

Hadi BESLEYİCİ (1927 - 1986)

Bir dönem gazetecilik yapan yazarın daimi mesleği öğretmenlik ve yazarlıktır. Elliye yakın çocuk kitabı ve piyesleri vardır. Eserlerinden bazıları: Eskimo Hasan, Göç Çocukları, Arkadaşım Cumhuriyet...

ŞAHISLAR

Sahneye geliş sırasıyla

Küçük Çoban, Fatma Kadın, Öğretmen (...)

BİRİNCİ PERDE

SAHNE:

Bir kır görünümü. Etrafta tek tük ağaçlar görünmektedir. 11 - 12 yaşlarında bir çocuk oturduğu taşın üzerinde çakı ile elinde bulunan bir kabuğu yontmaktadır. Beline sarılı bir dağarcık, koynunda ucu görünen bir kaval vardır. Bu, bir küçük çobandır. (...)

(...)

Küçük Çoban : (Yemekten kalkar. Gene taşın üzerine oturur, gözleri bir noktada.) Tutsaklık bana zor geliyor diyorum ana. Ben köyümde özgür, dilediğimce yaşayayım istiyorum. Bu yolda ölmem gerekli ise bırak öleyim. Yeter ki benden sonra bu yamaçlarda koyun otlatacak küçük çobanlar, tarlalarda çalışacak gelinler, kızlar, ak sakallı dedeler tutsaklık nedir bilmesinler, özgür yaşasınlar.

Fatma Kadın : Büyük adamlar gibi konuşuyorsun. Büyümüş de küçülmüş gibisin.

Küçük Çoban : Düşünüyorum ana... Düşündükçe de büyüyorum. Tüm düşünen insanlar böyledir. Sessizce, kimse farkında olmadan büyürler.

Fatma Kadın : Anaların yüreğindeki çocuk büyümez oğul.

Küçük Çoban : Bırak ben büyüyeyim ana. Yarın sürüyü Gökçepınar'a götüreceğim. Çocuk olmadığımı, büyüdüğümü anlayacaksın. (Silah sesleri duyulur. Fatma Kadın, Çoban'ın kolundan tutarak ayağa fırlar.)

Fatma Kadın : Onlar... Silah atıyorlar. Bir şeyler oldu herhâlde... Kalk!.. Topla sürüyü köye dönelim. Yarından tezi yok muhtarı göreyim. Sürüyü kime verecekse versin. Seni salamam buralara. Haydi çabuk ol! Topla sürüyü...

Küçük Çoban : (Kolunu kurtarmaya çalışarak) Bırak ana! Tasalanma, bize göre bir şey yok. Silah sesleri uzaklardan geliyor.

Fatma Kadın : (Heyecanla soluyarak) Bilmem ben onun orasını, sana sürüyü topla gidelim diyorum. Bir şeyler olacak, biliyorum. Bunu bana yüreğim söylüyor.

Küçük Çoban : Hem sürüyü topla diyorsun hem de kolumu bırakmıyorsun. Beni serbest bırakmazsan nasıl toplarım sürüyü?

Fatma Kadın : (Çoban'ın kolunu bırakır.) Üzüntüden akıl mı kaldı bende? Haydi koş.

Küçük Çoban : (Kolunu ovuşturur.) Kolumu amma da sıkımışsın. Ortada ne üzülecek ne de korkacak bir şey var. Her zaman olağan şeyler bunlar... Bak silah sesleri de durdu. (Bu sırada bir inilti duyulur.)

Fatma Kadın : Duydun mu?

Küçük Çoban : Neyi?

Fatma Kadın : Bir ses... Bir inilti... (İnleme daha yakından duyulur.) Dinle bak.

Küçük Çoban : (Heyecanla sestten yana döner.) Birisi iniliyor. (Parmağı ile gösterir.) İnilti şuradan geliyor. Gidip bir bakayım.

Fatma Kadın : (Koşup önleyerek) Dur! Gitme sakın! (İnleme devam eder.)

Küçük Çoban : Bir hasta, belki de bir yaralıdır. Bırak ana, gidip bakayım.

Fatma Kadın : Ya onlardan biri ise...

Küçük Çoban : Ne fark eder?

Fatma Kadın : Sana kötülükleri dokunur.

Küçük Çoban : Yakınımızda, burnumuzun dibinde yardım bekleyen bir insan var. İster dost ister düşman olsun. Onu orada göz göre göre ölüme bırakmak bize yakışmaz ana. Ben iyilik için gidiyorum. Karşılığında kötülük de görsem tasa değil benim için. Ben bize yakışanı yapacağım.

Fatma Kadın : (Bırakır.) Git. Kendini kolla.

Küçük Çoban : Üzülme sen... (Koşarak iniltinin geldiği yönde kaybolur.)

Fatma Kadın : (Dua eder.) Allah'ım, sen onu koru...

Küçük Çoban : (Seslenir.) Ana... Ana... Çabuk buraya gel! Yaralı yaban değil. Bizden. Gel de yardım et. (Fatma Kadın da aynı yöne gider. Bir süre sonra kucaklarında bir yaralı ile girerler. Yaralıyı oturdukları taşın yanına yatırırılar.)

(...)

Küçük Çoban : (...) Tutsaklığa kafa tutan... Tutsak yaşamaktansa seve seve ölmeyi seçen büyük insan... (Su testisini anasına uzatarak) Yaralarını yıkayalım. Bayılmış. Belki kendisine gelir. Yarası nasıl, ağır mı acaba?

Fatma Kadın : (Yaralının göğsünü iyice açmıştır.) Omuz başından başka yerinde yarası görünmüyor. Kurşun omuz kemiğini sıyırıp geçmiş. Koşmaktan fazla kan yitirmiş olmalı. (Koynundan çıkarttığı bir çevre ile silip yıkadığı yarayı sarmaya çalışır.)

Öğretmen : (Gözlerini açar, başını hafifçe doğrultarak) Neredeyim ben?

Küçük Çoban : Burada, bizim yanımdasınız öğretmenim. Korkacak bir şey yok.

Öğretmen : Sen... Sen... Küçük Çoban, sen misin?

Küçük Çoban : Benim öğretmenim. Anamla sizi buraya getirdik. Yaralarınızı yıkadık, sardık.

Öğretmen : Size teşekkür ederim.

Küçük Çoban : Önemi yok öğretmenim. Sesini duyduk, seni alıp buraya getirdik.

Öğretmen : (Doğrulamaya çalışarak) Beni şimdi arıyorlar. İzlerler, buraya da gelirler. Yardım edin de ayağa kalkıp gideyim buradan.

Fatma Kadın : Bu yara ile bir yere gidemezsin oğlum. Seni köye götürüyüm.

Öğretmen : Fakat...

Fatma Kadın : Fakatı yok bu işin. Hem çabuk olmamız gerekli. Seni izlerler.

- Öğretmen : Hayır, gitmeliyim. Çok önemli bir işim var. (Doğrulup kalkmak ister. Kalkamaz, omzunu tutar.) Off! Omzum...
- Fatma Kadın : Ben demedim mi sana. Yaran oldukça derin. Sonra bir hayli de kan yitirmişsin. Köye gitmekten başka çare yok. Bir kez köye varalım, seni arasalar da bulamazlar.
- Öğretmen : Görevim var ana. (Küçük Çoban'la göz göze gelir.) Küçük Çoban!
- Küçük Çoban : Buyur öğretmenim.
- Öğretmen : (Hâlsiz) Sana okulda hep Küçük Çoban derdik. Şimdi daha büyümüş, yiğit bir çocuk olmuşsun. Bana yardım edeceksin.
- Küçük Çoban : Siz emredin öğretmenim.
- Öğretmen : Anan haklı, ben bu yara ile bir yere gidemem. Gitsem de yakalanırım. Ceketimin iç cebinde bir zarf olacak.
- Küçük Çoban : Evet öğretmenim.
- Öğretmen : Onu oradan al. Doğru Köse köye git. Oradaki karargâhımıza zarfı ver. Bu iş çok önemli. Sakın düşman eline geçmesin. Zorda kalırsan zarfı yok et. Sakın düşmana verme. Zarfı yok etmek zorunda kalsan bile birliğe gitmeyi unutma. Onlara sadece şu sözleri söylersen yeter: Gün doğacak. Anlaşıldı mı?
- Küçük Çoban : Anlaşıldı öğretmenim. Zarfı yok etmek zorunda kalırsam birliğe gidip "Gün doğacak!" diyeceğim.
- Öğretmen : Aferin Küçük Çoban! Sen tam bir askersin. Zarfı al cebimden.
- Küçük Çoban : Aldım öğretmenim.
- Öğretmen : (İyice bitkinleşmiştir, zayıf bir sesle) Çok iyi... Haydi koş... Durma yetiş! (Doğrulur, eliyle omzunu tutar, yüzü buruşur ve bir ah çekerek yıkılır.)
- Fatma Kadın : Bayıldı. Çabuk yardım et, sırtıma alıp köye götürüyüm. Şimdi gelirler belki. Sen de koş, zarfı yerine ilet. Asker olayım derdin, oldun işte. Bir zamanlar asker karısıydım, şimdi asker anası oldum. (İç çeker.) Bu bizim yazgımız oğul. Tüm Türk anaları ya asker karısıdır ya da asker anası. Ne diyeyim, seni Allah'ım korusun! (Küçük Çoban yardım edip öğretmeni anasının sırtına bindirir.)
- Küçük Çoban : (Sevinç içinde) Allah'a ısmarladık ana! Tasalanma, gün doğacak! (Çevik adımlarla uzaklaşır.)
- Fatma Kadın : (Sırtındaki öğretmenle Çoban'ın kaybolduğu yöne dönerek) Gün doğacak! Elbette doğacak oğul. Her gecenin bir sabahı var. Güle güle git. Seni, bir gün batarken uğurladım. Gün doğunca kapımda bulacağım. Tutsaklık zor oğul. Anan bilmez sanma bu acıyı. Sen benim biricik oğlumdun; bu yurdun, bu toprakların da çocuğusun. Sen gittin, öğretmenin kaldı bana. O da benim bir oğlum. Yarın doğacak bebeler de benim çocuklarım. Git oğul, git! Tutsak yaşama, yaşatma! Git, kömür gözlüm git!
- (Sırtında yaralı öğretmenle uzaklaşırken perde kapanır.)
- (...)

Hadi BESLEYİCİ

(Kısaltılmıştır.)

VATAN

Güneşi ve gökyüzünün yıldızlarını, Allah'ın sonsuz kudretini gösteren şimşekleri, kalbine korku veren fırtınaları ilk gördüğün yer: Vatanındır!

Beşiğinin üzerine gözleri sevgi dolu insanların eğildiği, ananın seni övünerek kucağında taşıdığı, babanın sana ilk nasihatleri verdiği yer: Vatanındır!

Dedelerinin âdetlerinin hüküm sürdüğü, toprağı üzerinde çalışıp ekmeğini kazandığın, kendine bir eş bulup aile yuvası kurduğun, çocuklarını yetiştirip büyüttüğün yer: Vatanındır!

Bayramlarında sevinip, yaslarında üzüldüğün, kayalık, bozkır, bataklık... Her karış toprağını ayrı ayrı sevdiğin, yabancı gözlerin hor bakmalarına dayanamadığın yer: Vatanındır!

Geçmişi ile övündüğün, geleceğine güvendiğin, yeryüzünde bütün ülkelerden üstün olmasını istediğin yer: Vatanındır!

Yaşlanıp yorulunca çınarlarının gölgesinde dinlendiğin, çocuklarının çocuklarını sevdiğin, ölünce ağlandığın ve arkandan uzun zaman anıldığın yer: Vatanındır!

Namık ÜNSAL

(1, 2 ve 3. soruyu metinden hareketle cevaplayınız.)

1. *"Beşiğinin üzerine gözleri sevgi dolu insanların eğildiği, ananın seni övünerek kucağında taşıdığı, babanın sana ilk nasihatleri verdiği yer: Vatanındır!"* cümlesiyle anlatılmak istenen nedir?

2. Vatanın tanımını yaparak aşağıya yazınız.

3. Metnin ana fikri nedir?

4. (1) Okan, Umut ve arkadaşlarının en çok oynadığı oyunlardan biri de kızılderiliciliktir. (2) Çocukların yarısı başlarına tavuk tüyleri takar, yüzlerini boyalarla süsler ve kızılderili olur. (3) Öteki yarısıysa Tommiks ve askerlerini canlandırır. (4) Sokakta, merdivenli yolda, yokuştan aşağı koşarken filmlerde gördükleri gibi ellerini ağızlarına vurarak korkunç çığlıklar atarlardı.

Numaralandırılmış cümlelerden hangisi kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?

A) 1

B) 2

C) 3

D) 4

5. Aşağıdaki paragraflarda anlatımın kaçınıcı kişi ağzıyla yapıldığını belirtiniz.

DİİYET

Dar kapısından başka aydınlık girecek hiçbir yeri olmayan dükkânında tek başına, gece gündüz, kıvılcımlar saçarak çalışan Koca Ali, tıpkı kafese konmuş terbiyeli bir aslanı andırıyordu. Uzun boylu, iri pençeli, kalın pazılı, geniş omuzlu bir pehlivandı. On yıldır bu karanlık in içinde ham demirden dövdüğü kılıç namluları bütün Anadolu'da, bütün Rumeli'de, sınır boylarında büyük bir ün kazanmıştı. Hatta İstanbul'da bile yeniçeriler satın alacakları kamaların, saldırımların, yatağanların üstünde "Yapan Ali Usta" damgasını arıyorlardı. (...)

Ömer Seyfettin

KAŞAĞI

(...) Gümüş gibi parlayan bu güzel kaşağının dişlerine baktım. Çok keskin, çok sivri idi. Biraz köreltmek için duvarın taşlarına sürtmeye başladım. Dişleri bozulunca tekrar denedim. Yine atların hiçbirini durmuyordu. Kızdım. Kızgınlığımı sanki kaşağıdan çıkarmak istedim. On adım ilerdeki çeşmeye koştum. Kaşağıyı yalağın taşına koydum. Yerden kaldıracılabileceğim en ağır bir taşı bularak üstüne hızlı hızlı indirmeye başladım. İstanbul'dan gelen, belki de Dadaruh'un kullanmaya bile kıyamadığı bu güzel kaşağıyı ezdim; parçaladım. Sonra yalağın içine attım. (...)

Ömer Seyfettin

6. Aşağıdaki fiilleri verilen kip ve kişiye göre çekimleyerek birer cümlede kullanınız.

savun-	(Şimdiki zaman/2. çoğul kişi) _____
dök-	(İstek kipi/1. çoğul kişi) _____
selamla-	(Bilinen geçmiş zaman/3. tekil kişi) _____
çabala-	(Gereklilik kipi/1. tekil kişi) _____
duy-	(Geniş zamanın olumsuz/3. çoğul kişi) _____

7. Aşağıdaki paragrafta yer alan çekimli fiilleri bularak altlarını çiziniz.

Hira, sürpriz bir doğum günü partisi ile karşılaşınca gözlerine inanamadı. Herkes, her şey ne kadar da güzel görünüyordu. Tuğba ablası tam karşısında gülen gözlerle ona bakıyordu. Ve yanında Yusuf ve Buğra ağabeyleri... Derken Fındık'ın havlaması duyuldu. Hep birlikte koştular bahçeye. Bir de ne görsünler! Ömer, Fındık'ı yakalamaya çalışırken düşmüş yere. Üstü başı çamur içinde, yalnız keyfi de yerinde.

Okuma Kültürü

- ① Okumanın İşlevi
- ② Kitaplarla Kurulan Dostluk
- ③ Okumak Düşünmek İçindir
- ④ Anne Frank'ın Hatıra Defteri 🎧
(Dinleme/İzleme Metni)
- ⑤ Hayat O Gün Çok Güzel'di
(Serbest Okuma Metni)

3. TEMA

OKUMANIN İŞLEVİ

Hazırlık Çalışmaları

- Ne tür kitaplar okursunuz?
- Severek okuduğunuz, bitmesini hiç istemediğiniz bir kitabınızdan bahseder misiniz?
- En son hangi kitabı okudunuz? Yazarı kimdi? Konusu neydi?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Yalın bir tanımla okuma,
"basılı ya da yazılı sözcükleri duyu organlarımız yoluyla algılama, bunları anlamlandırıp kavrama, yorumlama"dır. Zihinsel ve dünsel bir edimdir. Basılı ve yazılı simgelerle iletişimsel bir etkinlik içine girmez. Hangi iş dalında çalışırsak çalışalım işimizin doğasına göre bu etkinliğe az ya da çok başvururuz. İster öğretmen olalım, ister öğrenci; ister doktor, mühendis, avukat, işçi, esnaf, memur... İşimizin gerektirdiği nedenlerle okumaya başvururuz. Kimileyin kafamıza takılan ya da bizde merak uyandıran bir sorunun yanıtını bulmak için ansiklopediler, kitaplar karıştırırız. Güncel olayları öğrenmek için gazeteleri, dergileri okuruz. Kimileyin eğlenmek, hoşça vakit geçirmek için kitapların dünyasına sığınırız. Nereden gelir okumanın yaşamımızdaki bu önemli yeri? Nasıl bir etkinliktir okuma? Neden eğitim ve öğretimin her basamağında temel etkinliklerdendir okuma? Bu sorular üzerinde birlikte durup düşünelim. Okumanın değişik anlamlarını, işlevsel boyutlarını tanıyalım.

Yaşam Boyu Kullanacağımız Bir Araç

Ünlü Alman ozanı Goethe'nin (Göthe) özdeyiş niteliği kazanmış bir sözü vardır. Der ki: "Okumayı öğrenmek sanatların en gücüdür. Ben bu işe yaşamımın seksen yılını verdim yine de tam olarak öğrendiğimi söyleyemem."

Gerçekten de böyledir bu. Okuma, yaşamımızın belirli bir aşamasında ya da çağında başlayıp biten bir etkinlik değildir. Çocukluk, gençlik, orta yaşlılık ya da yaşlılık döneminde de yaşamımızda yer alır. Daha doğrusu yeme, içme, soluma gibi yaşamsal bir edim niteliğini kazanır. Onu öğrenme de sürüp gider. Öyle ki çocukluk çağında okuduğumuz bir kitabı yetişkinlik döneminde okuduğumuzda ondan alacağımız tat, ilk okuduğumuzdan farklı olur. Çünkü yaşamın akışı içinde hem okuma yöntemimiz değişmiştir hem kişiliğimiz. Tartışma götürmez bir gerçektir bu.

Okumanın yaşamımızda yeri yaşla sınırlı değildir.

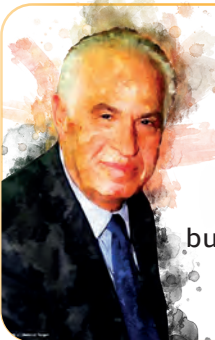

Her yaşın kendine özgü ilgileri, merakları, soruları vardır. Bunları karşılamak için insanoğlu her yaşta değişik kaynaklara yönelir, okumaya başvurur. Bu gerçeği yüzyılların ötesinden Montaigne (Monteyn) ne güzel belirtiyor:

"Kitaplar, ömür boyu yanı başımda elimin altındadır. Yaşlılığımda ve yalnızlığımda avuturlar beni. Sıkıntılı bir avareliğin baskısından kurtarır, hoşlanmadığım kişilerin havasından dilediğim zaman ayırırverirler beni. Fazla ağır basmadıkları, gücümü aşmadıkları zaman acılarımı törpülerler. Rahatımı kaçıran bir saplantıyı başımdan atmak için kitaplara başvurmaktan iyisi yoktur, hemen beni kendilerine çeker, içimdekenden uzaklaştırırlar. İnsan hayatı denen bu yolculukta benim bulduğum en iyi nevale kitaplardır ve ondan yoksun anlayışta insanlara çok acırım."

(...)

(Kısaltılmıştır.)

Emin ÖZDEMİR (1931 - 2017)

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde uzun yıllar çalışmıştır. Türk Dil Kurumunun (TDK) birçok çalışmasına katkıda bulunmuştur. Eserlerinden bazıları: Eleştirel Okuma, Sözcük Sözcük İçinde, Dilin Öte Yakası...

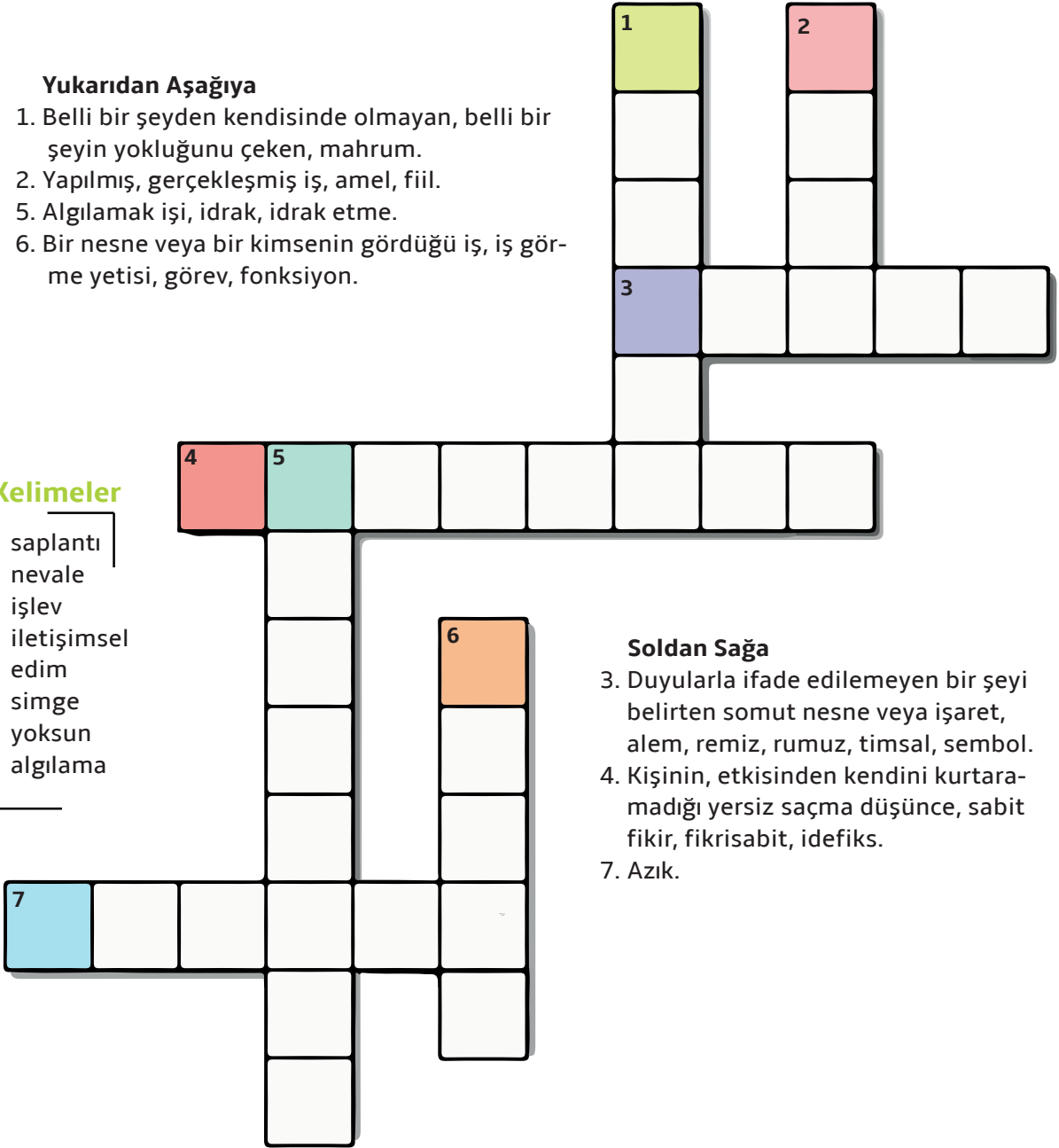
1.Etkinlik a) Aşağıda, metinde geçen bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimeleri anlamları ile eşleştirerek bulmacaya yerleştiriniz.

Yukarıdan Aşağıya

1. Belli bir şeyden kendisinde olmayan, belli bir şeyin yokluğunu çeken, mahrum.
2. Yapılmış, gerçekleşmiş iş, amel, fiil.
5. Algılamak işi, idrak, idrak etme.
6. Bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon.

Kelimeler

saplantı
nevale
işlev
iletişimsel
edim
simge
yoksun
algılama

Soldan Sağa

3. Duyularla ifade edilemeyen bir şeyi belirten somut nesne veya işaret, alem, remiz, rumuz, timsal, sembol.
4. Kişinin, etkisinden kendini kurtarmadığı yersiz saçma düşünce, sabit fikir, fikrisabit, idefiks.
7. Azık.

b) Yukarıdaki kelimelerden üç tanesini seçerek cümle içinde kullanınız.

1. _____
2. _____
3. _____

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Yazar, okuma eylemini nasıl tanımlamıştır?
2. Metne göre insanlar neden okuma gereği duyarlar?
3. Yazar, okuma eylemini neden yaşam boyu kullanılacak bir araç olarak görüyor?
4. Okumanın yaşla sınırlı olmamasının nedenleri neler olabilir?
5. Yazar, düşüncelerine kimi/kimleri tanık göstermiştir? Neden?
6. Montaigne'in kitaplar ile ilgili düşüncesi nedir?
7. "Kitaplar ve okuma eylemi" kavramları sizin hayatınızda nasıl bir yere sahiptir?

3.Etkinlik a) Okuduğunuz metne farklı başlıklar belirleyerek aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Benim başlığım: _____

Sebebi: _____

Benim başlığım: _____

Sebebi: _____

b) Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin Konusu

Metnin Ana Fikri

4.Etkinlik Okuduğunuz metinden neden - sonuç, amaç - sonuç ve koşul cümleleri olarak yazınız.

- Neden - Sonuç

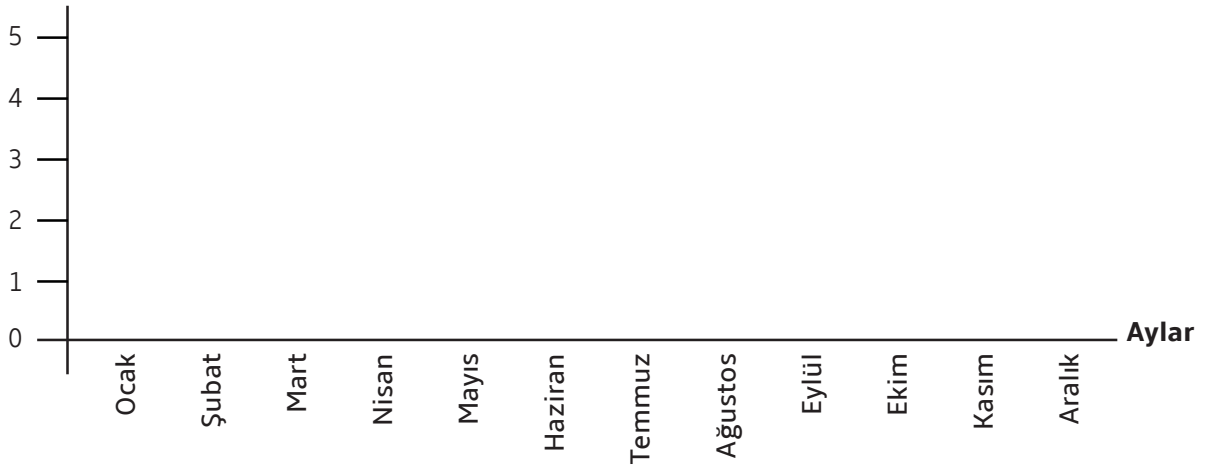
- Amaç - Sonuç

- Koşul

5.Etkinlik a) Bir yıl boyunca hangi türde kaç kitap okuyacağınızı planlayınız. Planınızı yazılı hâle getiriniz.

b) Yazılı hâle getirdiğiniz planı verilen grafikte destekleyiniz.

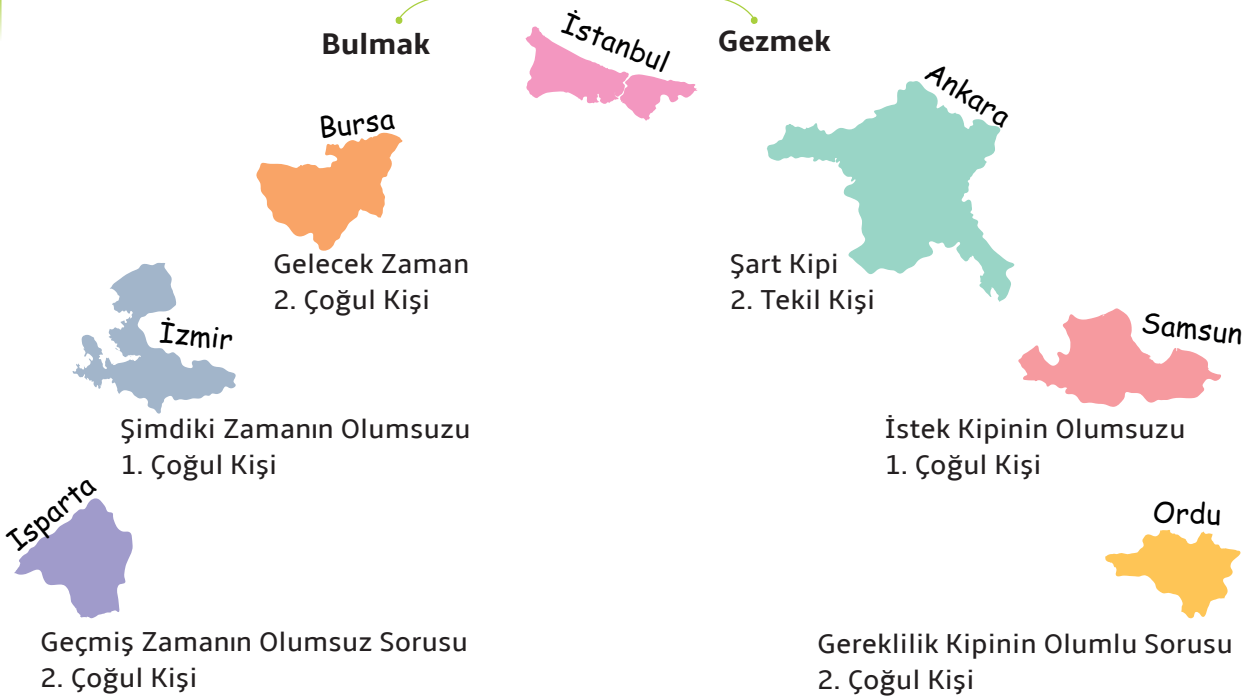
Okunacak
Kitap Sayısı

6.Etkinlik “Hiçbir gemi bizi bir kitap kadar uzaklara götüremez.” sözüyle ilgili duygu ve düşüncelerinizi katılımlı konuşma yöntemini kullanarak anlatınız. Konuşmanız sırasında aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

- Konuşmanıza ara vererek dinleyicilerin konuyla ilgili düşüncelerini alınız.
- Dinleyicilerin konuyla ilgili size yöneltecekleri soruları cevaplayınız.
- Konuşmanıza dinleyicileri dâhil ediniz.

7.Etkinlik

a) “Gezmek” fiili İstanbul’dan Ordu’ya seyahat edecektir. Gezmek fiilinin seyahati sırasında uğradığı illerdeki çekimlenmiş hâllerini uygun kutucuklara yazınız.

Ankara	Samsun	Ordu

b) “Bulmak” fiili İstanbul’dan Isparta’ya seyahat edecektir. Bulmak fiilinin seyahati sırasında uğradığı illerdeki çekimlenmiş hâllerini uygun kutucuklara yazınız.

Bursa	İzmir	Isparta

8.Etkinlik a) Aşağıda e-kitap ile ilgili bilgi verilmiştir. Bu bilgilerden hareketle e-kitap ile basılı kitabı karşılaştırarak düşüncelerinizi anlatan bir paragraf yazınız.

E-kitaplar; yazılar veya resimler ya da her ikisini birden içeren dijital ortamda yayımlanan, bilgisayarlar ve diğer elektronik cihazlarda görüntülenebilen ve okunabilen kitaplardır. Sözlüklerde, basılmış kitapların elektronik versiyonları diye geçse de artık sadece elektronik ortamda yayımlanıp hiç basılmayan kitapların sayısı gitgide artmaktadır. E-kitapların en büyük avantajı yüzlerce kitabı yanınızda taşıyabilmenizdir.

b) Aşağıdaki kutucukları doldurunuz.

Basılı kitap okuyucusuyum. Çünkü: _____ _____ _____ _____ _____ Basılı kitap okuyucusu değilim. Çünkü: _____ _____ _____ _____ _____	E-kitap okuyucusuyum. Çünkü: _____ _____ _____ _____ _____ E-kitap okuyucusu değilim. Çünkü: _____ _____ _____ _____ _____
--	--

79

KİTAPLARLA KURULAN DOSTLUK

Hazırlık Çalışmaları

- Seneca'nın (Seneka) "Kitapsız yaşamak; kör, sağır ve dilsiz yaşamaktır." sözünü açıklayınız.
- Kitaplarla ilgili bir özdeyiş oluşturarak arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Sizce kitaplarla insanlar nasıl dost olabilirler?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek türün özelliklerine uygun biçimde sesli okuyunuz.

Ömür boyu dost bildiğim kitap,
Seni cüz adıyla tanıdım önce,
İlk çocukluğumda, masum çağımda,
Bir bez çantayla omzumda, elimde.
Küçücükten yitirdiğim
Sevdiklerim için yüreğim
Bir köz gibi yanarken,
Kavrulurken...

Sonra yavaş yavaş,
Yaşar oldun derinden derine
Düşüncemde, duygumda.
Masal oldun dilimde,
Gün gün serpildin
Gür bir ağaç gibi,
Bilgi oldun başımda, aklımda
Derken derken...

Bir düz ovada koşarcasına
Yayıldım, dağıldım sayfalarında.
Ben "Tek Adam"
Çoğaldım böyle böyle,
Dost oldum Keloğlan'la, Kerem'le,
Dolaştım Karacaoğlan'la dağ tepe.
Aradım
"Erkilet güzelini bağ arasında."

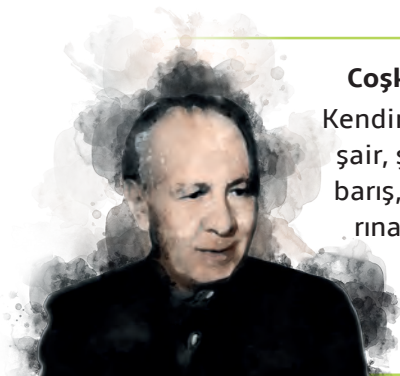

"Çalikuşu"yla söyleştım
Bir bahçede dallar üstünde.
"Dar Kapı"dan geçtim,
Don Kişot'tan Faust'a ulaştım seninle...
Güç kattın umutlarıma, hayallerime,
Sen olmasaydın eğer kar yağacaktı
Yaz ortasında
Dağlarıma, ovalarıma, yoluma.

Kitap, kitap,
Sen dostların başında gelen dost,
Veryüzünün güneşten önce güneşi!
Işığın aydınlattı içimi,
Sevgilerin ölümsüzüyle dolup taşı
Yüreğim.
Sen olmasaydın hâlim kim bilir
Nice olurdu nice?

Çocuklar, çocuklar, altın kalpli çocuklar!
Güvenin kitaba
Herkesten, her şeyden çok...
Eviniz, yuvanız kadar sıcak olsun
Gözünüzde kitaplıklar.
Hayatta belki
Her türlü dostluk yıkılır da
Yıkılmaz kitaplarla kurulan dostluklar...

Coşkun ERTEPINAR (1914 - 2005)

Kendine özgü bir şiir tarzı oluşturan şair, şiirlerinde "memleket sevdası, barış, kardeşlik ve dostluk" konularına ağırlık vermiştir. Eserlerinden bazıları: Dönülmez Zaman İçinde, Destan Atatürk, Çocuklar ve Papatya...

1.Etkinlik a) Okuduğunuz şiirde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyerek kelimelerin anlamlarına ilişkin tahminlerinizi yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

a) Okuduğunuz şiirde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyerek kelimelerin anlamlarına ilişkin tahminlerinizi yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

b) Belirlediğiniz kelimeleri anlamlarına uygun olarak birer cümlede kullanınız.

Cümleler:

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Şairin kitaplarla tanışması nasıl olmuştur?
2. Şiirde, kitapların hangi özellik ya da özellikleri ön plana çıkarılmıştır?
3. Şair, çocuklara kitaplarla ilgili ne gibi tavsiyelerde bulunuyor? Siz bu tavsiyelerden hangilerini yapıyorsunuz?
4. Şairin şiirine "Kitaplarla Kurulan Dostluk" başlığını koymasının nedenleri neler olabilir?
5. Kitap okurken hissettiğiniz duygularla şairin kitap okurken hissettiği duyguları karşılaştırınız.
6. Kitaplardan yoksun bir hayatın nasıl olacağı ile ilgili görüşlerinizi nedenleriyle anlatınız.

3.Etkinlik Okuduğunuz şiirde kullanılan söz sanatlarını ve kullanıldıkları bölümleri bularak yazınız.

4.Etkinlik Seçtiğiniz şair ve yazarlardan birisiyle ilgili yaptığınız araştırma sonuçlarını arkadaşlarınıza anlatınız.

Halide Edip
ADIVAR

Cengiz
AYTMATOV

Necip Fazıl
KISAKÜREK

Orhan Veli
KANIK

5.Etkinlik Tabloda verilen fiilleri belirtilen özelliklere uygun şekilde örnekteki gibi çekimleyiniz.

Fiil Kök/Gövde	Kip	Kişi	Çekimlenmiş hâli
yakala-	Gelecek zaman	2. tekil kişi	yakalayacaksın
kullan-	İstek kipi	1. çoğul kişi	
al-	Şart kipi	3. çoğul kişi	
uza-	Duyulan geçmiş zaman	2. tekil kişi	
sergile-	Emir kipi	2. çoğul kişi	
tat-	Şimdiki zaman	1. tekil kişi	
ara-	Gereklilik kipi	1. çoğul kişi	
paslan-	Geniş zaman	3. tekil kişi	

6.Etkinlik Kütüphaneden alarak okuduğunuz kitaba ait bilgilerden hareketle aşağıda verilen "Kitap Özet Formu"nu doldurunuz.

KİTAP ÖZET FORMU

KİTABIN ADI: _____

KAHRAMANLAR: _____

ZAMAN ve MEKÂN: _____

KONU: _____

ÖZET: _____

ANA DÜŞÜNCE: _____

EN BEĞENDİĞİM BÖLÜM: _____

YAZAR: _____

7.Etkinlik

Aşağıda bir bölümü verilmiş olan şiiri tamamlayınız. Şiirinize uygun bir başlık belirleyiniz.

Ben küçükken bazen soruyorlardı
Düşünmeden: "Ne var bu kitaplarda?"
Aslında bilmeden üzüyorlardı
Nedense cevabı yok hatırımda.

Gelecek Derse Hazırlık

"Archimedes (Arşimet), Newton (Nivtın) ve Owen (Ovın)"ın bilim dünyasına katkıları nelerdir? Araştırınız.

OKUMAK DÜŞÜNMEK İÇİNDİR

Hazırlık Çalışmaları

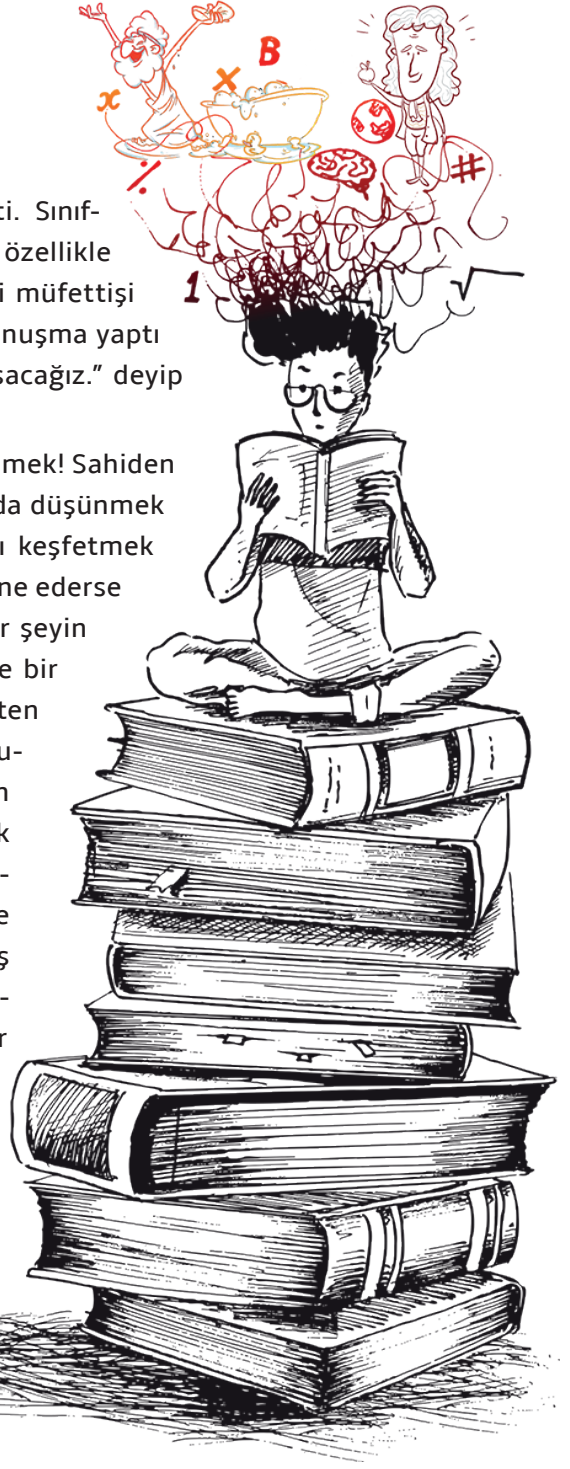
- İnsanlar niçin kitap okumaya ihtiyaç duyarlar?
- Okumanın "düşünmek" üzerindeki etkileri nelerdir?
- Kendimizi keşfetmek için okumaya ve düşünmeye ihtiyacımız var mıdır? Neden?

Metni, öğretmeninizin yönlendirmesiyle önemli gördüğünüz yerleri defterinize not alarak okuyunuz.

Bir gün önce sınıflarına müfettiş gelmişti. Sınıflarında her bir şeyi çok beğenip herkese ama özellikle öğretmenlerine teşekkür etmişti. Öğretmenleri müfettişi yolcu ettikten sonra gelip kısa ve anlamlı bir konuşma yaptı ve yine "Okumak ve düşünmek üzerinde konuşacağız." deyip anlatmaya başladı:

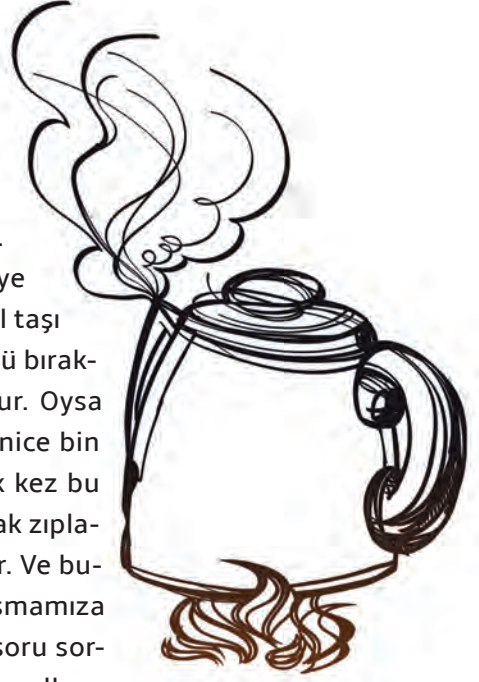
"Evet çocuklar, konumuz düşünmek. Düşünmek! Sahiden insan ne diye okur? Ne diye mi? Bir şey için: O da düşünmek için. Evet, düşünmek yani kendimizi ve hayatı keşfetmek için. O zaman, düşünmek mi? İnsan ne yaparsa ne ederse düşünmüş olur? Bence düşünmek; herhangi bir şeyin niçinini, niyesini araştırmaktır. Hadi gelin, şöyle bir düşünelim. Düşünelim mi? Tamam! Arşimet'ten önce de insanlar boş bir tasın su üstünde durduğunu pekâlâ görüyorlardı. Değil mi? Fakat o tasın orada neden batmadığının niçinini, niyesini ilk kez Arşimet denen bu dev beyin sordu. Bu farkı ilk kez o fark etti. Eee tabii ki bu göz önünde durup duran doğal yasayı da ilk kez o fark etmiş oldu. Sanırım anlayacağımızı anlamış olduk. Demek ki hayatın gizi, hayata doğru dürüst sorular sormaktır.

Şimdi gelin bir de şu Newton (Nivtın) denen güzel adamı analım. Bu adam da çok harika bir adam. Bir yaz günü ağacın gölgesine uzanmış yatıyormuş. Oh, ne güzel! Derken bir elma gelip pat diye kafasına düşmüş. Düşsün.

Ne var bunda? Üstelik elma bu, ilk kez düşmüyor ki. Elma elma olalı hep düşer. Ama Bay Newton, bu durum üzerinde durup düşünüyor. Bu elma orada dalında dururken ne diye düşer? Alır Newton'u niçinler, niyeler, nasıllar... Sorgulamaya, ardı ardına sorular sormaya başlar. Sonunda araya taraya yer çekimi yasasını bulur. Aferin yüce zekâ Newton'a!

Bu kadar kâşiften, bilgeden söz ettikten sonra tabii ki şimdi şu güzeller güzeli adamı da anmadan geçmeyelim. Zaten ben oldum olası bu adamı çok severim. Kim mi? Kim olacak? Owen (Ovın), evet Owen! Büyük bilim adamı ve düşünür. Düşünür olmak harika bir şey. Neyse... Bu güzel adam bir sabah kalkar, gidip ocağa bir çay koyar. Bir süre sonra çay koyduğu çaydanlıktaki su kaynamaya başlar. Çay bu, elbette kaynayacak. Owen'i alır bir düşünce. Owen bir şeyi fark eder. Neyi mi? Çay kaynarken çaydanlığın kapağı ne diye göbek atar durur? İşte o an Bay Owen'ın gözleri fal taşı gibi açılır. Olacak bu ya, Owen'ı bu düşünce bir türlü bırakmaz. Kapağın göbek atışı üzerinde durur da durur. Oysa çay kapağı ilk kez göbek atmıyor ya. Zaten buna nice bin insan da tanık. Tanıktır tanık olmasına da ama ilk kez bu konu üzerinde Owen düşünür. 'Niçin? Niye bu kapak zıplayıp duruyor?' der. Sonunda Owen, bulacağını bulur. Ve buluşunu, bütün bir insanlığa armağan eder. Konuşmamıza başlarken ilk başta ne dedik? Okumak, daha çok soru sormak için olmalı. Düşünmek; niçinlerin, niyelerin, nasılların yanıtını araştırmak içindir.

O zaman bir kez daha söyleyelim, düşünen beyin sağlıklı kalır. Çünkü biyologlara göre yıpranmayan, sürekli çalışan hücreler, beyin hücreleridir de ondan. Öyleyse okuyarak ömrümüzü uzatmaya bakalım. Bizlerin de insanlığa armağan edebileceği bir şeyler olsun. Evet, şu gök kubbe altında bizlerin de kayda değer bir eseri olsun."

Ekmel Ali OKUR (1954 -)

Çeşitli dergi ve gazetelerde yazıları yayımlandı. Edebiyatın hemen her türünde yazılar yazdı. Eserlerinden bazıları: Yaz Bulutu, Işığı Arayan Çocuk, Dağ Başında Bir Bilge...

1.Etkinlik Aşağıda, metinde geçen bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimelerin anlamlarını tahmin ederek yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

Kelimeler	Tahminim
keşfetmek :	_____
müfettiş :	_____
biyolog :	_____
kubbe :	_____
kâşif :	_____
düşünür :	_____
yasa :	_____

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Okumak ile düşünmek arasında nasıl bir bağ vardır?
2. Yazarın okumak ile düşünmek arasında kurduğu bağlantıya katılıp katılmadığınızı nedenleriyle anlatınız.
3. Düşünmek ile kendimizi ve hayatı keşfetmek arasında nasıl bir ilişki vardır?
4. Yazarın bilim adamları ile "düşünmek" hakkındaki görüşlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Yazarın sağlıklı beyin ve düşünme eylemiyle ilgili görüşlerine katılıyor musunuz? Neden?
6. Metinde anlatılanın dışında size göre okumanın ve düşünmenin ne gibi yararları vardır?

3.Etkinlik Defterinize aldığınız notlardan hareketle metni özetleyiniz.

4.Etkinlik "Archimedes (Arşimet), Newton (Nivtın) ve Owen (Ovın)"ın bilim dünyasına katkılarıyla ilgili yaptığınız araştırma sonuçlarını arkadaşlarınıza anlatınız.

5.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde yer alan zarfların altını çizerek cümlelerin anlamlarına olan katkılarını yazınız.

- Fuarda çok güzel kitaplar vardı.
- Aşağı inip gelmesini bekledi.
- Bir gün önce sınıflarına müfettiş gelmişti.
- Asel odasında mışıl mışıl uyuyordu.
- Uçakla Ankara - İstanbul arası ne kadar sürer?
- Sonunda araya taraya yer çekimi yasasını bulur.
- Niye bu kapak zıplayıp duruyor?

6.Etkinlik Aşağıdaki paragraflarda kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını bularak altlarındaki boşluklara yazınız.

Örneklendirme

Sayısal Verilerden Yararlanma

Tanık Gösterme

Yaşantılarımıza olduğu kadar deyimlerimize de yerleşmiş kapılar. Sözelimi akşam misafirliklerinde kapı kapı gezeriz. Hiç belli olmaz, belki kararımızı değiştiririz diye açık kapı bırakırız. Aileye uzak birilerinden bahsederken dış kapının mandalı deyiveririz. El kapılarında çalışır, ekmeğimizi kazanırız. İstenmediğimiz yerlerden kapı dışarı ediliriz. Kapıdan kovsalar bacadan gireriz kimi zaman, eğer bir şeyi kafamıza koyduysak.

Düşünceyi Geliştirme Yolu:

Yapılan istatistiksel çalışmalara göre İngiltere’de 3508 kişiye bir kütüphane, Belçika’da 4253 kişiye bir kütüphane, ülkemizde ise 64600 kişiye bir kütüphane düşmektedir. Bu kütüphanelerdeki kitap sayısı ise okuma alışkanlığımızın az olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Düşünceyi Geliştirme Yolu:

Saygı; bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusudur. Bu duyguyu davranışa dönüştürmeye önce kendimizden başlamalıyız. Çünkü saygı, verildiği kadar alınan bir davranıştır. İnsanların bir arada mutlu ve huzurlu yaşamaları o toplumdaki saygı kavramının gelişmişlik derecesine bağlıdır. Atatürk’ün “Saygı düzenin anahtarıdır.” sözü de bu düşünceyi desteklemektedir.

Düşünceyi Geliştirme Yolu:

7.Etkinlik

Aşağıdaki ifadelerin sizin dâhil olduğunuz bir sosyal medya grubunda paylaşıldığını düşününüz. Boş bırakılan yerlere kendi düşüncelerinizi yazınız.

Eren, Gülçin ve siz

Merhaba arkadaşlar. Kimler burada?

Gülçin: Ben buradayım Ahmet.

Bugün çok yoruldum.

Eren: Merhaba, ben de buradayım. E-kütüphaneden kolayca bulabilirsin. 😊

Aaa, e-kütüphane diye bir şey mi var? 😊

Gülçin: Evet,

Eren: E-kütüphane üyelik formunu doldurarak kolayca üye olabilirsin. Böylece istediğin her şey hakkında araştırma yapabilirsin.

Gülçin: Sana kolay gelsin Ahmet, iyi günler.

Eren: Görüşürüz arkadaşlar.

Görüşürüz...

📷 📄 📱 📧

🔗 📷 📄 📱 📧

8.Etkinlik

Aşağıda verilen "E-kütüphane Formu"nu doldurunuz.

yeniuye.cevrimicikutuphane.com

ÇEVİRİMİÇİ KÜTÜPHANE

Yeni Üye

Kişİ Bilgileri

Uyruk: ☐ T.C ☐ Diğer

T.C. Kimlik No:

Adı:

Soyadı:

Cinsiyet: ☐ Kadın ☐ Erkek

Eğitim Bilgileri

☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans ☐ Lisansüstü

İletişim Bilgileri

E-posta Adresi:

Şifre:

Şifre (Tekrar):

Cep Telefonu:

Adres:

Kaydet

9. Etkinlik Aşağıda bir bölümü verilmiş olan yazıyı tamamlayınız. Yazınıza uygun bir başlık belirleyiniz.

Yazımın başlığını henüz koymadım ancak aklımda şekillenmeye başlayan bir şeyler var. Başlık demişken "Düşünmek" olabilir, diyorum. Neden olmasın? İnsanoğlu günümüze düşünerek, düşündüklerini hayata geçirerek ulaşmıştır.

Düşünmek için okumaya ve düşündüklerini yazmaya ihtiyaç duyan insan aslında bir şeyin farkına varmıştır.

Gelecek Derse Hazırlık

Yazma alışkanlığının sağladığı faydaları araştırınız.

ANNE FRANK'IN HATIRA DEFTERİ

Hazırlık Çalışmaları

- İnsanlar gün içerisinde yaşadıklarını, gördüklerini, duyduklarını neden yazma ihtiyacı duyarlar?
- Duygu ve düşüncelerinizi yazıya dökmeyi seviyor musunuz? Neden?

Metni, anlamını bilmediğiniz kelimeleri "1. Etkinlik"e not alarak dinleyiniz.

Anne FRANK (Ana Frank/1929 - 1945)

On üçüncü yaş gününde kendisine hediye edilen bir günlüğe iki yıl boyunca yaşanan olayları günü gününe yazmıştır. Yazdıkları "Anne Frank'ın Hatıra Defteri" adlı kitapta toplanmıştır. Kitap, altmış dile çevrilmiştir.

1. Anne Frank'ın yazma konusundaki kararsızlığının temelinde yatan sebep/sebepler nelerdir?
2. Yazarın en büyük arzusu nedir?
3. Anne Frank'ın yazma konusundaki düşüncelerine katılıyor musunuz? Neden?
4. Metinde yazar "Kâğıt, insandan sabırlıdır." diyerek neyi anlatmak istemiştir?
5. Yazarın kişilik özellikleri hakkında ne gibi çıkarımlarda bulunabilirsiniz? Anlatınız.
6. Günlük tutmanın insanların kişiliğine, hayatına, hayal dünyasına ne gibi etkileri olabilir? Anlatınız.

3.Etkinlik “Yazma alışkanlığının sağladığı faydalar” hakkında yaptığınız araştırmadan yola çıkarak “Günlük tutmanın faydaları” ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

4.Etkinlik Aşağıda metin türleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. “Anne Frank’ın Hatıra Defteri” metninin türüyle ilgili olanları işaretleyerek metnin türünü yazınız.

- ☐ Yaşanılanlar günü gününe, tarih belirtilerek yazılmıştır.
- ☐ Gerçek olmayan olaylar anlatılmıştır.
- ☐ İçtenlikle yazılmıştır, doğal bir anlatımı vardır.
- ☐ Yazarın kişiliğini, görüşlerini ve ruhsal dünyasını yansıtmıştır.
- ☐ Yazar, nesnel bir dil kullanmıştır.
- ☐ Yazar; sırlarını, dertlerini olduğu gibi aktarmıştır.
- ☐ Birinci kişi ağzıyla yazılmıştır.
- ☐ Tanınmış bir kişinin hayatı anlatılmıştır.

Metnin türü:

5.Etkinlik a) Aşağıda verilen metni okuyunuz. Metinde yer alan zarfları belirleyerek altlarını çiziniz.

DENİZYILDIZI

Bir zamanlar yazılarını yazmak üzere okyanus sahiline giden bir bilge kişi varmış. Çalışmaya başlamadan önce sabahları kumsalda yürüyüş yaparmış.

Bir gün; ileride, uzaklarda dans eder gibi hareketler yaparak kendisine doğru gelen bir insan silüeti fark etmiş. Başlayan günü dans ederek karşılayan biri olabileceğini düşünmüş. Ancak yaklaştıkça silüetin genç bir adam olduğunu görmüş. Genç adam birkaç adımda bir, yerden bir şeyler alıyor ve okyanusa fırlatıyormuş. Sormuş ona bilge kişi: “Günaydın delikanlı. Hayrola, ne yapıyorsun böyle?” Genç adam cevap vermiş: “Okyanusa denizyıldızı atıyorum.” “Sanırım şöyle sormalıydım.” demiş bilge kişi. “Neden okyanusa denizyıldızı atıyorsun?” “Görmüyor musunuz, güneş yükseliyor ve sular çekiliyor. Onları suya atmazsam ölecekler.” “Ama delikanlı, baksana kilometrelerce kumsal var ve baştan aşağı denizyıldızıyla dolu. Sen birkaç tane atmışsın ne fark eder ki?” Genç adam kibarca dinledikten sonra eğilerek bir denizyıldızı daha almış, dalgalanan okyanusa doğru fırlatmış ve “Bakın!” demiş bilge kişiye “Bunun için çok şey fark etti.” Bilge kişi genç adamın cevabından pek bir şey anlamamış. Yazısının başına geçmek üzere kulübesine dönmüş.

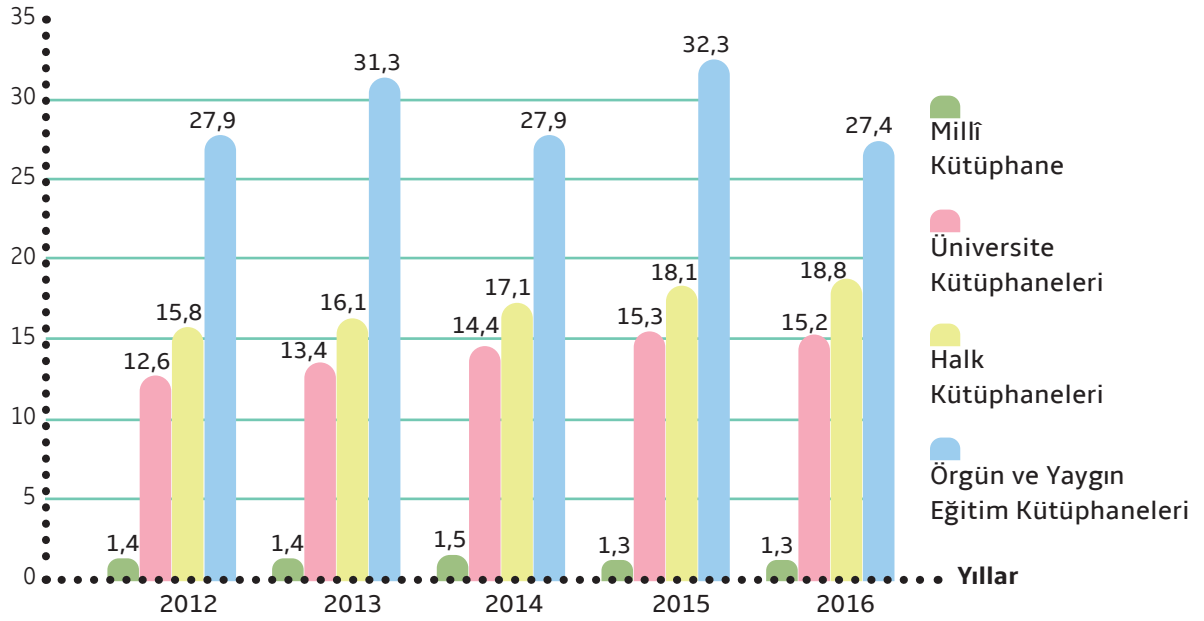
Gün boyunca bir şeyler yazmaya çalışırken genç adamın yaptığı bir türlü gözünün önünden gitmemiş. Koca bilim adamı, o yazar, o büyük şair, o bilge kişi, gencin davranışının özünü kavrayamamış. Geceyi de sıkıntılı, yarı uyanık, aynı şeyleri düşünerek geçirmiş. Gözüne uyku girmeyeceğini anlayıp sabaha karşı daha gün ağarmadan kalktı. Gecinde gencin yaptığını bir anda kavrayıvermiş... Güneş görünmeye başlar başlamaz sahile inmiş ve genci bularak bütün sabahı onunla okyanusa denizyıldızı atarak geçirmiş.

Hasan YILMAZ

b) Altlarını çizdiğiniz zarfların metne olan katkılarını yazınız.

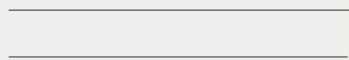
6.Etkinlik

Milyon

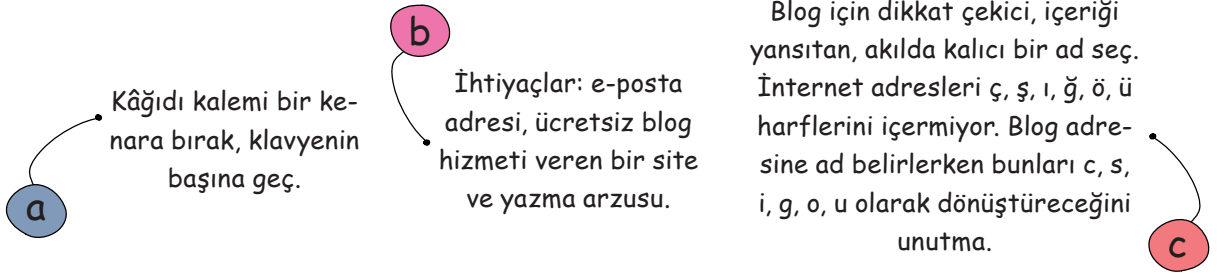
Yukarıdaki grafikte 2012 - 2016 yılları arasında kütüphanelerde bulunan kitap sayıları verilmiştir. Grafikten yola çıkarak aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- ☐ Millî kütüphanedeki kitap sayısı 2012 - 2014 yılları arasında aynıdır.
- ☐ 2013 yılından sonra halk kütüphanelerindeki kitap sayısı artış göstermiştir.
- ☐ Üniversite kütüphanelerindeki kitap sayısı her sene düzenli olarak artmıştır.
- ☐ Kütüphanelerdeki kitap sayıları her yıl düzenli olarak artmıştır.
- ☐ Örgün ve yaygın eğitim kütüphanelerindeki kitap sayısı 2016 yılında, bir önceki yıla göre 4,9 milyon azalmıştır.

[illegible]

Sen de Yap!

Blog

Neden Blog?

- * Kendim için yazarım, dertleşmek iyi geliyor.
- Hesabının gizlilik ayarlarından blogda yayınladıklarının başkaları tarafından görülmesini engelleyebilir ve dilediğince yazabilirsin.

Yazdıklarım okunsun, beğenilsin, takip edilsin istiyorum.

1 Hedef kitleni belirle. Oluşturan içeriğin onlara hitap edeceğini aklından çıkartma.

2 Kopyala - yapıştır bilgilerden kaçın. İçeriğini kendin üret. Başkalarından alıntı yapacaksan kaynakçasını göstermeyi unutma.

3 Samimi olayım derken laubali olma. Ziyaretçilerinle sohbet ediyormuş gibi yaz ancak onların misafir olduğunu hatırla.

Bağlaç olan "de"ler de dâhil olmak üzere tüm dil bilgisi kurallarına uy. Sen uymazsan ziyaretçilerin seni kurallara uymak zorunda bırakacaktır.

4 Sosyal medyada büyük harfle yazmak bağırarak anlamına geliyor. Tamamı büyük harfli yazılardan kaçın.

Yaşadım Okudum Gezdim

Kategoriler Anasayfa Arşiv Hakkımda

APALIK 25 Seyre Daldım Dünyayı Sayfaların Ardından

Bazen dünyayı, içindekileri sessizce, sabırla seyretmek lazım. İnsan gözlemleri sırasında o zamana kadar göremediklerini, önemsemediklerini ya da önemsiz diye adlandırdığı ayrıntıları bir bir fark ediyor. Birbirinden farklı, birbirine yakın, birbirine uzak...

[Devamını Oku...](#)

KASIM 15 Yazmak

Yazmak nedir? Nasıl bir şeydir? İnsan acaba neden ihtiyaç duyar yazmaya?

Soru sormak doğamızda var, diyorum. Baksanıza ne çok soru sormuşuz hiçbirinin cevabını almayı beklemeden. Öyleyse bir yerden başlayalım kafamızdaki soru işaretlerini gidermeye.

[Devamını Oku...](#)

EKİM 22 Her Şey Bir Şeyle Başlar

"Her Şey Bir Şeyle Başlar" sözü ilginç geldi bana. Ve ben de başladım yazmaya.

Hem de her şeye ulaşmak için bir şeyi basamak yaparak satırlarıma. Bakalım nereye varacak bu yazının sonu. Şimdiden bir meraktır sardı beni.

[Devamını Oku...](#)

EYLÜL 19 İnsan ve Yürek

İnsan küçük bir modelidir dünyanın. Nice sırlar saklıdır yüreğinde. İnsan yürektir; yürek ise insanın sevgiyi ağırlayan evi.

Bazen iyi bir ustaya ihtiyaç duyar yürekler. Kendisine yol gösterecek ya da yeni yollar çizecek.

[Devamını Oku...](#)

HAYAT O GÜN ÇOK GÜZELDİ

**Serbest Okuma
Metni**

Taş koridorda duyulan sadece benim ayak seslerimdi. Uzun koridor yarı aydınlık ve soğuktu. Camlardan vuran ışık yerden de beni gölgelendiriyor, ayaklarımdan çıkan ses taş zeminden duvarlara vuruyordu. Okulumuz tarihî, eski bir taş binaydı. Eskiden bir ara kışla veya hastane olarak da kullanılmıştı. Bana sanki yüzlerce odaları, binlerce camları, bilinmeyen çok gizli köşeleri var gibi geliyordu. Her gün kullanılmayan bölümlere giriyor; belki de aylardır, senelerdir açılmamış kapıları açıyor; odalarda neler olduğuna bakıyorum.

En üst kattaki koridorun sonundaki bir odada tozlar içinde kalmış bir sürü eski kitap vardı. Belki de bu bina kurulduğundan beri buradaydılar.

Ders bitiminde herkes koşarak eve giderken ben sessizce buraya çıkıyordum. Sessizlikler içerisinde unutulmuş kalmış bu gizemli, tozlu fakat o derece değerli bu odaya hayrandım. Üst üste dizilmiş yüzlerce irili ufaklı kitaplar ve bir köşede sıkışmış kalmış eski siyah bir kuyruklu piyano...

Kalabalık bir ailenin içinde yaşadığım için evde ufak kare bir masayı duvara dayamış, üzerine uçları yerlere dokunan bir masa örtüsü örtmüştüm. İşte o masanın altı benim sığınağım, kütüphanem ve bol bol hayaller kurabileceğim güzel bir odaydı. Bana ait bir yerd. Kitaplarımı masanın altına güzelce dizmiş, prize ufak bir lamba bile monte etmiştim. On dört on beş yaşlarındaki bir kız çocuğunun renkli ve hayalci dünyası içinde okuduğum kitaplardan aklımda tutmak istediğim güzel ve özlü cümleleri renkli kalemle masanın alt tahtasına yazıyordum.

(...)

Mutlu günler çok sürmez derler ya işte bu mutluluk da bir müddet sonra annemin masayı oradan kaldırması ile son buldu. Üstelik masanın alt tahtasını renk renk yazılarla donattığım için azar da işittim. O günden sonra hep sakin, gizemli bir yer düşledim. Sadece bana ait olan bir yer. İşte bu kapalı yüzlerce kapıların ardında, okulumuzda güzel bir oda buldum.

Piyanonun ve kitapların tozlarını elimden geldiğince sildim. (Bu işleri yaparken bazen de fark edilmekten ürküyordum.) O gün de bahçeden yukarıya arkadaşlarımla cılgın sesleri geliyordu. Hafifçe cama yaklaştım. Aşağıya, bahçeye baktım. Bir iki öğretmenimiz talebelerin arasında bahçede dolaşıyorlardı. Bir ara görülmüşüm gibi bir hisse kapılarak geri çekildim. Piyanonun üzerine elimde tuttuğum "Rüzgârlı Bayır" isimli, soluk siyah ciltli kitabımı koydum. Tuşlara parmaklarımla dokundum. Çıkan sesler odayı dolduruverdi. İster istemez bir iki kez daha denedim. Çok hoşuma gitti. Org çalmasını bildiğim için bir şeyler yapabilirim umuduyla bir sandalye alıp piyanonun karşısına

otururdum. Elimden geldiğince çalmaya başladım. Bir taraftan da "Bu odada bugüne kadar kim bilir kimler yaşadı, kim bilir kimler bu piyanoyu çaldı, söyledi, kitapları kimler okudu?" diye düşünüyordum. Kalktım; gözüme ilişen bir iki kitap daha alarak piyanonun üstüne, Rüzgârlı Bayır'ın yanına koydum.

Kitaplarım ve müzik artık hayatımın bir parçası olmuştu. Arkadaşlarım ders bitiminde nereye kaybolduğumu soruyorlar, annem eve neden geç geldiğimi merak ediyordu. O günde ders bitiminde yavaşça yukarı kata çıktım. (Aslında öğrencilerin bu kata çıkmaları yasaktı.) Kitapları inceledim. Piyanomu çaldım. Okumaya başladığım kitabımdan bir iki bölümü daha soluksuz okudum. Dışarıda yağmur yağıyordu, bunu camlara vuran yağmur damlalarının sesinden duyabiliyordum. O kadar dalmıştım ki sert bir sesle sanki havalara sıçradım. Kalbim yerinden fırlıyor sandım. İki öğretmen kapıda durmuşlar, hayretle bana bakıyorlardı. Önden bana doğru yürüyen müdürümüz sert bir sesle bağırıp duruyordu. O an hiçbir şey duymuyordum. Belki de bu kata çıkmanın yasak olduğunu, kitapları ellediğim için cezalandırılacağımı söylüyorlardı. Gözlerim, bir camlardan süzülen yağmur damlalarına, bir de kitaplara gidip geliyordu. Kekeleyerek bu benim odam diyebilmişim. Bu kitaplar, piyano, benim öğretmenler odasına çağırılışım, annemin sinirle içeri girişi, bana bağırması bir kâbus gibiydi. Hiç konuşmuyordum. Düşünebildiğim tek şey o gizemli kütüphanemi bir daha göremeyeceğimdi. Zaten yukarıya çıkan merdivenleri tahta bir barikat ile kaplamışlardı. Arkadaşlarım o odada kiminle buluştuğumu merak ediyorlardı. Müdürümüz okulun prensiplerine aykırı davrandığım için sinirliydi, edebiyat öğretmenimiz bunca senedir o kitapların orada nasıl saklı kaldığını merak ediyordu. Müzik öğretmenimiz kuyruklu piyanonun son derece değerli bir piyano olduğundan bahsediyordu. Ama ben çok mutsuzdum. Günlerce tek başıma okula gittim, geldim. Evdeki gürültü beni bunaltıyordu. Özel bir odam yoktu. Çok üzgündüm. Annem derslerimi ihmal ettiğim gerekçesi ile orgumu, kitaplarımı, hepsini kaldırmıştı. Ben gerçekten çok çok yalnızdım.

İlkbahar geliyordu. Artık sabahları okula giderken kuşların cıvıltılarını işitiyor, arkadaşlar ile yaz tatili üzerine planlar yapıyorduk. Güzel bir bahar sabahı edebiyat öğretmenimiz yanıma geldi. Beni alarak bir kattaki büyük bir odaya soktu.

— İşte istediğin gibi girip çıkabileceğin güzel bir okuma odası, dedi. Bir köşede o güzel siyah kuyruklu piyano pırıl pırıl parlıyordu.

Sevgili öğretmenlerimiz üst katları taramış ve müdürümüzü de ikna ederek el birliği ile tüm kitapları toparlayarak aşağı kattaki büyük bir odayı güzel bir okuma odası olarak hazırlamışlardı. Müzik öğretmenimiz de gülerek içeri girdi.

— Sana her gün bir saat piyano dersi vereceğim. Hazır mısın, diye sordu. Hazırdım tabi ki çok mutlu olmuştum. İşte hayat buydu. Gülerek dışarı çıktım. Kuşlar cıvıltıyor, hava mis gibi kokuyor, bir işe yaramıştım. Hayat çok güzeldi, çok güzeldi...

İpek AKKAN
(Kısaltılmıştır.)

DEĞERLENDİRME SORULARI

KİTAPLA GELEN MUTLULUK

(...)

Doğan Bey (...) elli yaşlarında emekli lise edebiyat öğretmenidir. Bilgili, kültürlü, efendi, çok okuyan birisidir. Geniş bir kütüphaneye sahiptir. (...)

Doğan Bey'in okuma isteği bitmek tükenmek bilmez. O, bir kitap kurdudur. Bir kitaba başladığı zaman bitirmeden bırakmaz. O; kendisine en iyi dost, arkadaş olarak kitabı seçmiştir. Aynı zamanda araştırmaya meraklıdır. Kütüphanesinde roman, şiir kitaplarının yanında bilime dayalı kitaplar da yer alır. Düşünülürse Doğan Bey'in dolu dolu bir hayat yaşamadığı anlaşılır. Ancak yine de o, bu yolu seçmiştir. Hayatın bu çirkinliğine, bu cahilliğine bir dur diyebilmek içindir ki o, öğretmen olmuştur. Şimdi yalnızdır. Ama o, hayatı boyunca insanlara bir şeyler verebilmek, onları eğitebilmek için çalışıp çabalamıştır. Kim bilir belki günün birinde karaladıkları, bir kitap olacak ve o hep yaşayacaktır. (...)

Dilek YÜKDELEN

(Kısaltılmıştır.)

(1, 2 ve 3. soruyu metinden hareketle cevaplayınız.)

1. Doğan Bey kimdir? Özellikleri nelerdir?

2. Doğan Bey'in kütüphanesinde hangi tür kitaplar yer almaktadır?

3. "Kim bilir belki günün birinde karaladıkları, bir kitap olacak ve o hep yaşayacaktır." sözünü açıklayınız?

4. İnsanlar asırlardan beri düşündüler, konuştular ve sonunda yazmayı öğrendiler. Böylelikle düşündüklerini, yaptıklarını tarihe mal etme fırsatına kavuştular. Bilgilerini ve tecrübelerini aktararak gelecek nesillere ışık tuttular.

Paragrafa göre, insanlar bilgi ve tecrübelerini gelecek nesillere nasıl aktarmışlardır?

- A) Yazıyı bularak
- B) Düşünüp konuşarak
- C) Sürekli çalışarak
- D) İletişim kurarak

5. Aşağıdaki şiirde kullanılan söz sanatları hangileridir?

AĞAÇ DİYOR Kİ

Ben küçücük bir ağacım
Yurdumun bir bahçesinde
(...)
Kuşlar mutlu şarkısını
Hep dalımda söylerler,
Şen arılar vızır vızır,
Kokuma koşup gelirler.
(...)

Halim YAĞCIOĞLU

- A) Tezat - Kişileştirme
B) Konuşturma - Abartma
C) Kişileştirme - Konuşturma
D) Abartma - Tezat

6. I. Hemen hemen her gün nasıl bir öykü yazabilirim diye düşündüm.
II. Hepsini ama hepsini dikkatle okudum.
III. Yaz tatilim boyunca bir öykü yazmak için çok çalıştım.
IV. Babam çeşitli öykü yazarlarının kitaplarını aldı bana.

Numaralandırılmış cümlelerle bir paragraf oluşturulduğunda sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) III, I, II, IV
B) III, I, IV, II
C) IV, II, I, III
D) IV, II, III, I

7. Aşağıda verilen cümlelerdeki zarfları bularak altlarını çiziniz.

- a) Yaşlı adam, kaygan yoldan dikkatli bir şekilde karşıya geçti.
b) İnsanların çoğu, lezzetli yemek yemeyi çok sever.
c) Karadeniz yaylalarında ilginç hayvanlar her zaman görülebilir.
ç) Akıllı insanlar zamanlarını neden boşa geçirirler?
d) Kimileri düşüncesizce hareket edebilir.
e) Doğada yeni şeyler keşfetmek isteyenler dışarı çıkmalıdır.

8. Aşağıdaki tabloyu uygun şekilde doldurunuz.

Fiiil Kök/ Gövde	Kip	Kişi	Çekimlenmiş hâli
oyna-	Geniş zaman	3. tekil kişi	
uç-	İstek kipi	1. çoğul kişi	
topla-	Duyulan geçmiş zaman	3. çoğul kişi	
uzat-	Gelecek zaman	2. tekil kişi	
düzenle-	Şart kipi	2. çoğul kişi	
dağıt-	Gereklilik kipi	1. tekil kişi	
yık-	Emir kipi	3. çoğul kişi	
sinirlen-	Şimdiki zaman	3. tekil kişi	

Erdemler

- ① Tahta Bisiklet
- ② Kaplumbağayla İki Ördek
- ③ Kızgın Bir Lira
- ④ Akıllı Evlat
(Dinleme/İzleme Metni)
- ⑤ Bir Adam, Bir Köy, Bir Orman
(Serbest Okuma Metni)

4. TEMA

TAHTA BİSİKLET

Hazırlık Çalışmaları

- İnsanın yüreğinin bir kapısı olsaydı siz o kapıyı nasıl açardınız?
- Satın alınan oyuncağın mı yoksa emek verilerek yapılan oyuncağın mı daha değerli olduğunu düşünüyorsunuz? Neden?

Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağınız metnin konusunu tahmin ediniz.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

ANNEMİN MEKTUPLARI

İlker'in annesi, her sabah kahvaltı sofrasına bir mektup bırakıp öyle işe gider. İlker, güne bu mektuplarla başlar. Mektuplar, İlker'le annesi arasında birer sevgi köprüsü oluşturur.

Okuyacağınız mektup, küçük oğlunu uyandırmadan işe gitmek zorunda olan bir annenin oğluna yazmış olduğu dört uzun mektubu içine alan "Annemin Mektupları" adlı kitaptan alınmıştır.

TAHTA BİSİKLET

03.03.2000

Canım Oğlum,

Yıllarca önce senin de yazları se-
verek gittiğin kasabada yaşıyorduk.
Babamın küçük bir tatlıcı dükkânı var-
dı. Annem, evde bütün gün temizlik
yapardı. Her ay başı babam, elinde ba-
zen iki bazen tek bilezikle gelir; anne-
min bileğine takardı. Annemin içten
içe gönendiğini, sevindiğini görürdüm.
O akşamlar her akşamdan daha güzel
geçerdi bana göre. Babam da,¹ annem
de neşeli olurlardı.

Babam eğlenceli bir adamdı. Her
durumun gülünç bir yanını bulur çıkar-
rır, bizi kahkahalara boğardı.

Arada bir babamın dükkânına uğ-
rayıp taze ekmekle tahin yemeyi çok
severdim. Hele okul çıkışlarında karnım
zil çaldığında şeker şerbetiyle karılmış
tahinin tadına doyamazdım.

Babam bir akşam asık yüzle geldi.
Annem merakla yüzüne baktı. Bir şey
demedi. Zaten babam söylemezse o,
bir şey sormazdı. Babam, uzun süre
suskun kaldı. Pencereden, akşamın so-
sakları kaplayan karanlığına daldı gitti.

¹Bağlaçtan sonraki virgülün kullanımı dönemsel bir farklılıktır.

Sonunda annem dayanamadı:

"Ne oldu Osman, bir şey mi oldu? Hiç yüzün gülmüyor."

Babam şaşırarak baktı anneme. Sanki böyle bir soru beklemiyordu.

"İşler kötü gidiyor. Birkaç haftadır alışveriş olmuyor." dedi.

Sonra da evdeki havayı dağıtmak ister gibi güldü:

"Boş verin, kara gün kararıp kalmaz. Bugün olmazsa yarın olur, yarın olmazsa öbür gün..."

Annem de onun umutlarına katıldı:

"Elbette. Ne yapalım? Her şey, her zaman güzel gitmez ya!"

O akşam babam yine eskisi gibi güldü, güldürdü. Öyle zamanlarda en çok benimle ilgilenirdi. İlginç sorular sorardı bana:

"Bir kulağı sağır olan köpek neden konsere gider?"

"Kuyruğu kırık kedinin kaç bacağı vardır?"

"Annesini yitiren kaz neden aramaz?"

Ya da:

"Sarı öküzün boynuzları ne renktir?"

"Çil horozun yumurtası da çil olurmuş. Doğru mu?"

Ben, onun sorularına kıkırdarken annem de kahve pişirirdi. O zaman babamın neşesi yeri-ne gelir, dükkândaki yorgunlukları biterdi.

O gün de geceyi umutla, neşeyle bitirdik. Ben her zaman erkenden yatarken o gün geç kaldım. Yine de mutluydum. Babamın yüzü gülmüştü ya... Ötesinin önemi yoktu. Babam nasıl olsa işleri yoluna koyardı.

Öyle olmadı. Babam ertesi gün de daha ertesi günlerde de yorgun, umutsuz geldi. Annem her seferinde sesini çıkarmadan karşıladı. Sessizce yemeklerimizi yedik, odalarımıza çekildik. Neşemiz kaçmıştı artık. Hepimiz, bir daha eski günlerdeki gibi mutlu olamayacağız, diye düşünüyorduk. Öylesine umutsuzduk.

Bir akşam babamla annem ilk kez tartıştılar. Annem kırıldı. Babam küstü. Ortadaki sofa suçlu bir çocuk gibi bekledi bizi. Ben üzüldüm. Odama çekildim. Uyumuşum. Sabahleyin evden hepimiz birlikte çıktık. Sokaklardan hiç konuşmadan geçtik. Annemle babam, beni okuluma bıraktılar. Sonra da çarşıya yürüdüler.

Akşam eve geldiğimde annem yoktu. Biraz sonra sesini duydum. Komşulardan geliyordu. Onu karşılamaya çıktım. Üzgündü. Solgun görünüyordu. Hasta zannettim. Alnına dökülen saçlarını düzeltirken kolunu gördüm. Bilezikler yoktu. (...)

Babamın işlerini annemin bilezikleri de düzeltemedi. Evdeki değerli halılar, özel dokutulmuş yörük kilimleri birer ikişer çıktı elden. Annem artık hiç konuşmuyordu. Akşamları sofraya hepimiz zorla oturuyorduk.

Bir akşam babam eve gelmedi. Annemse pencerede asker oğlunu bekleyen kadınlar gibi uzun süre bekledi. Tam ben odamda yatmaya hazırlanırken evin önüne bir kamyon geldi. İçinden babam indi.

"Hadi hiç durmayın, evde ne varsa kamyonu yükleyelim, köye gidiyoruz." dedi.

Annem hiç sesini çıkarmadan eşyayı toplamaya başladı. Babam getirdiği adamlara önce buzdolabı, çamaşır makinesi gibi ağır olanları kamyonu yükletti. Sonra yataklar, dolaplar, çalışma masam, koltuklar derken ev boşaliverdi. Annem ağlıyordu. Ben de arkadaşlarımdan, komşularımdan ayrılıyorum diye üzgündüm.

(...)

Kamyon yürüdüğünde gözyaşlarımı tutamadım. Babamın da başını çevirdiğini, gözlerini sildiğini gördüm. Annemse daha kamyonu binmeden evi süpürürken ağlamaya başlamıştı.

Köye nasıl geldik, eşyalar nasıl indi bilmiyorum. Ertesi sabah kalktığımda odada yalnızdım. Dışarı çıktım.

Babam toprak damın üstünde oturuyordu. Annemse ortalarda görünmüyordu. Burası babamın köyüydü, bunu biliyordum ama yine de öylesine yabancıydı ki bana... Evin içinde nereye basacağımı, nerede duracağımı bile bilmiyordum.

"Baba, annem nerede?"

Oturduğu yerde sesime döndü. Gözleri ağlamış gibi kırmızıydı:

"Anneannenlere gitti."

"Ne zaman gelecek?"

"Bilmiyorum. Yakında belki biz gideriz."

"Peki, benim okulum ne olacak?"

"Ona da bir çare bulacağız."

Okula o yıl köyde devam ettim. Ama çok sessizdim. Arkadaşlarım ne kadar oyuna çağırırlar da içimden oynamak gelmiyordu. Benim durgunluğum da babamı üzüyordu. Bunu görüyordum. Annemi soramıyordum. Evimize amcalar, dayılar, halalar gelip gidiyordu. Bense hepsini birbirine karıştırıyordum. Kim necidir? Kim kimin nesi olur, bilemiyordum. Beni sever görünüyorlardı. Tarlalar, bahçeler, bağlar alınıp satılıyor ama sonuç değişmiyordu. Biz hâlâ köydeydik.

Bir gün babam avluya birtakım tahta parçalarıyla bir iki dal getirdi. Testereyi, keseri, çekici, çivi kutusunu çıkardı.

"Ne yapacaksın baba?"

"Ben de bilmiyorum. Bakalım sonunda ortaya ne çıkacak?"

Sonra da kesip biçmeye başladı. Sesimi çıkarmadan bir süre onu izledim. Sonunda arkadaşların yanına gittim. Oyunlarına girmesem de onları izlemeyi seviyordum.

(...)

Eve geldiğimde hanaya çıktım. Orta yerde üç tekerlekli bir tahta bisiklet duruyordu. Çok heyecanlandım. Gerçek bir bisikletmiş gibi dümeninden tuttum. Tekerleklerini elledim. Pedalına dokundum. Ertesi gün sokaklarda ne güzel sürerdim kim bilir?

Babamı arandım. Yoktu. Sanki kendi yerine bisikleti bırakıp o da çekip gitmişti. Öyle sandım.

Bisikleti yattığım odaya götürdüm. Yatağımın başucuna koydum. Yatağıma uzandım. Bir şey yememiştım ama açlık duymuyordum. Uyumuş kalmışım.

Gece başucumda konuşmalar duydum. Bir el saçlarımı okşuyor, beni kokluyordu. Birden onun kokusunu, annemin kokusunu yüreğimde duydum. Gözlerimi açtım. Bana gülümseyen yüzüyle babam duruyordu karşımda. Düş kırıklığına uğradım ama yine de boynuna sarıldım. Sormadan edemedim:

"Annem ne zaman gelecek baba? Biz anneme ne zaman gideceğiz?"

O, beni öperken yanaklarım ıslandı.

"Bilmiyorum, belki de çok kısa zamanda gelir annen."

Neler olduğunu bilmiyordum ama ben annemi bekliyordum.

O akşam babamla birlikte gece yarısına doğru sıcak bir çorba içtik. Ertesi sabah başucumda beni bekleyen tahta bisikleti kucaklayıp hanaya çıktığımda annemle babamı konuşurken gördüm. Düş mü görüyorum diye etimi çimdikledim. Bisikleti bir yana fırlatıp anneme sarıldığımda babam pedalı kırılan bisikleti onarmaya başlamıştı.

Tahta bisiklete hiç binemedim. Çünkü her binişimde pedalı kopuyordu. Ama olsun. O, babamın benim için sevgiyle yaptığı bisikletti. Çarşılarda satılan pırl pırl bisikletlerde sevgi var mıydı?

(...)

"Tahta bisikletin canı var mıydı?"

"Kayısı ağacı şeftaliye ne demiş?"

Bu soruların yanıtını babam da bilmiyordu ama beni düşündürüyordu. Ben de bol bol yanıt buluyordum.

Bakalım sen de bu sorulara kendine göre yanıtlar bulacak mısın?

İşte böyle İlker'im. Benim tahta bisikletim öyle sanırım o köylerde hiç yapılmamış bir bisikletti. O, bana babamın sessiz ama derin sevgisini söyledi durdu bunca yıl. Ne zaman bir bisiklet görsem babamın bana yaptığı o garip ama sevginin simgesi tahta bisikleti anımsarım.

Gözlerinden öperim canım oğlum.

Annen

(Kısaltılmıştır.)

Hidayet KARAKUŞ (1946 -)

Çeşitli illerde Türkçe öğretmenliği yapmıştır. Şiirlerin yanı sıra roman, hikâye kitapları, çocuk kitapları ve radyo oyunları yazmıştır. Eserlerinden bazıları: Günaydın Gül Yaprığı, Annemin Mektupları, Uykusu Derin Şehir...

1.Etkinlik

Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyerek aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Kelimelerim

Tahminim

Sözlük Anlamı

2.Etkinlik

2.Etkinlik

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Babanın eve yüzü asık dönmesinin nedeni nedir?
2. Babanın kızına ilginç sorular sormasının nedenleri nelerdir?
3. Babanın işlerinin kötü gitmesinin aile yaşantılarına etkileri nelerdir?
4. Baba, işlerinin kötü gitmesine nasıl bir çözüm bulmuştur?
5. Köye taşınan ailenin hayatında ne gibi değişiklikler olmuştur?
6. Babanın yerinde olsaydınız ailenizi bir arada tutmak için neler yapardınız?
7. Sizce çocuk, tahta bisikleti gördüğünde neler hissetmiş olabilir?
8. Metnin kahramanlarından hangisi olmak istediğinizi nedenleri ile anlatınız.

3.Etkinlik a) Aşağıda, metinde geçen bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerde yer alan deyimleri bularak altlarını çiziniz. Deyimlerin metne katkısını belirleyerek yazınız.

Babam nasıl olsa işleri yoluna koyardı.

Babamın yüzü gülmüştü ya... Ötesinin önemi yoktu.

Sanki kendi yerine bisikleti bırakıp o da çekip gitmişti.

Pencereden akşamın sokakları kaplayan karanlığına dalıp gitti.

b) Bulduğunuz deyimleri yazınız. Deyimleri anlamlarına uygun birer cümlede kullanınız.

4.Etkinlik "Tahta Bisiklet" metninden öznel ve nesnel yargılardan üçer tanesini belirleyerek yazınız.

Öznel Yargılar

Nesnel Yargılar

5.Etkinlik “Tahta Bisiklet” metninin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini belirleyerek yazınız.

Metnin konusu nedir?

Metnin ana fikri nedir?

Metnin yardımcı fikirleri nelerdir?

6.Etkinlik “Ne güzel günlerdi!” diyebileceğiniz bir anınızı arkadaşlarınıza anlatınız.

7.Etkinlik a) Aşağıda “Tahta Bisiklet” metninden bir bölüm verilmiştir. Verilen bölümdeki zarfları bularak altlarını çiziniz.

Bisikleti yattığım odaya götürdüm. Yatağımın başucuna koydum. Yatağıma uzandım. Bir şey yememiştım ama açlık duymuyordum. Uyumuş kalmışım.

Gece başucumda konuşmalar duydum. Bir el saçlarımı okşuyor, beni kokluyordu. Birden onun kokusunu, annemin kokusunu yüreğimde duydum. Gözlerimi açtım. Bana gülümseyen yüzüyle babam duruyordu karşımda. Düş kırıklığına uğradım ama yine de boynuna sarıldım. Sormadan edemedim:

“Annem ne zaman gelecek baba? Biz anneme ne zaman gideceğiz?”

O, beni öperken yanaklarım ıslandı.

“Bilmiyorum, belki de çok kısa zamanda gelir annen.”

Neler olduğunu bilmiyordum ama ben annemi bekliyordum.

b) Bulduğunuz zarfların metnin anlamına olan katkısını belirleyerek yazınız.

8.Etkinlik

Kendinizi İlker'in yerine koyarak aşağıda giriş bölümü verilmiş olan mektubu kurallarına uygun olarak tamamlayınız.

Biricik Anneme,

Anne babalar için evlatlarının ne denli kıymetli olduğunu ben de evlat sahibi olduğumda anlayacağım. Ama bilmeni isterim ki senin kıymetini ifade etmeye kelimeler yetmez.

Bana yazdığın mektupta çocukken yaşadığın zorlukları, hissettiklerini ve senin için çok değerli olan tahta bisikleti anlatmışsın. Yüreğindeki benimle paylaştığın mektubunu okurken hem üzüldüm hem sevindim. Üzüldüm çünkü

Gelecek Derse Hazırlık

Okuduğunuz/bildiğiniz bir fabla ilgili bir kitap kapağı tasarlayınız. Kitap kapağınızı tasarlarken hangi iş ve işlem basamaklarını takip ettiğinizi defterinize not alınız.

KAPLUMBAĞAYLA İKİ ÖRDEK

Hazırlık Çalışmaları

- Hata yapmayan insan olabilir mi? Açıklayınız.
- Hayallerinizi gerçekleştirmek için neler yaparsınız? Anlatınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

Bir varmış, bir yokmuş, bir zamanlar dünyamızda sürekli düş kuran bir kaplumbağa varmış. Yaşadığı inden bıkmış, neredeyse tiksitmeye başlamış. Ülkeyi gezip görmek, dünyayı ve içindekileri daha iyi tanımak istiyormuş. Günün birinde bu güzel düşünüyü iki yaban ördeğine de anlatmış. Bu yaban ördekleri güzel oldukları kadar da iyiliksever yaratıklarmış, büyük düşünüyü gerçekleştirmesine yardım edebileceklerini söylemişler bizim kaplumbağaya. Ona gökyüzünü göstermişler.

"Şu uçsuz bucaksız yolu görüyor musun?" demişler. "Biz seni bu yoldan ta Amerika'ya kadar taşıyoruz. Nice cumhuriyetler, nice krallıklar, nice halklar görürsün; çok değişik törelere tanık olursun; çok yerler görürsün. Homeros'un (Homeros) destanının kahramanı Odisseus (Odiseus) da ancak bu kadarını görmüştür."

Kaplumbağa öneriyi beğenmiş. Uzun uzun konuşmuşlar, tartışmışlar tasarımı, sonunda da anlaşmaya varmışlar. Yaban ördekleri bizim ağır mı ağır gezgini taşımak için güzel bir sopa bulmuş, bu sopayı ağzına vermişler. "Sımsıkı tut dişlerinle, sakın bırakma." demişler.

Sonra ördeklerin biri bir ucundan tutmuş sopayı, biri öbür ucundan, sonra da kanat çırpıp havalanıvermişler. Onlarla birlikte bizim kaplumbağa da havalanmış. Ağır hayvanın sırtında eviyle birlikte böyle iki ördeğin arasında havalarda uçtuğunu görenler ne yapmışlar dersin hemen hepsi de şaşkınlıktan parmaklarını ısırmış.

"Mucize! Mucize!" diye bağıryormuş herkes. "Gelin, gelin de kaplumbağaların kraliçesinin göklerden geçişine bakın!"

Kaplumbağa bu güzel sözleri duyar da durur mu?

"Kraliçe mi? Evet, doğru! Gerçekten kraliçeyim ben, sakın alay etmeye kalkmayın!" demiş hemen.

Demesine demiş ama hiçbir şey söylemeden geçip gitse çok daha iyi edermiş. Öyle ya konuşmak için dişlerini aralayıp da sopayı bırakınca pat diye yere düşmüş ister istemez. Kendisine hayranlıkla bakan insanların ayakları dibinde can vermiş. Kısacası, gevezeliği yaşamına mal olmuş.

(...)

(Kısaltılmıştır.)

Jean de La Fontaine (Jan dö La Fonten)

Fransız şair ve yazar fabl eserleri ile tanınmıştır. Aynı zamanda piyes ve roman da yazmıştır. Şiire de ayrı bir önem vermiş, uzun ve nakaratları olan şiirler yazmıştır. Eserlerinden bazıları: La Fontaine'den Masallar, Yirmi Şiir, Çiftçi ve Oğulları...

Derleyen: Tahsin YÜCEL

1.Etkinlik a) Aşağıda, metinde geçen bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerde geçen deyimleri bularak altlarını çiziniz.

- Uzun uzun konuşmuşlar, tartışmışlar tasarayı, sonunda da anlaşmaya varmışlar.
- Demesine demiş ama hiçbir şey söylemeden geçip gitse çok daha iyi edermiş.
- Öyle ya konuşmak için dişlerini aralayıp da sopayı bırakınca pat diye yere düşmüş ister istemez.
- Kendisine hayranlıkla bakan insanların ayakları dibinde can vermiş.

b) Bulduğunuz deyimlerin metne olan katkısını belirleyiniz.

2.Etkinlik a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Kaplumbağa neler yapmak istiyormuş?
2. İki yaban ördeğinin özellikleri nelerdir?
3. İki yaban ördeği, kaplumbağaya düşlerini gerçekleştirmesi için nasıl bir öneride bulunmuştur?
4. Kaplumbağanın havada uçtuğunu görenler nasıl bir tepki vermiştir?
5. Yazarın okuyucuya vermek istediği mesaj nedir?
6. Kaplumbağanın iki yaban ördeğinin önerisini beğenmesinin nedenleri neler olabilir?
7. Hayal kurmanın sınırları var mıdır? Neden?
8. Kaplumbağanın yerinde olsaydınız hayalinizi gerçekleştirmek için neler yapardınız?

b) Okuduğunuz metinle ilgili iki soru yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. soru: _____
2. soru: _____

3.Etkinlik Okuduğunuz metindeki gerçek ve kurgusal unsurları belirleyerek yazınız.

Gerçek Unsurlar

Kurgusal Unsurlar

4.Etkinlik Aşağıda verilen söz sanatlarına "Kaplumbağayla İki rdek" metninden örnekler bularak yazınız.

Kişileştirme

Konuşturma

5.Etkinlik "Kaplumbağayla İki rdek" metninden hareketle aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Olay

Mekân

şahıs ve Varlık Kadrosu

Zaman

6.Etkinlik *"Önlemsizlik, gevezelik, övüngenlik, yararsız merak birbirlerine yakın akrabadır."* sözüyle ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

7.Etkinlik Okuduğunuz metinden basit, türemiş ve birleşik fiillere örnekler (en az ikişer tane) bularak uygun kutulara yazınız.

Basit Fiiller

Türemiş Fiiller

Birleşik Fiiller

8.Etkinlik Kitap kapağınızı tasarlarken defterinize aldığınız notlardan hareketle hangi iş ve işlem basamaklarını takip ettiğinizi anlatan bir metin yazınız.

Küçükken sizi etkileyen, davranışlarınıza yön veren, unutamadığınız güzel bir anınızı yazınız.

KIZGIN BİR LİRA

Hazırlık Çalışmaları

- İyi bir insanın özellikleri neler olabilir? Anlatınız.
- Dürüstlük sizin için ne anlama geliyor? Anlatınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

İzmir'in Buca'sında, ortaokulda parasız yatılı okuyorum. Yaşım on üç. Adım Hasan Güleriyüz.

Buca'da hava daha serin, daha tatlı, daha yumuşaktır. Şubatta her yere bahar gelmiş gibi olur. Çimenler yeşerir, menekşeler açar. Hele yağmur yağdıktan sonra ortalık öyle değişir ki...

Cumartesi pazar günleri, İzmir'de hiç tanıdığım olmadığı için okulda kalırım. Derslerimi hazırlar, ödevlerimi yaparım. Arkadaşlarla okulun bahçesinde top oynarız. Sonra okuldan çıkar, Buca'da gezeriz.

Buca'yı İzmir'e bağlayan demiryolunun çevresi çok güzeldir. Burası apayrı bir bahçe gibidir. Çam ağaçlarının ördüğü korular, üzüm bağları ve sebze bahçeleri İzmir'e doğru uzanır.

(...)

Sanıyorum bir mart günüydü. Hava o denli sıcaktı ki... Sanki yaz günü gibiydi. İnce pardösümü almamıştım. Terlemiyordum. Sosyal Sigortalar Hastanesini geçtim, aşağıya doğru yöneldim. İşte bu sırada gözüme bir parlaklık çarptı. Demiryolunun sağ rayında, güneşin ışıklarıyla parlayan bir liralık vardı. Vagon tekerleklerinin geçe geçe parlattığı rayın üstünde öylece duruyordu. Bir kez daha baktım liraya, sonra çevremi gözden geçirdim. Çevrede hiç kimse yoktu. Tam karşısında durdum bir liranın. Bu anda, içimde korkuyla karışık bir üzünc beliriverdi. Eğildim, lirayı aldım. Öyle sıcaktı ki... Güneş, parayı kaynatmıştı sanki. Bu sıcaklık, parmaklarımdan her yerime yayıldı. Gülümser gibi oldum. Çocuklar koymuş olacaklardı bu parayı. Biz de yapardık böyle, trenin tekerlekleri büyütürdü parayı çünkü.

Yürüdüm. Adımlarımı atıyordum ama içim değişmişti. Çevremdeki çiçekleri, yeşilliği görmüyordum artık. Hem yürüyor hem de küçük kentimde yaşıyordum. Bir gün, böyle kızgın bir liranın coşkusuyla yaşamıştım.

Altı yaşındaydım. İlkokula başlamamıştım daha. Evimiz iki katlıydı. Annemlerin yatak odası, ikinci katın birinci odasıydı. Ben, aşağıdaki küçük odada yatardım.

Sanıyorum güz mevsimiydi. Hava bulutluydu. Bir akşamüstü evde yalnızdım. Annemle babam bir yere gitmişlerdi. Canım sıkılmıştı. Sokağa çıkmış, oyun oynamış, arkadaşlarım evlerine gidince ben de eve dönmüştüm. Nereden geldiyse aklıma ikinci kata çıktım. Annemin yatak odasının kapısı açıktı. İçeriye girdim. Gözüm, babamın pencerenin yanında asılı yeleğine takıldı. Babam, giysisini değiştirmiş, bu eski yeleği oraya asmıştı. Yeleğin bir yanı aşağıya sarkıktı. Babam, bozuk paralarını yeleğinin sağ alt cebine koyardı. Kabarık cep, gözlerimi ve elimi çekti. Pencereye yaklaştım. Elimi uzattım. İki parmağımın ucunda bir lira vardı. Sevinmekle üzünç arasında şöyle bir durakladım. İçimden bir yıldırım geçmiş gibi oldu. Ama lirayı avucumun içine sıkı sıkı yerleştirmiştim. Dışarıya çıktım, aşağıya indim. Ayaklarım yürüyordu ama ben nereye gittiğimi bilmiyordum. Sokak kapımızı kilitleyip anahtarı yerine koyduğumu anımsıyordum.

Çarşımız, bir tepe üstündeydi. Çarşıya çıkan yollar hep yokuştu. Yokuşu çıktım. Her zaman şeker aldığım büyük mağazaya yaklaştım. Bir lira avucumun içindeydi. Şekercinin camlarındaki kavanozlarda bulunan renk renk şekerleri gözden geçirdim. Lokum mu alsaydım, yoksa şeker mi? Şekerin nanelisi mi olsaydı, ağdalısı mı? Mağazanın açık kapısından girdim. Hiç kimse yoktu. Şekerci amca elinde bir makas, şeker kesiyordu. Şeker ağdalarını tezgâhının üstünde uzatıyor, sonra makasla kesiyordu. Renk renk şekerler, tık tık düşüyordu masaya. Dükkânın içi şeker kokuyordu mis gibi.

— Az bekle küçük, bak işim var, dedi.

Adamın arkasında bir ocak, üstünde büyük bir tencere kaynıyordu. Benim dikildiğim yerde de büyük bir gaz ocağı yanıyordu harıl harıl. Gaz ocağının üstünde de büyük bir tencere vardı. Adam, durmadan kesiyordu şekerleri. Ağdalar sarılı, kırmızılı, yeşilli birikiyordu, harman gibi masanın üstünde. Ne kadar çok şeker vardı!

Ne oldu, nasıl oldu bilmiyorum, avucumdaki bir lira kaydı, gaz ocağının üstünde kaynayan tencerenin içine düşüverdi.

— Param, dedim.

Adam bağırdı:

— Ne oldu?

— Param, tencerenin içine düştü.

Şekerci geldi, elini uzattı, lirayı aldı ve bana verdi.

— Dalma, iyi tut paranı, dedi.

Bir lira öyle ısınmıştı ki... Elim yanar gibi olmuş, lirayı bir elimden öteki elime aktarmıştım. Şekerci işine dalmıştı. Birdenbire geriye döndüm. Hızla mağazadan çıktım, yokuş aşağıya koşmaya başladım. İçimdeki ağırlık kalkmış, sevinir gibi olmuştum. Avucumdaki para elimi yakmıyordu. Evin yolunu yarılamıştım. Bir yağmur başladı, ama ne yağmur! Hızlı, gür, sık... Evlerin saçaklarının altına gizlendim. Biraz, caminin önünde bekledim. Bir türlü dinmiyordu yağmur. Bir yandan da ıslanmıştım.

Kendimi evimizin kapısından zor attım içeriye. Annemler dönmüş, babam yukarıya çıkmıştı, oradan sesi geliyordu. Annem, üstüme atıldı:

— Ne oldun sen Hasan, diye sordu.

— Islandım anneciğim.

— Nerelere gittin?

— Sokaktaydım.

— Ben sana dışarıya çıkma demedim mi?

Annem bir yandan da ceketimi, pantolonumu çıkarıyordu.

Annem durmadan söyleniyor, ben ona hiçbir yanıt veremiyordum.

Para avucumun içindeydi, onu göstermiyordum. Bu sırada babam güle-
rek yukarıdan indi.

— Bak, ben oğluma neler aldım! Hasan al bakalım bunları, dedi.

Babamın elinde iki küçük kese kâğıdı vardı. Aldım onları. Sevinemiyor-
dum. Suçun altında ezilmiştim. Zorla gülümsüyordum. Ama sağ avucum
açılmıyordu. Şekercinin ağda bulaşığı, liramı da ağdalaştırdığı için elime ya-
pışmıştı iyice. Babam, sedire atarken kendini:

— Hasan, ne var avucunda, diye bağırdı.

İki küçük kese kâğıdını bir elimde tutuyor, babama bakıyor, bir şey söy-
leyemiyordum. Annem geldi, avucumu açtı:

— Harcamadın mı oğlum parayı?

Başımı kaldırdım hayır anlamında.

Annem, bana para verdiğini mi sanıyordu yoksa beni zor durumdan mı
kurtarmak istemişti?

Kurtulmuştum. Elimin ağdasını yıkadım. Babamın verdiği kese kâğıtlar-
ını açtım. Birinde akide şekeri, ötekinde de benim sevdiğim lokumlardan
vardı.

Bu olaydan sonra anneme, babama haber vermeden hiçbir yerden para almadım.

Biraz daha yürümüştüm ki tümseğin ardından beş altı çocuk çıktı, bana parayı soruyorlar-
dı.

— Siz mi koymuştunuz, dedim.

Sarı saçlı, iri gözlü bir yaramaz atıldı:

— Evet ağabey!

Lirayı verdim, Şirinyer'e doğru yürümeye başladım.

(Kısaltılmıştır.)

İbrahim Zeki BURDURLU (1922 - 1984)

Anılarını, Atatürk sevgisini, memleket
gerçeklerini ve birçok konuyu kendine
özgü üslubuyla dile getirmiştir. Şiir,
masal, roman gibi birçok türde eser
vermiştir. Eserlerinden bazıları: Top-
rak İnsanları, Anılardan Öyküler,
Köroğlu Destanı...

1.Etkinlik Aşağıda, metinde geçen bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerdeki renkli harflerle yazılmış kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ederek kelimeleri birer cümlede kullanınız.

Çam ağaçlarının ördüğü **korular**, üzüm bağları ve sebze bahçeleri İzmir'e doğru uzanır.

Tahminim : _____
Sözlük anlamı : _____
Cümlem : _____

İnce **pardösümü** almamıştım.

Tahminim : _____
Sözlük anlamı : _____
Cümlem : _____

Şeker ağdalarını **tezgâhının** üstünde uzatıyor, sonra makasla kesiyordu.

Tahminim : _____
Sözlük anlamı : _____
Cümlem : _____

Bu anda, içimde korkuyla karışık bir **üzünç** beliriverdi.

Tahminim : _____
Sözlük anlamı : _____
Cümlem : _____

Babam, **sedire** atarken kendini:

— Hasan, ne var avucunda, diye bağırdı.

Tahminim : _____
Sözlük anlamı : _____
Cümlem : _____

Evlerin **saçaklarının** altına gizlendim.

Tahminim : _____
Sözlük anlamı : _____
Cümlem : _____

Biraz daha yürümüşüm ki **tümseğin** ardından beş altı çocuk çıktı.

Tahminim : _____
Sözlük anlamı : _____
Cümlem : _____

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Hikâyenin kahramanı kimdir? Nasıl bir yerde yaşamaktadır?
2. Hasan, hafta sonlarını nasıl değerlendiriyor? Anlatınız.
3. Hasan, hangi olayla geçmişini hatırlamıştır?
4. Hasan'ın altı yaşındayken bir liraya ulaşma şeklini doğru bulup bulmadığınızı nedenleri ile anlatınız.
5. Hasan'a geçmişini hatırlatan olaya benzer bir olayı yaşasaydınız nasıl davranırdınız?
6. Sizce Hasan, şekerci dükkanında farklı olarak ne/neler yaşayabilirdi?
7. Hasan'ın geçmişte yaşadığı olaydan aldığı ders onun hayatını nasıl etkilemiş olabilir?

3.Etkinlik a) Okuduğunuz metinden alınan farklı yazı karakterleri ile yazılmış bölümleri okuyunuz.

Eğildim, lirayı aldım. Öyle sıcaktı ki... Güneş, parayı kaynatmıştı sanki. Bu sıcaklık, parmaklarımdan her yerime yayıldı. Gülümser gibi oldum. Çocuklar koymuş olacaktı bu parayı. Biz de yapardık böyle, trenin tekerlekleri büyütürdü parayı çünkü.

Yürüdüm. Adımlarımı atıyordum ama içim değişmişti. Çevremdeki çiçekleri, yeşilliği görmüyordum artık. Hem yürüyor hem de küçük kentimde yaşıyordum. Bir gün, böyle kızgın bir liranın coşkusunu yaşamıştım.

Altı yaşındaydım. İlkokula başlamamıştım daha. Evimiz iki katlıydı. Annemlerin yatak odası, ikinci katın birinci odasıydı. Ben, aşağıdaki küçük odada yatardım.

Sanıyorum güz mevsimiydi. Hava bulutluydu. Bir akşamüstü evde yalnızdım. Annemle babam bir yere gitmişlerdi.

b) Okuduğunuz bölümlerde önemli noktaların nasıl vurgulandığını, bunların metne katkılarının neler olduğunu yazınız.

4.Etkinlik “Kızgın Bir Lira” metnindeki sorunu, sorunun nedenlerini ve çözüm önerilerinizi belirleyerek yazınız.

Sorun

Sorunun Nedenleri

Çözüm Önerilerim

5.Etkinlik “Kızgın Bir Lira” metnini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetleyiniz.

Giriş:

Gelişme:

Sonuç:

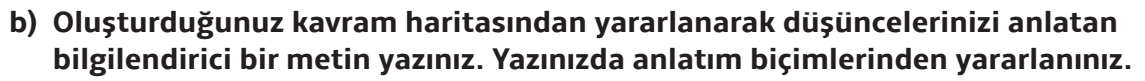
6.Etkinlik Küçükken sizi etkileyen, davranışlarınıza yön veren, unutamadığınız güzel bir anınızı arkadaşlarınıza anlatınız.

7.Etkinlik Okuduğunuz metinden basit ve türemiş fiillerin kullanıldığı cümleleri bularak örneklerdeki gibi aşağıya yazınız.

- Arkadaşlarla okulun bahçesinde top **oynarız**. (Türemiş Fiil)
- Sonra okuldan **çık**ar, Buca'da **gezeriz**. (Basit Fiil)

8.Etkinlik a) Erdemlerle ilgili aşağıdaki kavram haritasını doldurunuz.

Masallarda kullanılan tekerlemeleri araştırarak bulduğunuz örnekleri defterinize not alınız.

AKILLI EVLAT

Hazırlık Çalışmaları

- Masalların dünyası ile yaşadığınız dünyayı karşılaştırınız.
- Bir masal kahramanı olsaydınız hangi masal kahramanı olmak isterdiniz? Neden?
- Sahip olduklarınız mı yoksa sahip olduklarınızla yaptıklarınız mı önemlidir? Neden?

Metni, anlamını bilmediğiniz kelimeleri "1.Etkinlik"e not olarak dinleyiniz.

Naki TEZEL (1915 - 1980)

Türk halk bilimi ve edebiyatı ile ilgilenmiş, derlemeler yapmıştır. Edebiyat antolojilerine masal derleyicisi ve yazarı olarak geçmiştir. Eserlerinden bazıları: Türk Masalları, Elmas İşlemeli Kılıç, Türk Halk Bilmeceleri...

1.Etkinlik Metni dinlerken not aldığınız kelimelerin anlamlarını tahmin ederek yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

Kelimelerim	Tahminim

2.Etkinlik Dinlediğiniz metinde zengin adamın oğullarının birer kese altınla yaptıkları hakkındaki görüşlerinizi aşağıya yazınız.

Büyük Oğlan

Ortanca Oğlan

Küçük Oğlan

3.Etkinlik Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Zengin adam, oğullarını yanına neden çağırmıştır?
2. Baba, oğullarına birer kese altın verip onlardan ne yapmalarını istiyor?
3. Zengin adam, büyük ve ortanca oğlunun yaptıklarını nasıl değerlendiriyor? Açıklayınız.
4. Babanın yerinde olsaydınız sahip olduklarınızı evlatlarınızın arasında paylaşmak için nasıl bir çözüm bulurdunuz?
5. Sizce küçük oğlanın yapmak istedikleri, yaşadığı toplumun geleceğini hangi yönlerden etkileyebilir?
6. Zengin adamın çocuklarından birisi olsaydınız bir kese altınla neler yapardınız?

4.Etkinlik Dinlediğiniz metinde anlatılan olayların tutarlılığını (mantık kurallarına uyması, duygusal ve düşünsel çelişkiler taşımaması, konudan sapılmaması) sorgulayarak düşüncelerinizi yazınız.

5.Etkinlik Öğretmeninizin yönlendirmesiyle gruplar oluşturunuz. Grup arkadaşlarınızla derlemiş olduğunuz tekerlemelerden hareketle "Tekerleme Atışması" yapınız.

6.Etkinlik Aşağıda "Akıllı Evlat" metninden bir bölüm verilmiştir. Bu bölümde yer alan basit, türemiş ve birleşik fiilleri bularak uygun kutulara yazınız.

(...) Çocuklar hemen hazırlığa başlamışlar. İşlerini bitirdikleri zaman gelip babalarının elini öpmüşler. Atlarına binip yola çıkmışlar.

Üçü birlikte bir zaman gittikten sonra önlerine üç yol çıkmış. Büyük kardeş sağdaki, ortanca kardeş ortadaki, küçük kardeş de soldaki yola yürümüş; uzaklaşmışlar.

Günler günlerle birleşiverip aylar olmuş. Aylar aylarla birleşiverip yıl olmuş da kimse farkına varamamış. Derken efendim baharlar yazları, yazlar da kışları kovalamış. Yel esmiş, sel gelmiş, üç yıl gelip çatmış. (...)

Basit Fiiller

Türemiş Fiiller

Birleşik Fiiller

KONU	KAHRAMANLAR	YER	ZAMAN
Konukseverlik	Oduncu ve Sansar	Orman	Gece yarısı
Doğru söylemek	Kral ve Köylü	Kaf Dağı'nın ardı	Güneş batarken
Alçakgönüllü olmak	Balıkçı ve Peri Kızı	Büyülü göl	Sisli bir ilkbahar günü

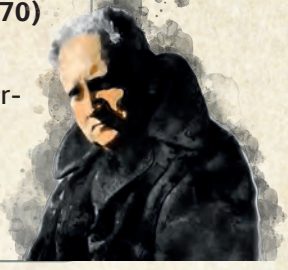
129

BİR ADAM, BİR KÖY, BİR ORMAN

**Serbest Okuma
Metni**

Jean GIONO (Jan Jöno/1895 - 1970)

Fransız yazar; deneme, öykü ve roman türünde çok sayıda eser vermiştir. Eserlerinden bazıları: Ağaç Diken Adam, Sevincim Eksilmesin Yeter ki, Dünyanın Şarkısı...

Kırk yıl kadar önce, Alpler'in Fransa tarafında, turistlerin pek bilmediği kısımlarda seyahat ediyordum. O sıralar bütün buralar çıplak ve renksiz bir arazi görünümündeydi. Yabani lavanta çiçeklerinden başka hiçbir şey yetişmiyordu. Üç gün yürüdükten sonra terk edilmiş bir köyün civarında çadır kurdum. (...) Burası, çatısı çökmüş beş altı evle içinde insanların yaşadığı bir köyü anımsatıyordu ama hayat çoktan buradan elini çekmişti. Güneşli, parlak bir haziran günü olmasına rağmen rüzgâr öylesine sert esiyordu ki çadırı bozup yeniden yola koyulmak zorunda kaldım.

(...) Uzakta küçük, siyah bir silüet görerek bunu bir ağaç kütüğüne benzettim. Her ne olursa olsun bu karaltıya doğru yürümeye başladım. Yaklaştığımda anladım ki uzaktan ağaç kütüğüne benzeyen karaltı, çobana aitti. Sağında solunda ot arayan otuz kadar koyunla buralarda yaşıyordu. (...)

Çoban pek konuşkan biri değildi. Ama kendine güveni tam bir insan izlenimi veriyordu. Oturduğu taş kulübeyi kendi elleriyle yapmıştı. Kulübenin içi derli topluydu. Bulaşıklar yıkanmış, odalar süpürülmüş, tüfek yağlanmıştı. Ateşin üstünde çorba kaynıyordu. Çobanın üstü başı da temizdi.

Çorbasını benimle paylaştı. (...) Geceyi orada geçirmem gerektiğini anlamıştım. Zira çobanın verdiği bilgiye göre en yakın köy buradan bir buçuk günlük bir mesafedeydi.

(...) Çoban bir torbadan yere bir yığın meşe palamudu döküp iyileri ile kötülerini ayırmaya başlamıştı. Yardımcı olmak istedim ama bunun kendi işi olduğunu söyledi. Israr etmedim. Yüz kadar çok iyi palamudu seçip ayırdıktan sonra ayıklama işini bıraktı ve yatmaya gitti...

Ertesi sabah kendisine, yanında bir daha kalıp kalamayacağımı sordum. Olumlu cevap verdi. Kahvaltı namına bir şeyler yedikten sonra beraberce tepelere çıktık. Orada, elindeki uzun sopayı toprağa daldırarak sopanın açtığı çukurlara birer palamut atmaya başladı. Misafiri olduğum çoban, meşe ağacı dikiyordu.

Ona, bu arazinin kendisine mi ait olduğunu sordum.

"Hayır." cevabını verdi.

Kimin olduğunu da bilmiyordu. (...) O, dün akşam seçtiği meşe palamutlarını açtığı çukurlara birer birer yerleştirmekle meşguldü.

Sohbetimiz ilerledikçe sorduğum sorular sayesinde şunları öğrendim: Üç senedir bu çorak tepelere meşe palamudu dikiyordu. Açtığı çukurlara bıraktığı meşe palamudu sayısı aşağı yukarı yüz bini buluyordu ve bunlardan yaklaşık yirmi bini filiz vermişti. Filiz veren bu tohumlar arasında da telef olup gidecekler de vardı. Ama şimdiye kadar tek bir ağacın yetişmediği bu çorak tepelerde hiç olmazsa on bin meşe ağacının büyüyeceğini tahmin ediyordu.

Adamdan bu bilgileri aldıktan sonra yaşını merak etmeye başladım.

"Elli beş yaşımdayım." dedi.

Adı, Elzeard Bouffier (Elzar Buiyer) idi. Bir zamanlar bir çiftliği ve çok sevdiği bir karısı, bir de oğlu varmış. Önce oğlunu, arkasından da karısını kaybetmiş; çiftlik günlerinden geriye kalan üç beş hayvanla buralarda yalnız başına yaşamaya başlamıştı.

Bu toprakların ağaçsızlık yüzünden ölmeye yüz tuttuğu düşüncesindeydi. Başka bir işi olmadığı için elinden geldiğince bu toprakları kurtarmaya karar vermişti.

Kendisine:

"Otuz yıl sonra bu on bin meşeyle buralarda muazzam bir orman meydana getireceksin." dedim.

Mütevazı bir tavırla:

"Tanrı ömür verirse dikeceğim ağaçların yanında şimdikiler denizde bir damla su gibi kalır." dedi.

Şimdilerde, meşe palamudunun yanında gürgen ağacı da yetiştirmeye çalışıyor ve evinin arka tarafında etrafı telle çevrili ufak bahçede bu iş için fidan yetiştiriyordu.

Ertesi gün kendisiyle vedalaştım. Alpler'in o kısımlarında birkaç hafta daha dolaştıktan sonra evime döndüm.

Birkaç yıl sonra Birinci Dünya Savaşı patlak verdi. Askere çağrılanlar arasında olduğumdan çoban Elzeard'ın diktiği ağaçları düşünecek hâlim yoktu.

Beş sene böylece geçti. Savaş bittikten sonra içimde temiz bir kır ve dağ havası alma isteği duydum. Aklıma ilk gelen yer Alp Dağları'ydı. Bu sayede Elzeard Bouffier'in ne hâlde olduğunu da öğrenebilirdim.

Elzeard ölmemişti. (...) 1910'da diktiği meşeler şimdi on yaşındaydılar ve ikimizin boyun-dan da uzun hâle gelmişlerdi. Bu manzara karşısında ne diyeceğimi bilemedim.

Bütün günü pek konuşmadan, onun kendi elleriyle yetiştirdiği ormanda dolaşarak geçirdik. (...) Bu yeni ziyaretimde, bu topraklara beş sene önce dikmiş olduğu kayın fidanlarını da bana gösterdi. Onları, evvelce düşündüğü gibi vadinin nemli kısımlarına dikmişti. Vaktiyle çadır kurmuş olduğum terk edilmiş köye geldiğimizde ise o sıralar kurumuş hâldeki su yataklarından yeniden sular aktığını gördüm. Gördüğüm değişiklikler içinde beni en ziyade etkileyen de bu oldu. Bölge ağaçlanıp buralar yeniden su tutar hâle gelince insanlar tekrar buraya gelmişti. Bu terk edilmiş köy, yeniden dirilmiş gibiydi sanki.

Elzeard Bouffier'i en son 1945 yılı Haziran'ında gördüm. Artık seksen yedi yaşına gelmişti. Aradan geçen zaman zarfında orman iyice büyüyüp gelişmiş, civarda yeni yeni binalar inşa edilmiş; eski, terk edilmiş köy orta hâlli ve capcanlı bir kasabaya dönüşmüştü.

Şimdi refah ve mutluluk içinde bu beldede yaşamakta olan on bini aşkın insan, bu sonucu Elzeard Bouffier'e borçluydu.

(...)

Jean GIONO

(Kısaltılmıştır.)

Çeviren: Mustafa YURTTAŞ

GÜLER YÜZ

Asık suratlı insanlardan hoşlanır mısınız, desem tabii bana gülersiniz. Zaten ben de biraz gülmeniz için söze böyle başladım. Güler yüze ve gülmeye dair olan bu konuşmayı asık suratla dinlemenizi istemem tabii. Konuşurken söze başladığınız sırada karşınızdakinin kaşlarını çat-tığını, asık bir suratla sizi dinlediğini görürseniz konuşmak hevesiniz kırılır. Lafı kısa kesip bu tatsız sohbeti bir an önce bitirmeye bakarsınız. Bir de karşınızdakinin sizi güler yüzle dinlediğini hatta araya biraz da tatlı söz karıştırarak sohbete renk verdiğini göreceksiniz konuşukça konuşacağınız gelir. Benim için buradan, sizlerin yüzlerinizi görmek her ne kadar mümkün de-ğilse de sözlerimi güler yüzle dinlediğinizi tahayyül etmek bana cesaret veriyor.

Zaten öyledir. Güler yüz her şeyden evvel insana cesaret verir. Çünkü güler yüzlü insanlar her kusuru hoş gören, affeden insanlardır. Dünyada ilk adımlarını yeni atmaya başlamış bir çocuğa herkes güler yüzle bakar. Onun her kusuru yapabileceğini ve bütün bu kusurların affe-dilmeye layık olduğunu önceden kabul ettiğimiz için çocuk karşısında gülümser bir yüz takını-rız.

(...)

Şevket RADO
(Kısaltılmıştır.)

(1, 2, 3, 4 ve 5. soruyu metinden hareketle cevaplayınız.)

1. Yazara göre, insanın konuşma hevesi neden kırılır?

2. Metne göre, güler yüzlü insanların özellikleri nelerdir?

3. Dünyada ilk adımlarını yeni atmaya başlayan bir çocuğa herkes neden güler yüzle bakar?

4. Sizce güler yüzlü olmanın faydaları nelerdir?

5. "Güler Yüz" metninden basit, türemiş ve birleşik fiillere örnekler bularak yazınız.

Basit Fiiller

Türemiş Fiiller

Birleşik Fiiller

6. Aşağıdakilerden hangisi "Arkadaşımınla çocukluğumuzdan beri içtiğimiz su ayrı gütmez." cümlesindeki altı çizili deyim anlamına uygun değildir?

- A) Birbirine çok yakın ve bağlı olmak
- B) Güzel bir dostluk kurmak
- C) Hoşgörülü ve açık yürekli olmak
- D) İçten arkadaşlık kurmak

7. "Ey! Başkasının yüzünde çirkin bir ben gören,
Yazık ki o ben senin yüzünden yansır."

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî

Yukarıdaki dizelerde asıl anlatılmak istenen nedir? Yazınız.

8. Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiillerden hangisi türemiş fiildir?

- A) Seni görünce çok **mutlu oldum**.
- B) Yıllar sonra ilkokul öğretmenimi **gördüm**.
- C) Babasına yeni bir pantolon **aldırdı**.
- D) Yemekleri ben **hazırlayabilirim**.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koyu harfle yazılmış kelime zarf görevinde kullanılmamıştır?

- A) **Kaç** kişilik sınıflarda eğitim görüyorsunuz?
- B) Dünden beri hiç **dışarı** çıkmadım.
- C) Basketbolu futboldan **daha** çok severim.
- D) Anlattığı hikâyeyi **heyecanla** dinledim.

10. "Elmas nasıl yontulmadan kusursuz olamazsa insan da acı çekmeden olgunlaşamaz."
(Konfüçyus)

Verilen sözle aşağıdaki cümlelerden hangisi yakın anlamlıdır?

- A) Madenlerin kusursuz olması için çok çaba harcanması gerekir.
- B) İnsanların olgunlaşması ancak acı çekmeleri ile mümkündür.
- C) Yaşanılan olumsuz olaylar kişiliğimizde silinmez izler bırakır.
- D) Çektiğimiz acılar kişilik oluşumunda olumlu ve olumsuz sonuçlar doğurur.

Kişisel Gelişim

- ① Adını Göklere Yazdıran Çocuk
- ② Başarıya Gitmek mi, Başarıyı Çekmek mi?
- ③ “A” Harfi
- ④ Mesele Kuyumcuyu Bulmakta
(Dinleme / İzleme Metni)
- ⑤ Çok Geç Diye Bir Zaman
(Serbest Okuma Metni)

5. TEMA

ADINI GÖKLERE YAZDIRAN ÇOCUK

Hazırlık Çalışmaları

- İnsanların başarılı olmalarında etkili olan faktörler nelerdir?
- Sizce başarı, şansa mı yoksa çabaya mı bağlıdır? Açıklayınız.
- Kuyruklu yıldızlar hakkında neler biliyorsunuz? Anlatınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Çocuklarda meslek seçme isteği nasıl doğar? Kesin olarak bilinmiyor. Önemli olan her çocuğun bir şeye merak sarıp onun üzerinde derinleşmesi. Hiçbir konuya ilgi duymamak her genç için felaket sayılmalıdır.

Japon Kaoru İkeya daha küçük bir çocukken akli hep göklerde idi. Yıldızlarla dolu gök kubede neler vardı?

Kaoru'nun babası balıkçı idi. Bu meslekle gökler arasında hiçbir ilişki yoktu. Baba İkeya'ya sorarsanız oğlunun kendi gibi balıkçı olmasını isterdi. Kaoru, ailenin en büyük evladı idi. Ana babasının ve üç kardeşinin yükünü onun çekmesi gerekiyordu. Balıkçılık küçük görülecek bir meslek değildi. Onun da incelikleri vardı. Kaoru, babası sağ iken mesleğin inceliklerini çok iyi öğrenebilirdi.

Aile, bir ara sanayi kenti Nagoya'dan Bentejima kasabasına taşındı. Oğul o sırada altı yaşında idi. Yeni ev, kendisi bakımından büyük bir özellik taşıyordu. Evin damı dümdüzdü, yıldızları izlemeye uygundu. Küçük Kaoru yollarda çocuklarla oynayacak yerde günlerini damda geçiriyordu.

Doğrusu küçüğün gök merakı annesinin de hoşuna gitmiyordu. Ne çıkacaktı gökleri izlemekten? Ama Kaoru için gökyüzü kitaptı. Küçük, on iki yaşına doğru okulun kitaplığına dadandı. Gök bilim ile ilgili ne varsa okuyor, not alıyordu. Gök haritalarını nerede bulursa alıyor, bunlara kendi gözlemlerini de işliyordu.

Teleskop Sorunu

Ancak gökleri durmadan gözlemekle fazla bir sonuç alınamazdı. Küçük de olsa bir teleskop gerekiyordu. Kaoru yine okul kitaplığına daldı; teleskop yapımı ile ilgili fizik, kimya, optik bilgilerini adeta yuttu. Sonra eski makine parçalarının satıldığı pazardan teleskop parçaları toplayıp kendi teleskobunu yaptı.

Gökyüzü şimdi Kaoru'nun önüne yıldızları, gezegenleri, düşen yıldızları, **kuyruklu yıldızları** ile açılmaya başladı. O andan itibaren genç Kaoru kararını verdi. Yeni bir kuyruklu yıldız bulacak ve buna adının verilmesini sağlayacaktı. Amatör birçok gök bilimci yok mu idi? Onların içinde kuyruklu yıldız bulmuş birçokları vardı. Kendisi de bunlardan biri olacaktı. Ve çalışmaya başladı Kaoru büyük bir hızla...

Ama ünlü bir söz vardı: "İyi düzen bu düzen, girmese araya bozan." diye. Genç Kaoru'nun babasının işleri birdenbire bozulmaya başladı. (...)

Yaşam Savaşımı

Ailenin yükü Kaoru ile annesinin omuzlarına çökmüştü. Zavallı kadın, evlerinin yakınındaki İstasyon Otelinde temizlikçi ve aşçı olarak iş buldu. Kaoru, ortaokulu bitirir bitirmez kendine iş aradı, buldu. Bir piyano fabrikasında tuş perdahlıyordu. Eğitimi fazla olmadığından fazla bir para kazanamıyordu bu işten. Fakat kazandığı ile hiç olmazsa kendi masrafını çıkarıyor, kalanını da eve veriyordu.

Kaoru'nun annesi de oğlunun yıldız merakına kızıyordu. Bir an önce bir iş bulmalı idi kendisine. Kadıncağızı asıl üzen oğlunun damdan inmemesi idi. Yaz kış boş vakitlerini damda geçiriyordu. Kaoru dal gibi bir çocuktuk. Her an hastalanabilirdi. Sabahlara kadar uykusuz kaldığı için benzi de sapsarı idi. Kadın, oğlunun sağlığı ile o kadar ilgili idi ki gecenin hangi saatinde olursa olsun her dama çıkışında o da uyanıyordu.

Bu arada Kaoru, teleskobu için bir de ayna perdahlamıştı boş vakitlerinde.

Bilgin Dayı

Kaoru, dış ilişkilerini de ihmal etmiyordu. Tabii kendisi gibi amatör ve profesyonel gök bilimcilerle... Bunlardan biri, ünlü Minoru Honda idi. Kaoru yeni bir kuyruklu yıldız bulma düşüncesini ona açtı. Yanıt pek iç açıcı değildi fakat gerçek payı taşıyordu: "Sevgili Kaoru, kuyruklu yıldız bulacağım diye her gece gökleri taramak boş bir gayrettir. Sen her şeyden önce sadece gökyüzünü incele. Ama her şeyi ile... Bakarsın bir gün karşına istediğin yıldız çıkar."

Minoru Honda doğru söylüyordu. Birçok buluş rastlantı biçiminde yapılmıyor mu idi?

Kuyruklu yıldız: Güneş çevresinde büyük bir elips veya bir parabol yörüngede dolaşan, Güneş'e yaklaştığında yüzeyinde ortaya çıkan gazların ve tozların oluşturduğu kuyruk denilen ışıklı bir uzantısı olan gök cismi, kirlikartopu.

Kaoru 1963 yılı başında iyice giyinerek dama çıktı, göğü taramaya başladı. Önce göğün doğu tarafını taradı, sonra güney kubbesine çevirdi teleskobunu. Bir ara toz duman arasında bir ışık sezer gibi oldu. Önündeki gök haritalarına baktı. Öyle bir şey görünmüyordu. Kaoru birden dikkat kesildi. Toz bulutunu bir daha, bir daha inceledi. Ve kararını verdi. Kimsenin bilmediği bir kuyruklu idi bu. Kaoru sabah erkenden telgrafhaneye koştu, buluşunu Tokyo Gözlemesine telledi.

Haber bir anda bütün dünya gözlemelerine yayılmıştı. Haber ajansları buluşu "Flaş haber!" olarak verdiler.

Gazeteci, Televizyoncu Akını

Kaoru buluşunu Tokyo Gözlemesine bildirdikten sonra piyano fabrikasındaki işinin başına dönmüştü. Evi; televizyoncuların, gazetecilerin, sinemacıların, radyocuların akınına uğramıştı. Buluşa

annesi de şaşırmıştı. Oğlunun adresini verdi. Bu sefer piyano fabrikasının önü mahşer yerine döndü. Müdür şaşırmıştı. Kimdi bu Kaoru? Hemen dosyasını getirtti. Şunlar yazıyordu içinde: "Kimse ile konuşmaz, sporla hiç ilgilenmez. Herkesle iyi geçinir, işlerini çok iyi yapar."

Fabrika müdürünün tepkisi, bu değerli işçisi için bir fon açtırmak oldu. (...)

Kaoru'nun bulunduğu kuyruklu yıldıza "İkeya Kuyruklu Yıldızı 1963-a" resmî adı verildi. Kaoru ikinci buluşunu, yine kendi yaptığı bir teleskopla 1964 Temmuz'unda yaptı. Buna da "Kuyruklu Yıldız 1964-f" adı verildi. Genç amatör gök bilimci, üçüncü yıldızı kendisi gibi amatör gök bilimci Tsutomu (Somu) Seki ile yaptı. Buna da "İkeya-Seki" adı verildi, ikisinin adı ile.

Kaoru İkeya, emeklerinin boşa gitmediğini herkese göstermiş oldu. Adını da o zaman için tam üç kez göklere yazdırdı. Kaoru İkeya ilk kuyruklu buluşu sırada on dokuz yaşında idi. (...)

1938 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan Pearl S. Buck'ın (Pörl S. Bak) şu sözü İkeya'nın durumuna çok uyuyor: "Gençler en olmayacak işleri başarmaya kalkarlar; işin tuhafı, başarılılar da."

(...)

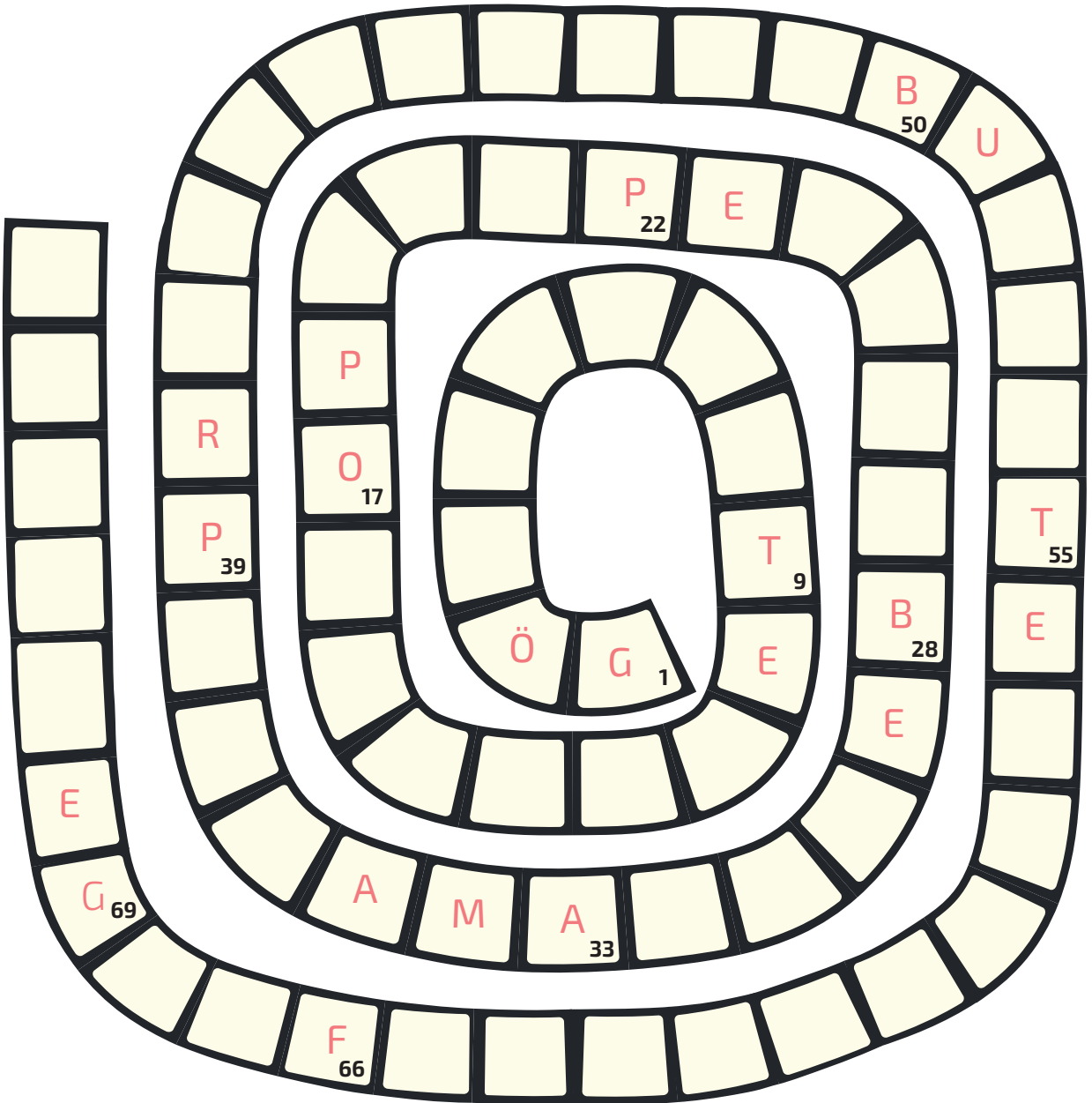
(Kısaltılmıştır.)

Vehbi BELGİL (1916 - 1996)

Gazeteci - yazar, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olmuştur. Dışişleri Bakanlığında uzun yıllar diplomatlık yapmıştır. Eserlerinden bazıları: Atomun Sırları, İktisat ve Harp, İstanbul Ticaret Odası...

1.Etkinlik Aşağıda anlamları verilen kelime ve kelime gruplarını ipuçlarından hareketle bularak sarmal bulmacaya yerleştiriniz.

1. Gök. (1-8)
2. Sonsuzdaki bir nesnenin gerçek görüntüsünü, içbükey bir aynadan yapılmış merceğinin odak düzleminde veren ve gök bilimiyle ilgili gözlemlerde kullanılan optik aygıt, gözlemci, irakgörür. (9-16)
3. Fizik biliminin ışık olaylarını inceleyen kolu. (17-21)
4. Parlatma, parlaklık verme. (22-27)
5. Yüz rengi. (28-32)
6. Bir işi meslek veya alan uzmanı olmadan yapan. (33-38)
7. Ustalaşmış, uzmanlaşmış. (39-49)
8. İlk defa yeni bir şey yaratma, icat. (50-54)
9. Telgraf aracılığıyla haberleşmeyi sağlayan resmî kuruluş. (55-65)
10. Belirli bir iş için gerektiğince harcanmak üzere ayrılıp işletilen para, kaynak. (66-68)
11. Güneş çevresinde dolanan, ondan aldıkları ışığı yansıtan gök cisimlerinin ortak adı, seyyare, planet. (69-75)

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Kaoru İkeya kimdir?
2. Kaoru'nun gök bilimine merakı nasıl başlamıştır?
3. İkeya'nın yaşadığı zorluklara rağmen hayallerinden vazgeçmeme nedenleri nelerdir?
4. Kuyruklu yıldız keşfeden İkeya'nın hayatında ne gibi değişiklikler olmuştur?
5. Kaoru İkeya gibi sizin de gerçekleştirmek istediğiniz bir hayaliniz var mı ? Varsa hayalinizi gerçekleştirmek için neler yaparsınız?
6. İkeya hayallerinden vazgeçmeyerek bize nasıl bir mesaj veriyor?
7. İkeya'ya soru sorma fırsatınız olsaydı ona hangi soruları sorardınız? Neden?
8. Sizce Kaoru, kuyruklu yıldızları keşfettikten sonra neler hissetmiştir?

3.Etkinlik a) "Bazen küçük şeylerden ne müthiş sonuçlar alındığını gördükçe içimden 'küçük şey' diye bir kavram olmadığını düşünüyorum."

Bruce Barton (Burus Bartın)

Verilen sözdeki ana fikri olumlu - olumsuz yönleriyle ve tarafsız bir bakış açısıyla yorumlayarak arkadaşlarınıza anlatınız. Konuşmanızı yapmadan önce aşağıdaki formda yer alan özelliklere göz gezdiriniz.

b) Konuşmanızı aşağıdaki formda verilen özelliklere göre değerlendiriniz.

Konuşmamı Değerlendiriyorum Formu	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmama uygun ifadelerle başladım.			
Beden dilini etkili bir şekilde kullandım.			
Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullandım. (Oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak gibi ifadeler)			
Kelimeleri anlamlarına uygun olarak kullandım.			
Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.			

4.Etkinlik a) "Adını Göklere Yazdıran Çocuk" metninden alınan bölümü ve "Uzaydaki Çöplerimizi Toplama Zamanı" adlı haber yazısını okuyunuz.

ADINI GÖKLERE YAZDIRAN ÇOCUK

(...)

Kaoru'nun bulunduğu kuyruklu yıldıza "İkeya Kuyruklu Yıldız 1963-a" resmî adı verildi. Kaoru ikinci buluşunu, yine kendi yaptığı bir teleskopla 1964 temmuzunda yaptı. Buna da "Kuyruklu Yıldız 1964-f" adı verildi. Genç amatör gök bilimci üçüncü yıldızı kendisi gibi amatör gök bilimci Tsutomu Seki ile yaptı, buna da "İkeya-Seki" adı verildi, ikisinin adı ile.

Kaoru İkeya, emeklerinin boşa gitmediğini herkese göstermiş oldu. Adını da o zaman için tam üç kez göklere yazdırdı...Kaoru İkeya ilk kuyruklu yıldıza bulunduğu sırada on dokuz yaşında idi. (...)

1938 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan Pearl S. Buck'ın (Pörl S. Bak) şu sözü İkeya'nın durumuna çok uyuyor: "Gençler en olmayacak işleri başarmaya kalkarlar, işin tuhafı, başarılılar da."

(...)

Vehbi BELGİL
(Kısaltılmıştır.)

**UZAYDAKİ ÇÖPLERİMİZİ
TOPLAMA ZAMANI**

İnsanlar, evreni keşfetme hayallerini hayata geçirmeye başladıklarından beri, Dünya'nın dışında da izler bırakıyor. Ruslar tarafından 1957 yılında fırlatılan ve dünyanın ilk yapay uydusu olan Sputnik 1'den sonra uzaya yaklaşık 6000 uydu gönderildi. Ancak bu uyduların sadece 1000'e yakını şu an hizmet vermeye devam ediyor. Bu, uzayda bol miktarda çöpümüz olduğu anlamına geliyor. (...)

Dünya'nın etrafında hareket eden parçacıkların büyük kısmı insan kaynaklı atıklar (...) sonucu ortaya çıkıyor. Bu nedenle yörünge kalıntıları olarak da isimlendiriliyorlar. Yörünge kalıntılarının büyük kısmı tekrar Dünya'ya düşmesine (...) rağmen bir kısmı Dünya'nın etrafında hareket ediyor.

(...)

Uzaydaki izlerimizi temizleme çabalarında sadece uzay çöplerini "toplamaya" odaklanmak yeterli olmayabilir. Bu soruna kalıcı bir çözüm üretmenin temel yolu belki de uzay araştırmalarının her aşamasında (...) daha çevreci ve sürdürülebilir teknolojiler geliştirmek.

Dr. Tuba Sarıgül
(Kısaltılmıştır.)

b) Okuduğunuz metinleri bakış açısı ve verilmek istenen mesajlar yönüyle karşılaştırınız.

Bakış Açısı

Verilmek İstenen Mesaj

5.Etkinlik Aşağıdaki fiilleri yapısına göre inceleyerek uygun alanlara yazınız.

- hoşuna gitmek • sayılmak • kavuşmak • açtırmak
• yapmak • ilgilenmek • doğmak • kazanamamak

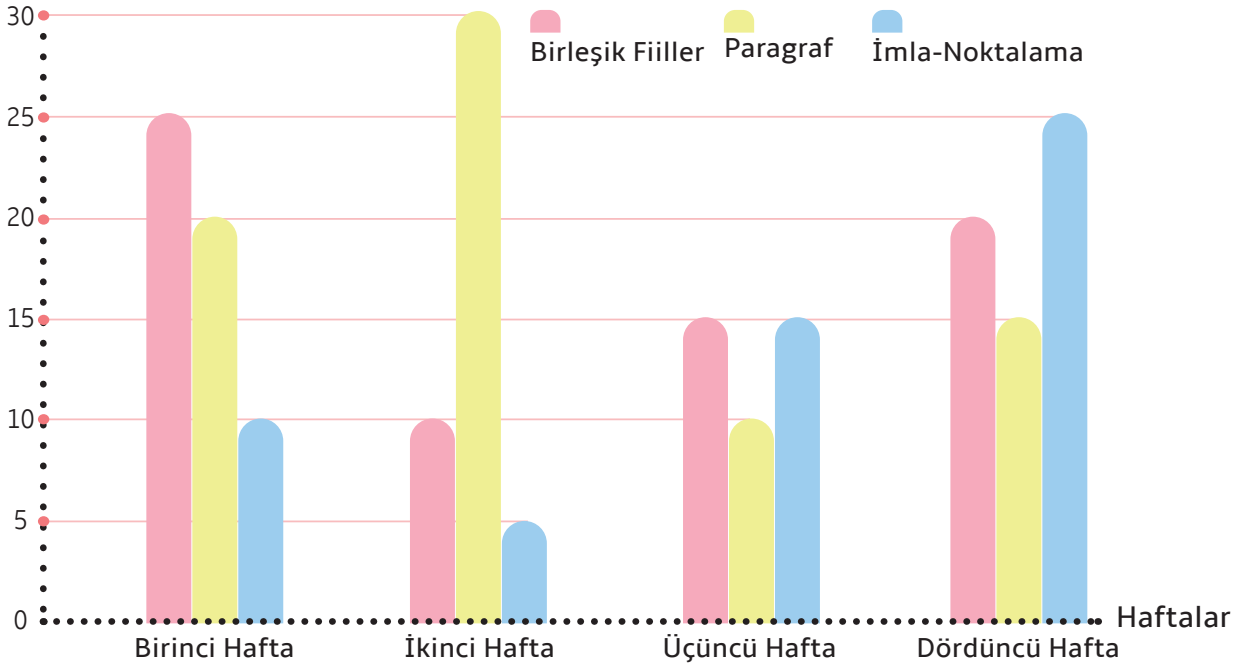
Basit Fiiller

Türemiş Fiiller

Birleşik Fiiller

6.Etkinlik Aşağıdaki grafikte Buğra'nın Türkçe dersinden dört haftada çözdüğü testlerin konulara göre dağılımı verilmiştir. Grafikten hareketle aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" koyunuz.

Test Sayısı

- ☐ Buğra, birleşik fiillerle ilgili testi en fazla birinci haftada çözmüştür.
- ☐ Buğra'nın çözdüğü paragraf testi sayısı her hafta birbirinden farklıdır. Buğra, imla ve noktalamayla ilgili en az testi ikinci haftada çözmüştür.
- ☐ Buğra, dört haftanın toplamında imla ve noktalama ile ilgili on iki test çözmüştür.
- ☐ Buğra'nın birinci haftada çözdüğü birleşik fiiller testi, imla ve noktalama testinin iki katından azdır.
- ☐ Buğra, paragraf testini en fazla üçüncü haftada çözmüştür.

Grup arkadaşlarınızla birlikte şehrinizin tarihi ve turistik yerlerini turistlere tanıtmak amacıyla drama hazırlayınız.

BAŞARIYA GİTMEK Mİ, BAŞARIYI ÇEKMEK Mİ?

Hazırlık Çalışmaları

- Kişisel gelişiminize katkı sağlayacağını düşündüğünüz, sürekli erteleyip bir türlü yapamadığınız şeyler nelerdir? Anlatınız.
- Başarılı olmak için neler yapmalıyız?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

Hedefine ulaşmak için bir kapıdan geçmen gerekiyor ama o kapı kapalı.

Önce o kapıyı bir kez çal ve sonra "oluruna bırak." Bu acemi-
liğin yoludur.

Kapı açılmadı mı? Aynı kapıyı kırk kez daha çal!

Bu azmin yoludur. Çoğunlukla işe yarar ama bazen yetmez.

Azimli olduğun kadar akıllı ve esnek de olmalısın.

Kapı hâlâ açılmadıysa etrafına bak ve gördüğün diğer kırk
kapıyı birer kez çal.

Bu esnekliğin yoludur.

Hâlâ açılmadı mı?

Bu defa: Kırk farklı kapıyı kırk kez çal!

Bu kararlı esnekliğin yoludur.

Bu kez açılma oranı yüzde seksendir.

Yine mi açılmadı?

Kararlı ve esnek düşünmek işe yaramadığında işe biraz yaratıcılık katmalısın.

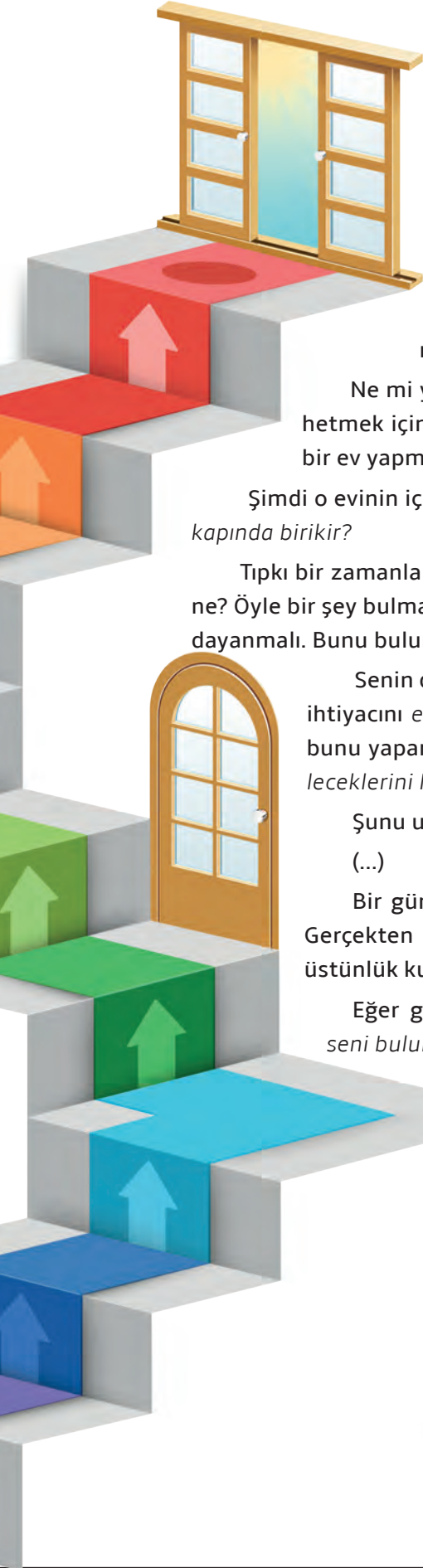
Bu defa: Kırk farklı kapıyı kırk farklı şekilde çal!

Bu sefer açılma oranı yüzde doksandır.

Hâlâ istediğine ulaşamadıysan son olarak zamanı (...) kullan. Bir süre kenara
çekil, aktif bir sabırla bekle, yeni oluşacak şartları izle. Şartlar lehine olacak şekil-
de değişmişse aynı süreci baştan tekrarla.

Uzun zamandır hiçbir şey değişmediyse ve artık beklemek istemiyorsan o
zaman tam tersine bir strateji izlemelisin. O güne kadar yaptığın her şeyi unut.
Kafa kaligrafindeki kumları sil, yerleşik ezberlerini boz, yeni bir yol icat edeceksin!

Kaligrafi: Güzel yazı sanatı.

Yeni stratejin şu: *Kapıyı çalan değil, kapısı çalınan olacaksın!*

Bir kapıyı kırk kez çalma kararlılığını da kırk farklı kapıyı bir kez çalma esnekliğini de unut! *İsteyen değil, istenen* olacaksın. Uzun ve zorlu bir yol bu ama eğer başarırısan sonuçları sana muhteşem bir onur yaşatacak.

Dış dünyadan istediklerini *ısrarla talep etmeyi unut*. Kendi içine dön, içinde *yeni bir oluşum* başlat. Dünyanın tutkuyla senden isteyeceği yeni bir şey bulacaksın!

Başarı stratejini ters çevir. (...) Başkalarının kapılarını zorlama, öyle bir şey yap ki insanlar senin kapında biriksinsin.

Ne mi yapmalısın? Önce doğaya dön, bir ormana çekil. (...) Kitleleri fethetmek için bir süre onlardan uzaklaşman gerekir. Kendine ormanın içinde bir ev yapmakla işe başla! Evin kırk kapılı olsun!

Şimdi o evinin içinde oturup düşün: *Dışarıdaki dünyaya ne sunarsan herkes senin kapında birikir?*

Tıpkı bir zamanlar senin onların kapısını çaldığın gibi senin kapını çaldıracak olan ne? Öyle bir şey bulmalı, icat etmeli, akıl etmeli, üretmelisin ki insanlar çılgınca kapına dayanmalı. Bunu buluncaya kadar *kendi başının etini ye!*

Senin diğer insanlardan *daha iyi yapabileceğin şey ne?* İnsanların hangi ihtiyacını *en iyi sen* giderebilirsin? Şu andaki bilgi, beceri ve donanımınla bunu yapamayabilirsin ama kendini geliştirip *en iyi olduktan sonra yapabileceklerini hayal et*. Orman; senin okulun, olimpiik antrenman alanın.

Şunu unutma ki: *Kahramanın kaderi antrenmanda yazılır!*

(...)

Bir gün yeterince hazır olduğunda insanları yaptığından haberdar et. Gerçekten çok yararlı bir şey yaptığında *kayıtsız kalamayacaklar*. Açık ara üstünlük kurduğunda *çılgınca kapına dayanacaklar*.

Eğer gerçekten ama gerçekten muhteşem bir şey bulursan *insanlar seni bulur*. (...)

(Kısaltılmıştır.)

Mümin SEKMAN

Eğitimini Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde tamamlamıştır. Hukuk alanında kariyer yapmayan yazar, kişisel gelişim ve başarı üzerine kitaplar yazmaktadır. Yirmi bir yılda yirmi bir kitap yazmıştır. Eserlerinden bazıları: Limit Sizsiniz, Başarı Üniversitesi, Başarı Bilgesi...

1.Etkinlik Aşağıda, metinde geçen bazı kelime ve kelime grupları verilmiştir. Verilen kelime ve kelime gruplarını anlamları ile eşleştiriniz.

1. azim

2. esnek

3. strateji

4. olimpik

5. antrenman

6. icat etmek

7. talep etmek

8. kapısını çalmak

9. başının etini yemek

a) Bir yerde toplanmış, bir araya gelmiş insan topluluğu, kütle.

b) Olimpiyatlarla ilgili, olimpiyat ölçülerinde olan.

c) Bir işteki engelleri yenme kararlılığı.

ç) Karşısındakini bezdirinceye, bıktırincaya kadar sürekli konuşmak veya söylenmek.

d) İstemek, istekte bulunmak.

e) Alıştırma, herhangi bir konuda yapılan hazırlık.

f) İzlem, önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yol.

g) İlk kez yeni bir şey yaratmak.

h) Görüş ve tutumlarında katı olmayan.

ı) Birine başvurmak.

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Metne göre hedefinize ulaşmak için geçmeniz gereken kapı kapalıysa nasıl bir yol izlemelisiniz? Açıklayınız.
2. "Kırk farklı kapıyı kırk farklı şekilde çal." ifadesi ile anlatılmak istenen nedir?
3. Yazar başkalarının kapılarını zorlamak yerine ne/neler yapmanızı öneriyor?
4. Sizce başarıya gitmek mi, başarıyı çekmek mi gerekir? Neden?
5. Sizin diğer insanlardan daha iyi yapabileceğiniz şeyler nelerdir? Anlatınız.
6. Yazarın yerinde olsaydınız insanlara başarıyı yakalamaları için ne/neler tavsiye ederiniz? Neden?

3.Etkinlik Kişisel gelişiminize katkı sağlayabilecek sosyal ve kültürel etkinliklerle ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

4.Etkinlik Aşağıdaki formda yer alan maddeleri okuyunuz ve okuduğunuz metinle ilgili düşüncelerinizi ifade eden kutucukları işaretleyiniz.

Okuduğum Metni Değerlendiriyorum Formu	Evet	Kısmen	Hayır
Atasözü, deyim ve özdeyişlerden yararlanılmıştır.			
Anlatımı güçlendirmek için söz sanatlarına yer verilmiştir.			
Metni oluşturan cümleler arasında geçiş ve bağlantı ifadeleri (oysaki, başka bir deyişle, özellikle vb.) kullanılmıştır.			
Metnin başlığı içeriği yansıtmaktadır.			
Metinde karşılaştırma, benzetme, örneklendirme kullanılmıştır.			
Metinde önemli noktalar altı çizme, koyu veya italik yazma, farklı punto kullanma gibi yöntemlerle vurgulanmıştır.			
Duygu belirten ifadelerle yer verilmiştir.			

5.Etkinlik Aşağıdaki soruları "Başarıya Gitmek mi, Başarıyı Çekmek mi?" metnine göre cevaplayınız. Cevaplarınızdan yola çıkarak metnin türünü belirleyiniz.

1. Yazar, kendi düşüncelerini mi anlatmıştır? Açıklayınız.
2. Yazar, düşüncelerini sorular sorarak okuyucuyla konuşuyormuş gibi mi anlatmıştır?
3. Herkesi ilgilendiren konuları mı seçmiştir?
4. Düşüncelerini kesin yargılara varmadan mı anlatmıştır?
5. Açık, anlaşılır ve samimi bir dil mi kullanmıştır? Neden?

Metnin Türü:

6.Etkinlik Grup arkadaşlarınızla birlikte şehrinizin tarihi ve turistik yerlerini turistlere tanıtmak amacıyla hazırlamış olduğunuz dramayı canlandırınız.

7.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde zaman anlamı taşıyan kelime ya da kelime gruplarını karşılarındaki kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

Sabahları çocuklar cıvıldaşır okulun bahçesinde.

Sabahları

Yarın hep beraber son çalışmaları yapacağız.

Yemeği fazla yiyince akşam rahatsızlandım.

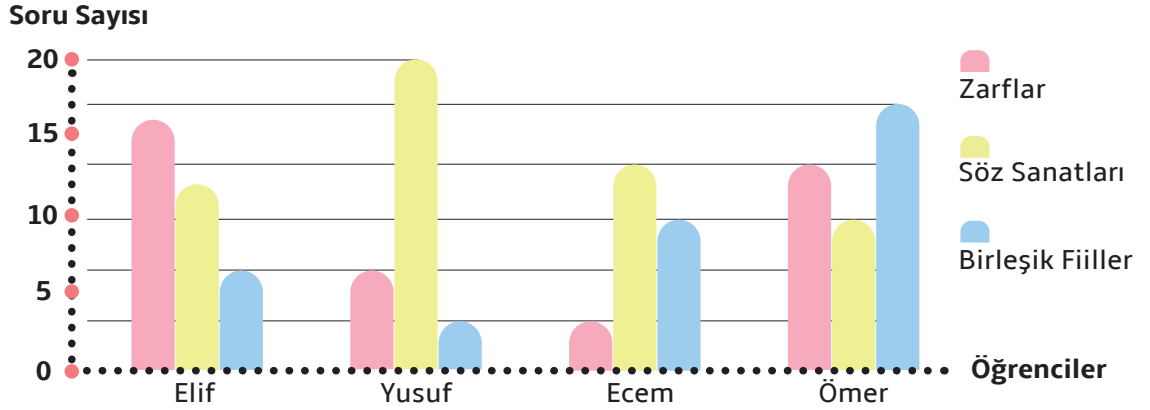
Geçen gün yağmur şiddetli yağmış.

Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinlemeniz gerekiyor.

Her akşam iş çıkışı bize uğramayı ihmal etmez.

Yarıyıl tatilinde Van'a gideceğiz.

8.Etkinlik Aşağıdaki grafikte Elif, Yusuf, Ecem ve Ömer'in birleşik fiiller, söz sanatları ve zarflar ile ilgili çözdükleri soruların dağılımı verilmiştir. Buna göre aşağıdaki boşluklara örnekteki gibi grafikte ilgili dört doğru, dört yanlış yargı yazınız.

Doğru yargılar: Birleşik fiillerde en çok soruyu Ömer çözmüştür.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Yanlış yargılar: Zarflarla ilgili en fazla soruyu Ecem çözmüştür.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

9.Etkinlik "Başarıya Gitmek mi, Başarıyı Çekmek mi?" metninden alınan aşağıdaki paragrafta düşünciyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır? Yazınız.

"Senin diğer insanlardan *daha iyi yapabileceğin* şey ne? İnsanların hangi ihtiyacını *en iyi sen* giderebilirsin? Şu andaki bilgi, beceri ve donanımınla bunu yapamayabilirsin ama kendini *geliştirip en iyi olduktan sonra yapabileceklerini hayal et*. Orman; senin okulun, olimpiik antrenman alanın."

Düşüncüyü Geliştirme Yolu:

- **"Braille (Bireyil) Alfabeti" hakkında araştırma yapınız.**
- **Engelli bireylerin karşılaştıkları sorunların neler olduğunu araştırınız.**

“A” HARFİ

Hazırlık Çalışmaları

- “Engelli insanların engelsiz başarıları vardır.” sözü ile anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.
- Aşağıdaki görsellerle ilgili düşüncelerinizi anlatınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

“A” HARFİ

5 Haziran 1932’de Rotunda Hastanesinde doğmuşum. Benden önce dokuz, benden sonra ise on iki çocuk vardı, yani ben ortanca gruptan biriydim. Toplam yirmi iki çocuğun on yedisi yaşadı, dördü bebekken öldü. On üç çocuk hâlen ailenin devamını sağlıyor.

(...)

Doğumdan sonra annemi iyileşsin diye birkaç haftalığına eve göndermişler. Bu arada beni hastanede tutmuşlar. Annem yeterince iyileşip beni kiliseye götürünceye kadar orada vaftiz edilmeden isimsiz olarak kalmışım.

Benimle ilgili bir sorun olduğunu ilk gören annemmiş. O zamanlar yaklaşık dört aylıkmışım. Ne zaman beni beslemeye çalışsa başımın arkaya doğru düştüğünü fark etmiş. Boynumu sabit tutmak için eli ile enseme destek yaparak bunu düzeltmeye çalışıyormuş. Ancak elini çekince başım yine düşüyormuş. Bu ilk uyarı işaretiymiş. Sonra ben büyüdükçe annem başka kusurlarımı görmeye başlamış. Ellerimin neredeyse sürekli sıkılı ve arkaya doğru bükülmüş olduğunu görmüş. Ağzım biberonun memesini kavrayamıyormuş çünkü o küçük yaşta bile çenem sımsıkı birbirine kilitlendiğinden annemin ağzımı açmamı sağlaması mümkün olmuyormuş.

SOL AYAGIM

Yazar, Dublinli bir duvar ustasının oğludur. Yirmi iki kardeşli kalabalık bir aileye sahiptir. Beyin felçli doğan Christy Brown (Kıristi Bıravn), annesinin yardımıyla okuma yazmayı öğrenir. “Sol Ayağım” adlı kitapta Christy’nin yaşadıkları, olaylar karşısında hissettikleri, ailesi ve çevresindeki insanların Christy’ye bakış açısı, Christy’nin sadece sol ayağını kullanarak hayatına devam etmeye çalışması kendi ağzından anlatılmaktadır. (Okuyacağınız bölüm Christy Brown’ın “Sol Ayağım” adlı kitabından alınmıştır.)

Ya da çenem birden çözülüp gevşiyor ve bütün ağzım bir tarafa çekiliyormuş. Altı aylıkken etrafıma yığılan yastıklardan bir dağ olmadan oturamıyormuşum, on iki aylık olduğumda da durum değişmemiş.

Bu yüzden çok endişelenen annem, endişelerini babama anlatmış ve bunu daha fazla ertelemekten bir an önce tıbbi tavsiye almaya karar vermişler. Beni hastanelere ve kliniklere götürmeye başladıklarında bir yaşımı biraz geçmişim. Bende kesinlikle anlayamadıkları ve adını koymadıkları ancak son derece gerçek ve rahatsız edici bir sorun olduğuna ikna olmuşlar.

Beni gören ve muayene eden doktorların hemen hepsi, çok ilginç ancak aynı zamanda ümitsiz bir vaka olarak değerlendirmiş. Birçoğu anneme yumuşak bir tavırla benim zihinsel engelli olduğumu ve böyle kalacağımı söylemiş. (...)

Annem bu gerçeği -o zamanlar kaçınılmaz görünen benim kurtarılamayacağım, iyileştiremeyeceğim, bana dair hiçbir umudun olmadığı gerçeğini- kabul etmeyi reddetmiş. (...) Ancak onun tutunabileceği, vücudum sakat olsa da zihinsel engelli olmadığımı dair inancını destekleyecek tek bir kanıt parçası yokmuş.

(...)

Doktorların benden umudu kesmesini başka bir deyişle benim bir insan olduğumu unutmamasını hatta yalnızca karnı doyurulacak, yıkanacak ve sonra bir kenara bırakılacak bir şey olduğumu söylemenin dışında hiçbir şekilde yardım edemeyeceklerini gören annem, o anda meseleyi bizzat ele almaya karar vermiş.

(...)

Bu, gelecekteki hayatımla ilgili çok önemli bir karardı. Annemin karşı karşıya kalacağım bütün mücadelelerde her zaman yanımda olacağı, yenilmek üzere olduğum zamanlarda ise yeni bir güçle bana destek vereceği anlamına geliyordu. Ama bu onun için kolay değildi çünkü akrabalar ve arkadaşların kararı aksi yöndeydi.

Onlar, bana kibar ve anlayışlı davranılması ancak ciddiye alınmamam gerektiğini düşünüyorlardı. Bu bir hata olurdu. "Kendi iyiliğin için" diyorlardı. "Bu oğlana diğerlerine bakacağın gibi bakma yoksa sonunda kendi kalbin kırılır." Annemle babamın onların pek çoğuna karşı gelmesi benim için çok büyük şanstı. (...)

Dört yıl geçip gitmişti. Artık beş yaşında olmama karşın hâlâ yeni doğmuş bir bebek gibi yardıma muhtaçtım. Babam ekmek paramızı kazanmak için duvarlar örmeye gittiğinde annem zihnimdeki kalın perdenin arkasına yavaş yavaş, sabırla ulaşmaya çalışarak benimle diğer çocuklar arasında oluşmuş görünen duvarı tuğla tuğla söküyordu. Bunların karşılığı olarak benden yalnızca belli belirsiz bir gülümseme ya da garip bir ses aldığı için aslında zor, heves kırıcı bir işti bu. Konuşamıyor ve hatta mırıldanamıyordum; tek bir adım atabilmek şöyle dursun, destek olmadan kendi başıma oturamıyordum bile. Uyuşuk ya da hareketsiz değildim. Uyku dışında beni hiç terk etmeyen vahşi, sert, yılan gibi kıvrak bir hareket biçimim vardı. Parmaklarım sürekli bükülmüş ve kıvrılmış hâldeydi, kollarım arkaya sarkıyordu, sık sık kasılıyordum, başım da yanlara ve arkaya doğru kayıyordu. (...)

Artık beş yaşındaydım ama hâlâ herhangi bir zekâ belirtisi göstermiyordum. Ayak parmaklarım, özellikle sol ayak parmaklarım hariç hiçbir şeyle belirgin biçimde ilgilenmiyordum.

(...)

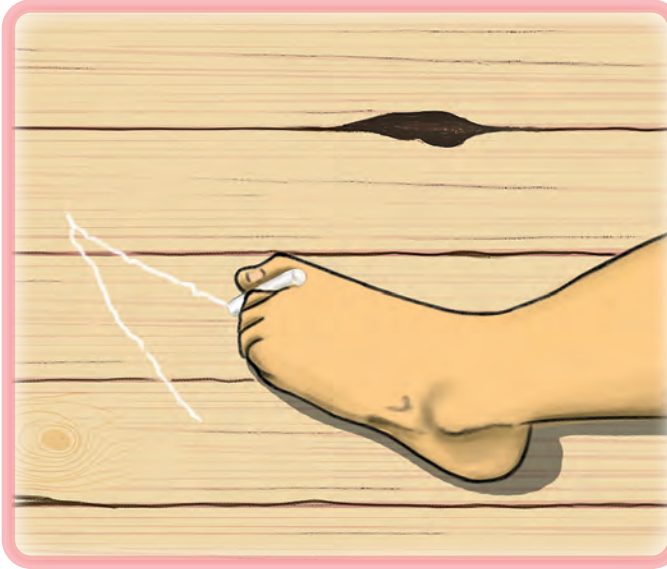
Sonra birden oldu! Bir anda her şey değişti. Gelecek hayatım belli bir şekil aldı, annemin bana olan inancı karşılık buldu, gizli korkusu açık bir başarıya dönüştü.

Onca yıllık bekleyişin ve belirsizliğin ardından öyle hızlı ve basit olmuştu ki yaşadığım her sahneyi sanki geçen hafta yaşanmış gibi görebiliyorum ve hissedebiliyorum. Soğuk, gri bir aralık gününün öğleden sonrasıydı. Dışarıda sokaklar karla parlıyordu, pırıl pırıl kar taneleri pencere camına yapışıp eriyor ya da ağaç dallarında erimiş gümüş gibi asılı duruyordu. Rüzgâr uğulduyor ve her yerde küçük kar yığınları oluşturuyordu. Kasvetli ve karanlık gökyüzü koyu renk bir tenteye engin, gri bir sonsuzluk gibi gerilmişti.

Bütün aile içeride, kocaman gölgelerin duvarda ve tavanda dans etmesini sağlayan, küçük odayı ısıtıp aydınlatan mutfak ateşinin etrafında toplanmıştı.

Bir köşede, Mona ve Paddy (Pedi) önlerinde birkaç yırtık okul kitabıyla birbirine sokulmuş oturuyorlardı. Eski, yontulmuş tahtanın üzerinde parlak sarı tebeşirle küçük toplama işlemleri yapıyorlardı. Ben de onlara yakındım, duvara yaslanmış birkaç yastıktan destek alarak oturmuş, onları izliyordum.

Dikkatimi bu kadar çeken şey tebeşirdi. Uzun, ince, sapsarı bir çubuktu. Daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim. Tahtanın siyah yüzeyinde öyle belirgindi ki altın bir çubuk gibi etkilemişti beni.

Birden kız kardeşimin yaptığı şeyi yapmayı çok istedim. Sonra ne yaptığımı tam olarak düşünmeden ve bilmeden kardeşimin eline uzanıp tebeşiri ondan aldım sol ayağımla.

Bunu yapmak için neden sol ayağımlı kullandığımı bilmiyordum. Bu, birçok kişi için olduğu gibi benim için de muamma çünkü küçükken ayak parmaklarıma ilgi göstersem de daha önce ayaklarımı böyle kullanmayı denememiştim hiç. Onlar da ellerim gibi işlevsiz olabilirlerdi. Ancak o gün sol ayağım, görünüşe göre kendi iradesi ile kardeşimin eline uzanıp kaba bir biçimde tebeşiri ondan aldı.

Tebeşiri ayak parmaklarımla arasında sıkıca tuttum ve dürtüyle hareket edip tahtanın üzerine gelişigüzel karalamalar yaptım. Sonra durdum, neye uğradığımı şaşırılmış bir hâlde ayak parmaklarımla arasındaki sarı tebeşir parçasına baktım; onun buraya nasıl geldiğini, bundan sonra ne yapacağımı bilmiyordum.

Ardından başımı kaldırdım ve herkesin konuşmayı bıraktığını, sessizce bana baktığını gördüm. Kimse kımıldamıyordu. Küçük, tombul yüzü siyah bukleleriyle çevrelenen Mona, kocaman gözleri ve açık ağzı ile bana bakıyordu. Ateşin karşısında, alevlerin yüzünü aydınlattığı babam oturuyordu. Öne eğilmişti, ellerini dizlerine koymuştu, omuzları gergindi. Alnımdan ter aktığını hissettim.

Annem elinde dumanı tüten tencere ile kilerden çıkıp geldi. Odadaki gerilimi hissederek masa ile ateşin arasında durdu. Odadakilerin bakışlarını takip etti ve köşedeki beni gördü. Gözleri yüzümden, parmaklarımın arasındaki tebeşiri tuttuğum ayağıma kaydı. Tencereyi bıraktı.

Sonra daha önce birçok kez yaptığı gibi yanıma gelip çömeldi. "Sana onunla ne yapılacağını göstereceğim Chris (Kiris)." dedi yavaş ve garip bir tavrıyla. Yüzü, duyduğu heyecanla kızarmıştı.

Mona'dan başka bir tebeşir aldı, bir an tereddüt etti sonra büyük bir istekle önümde yere "A" harfini yazdı.

"Aynısını yaz." dedi gözlerini ayırmadan yüzüme bakarak. "Aynısını yaz, Chris."

Yapamadım.

Etrafıma bakındım; bana çevrilen gergin, heyecanlı yüzleri gördüm. Hepsi o anda donmuştu, hareketsizdi ve hevesle bir mucize gerçekleşmesini bekliyorlardı.

(...)

Tekrar denedim. Ayağımı uzattım, tebeşir ile sertçe yaptığım hamle eğri bir çizgi çizmekten başka bir şeye yaramadı. Annem tahtayı benim için sabit tutuyordu.

"Tekrar dene, Chris." diye fısıldadı. "Tekrar." Denedim. Vücudumu kastım ve sol ayağımı üçüncü kez uzattım. Harfin bir tarafını çizdim. Diğer tarafın yarısını da çizdim. Sonra tebeşir kırıldı ve şaşkınlık içinde kalakaldım. Tebeşiri atmak ve vazgeçmek istedim. O anda annemin elini omzumda hissettim. Bir kez daha denedim. Ayağım öne gitti. Titredim, terledim ve bütün kaslarımı gerdim. Ellerimi o kadar sıkıştırmıştım ki tırnaklarım etime geçmişti. Dişlerimi o kadar sıkıştırmıştım ki az kalsın alt dudağımı deliyordum. Odadaki her şey, etrafımdaki yüzler bembeyaz olana kadar yüzdü. Yine de "A" harfini yazdım. Önümde yerde duruyordu. Titrekti, acemiceydi, kenarı eğri büğrüydü ve hiç düzgün olmayan bir orta çizgisi vardı. Yine de "A" harfiydi. Başımı kaldırdım. Bir an annemin yüzünü gördüm, yanaklarında yaşlar vardı. Sonra babam eğildi ve beni omzuna aldı.

Başarmıştım! Zihnime, kendini ifade etme şansını verecek olan şey başlamıştı. Evet, dudaklarımla konuşamıyordum ama şimdi sözlerden daha kalıcı şeylerle konuşacaktım yazılı sözlerle.

Ayak parmaklarımın arasında tuttuğum bir parça kırık tebeşirle yere çizdiğim o bir harf benim için yeni bir dünyaya giden yol, zihinsel özgürlüğümün anahtarıydı. Çarpık bir ağızla bir şeyler ifade etmek için can atan gergin ben için rahatlatma kaynağıydı.

(...)

(Kısaltılmıştır.)

Christy BROWN (1932 - 1981)

Doğuştan beyin felçli olarak dünyaya gelmiştir. Muhteşem bir hayal gücüne sahip olan Brown, duyarlı zekâsı sayesinde harikula-de eserler yazmıştır. Eserlerinden bazıları: Parlak Meslek, Yaz Üzerinde Gölge, Vahşi Zambaklar...

Çeviren: Filiz KAHRAMAN

1.Etkinlik Aşağıda anlamları verilmiş olan kelimeleri metinden hareketle bulmacaya yerleştiriniz.

Soldan Sağa

4. Anlaşılmayan, bilinmeyen şey.

5. Canlı, hareketli, atik.

6. Zihinle ilgili, zihnî.

8. Sıkıntılı.

11. Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer.

12. İleri atılma, atılım, saldırış, savlet.

Yukarıdan Aşağıya

1. Bir olay, bir durum karşısında kişinin takındığı davranış.

2. Hristiyanlıkta doğduktan kısa bir süre sonra çocuğa ilk günahını silmek ve onu Hristiyanlaştırmak amacıyla yapılan kutsal işlem.

3. Sızlanmak, sızlanarak anlatmak, şikâyet etmek.

7. İşlevi olmayan.

9. Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş, çok geniş, vâsi.

10. Genellikle güneşten korunmak için bir yerin üzerine gerilen bez, naylon vb.nden yapılmış örtü.

1 T

2 V

3 Y

4 M

5 K

6 Z

7 İ

8 K

9 E

10 T

11 K

12 H

2.Etkinlik a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Metnin kahramanını kısaca tanıtınız.
2. Christy'yi diğer çocuklardan farklı kılan özellikler nelerdir?
3. Doktorların Christy ile ilgili görüşleri nelerdir?
4. Christy'nin annesinin hangi kararı, onun hayatını olumlu yönde etkilemiştir?
5. Kendinizi Christy'nin yerine koyarak hissettiklerinizi anlatınız.
6. Christy'nin ailesinden biri olsaydınız ona nasıl destek olurdunuz?
7. Metinde yazarın okuyucuya vermek istediği mesaj nedir?

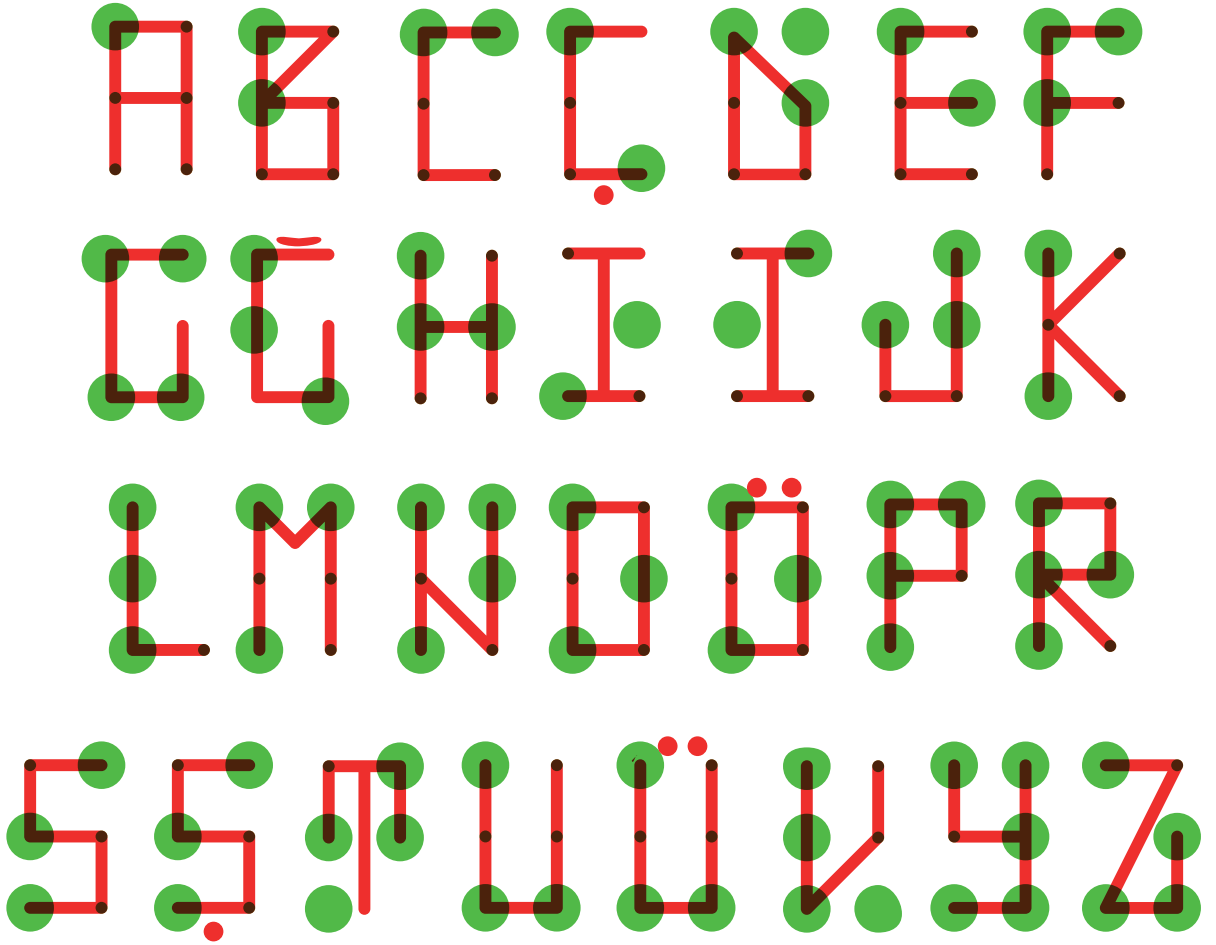
b) Okuduğunuz metinle ilgili üç soru yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. soru: _____
2. soru: _____
3. soru: _____

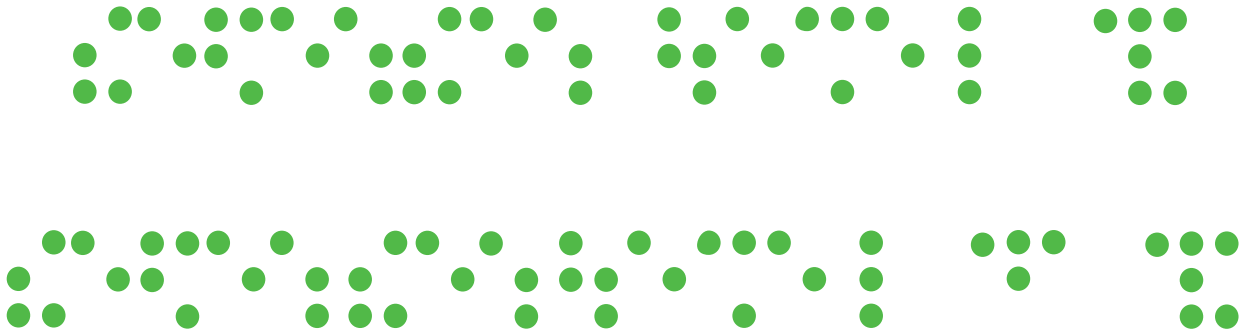
3.Etkinlik Engelli bireylerin karşılaştıkları sorunlarla ilgili yaptığınız araştırmaların sonuçlarını arkadaşlarınıza anlatınız.

*****Bu boşluk 4. etkinlik için bırakılmıştır.**

4.Etkinlik a) Aşağıda verilen "Braille Alfabeti"ni inceleyiniz.

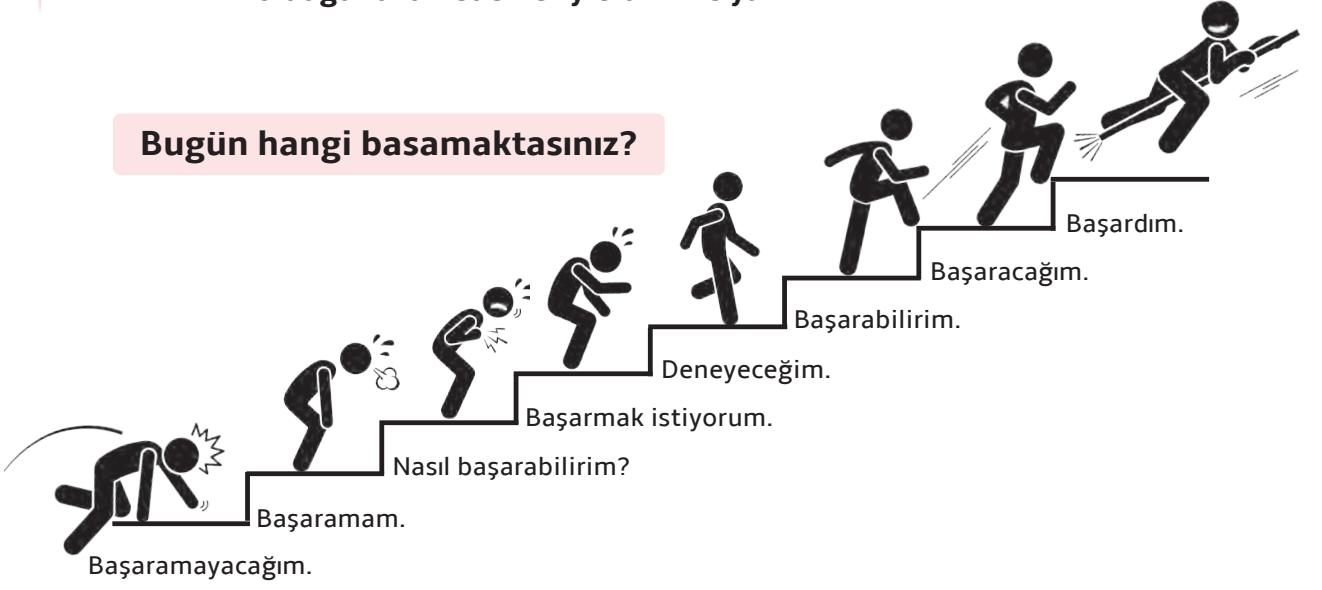

b) Braille Alfabeti ile oluşturulan aşağıdaki metinde noktaların üzerine kalın bir kalem (tükenmez veya kurşun) ucu ile bastırınız. Daha sonra 155. sayfada oluşan kabartmaları gözlerinizi kapatarak parmak uçlarınızla okumaya çalışınız.

5.Etkinlik Aşağıdaki görseli inceleyerek belirlediğiniz bir hedefte hangi basamakta olduğunuzu nedenleriyle birlikte yazınız.

Bugün hangi basamaktasınız?

6.Etkinlik a) Aşağıdaki cümlelerde geçen fiilleri inceleyiniz. Fiillerin kiplerini yanlarına yazınız.

Fatih'in askerleri gemilerle Haliç'ten şehre girer.

Çantasında kitaplarını arıyor, bulamayınca eve gidiyor.

Önümüzdeki ay istediğiniz yere tatile gideriz.

Hemen buraya geliyorsun.

Onu arayan Ordu'daki ablası olacak.

b) Yukarıdaki cümlelerde fiillere gelen kip ekleri ile cümlelerin bildirdiği zaman aynı mıdır? Neden?

7.Etkinlik Aşağıda "A Harfi" metninin türüyle ilgili bilgiler verilmiştir. Uygun olanları işaretleyerek metnin türünü belirleyiniz.

- ☐ Yaşanılanlar nesnel bir dille anlatılmıştır.
- ☐ Metinde yazarın iç dünyasına yönelik konulara değinilmiştir.
- ☐ Yazar, kendisi ile birlikte ailesinden ve yakın çevresinden de söz etmiştir.
- ☐ Olaylar kronolojik sıraya uygun biçimde üçüncü kişi ağzıyla anlatılmıştır.
- ☐ Metnin kahramanı doğumundan itibaren yaşadıklarını anlatmıştır.

Metnin Türü:

8.Etkinlik a) Cumhurbaşkanlığı Engelliler İçin Kamu Spotu'nu (Engel, Engel Değildir Aşıldığında) izleyiniz. İzlediğiniz videonun verdiği iletileri değerlendirerek yazınız.

b) İzlediğiniz videodaki örtülü anlamları belirleyerek yazınız.

***4. etkinlikte Braille Alfabeti ile verilen metnin çevirisidir.

YA LIMİT SİZSİNİZ
YA NA LIMİT SİZSİNİZ

"Bilgi" ve "bilginin gücü" ile ilgili sözler bulunuz.

MESELE KUYUMCUYU BULMAKTA

Hazırlık Çalışmaları

- Sahip olunan bir bilgi, hayatı nasıl kolaylaştırır? Düşüncelerinizi anlatınız.
- "Her insanın hayatında varlığını ve değerini bilen, hisseden, fark eden kuyumcular mutlaka vardır. Mesele kuyumcuyu bulmaktır." sözünü açıklayınız.

Metni, empati kurarak dinleyiniz.

Ahmet ALPASLAN (1977-)

Anne-baba kitaplığı, çocuk bakımı ve ebeveynlik, çocuk psikolojisi kategorilerinde eserler yazmıştır. Eserlerinden bazıları: Başarıya Götüren Öyküler, Dipten Zirveye, İnsan Okuma Sanatı...

1.Etkinlik Metni dinlerken size yöneltilen sorular doğrultusunda metinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkındaki tahminlerinizi ilgili bölümlere yazınız.

1. soruya yönelik tahminim: _____

2. soruya yönelik tahminim: _____

2.Etkinlik Aşağıya dinlediğiniz metinde geçen cümleler verilmiştir. Bu cümlelerdeki koyu harflerle yazılmış kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin ederek yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

a) Bakkal, parlak bir boncuğa benzettiği **nesneyi** eline alır; **evirir çevirir**...

b) İkinci olarak bir **manifaturacıya** gider.

c) Benim **semerlere** iyi süs olur.Bundan "**kaş**" dediğimiz süslerden bir on lira veririm.

ç) Kuyumcu, öğrencinin elindekini görünce **yerinden fırlar**.

3.Etkinlik Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Metnin kahramanları kimlerdir?
2. Öğrencinin "Çok şaşkınım efendim, ne diyeceğimi bilmiyorum, kafam karmakarışık." demesinin nedeni/nedenleri nelerdir?
3. Kendinizi yazarın yerine koyarak metnin hangi bölümünü değiştirmek istediğinizi nedenleriyle anlatınız.
4. Bilge Hoca'nın yerinde olsaydınız öğrencinizin seviyesini öğrenmek için nasıl bir yol izlerdiniz. Anlatınız.
5. Dinlediğiniz metnin kahramanlarından hangisinin yerinde olmak isterdiniz? Neden?
6. "Bir şeyin kıymetini ancak onun değerini bilen anlar ve onun değerini bilenlerin yanında kıymetlidir." sözüyle anlatılmak istenen nedir? Açıklayınız.

4.Etkinlik Dinlediğiniz hikâyeye ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Hikâyenin konusu nedir?

Hikâyedeki olay nerede geçmektedir?

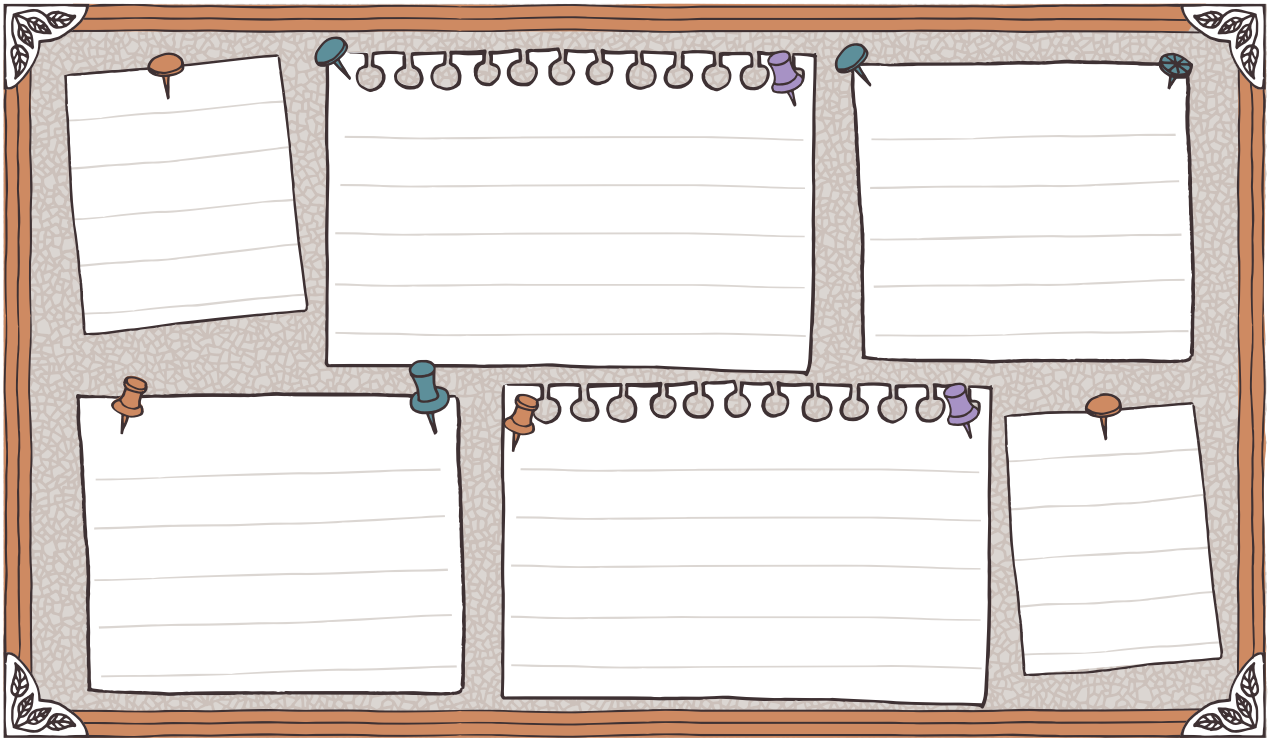
Hikâyedeki şahıslar kimlerdir?

Hikâyedeki olay ne zaman geçmektedir?

Hikâyenin ana fikri nedir?

5.Etkinlik Dinlediğiniz metni kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetleyiniz.

6.Etkinlik a) Verilen görsele “bilgi” ve “bilginin gücü” ile ilgili bulduğunuz sözlerden seçtiklerinizle bir duvar gazetesi oluşturunuz.

b) Oluşturduğunuz duvar gazetesindeki “bilgi” ve “bilginin gücü” ile ilgili seçtiğiniz sözden hareketle duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

7.Etkinlik Dinlediğiniz metne farklı başlıklar belirleyerek aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Benim başlığım: _____

Sebebi: _____

Benim başlığım: _____

Sebebi: _____

8.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde kullanılan çekimli fiillerin hangi kiple çekimlendiğini ve hangi kipin anlamını verecek biçimde kullanıldığını örnekteki gibi yazınız.

Atatürk 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkar.

Kullanılan Kip

Geniş Zaman

Kastedilen Kip

Geçmiş Zaman

Odandaki bu dağınıklığı hemen toplayacak.

Kullanılan Kip

Kastedilen Kip

Haftaya cuma günü Ankara'ya gidiyoruz.

Kullanılan Kip

Kastedilen Kip

Hesabımı kapatmak için gereken belgeleri ancak yarın getiririm.

Kullanılan Kip

Kastedilen Kip

Bu tartışma bir an önce son bulacak.

Kullanılan Kip

Kastedilen Kip

Hülya elindeki sepeti yavaşça kayanın üzerine bırakır.

Kullanılan Kip

Kastedilen Kip

Onunla iddiaya Ecemsu girmiş olacak.

Kullanılan Kip

Kastedilen Kip

Annem her hafta sonu erkenden pazara gidiyor.

Kullanılan Kip

Kastedilen Kip

Kim bilir, yarın neler neler yaşanır?

Kullanılan Kip

Kastedilen Kip

Aşağıdaki kelimelerden hareketle bir hikâye yazınız. Hikâyenize uygun bir başlık belirleyiniz.

- kuyumcu ● yetiştirmek ● kıymet ● öğrenci
- esnaf ● bilge ● yalvarmak ● şaşkınlık

Sen de Yap!

Teleskop

İki kartonu biri geniş kısa, diğeri uzun ince olacak şekilde rulo hâline getirip bantla.

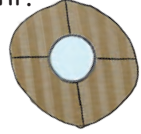
Merceğin ucuna gelecek parçayı şekildeki gibi çiz.

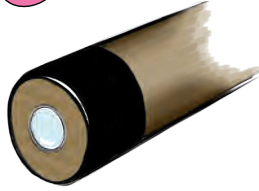
2

Kestiğin karton parçası ile küçük merceği şekildeki gibi birleştir ve yapıştır.

3

Bu iki parçayı ayırlmaması için bantla yapıştır. Sağlam olduğundan emin ol.

5

İnce uzun rulo kartonun ucuna bir önceki adımda yaptığın parçayı ekle.

4

Büyük merceği geniş rulo kartonun içine şekildeki gibi yerleştir ve sağlam olması için bantla.

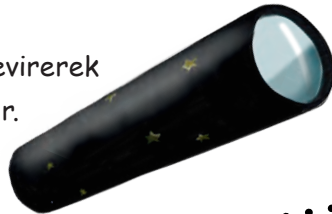
6

Yaptığın iki parçayı ister boyayarak istersen kaplayarak süsle.

7

İki parçayı birleştir ve çevirerek mercekleri netleştir. Teleskobun hazır.

8

ÇOK GEÇ DİYE BİR ZAMAN

**Serbest Okuma
Metni**

Mustafa YURTTAŞ (1960 -)

Üniversiteyi bitirdikten sonra mesleki hayatına öğretmen olarak başlamıştır. Bir dönem köşe yazarlığı yapmıştır. Eserlerinden bazıları: Başarı Sizziniz, Bakış Açısı, Yaşam İçinden Başarı Öyküleri...

Okulun ilk günü, ilk derste profesörümüz önce kendini tanıttı, sonra da:

"Bu yıl yepyeni bir öğrencimiz var, çok ilginç biri. Bakalım bulabilecek misiniz?" dedi.

Ayağa kalkıp etrafa bakmaya başlamıştım ki yumuşak bir el omzuma dokundu. Döndüm. Yüzü iyice kırışmış yaşlı bir hanımefendi bana gülümseyerek bakıyordu.

"Ben Rose (Roz)." dedi. "Benim adım Rose, seksen yedi yaşındayım."

Şaşkınlığı yüzümden attıktan sonra:

"Bu kadar genç ve masum bir yaşta üniversiteye gelinir mi?" diye şaka yaptım.

(...)

Dersten sonra kantine gidip birer sütlü çikolata içtik. Hemen arkadaş olmuştuk.

Ertesi gün ve ertesi üç ay sınıftan hep birlikte çıktık ve hep kantinde lafladık. Öyle akıllı ve öylesine tecrübeliydi ki onu dinlerken derslerden daha fazla şey öğrendiğimi hissediyordum.

Sömestir boyunca Rose, fakültenin sembolü olup çıktı sanki. Nereye gitse etrafında bir sürü insan toplanıyor, çok çabuk arkadaş ediniyordu. Rose, hayatını yaşıyordu.

O yılın sonuna geldiğinde düzenlediğimiz yıl sonu toplantısının konuşmacısı, beklendiği gibi Rose oldu. O toplantıda söylediklerini unutamam:

"Genç kalmanın, mutlu olmanın ve başarıya ulaşmanın üç yolu vardır: Her gün gülmek, yaşama katacak mizah bulmak ve bir de rüyalarınız. İnsanın bir rüyası muhakkak olmalı. Rüyalarınızı kaybettiniz mi ölürsünüz."

"Yaşlanmakla büyümek arasında çok fark vardır. Eğer on dokuz yaşındaysanız ve hiçbir şey yapmadan, hiçbir şey ortaya koymadan bir yıl boyunca sırtüstü yatarsanız gene de bir yaş yaşlanır, yirmi yaşında olursunuz. Ben seksen yedi yaşındayım ve ben de bir yıl sırtüstü hiçbir şey yapmadan yatarsam seksen sekiz yaşında olurum. Herkes bir yılda bir yaş yaşlanır. Bunun için özel yetenek ya da bir bilgiye ihtiyaç yoktur. Ama bir yaş daha büyümek için mutlaka bir şeyler yapmanız, üretmeniz, kendinizi geliştirecek fırsatlar bulmanız ve kullanmanız gerekir."

Ders yılı sonunda Rose, yıllar önce ara vermek zorunda kaldığı için bir ukde olarak içinde sakladığı şeyi başarmış; nihayet yarım kalmış eğitimini tamamlamış durumdaydı. Mezuniyet töreninden bir hafta sonra da uykusunda huzur içinde öldü. Cenaze törenine iki binden fazla üniversite öğrencisi katıldı.

Yapabileceğimiz her şeyi yapmak için asla geç olmayacağını hepimize öğreten bu kadının anısına layık bir törendi bu. Onun o yıl boyu bize fiilen gösterdiği şey aslında dünyanın bütün üniversitelerinde zorunlu ders olmalıydı:

"Çok geç diye bir zaman asla yoktur."

Mustafa YURTTAŞ
(Kısaltılmıştır.)

KAZLARDAN ÖĞRENECEK ÇOK ŞEY VAR!

Göç eden yaban kazlarının havada süzülürken "V" şeklinde bir formasyonla uçtuklarını görmüşsünüzdür. Bilim adamları kazların neden bu şekilde uçtuklarını araştırmışlar.

"V" şeklinde uçulduğunda uçan her kuş, kanat çırpıtığında arkasındaki kuş için onu kaldıran bir hava akımı yapıyormuş. Böylece "V" şeklinde bir formasyonda uçan kaz grubu, birbirlerinin kanat çırpışları sonucu ortaya çıkan hava akımını kullanarak uçuş menzillerini %70 oranında uzatıyorlarmış. Yani tek başına gidebilecekleri maksimum yolu grup hâlinde neredeyse ikiye katlıyorlarmış.

Bir kaz, "V" grubundan çıktığı anda uçmakta güçlük çekiyor. Çünkü diğer kuşların yarattığı hava akımının dışında kalmış oluyor. Bunun sonucunda genellikle gruba geri dönüyor ve yoluna bu şekilde devam ediyor.

"V" grubunun başında giden kaz hiçbir hava akımından yararlanamıyor. Bu yüzden diğerlerine oranla daha çabuk yoruluyor. Bu durumda en arkaya geçiyor ve bu defa hemen arkasındaki kaz lider konumuna geçiyor. Bu değişim sürekli yapılıyor böylece her kaz, grubun her noktasında yer almış oluyor.

Uçuş hızı yavaşladığında gerideki kuşlar, daha hızlı gitmek üzere öndekileri bağırarak uyarıyorlar.

Gruptaki bir kuş hastalanırsa ya da bir avcı tarafından vurulup uçamayacak duruma gelirse düşen kuşa yardım etmek üzere gruptan iki kaz ayrılıyor ve korumak üzere hasta/yaralı kazın yanına gidiyor. Tekrar uçabilene ya da eğer ölürse ölümüne kadar onunla beraber kalıyorlar, yaralı kuşu asla terk etmiyorlar. Daha sonra kendilerine başka bir kaz grubu buluyorlar. Hiçbir kaz grubu kendilerine bu şekilde katılmak isteyen kazları reddetmiyor.

Hasan YILMAZ

(1, 2, 3 ve 4. soruyu metinden hareketle cevaplayınız.)

1. Yaban kazları havada neden "V" şeklinde uçmaktadır?

2. Yaban kazlarının uçuşu sırasında her kazın, grubun her noktasında yer alması nasıl sağlanıyor?

3. Yukarıdaki metnin içeriğine uygun farklı bir başlık belirleyiniz.

4. "Kazlardan Öğrenilecek Çok Şey Var!" metninden basit, türemiş ve birleşik fiillere en az üçer tane örnek bularak uygun kutucuklara yazınız.

Basit Fiiller

Türemiş Fiiller

Birleşik Fiiller

5. Aşağıdaki cümlelerin fiillerinde zaman (anlam) kayması vardır. Cümlelerdeki zaman kaymalarını düzelterek cümleleri yeniden yazınız.

Hoca bir gün göle maya çalar.

Aradığımız mağaza şu sokakta olacak.

Evdeki işimiz biraz sonra biter.

Hemen burayı terk ediyorsun!

Buyurun, kimi aradınız?

6. I. O hâlde önce içine dön, kendini geliştir sonra git, dış dünyada bir şeyler başar.
II. Başarıyı içimizde hazırlar, dışımızda gerçekleştiririz.
III. Sonra tekrar içine dön, tekrar kendini geliştir sonra tekrar dışa dön, bir şeyler başar.
IV. İçimizde tasarladığımızı dış dünyada gerçekleştirmek başarıdır.

Yukarıda verilen numaralandırılmış cümlelerle bir paragraf oluşturulduğunda sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

A) III, II, I, IV

B) II, IV, III, I

C) II, IV, I, III

D) IV, II, I, III

7. 1983 yılında Karaman'ın Ermenek ilçesinde doğdum. İlköğretim ve lise eğitimimi doğduğum ilçede tamamladım. Okul dergilerinde hikâye ve deneme yazıları yazdım. 2007 yılında Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünden mezun oldum. Mezun olduktan sonra çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazmaya devam ettim.

Yukarıdaki metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hikâye

B) Otobiyografi

C) Günlük

D) Anı

Millî Kültürümüz

- ① Yusufçuk
- ② Karagöz Nedir?
- ③ Anadolu'da Kilim Demek
- ④ Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî
(Dinleme/İzleme Metni)
- ⑤ Nasreddin Hoca Hikâyeleri
(Serbest Okuma Metni)

6. TEMA

Hazırlık Çalışmaları

- Millî kültürümüzü yansıtan unsurlardan bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Bildiğiniz ya da büyüklerinizden duyduğunuz bir efsane varsa anlatınız.

Metni, öğretmeninizin yönlendirmesiyle anahtar kelimeleri defterinize not alarak okuyunuz.

Derler ki Anadolu'nun bir yerinde, diyelim Toroslar'da dağ köylerinden birinde bir adam varmış. Bir karısı, biri kız biri oğlan, iki küçük çocuğu olan bir adam. Yaşlıca, kendi hâlinde bir adam... Bir avuçluk toprağını eker biçer, yiyeceğini sağlar; tek gözlü toprak damının bahçesinde sebze yetiştirir, çoluğu çocuğu yer, konu komşuya bile yetermiş. Beş on davarı varmış; karısı sağar, yoğurdunu yerler, ayranını içerlermiş. Eli hünerli, gönlü gani bir adammış.

El hüneri, gönül tokluğu kaç para, dünyada ölüm olduktan sonra?

Her kapiya uğrayan ölüm, bu adamın da kapısına uğramış. Almış karısını adamcağızın elinden, iki çocukla ortalıkta kalakalmış adam.

Kız, yedi yaşında ya var ya yok; oğlanı, Yusuf'u dersin ancak beşindeymiş. Emine'ymiş kızın adı, bulaşık yıkamayı becerirmiş ama yemek yapmayı nereden bilsin? Bilse yapacak, babasını kardeşini aç koymayacakmış. Konu komşu yardıma gelmiş ilk günler. Kimi yemek yapmış, kimi çamaşır yıkamış. "Taşıma suyla değirmen dönmez." demişler. "Elden gelen öğün olmaz." demişler. Gün gelmiş, komşular gelememişler. Ara sıra yemek gönderenler olurmuş (...)

(...)

Adam (...) karar vermiş evlenmeye. Karar vermiş ya "Çocuklarımı incitmeyecek (...) biri olmalı bulacağım kadın." diyesi olmuş.

Ama böylesini bulmak, okuryazar bulmak kadar zormuş köyde. Bunu da bilirmiş adam. Adamın evlenme isteği duyulunca köyde, başlamışlar yaşlılar salık vermelerine (...)

Neyse adam da çok uzatmamış işi, günün birinde bu salık verilenlerden birine dünür göndermiş. İş oluruna bağlanmış, almış gelmiş kadını eve.

Almış gelmiş ya daha ilk günden burcu bulanmış adamın. Kadın kuşluk ne, gün öğlen olmuş hâlâ yatarmış. Adam "Hele ilk gündür, olsun bakalım." demiş kendi kendine. "Yarın böyle yapmaz." demiş. Demiş ama yarın olmuş, kadın gene kendi bildiğini okumakta. "Hele hele öbür gün ola." demiş içinden adam. Öbür gün olmuş. Kadın ilk günkünden de beter, yatar da yatarmış. Yatıp kalmakla kalsa iyi, çocuklara da dirlik vermemeye başlamış: "Kız, su getir bana!", "Yusuf, şu davarları kov!" diye...

Haftasına varmamış, adama da başlamış buyruklara: "Değirmene gidilecek, durma!", "Davara yeni bir ağıl yap!", "Bahçenin bilmem neresine kavak dik!", "Domatesleri sula!"

Böyle böyle adamı almış avuçlarına, çocuklara da gizli saklı etmediğini komaz olmuş. (...)

Çocukların yüreklerine bir korku salmış ki ne korku!

Günlerden bir gün de onları oğlak otlatmaya göndermiş dağa, ormana. Gönderirken de "Sakin ha sakın, bir tekini bile yitireyim demeyin! Onları bir tamam geri isterim sizden!" demiş.

Çocuklar, oğlakları önlerine katıp düşmüşler ormana.

Çok hoşlarına gitmiş orman. Yelin ağaçlardaki sesi ninni gibi gelirmiş onlara, kuşların sesi türkü gibi. Hele buz gibi pınarlara rastladıkça sevinçlerinden deliye dönerlermiş, birbirlerini ıslatarak oynarlarmış oluk başında.

Böyle böyle ormanın ta içlerine değin dalmışlar iyice. Oğlaklar gider, çocuklar gidermiş.

Gün ikinci olmuş, derken akşam.

"Hele dönelim eve." demişler ama bir de bakmışlar ki oğlaklardan biri, göğce oğlak yok. "Acep¹ nerde kaldı, hangi kovuğa girdi?" diye aramışlar taramışlar ya yok göğce oğlak.

Almış çocukları bir korku.

¹Acaba.

Karanlık bastırmakta bir yandan, göğce oğlak yitik öte yandan. Eve gitseler üvey anaları ne dedi? "Sakın ha sakın, oğlakların bir tekini bile yitirmeyin!" dedi. "Onları bir tamam sizden geri isterim!" dedi.

Ormana çökmekte olan karanlıksa küçük yüreklerini güm güm ötürmekte.

Bu iki korku ile ne yapacaklarını bilemez olan çocuklar başlamışlar ağlamaya. Ağlamışlar. Bir yandan da göğce oğlağı ararlarmış. Derken karanlık iyice bastırmış, gece kuşlarının sesleri doldurmuş ormanı kendi ağıtlarıyla birlikte. Ve o zaman çocuklar ta yürekten, "Allah'ım" demişler "Bizi ya bir taş eyle ya bir kuş!"

Nasıl olmuşsa olmuş, ikisi de birer kuş olmuş o saat.

Bir kuş vardır, geceleri hüzünlü bir sesle öter; uzaktan, derinden bir sesle, "Gusguuuk, gusguuuk..." diye.

Özellikle orman köylerinde çok olur. Bağlık bahçelik yerlerde olur. Gündüzleri hiç ses etmez, ötmez. Dağ köylerinde olur ya görenler azdır bu kuşu, insanlardan kaçır hep. Çok, çok güzel bir kuştur.

Adına "Gusguuk" derler köylüler.

Ki asıl adı "Yusufçuk"tur.

"Niçin Yusufçuk demişler bu kuşa?" dediniz mi size bu efsaneyi anlatırlar, ardından da derler ki:

Emine ile Yusuf kuş olduktan sonra da aramışlar göğce oğlağı. Ama bulamamışlar. Hâlâ aramaktalarmış. "Gusguuk... Gusguuuk..." diye öterler ya. Bu, Emine'nin "Yusuuuf... Yusuuuf..." diye kardeşini çağırmasıdır.

Ve devam ederler anlatmaya:

Her ötüşte Emine kardeşine sorarmış: "Yusuuuf... Yusuuuf... Göğce oğlağı buldun mu?" diye.

Kardeşi "Yooook..." dermiş.

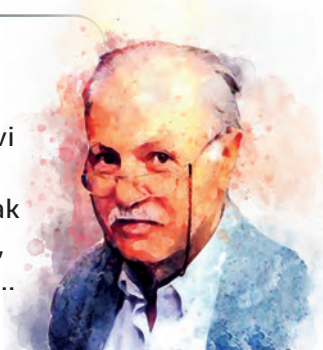
İşte, bir bulsalar göğce oğlağı yeniden insan kılığına gireceklermiş.

"İnsan kılığına girip de neleyecekler?" demeyin sevgili okurlarım. Görürseniz göğce oğlağı Yusufçuk'a haber verin, e mi?

(Kısaltılmıştır.)

Ali PÜSKÜLLÜOĞLU (1935 - 2008)

Avukat yazmanlığı, gazetecilik, kitabevi yöneticiliği yaptı. Türk Dil Kurumunun Yayın ve Tanıtma Kolunda uzman olarak çalıştı. Eserlerinden bazıları: Efsaneler, Uzun Atlar Denizi, Gül Sevgili Yurdum...

1.Etkinlik Aşağıda, metinde geçen bazı kelimeler harfleri eksik olarak verilmiştir. Kelimeleri anlamlarından hareketle bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

g__n__: Zengin, varlıklı.

Cümlem: _____

Sa__k __e__m__k: Tavsiye etmek, haber vermek.

Cümlem: _____

bu__u b__lan__ak: Dayanma gücünü yitirmek, ağlayacak duruma düşmek.

Cümlem: _____

__ğ__l: Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer, arkaç.

Cümlem: _____

g__ce: Gök rengi, mavi.

Cümlem: _____

__ğ__t: Ölenin iyi niteliklerini, ölümünden duyulan acıyı dile getiren söz veya ezgi.

Cümlem: _____

2.Etkinlik a) Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Metinde anlatılan adamın özellikleri nelerdir?
2. Metinde anlatılan çocukların özellikleri nelerdir?
3. Ormanın hangi özellikleri çocukların hoşuna gitmiştir?
4. Oğlakları otlatmaya giden çocukların başına neler geldiğini anlatınız.
5. Çocukların göğce oğlağı bulabilmeleri için onlara nasıl bir çözüm yolu önerirdiniz?
6. Okuduğunuz efsanede anlatılan olayın gerçek olup olamayacağını nedenleriyle birlikte anlatınız.
7. Yusufçuk kuşuyla ilgili veya buna benzer bildiğiniz başka bir efsane var mı? Varsa anlatınız.

b) Okuduğunuz metinle ilgili iki soru yazarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. soru: _____

2. soru: _____

3.Etkinlik Not aldığınız anahtar kelimelerden hareketle okuduğunuz metni kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetleyiniz.

4.Etkinlik "Yusufçuk" metnindeki gerçek ve kurgusal unsurları belirleyerek yazınız.

Gerçek Unsurlar

Kurgusal Unsurlar

5.Etkinlik Kendinizi "Yusufçuk" metnindeki kişilerden birinin yerine koyarak anlatılan olayla ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

6.Etkinlik a) "Yusufçuk" metninden alınan aşağıdaki cümlelerde yüklem görevinde kullanılan isimlerin altlarını örnekteki gibi çizin.

- Derler ki Anadolu'nun bir yerinde, diyelim Toroslar 'da dağ köylerinden birinde bir adam varmış.
- Eli hünerli, gönlü gani bir adammış.
- Kız yedi yaşında ya var ya yok; oğlanı, Yusuf'u dersin ancak beşindeymiş.
- Adına "Gusguuk" derler köylüler ki asıl adı "Yusufçuk"tur.
- Tek gözlü toprak damının bahçesinde sebze yetiştirir, çoluğu çocuğu yer, konu komşuya bile yetermiş.

b) Altını çizdiğiniz yüklem görevindeki isimleri örnekteki gibi birer cümlede kullanınız.

varmış ➔ Yüreğinde, herkesten sakladığı, geleceğe dair hayalleri varmış.

7.Etkinlik "Türkçem" şiirini okuyunuz. Okuduğunuz şiirin sizde uyandırdığı duygu ve düşüncelerle ilgili bir deneme yazınız. Yazınıza uygun bir başlık belirleyiniz.

TÜRKÇEM

Bir ben varım,
Benimle birlikte Türkçem,
Türkçemle birlikte bir ben varım.
Ne başında ne sonunda gelir uygar dillerin.
Azeri'den tut, Balkanlara çık
O Türkçe benim, ben o Türkçenin.

Bir ulusum var.
Ulusumla birlikte Türkçem
Türkçemle birlikte bir ulusum var.
Ne başında ne sonunda gelir uygar ulusların.
Orta Asya'dan tut, Orta Anadolu'ya çık
O ulus benim, ben o ulusun.

Bir ben varım,
Benimle birlikte Türkçem,
Türkçemle birlikte bir ulusum var.
Ne başında ne sonunda gelir uygar dil ve ulusların.
Türkçem başlar Azeri'den Balkanlara.
Ulusum, Orta Asya'dan Anadolu'ya çıkar.

Nusret Dişo ÜLKÜ

Gelecek Derse Hazırlık

Aşağıda verilen konulardan birini seçiniz. Seçtiğiniz konuyla ilgili araştırma yapınız.

- Gölge oyunu tasvirleri nasıl yapılır?
- Gölge oyunundaki tipler hangileridir?
- Gölge oyunu sanatçılarının özellikleri nelerdir?

KARAGÖZ NEDİR?

Hazırlık Çalışmaları

- "Karagöz" sözcüğünün zihninizde uyandırdığı çağrışımlardan dört tanesini yazınız.

- Sizce Karagöz sadece ramazan ayı eğlencesi midir? Neden?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Karagöz, elbette dünyaca tanınan ve sevilen Türk Gölge Tiyatrosu'nun ismidir.

Ama daha önce Karagöz, Türk Halk Tiyatrosu'nun bir dalıdır. Diğer ismi Türk Gelenek Tiyatrosu olan ve kökü Orta Asya'ya giden öz tiyatomuzun diğer dalları da orta oyunu, meddahlık, kukla, köy ve tulûat¹ tiyatrosudur.

Dolayısı ile bu dalların hepsinin ortak özellikleri vardır ve Karagöz de bunun içindedir.

Bu ortak özellikler; gösterilerin güldürücü ve eğlendirici amaçlı olması, seyircilerle bağ kurulması ve önceden bir ezberleme gereğinin bulunmamasıdır.

Yani, Karagöz'ü örnek alırsak sanatçı oynatacağı oyunu özetle bilir fakat ezberlemez ve isterse seyircilerle de konuşarak konuyu serbest olarak perdede işler. Bu olaya "tulûat" ve günümüzde "doğaçlama" denilmektedir.

Karagöz, Türk Halk (Gelenek) Tiyatrosu'nun özüdür ve son temsilcidir.

Karagöz, aynı zamanda bu gösterilerin başoyuncusunun da ismidir. Arkadaşı ise bilindiği gibi Hacıvat'tır.

Elimizdeki kesin olmayan bilgilere göre bu gösterinin yedi yüz yıl kadar önce başladığı kabul edilse de bu iki arkadaşın gerçekten yaşıyıp yaşamadıkları hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Karagöz gösterilerinde neşe, şiir, müzik, taklit, dans, folklor da vardır ve her gösterinin sonunda bir öğüt verilir.

Karagöz, sadece ramazan eğlencesi değildir. Her zaman, her yerde perde kurulabilir. Karagöz, çocuk eğlencesi de değildir ve bütün insanların içindeki çocuklar içindir.

Çizgi film, sinema ve televizyon yok iken Karagöz vardı ve bu güzel gösteriler Asya'da, Avrupa'da ve Afrika'da yüzlerce yıl her yaştan, herkesi eğlendirdi. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da birçok ülkede iz bıraktı. (...)

¹ "Tulûat" kelimesinin yazımında kullanılan düzeltme işareti dönemsel bir farklılıktır.

Eskiden kahvehanelerin ismi "kıraathane" idi ve buralar birer küçük kültür sanat merkezi gibi çalışırlardı. Saz şairleri gelir, kukla sahneleri kurulur, meddahlar hikâyeler anlatır, Karagöz oynardı. Hiçbiri olmazsa bir kişi kitap okur ve müşteriler onu dinlerdi.

Karagöz sanatçıları çok usta kişilerdi ve çok sevilirlerdi. Gerekirse kukla da oynatabilir, meddahlık yapabilir veya ilgili bir tiyatro gösterisinde görev alabilirlerdi. Ancak hepsinin geçim sebebi ile asıl bir meslekleri vardı. Ki bu yüzden Camcı İrfan, Şekerci Cemil, Kâtip Salih... gibi isimlerle tanınırlardı.

Osmanlı İmparatorluğu içinde Karagöz en çok İstanbul'da perde kurar ve yine en çok ramazan ayında gösteriler olurdu. Sarayda padişah için Karagöz oynatan ise çok usta sanatçı kabul edilir ve ünlü olurdu.

Ramazanın elbette ayrı bir yeri vardı. Çadırlarda, çayırda, salonlarda, büyük evlerde ve kahvehanelerde ay boyunca kukla, ortaoyunu, meddah ve Karagöz gösterileri devam ederdi. Bir mahalle kahvehanesi ile anlaşılan Karagöz sanatçısı her gece ayrı bir oyun sunmak zorunda idi. Çünkü seyirciler mahallede oturarlardı.

Karagöz sanatçısının yardımcıları olurdu. İşe yeni giren, malzemeleri taşımak görevi ile başlar ve zamanla yükselerek def çalmasını, ustaya yardım etmesini öğrenir ve sonunda törenle "usta Karagöz sanatçısı" olurdu. Yani çıraklık yolu ile bir yandan da bu gösterilerde genç sanatçılar yetiştirirdi.

Ancak geçmişte tiyatro salonlarının, sonra sinemaların ve günümüzde de televizyonların etkisi ile Karagöz gösterileri azaldı ve günümüzde bir elin parmakları kadar yaşlı sanatçı kaldı. Yeteri kadar genç sanatçı da yetişemedi.

Günümüzdeki Karagöz sanatçıları aynı zamanda kukla gösterileri de yapmaktadırlar ve isimleri şunlardır: Taceddin Diker, İhsan Dizdar, Orhan Kurt, Ünver Oral, Metin Özlen, Mustafa Mutlu.

Karagöz, ne yazık ki sahip çıkılmadığı ve sanatçıları onu kendi imkânları ile yaşatmak zorunda kaldıkları için bu duruma düşmüştür. Yine de onlar yurt içinde ve yurt dışında gösteriler yaparak Karagöz'ü yaşatmak ve tanıtmak için başarı ile çalışmaktadırlar.

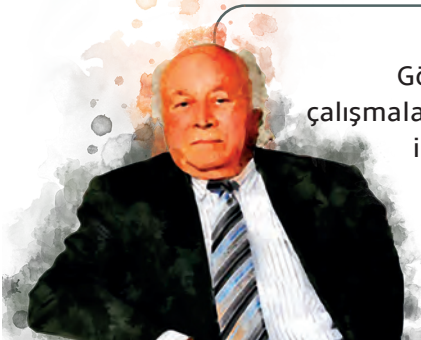
Karagöz günümüzde çok seviliyor.

Ayrıca unutulmamalı ki perdesinin önüne oturarak Karagöz seyretmek en güzeli ve en doğrusudur. Televizyonda onu seyretmek canlı olarak seyretmenin yerini tutamaz!

Üstelik Karagöz gösterileri de günümüzde devamlı bir yenilenme içine gelmiştir ve bu devam etmektedir. Ancak yeniliklerde onun temelinin bozulmaması gerekir.

(...)

(Kısaltılmıştır.)

Ünver ORAL (1937 -)

Gölge ve kukla tiyatrosu üzerine çalışmalarıyla tanındı. Gölge oyunları ile ilgili çalışmalarından dolayı çok sayıda ödül aldı. Eserlerinden bazıları: Çocuklara Karagöz Hacivat Söyleşmeleri, Kavuklu İş Buldu, Kukla ve Kuklacılık...

1.Etkinlik a) Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyiniz. Bu kelimelerin anlamlarına ilişkin tahminlerinizi yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

a) Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirleyiniz. Bu kelimelerin anlamlarına ilişkin tahminlerinizi yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

[illegible]

b) Belirlediğiniz kelimeleri anlamlarına uygun olarak birer cümlede kullanınız.

Cümleler:

[illegible]

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Türk Gelenek Tiyatrosu'nun türleri ve bu türlerin ortak özellikleri nelerdir?
2. Okuduğunuz metinde Karagöz oyununun hangi özelliklerinden bahsedildiğini anlatınız.
3. Karagöz oyununa ait, sizin bildiğiniz özellikler nelerdir?
4. Metne göre Karagöz oyunları nerelerde oynanırdı?
5. Karagöz sanatçılarının özelliklerinden üç tanesini söyleyiniz.
6. Karagöz sanatçısı olmak ister misiniz? Nedenleriyle açıklayınız.
7. Karagöz oyunlarını yaşatmak ve sonraki nesillere aktarabilmek için neler yapmak istersiniz?
8. Günümüz Karagöz sanatçılarından biri olsaydınız gençlere hangi tavsiyelerde bulunmak isterdiniz?

3.Etkinlik Okuduğunuz metinde kullanılan anlatım biçimi ve düşünciyi geliştirme yolları hangileridir? Nedenleriyle birlikte yazınız.

Anlatım Biçimi

Düşüncüyü Geliştirme Yolları

4.Etkinlik a) Gölge oyunu ile ilgili yaptığınız araştırmadan edindiğiniz bilgiler doğrultusunda düşüncelerinizi mantıksal bütünlük içinde arkadaşlarınıza anlatınız.

b) Aşağıdaki "Akran Değerlendirme Formu"nda verilen özelliklere göre arkadaşınızı değerlendiriniz.

Akran Değerlendirme Formu	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmasına uygun ifadelerle başladı.			
Empati kurma, tartışma, katılımlı, eleştirel konuşma gibi konuşma stratejilerini uyguladı.			
Dinleyicilerle göz teması kurdu.			
Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat etti.			
Konuşmasında dilimize henüz yerleşmemiş, yabancı dillerden alınmış kelimelerin Türkçelerini kullandı.			
Kelimeleri anlamlarına uygun kullandı.			
Konuşmasını uygun ifadelerle bitirdi.			

5.Etkinlik a) Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Paragrafta kullanılan geçiş ve bağlantı ifadelerini bulup altlarını çiziniz.

KÜLTÜR NEDİR?

İlk olarak kültür kelimesi Latince "ekin ekmek" anlamında kullanılmıştır. Oysaki bizler kültürü bir ferdin veya bir milletin manevi değerlerini işlemesi, çoğaltması ve geliştirmesi olarak adlandırırız. Başka bir deyişle kültür; tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde oluşturulan bütün maddi ve manevi değerlerin sonraki nesillere aktarılmasında kullanılan araçların bütünüdür. Özellikle dil, kültürel unsurların en önemli taşıyıcısı olmuştur. Son olarak kültür; bir insanın birçok şeyi okumuş, düşünmüş ve yaşayışına sindirmiş hâlidir, diyebiliriz.

Komisyon

b) Paragraftaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını belirleyerek yazınız.

6.Etkinlik a) Aşağıdaki metni okuyunuz.

KAZAN DOğURDU

Hoca bir gün komşusundan bir kazan almış. İşı bitince içine bir tencere koymuş, geriye götürmüş.

Komşusu sormuş:

— Hocam, kazanın içindeki ne?

— Yavrusu, demiş Hoca. Senin kazan doğurdu da...

Adam sesini çıkarmadan kazanı almış. Aradan zaman geçmiş. Hoca bir gün yine kazan isteyip almış komşusundan. Fakat geriye vermemiş. Birkaç gün sonra komşusu gelmiş, kazanı istemiş.

Hoca:

— Başın sağ olsun, demiş. Kazan öldü.

Adam şaşırmış:

— Yahu kazan ölür mü hiç?

Hoca kızmış:

— Kazanın doğurduğuna inanıyorsun da öldüğüne neden inanmıyorsun?

Derleyen: Aziz SİVASLIOğLU

b) Öğretmeninizin yönlendirmesiyle "Kazan Doğurdu" adlı videoyu izleyiniz. İzlediğiniz video ile verilen metni kahramanlar, mekân, zaman ve olay yönünden karşılaştırarak düşüncelerinizi yazınız.

7.Etkinlik Aşağıda verilen isimleri karşılarında belirtilen ek fiillerle çekimleyerek örnekteki gibi birer cümlede kullanınız.

Sözcükler	Cümleler
çalışkan (idi)	Ali, ilkokul yıllarında çok çalışkandı.
heyecanlı (ise)	
zeki (imiş)	
önemsiz (-dir)	
sevinçli (imiş)	
asabi (idi)	
canlı (ise)	
solgun (-dir)	
sağlıklı (ise)	

8.Etkinlik a) Aşağıda giriş bölümü verilen Karagöz oyununu okuyunuz.

OKURYAZARLIK

(Hacivat, Karagöz'e yetişir.)

HACİVAT : Uğurlar olsun Karagöz'üm! Ben de dükkânıma gidiyordum, birlikte yürüyelim.

KARAGÖZ : Birlikte yün yiyelim.

HACİVAT : Ne yün yemesi canım, yani beraber gidelim.

KARAGÖZ : Hangi berbere gidelim?

HACİVAT : Aaaa, hemen sinirlendirme beni! Yolda yan yana ve konuşarak gidelim diyorum.

KARAGÖZ : İyi ya gidiyoruz işte.

HACİVAT : Neyse, senin hakkında iyi haberler duydum. Çok memnun oldum.

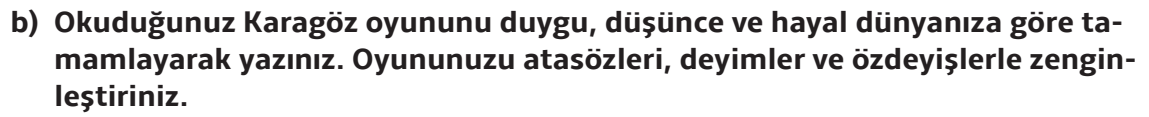
KARAGÖZ : Çok maymun oldunsa bana ne!

HACİVAT : Maymun değil, memnun oldum. Yani duyduğum habere sevindim.

KARAGÖZ : Hangi gazete yazıyor?

(...)

Ünver ORAL
(Kısaltılmıştır.)

Halı ve kilimin Anadolu kültüründeki yeri ve önemi hakkında araştırma yapınız.

ANADOLU'DA KILİM DEMek

Hazırlık Çalışmaları

- Sizce renklerin dili var mıdır? Anlatınız.
- Halı ve kilim gibi el sanatlarında kültürümüze ait hangi özellikleri görmekteyiz?
- Evinizde ya da çevrenizde bulunan kilimlerin desenlerini ve renklerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

Metni, anahtar kelimelerin altını çizerek okuyunuz.

"Yazı nedir?" diye sorarsanız size düşünceyi, sözü çizgiye dökmektir diyebiliriz. Her yazı bir düşünceyi anlatır, bir sözü gerektirir.

Yıllar yılı okumamış, okutulmamış Anadolu insanı yazıdan yoksun olunca düşüncelerini kendine özgü şekillerle, renklerle dile getirmeye çalışmış. Bu şekilleri, renkleri; halısına, kilimine, yağlığına, çorabına işlemiştir.

(...)

Anadolu kadını, tezgâhının ya da gergefinin başına geçti mi tam bir okuryazardır. Bir kitap dokur, onu o dilden anlayan okur. Dokuduğu peşkir, yağlıktır, halıdır, kilimdir.

Hele Anadolu'da kilim demek; renk demek, renge susamışlık demek.

Göz alabildiğine bozlaşan Anadolu'da yeşile, kırmızıya, maviye, turuncuya özlem çeken insanlar; susuzluklarını kilimlere döktükleri arı duru renklerle gidermeye çalışırlar. Ağaçtan yeşil, gökten mavi, çiçekten kırmızı isteyen, bu isteklerini kilimlerde simgeleyen Anadolu insanları... Bu yüzden kilimler Anadolu'da bir renk sofrasıdır. Alı al, moru mor, akı karası, sarısı durusu, nesi var nesi yoksa cömertçe sofraya getirir; evini, çadırını, bir bayram şenliği, bir düğün alayı gibi renklerle donatır.

Anadolu kilimlerinde çizgiler sert, renkler hırçındır. Çok soğuk, dondurucu bir kıştan sonra baharı görmeden kavurucu bir sıcaklığı yaşayan sert iklimlerin, çetin kuruluşun, taşın, kayanın, çatlamış toprakların bükülmeyen, yumuşamayan insanların sert çizgileri gibi.

Anadolu kilimleri doğaya karışmış; doğanın çocuğu Anadolu kadınının alın yazısıdır, çilesidir.

Anadolu kilimlerinde renkler ve desenler gelişigüzel seçilmez. Her yörenin kendine özgü bir kilimi vardır. Renkler ve desenler bir gelenek zincirinde yüzyıllara ulaşır. Her çizginin dili aynıdır, anlamı başka... Kuş, horoz resimleri eski Türk totemlerinin izlerini taşır. Yıldız biçimindeki uğur ve bereket sembelleri, sağlık ve mutluluk tılsımı yılan ve ejder kıvrımları, zencerekler, cennet çiçekleri, tarak, tırmık, ibrik gibi nazarlıklar... Kısacası Anadolu'nun tüm insanları, manevi dünyası, en küçük ayrıntıları ve göz alıcı renkleriyle kilimlerde yüze güler.

Kilim; Anadolu'nun çadırından sedirine, çuvalından heybesine yaygındır. Çorap olur ayağa giyilir, kuşak olur bele sarılır. Kız, çeyizindeki kilimiyle övünür; delikanlı, kilimlerde sevgilisinin hayalini görür. Kilim, Anadolu'da gönül dolusu türküdür.

Anadolu'da kilim demek özlemi, inancı, sevgiyi ilmik ilmik, renk renk dokumak demektir.

Kilimlerin dilinden anlayanlar onu kitap gibi okur, dokuyanın ne demek istediğini anlarlar.

Bir gün bir yörük beyi, çadırının önüne atılmış bir kilimi görünce yüreği sızlar. Adamlarına:

— Tez bu kilimi dokuyan kızın babasını bulup getirin, emrini verir.

Adamlar araya sora kilimi dokuyan kızı bulurlar. Bu, komşu obada yaşayan fakir bir kızcağızdır. Babasını bulur, beyin çadırına getirirler. Bey, kızın babasına:

— Senin bir kızın var öyle mi, der.

Adam:

— Evet bir kızım var, cevabını verir.

Bey:

— Anladığıma göre sen, kızını istemediği birisiyle evlendirmek istiyorsun. Kızın gönlü başkasında...

Adam önce şaşırır, bey bunları nereden biliyor diye. Sonra dili çözülür:

— Doğrudur beyim. Ben fakir bir adamım. Kızımı, malı mülkü olan zengin birisi ister. Ben de söz verdim. Kızımsa fakir bir delikanlıya gönül vermiş. İyi ama siz bunları nereden biliyorsunuz?

Bey yerdeki kilimi gösterir:

— Bunu kızın mı dokudu?

— Evet.

İşte onun dilinden:

— Sana at, deve vereceğim. Git, kızını sevdiği o delikanlıyla evlendir. Ha, kızına şunu da söyle. Kilimi iyi dokumuş. Yalnız yeşili kırmızıya az vursun. Az kalsın yanılacaktım.

İşte böyle... Kilim; onun dilinden anlayanlar için yerine göre bir dilekçe, bir mektup olur.

Anadolu kilimlerinde renkler, oldum olası, çeşitli bitkilerin köklerinden, yapraklarından ya da tohumlarından çıkarılır. Örneğin kırmızı renk kızılçam kabuğundan; sarı, safran ve sütleğen bitkisinden; kahverengi, mazi, meşe ve ceviz yaprağından; yeşil, naneden; siyah renk sumaktan kaynatılarak çıkarılır. Önceleri köy ve kasabaların yanı başında "boyalık" denen bir yerde bu bitkiler yetiştirilir, boyaların tümü buradan elde edilirdi. Bugün de birçok yerde boyalıklara rastlanır.

Kilim, Anadolu'nun yalnız yaygısı değil; türkülerinde, mânilerinde söz atkısıdır. Renk renk kilimler üzerine oturur, karşılıklı mâniler atılır. Bu mânilerden birkaç örnek verelim:

Bülbülüm şakı beni,
Mektubum oku beni.
Aşkına oldum yumak,
Kilimde doku beni.
(...)
Dolaştım adım adım,
Dört bucağı taradım.
Gözlerinin rengini,
Kilimlerde aradım.

Yârinin hayalini, gözünün rengini kilimlerde arayan Anadolu'nun kilim sevgisi gerçekten hayranlık vericidir. Bu ilkel değil, geçmişin derinliklerinden günümüze değin süzülegelen olgun bir zevkin katkısız, saf bir sanat anlayışının ifadesidir.

Anadolu'da kilim demek, hayata renk vermek ve tabiata hâkim olmak demek...

(Kısaltılmıştır.)

Mehmet ÖNDER (1926 - 2004)

Yüze yakın ulusal ve uluslar arası bilim, kültür ve sanat kongresine katılarak bildiriler vermiştir. Türk kültürü ve sanat tarihi ile ilgili yayımlanmış kitapları vardır. Eserlerinden bazıları: Aldı Sözü Anadolu, Zafer Yolunda, Atatürk'ün Yurt Gezileri...

1.Etkinlik Aşağıda, metinde geçen bazı kelimeler harfleri eksik olarak verilmiştir. Kelimeleri anlamlarından ve metni okurken altını çizdiğiniz anahtar kelimelerden hareketle bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

t___lsı___: Doğaüstü işler yapabileceğine inanılan güç.

Cümlem: _____

y___ğlı___: Sırma işlemeli, büyük mendil, çevre.

Cümlem: _____

g___rge___: Üzerine kumaş gerilerek nakış işlemeye yarar, çoğu dikdörtgen biçiminde olan çerçeve.

Cümlem: _____

___rm___k: Kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayıklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç.

Cümlem: _____

to___m: İlkel toplumlarda topluluğun ondan türediği sanılan ve kutsal sayılan hayvan, ağaç, rüzgâr vb. herhangi bir doğal nesne, ongun.

Cümlem: _____

___ygı: Yere veya döşeme üzerine serilen örtü.

Cümlem: _____

___ör___k: Hayvancılıkla geçinen, genellikle Toroslarda yaşayan göçebe Türk oymağı, Türkmen.

Cümlem: _____

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Anadolu insanı yazıdan önce duygu ve düşüncelerini hangi yollarla anlatmıştır?
2. Anadolu'da kilimin hangi anlamlara geldiğini anlatınız.
3. Kilimin Anadolu'da bir renk sofrası olarak nitelendirilmesinin nedenleri nelerdir? Açıklayınız.
4. Sizce, kilimlerde kullanılan renk ve desenlerin anlamları neler olabilir?
5. Yörük beyi, çadırının önüne atılan kilimden nasıl bir anlam çıkarmıştır? Anlatınız.
6. Anadolu insanı, kilimlerde kullanılan renkleri nasıl elde etmektedir?
7. Bir kilim dokuyacak olsaydınız hangi renk ve desenleri kullanmak isterdiniz? Nedenleriyle birlikte anlatınız.

3.Etkinlik Aşağıda, okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler verilmiştir. Cümlelerde yer alan deyimleri bularak altlarını çiziniz. Deyimlerin metne katkısını belirleyerek yazınız.

- Yıllar yılı okumamış, okutulmamış Anadolu insanı yazıdan yoksun olunca düşüncelerini kendine özgü şekillerle, renklerle dile getirmeye çalışmış; bu şekilleri, renkleri halısına, kilimine, yağlığına, çorabına işlemiştir.
- Kısacası Anadolu'nun tüm insanları, manevi dünyası, en küçük ayrıntıları ve göz alıcı renkleriyle kilimlerde yüze güler.
- Bir gün bir yörük beyi, çadırının önüne atılmış bir kilimi görünce yüreği sızlar.
- Adam önce şaşırır, bey bunları nereden biliyor diye. Sonra dili çözülür:
— Doğrudur beyim.
- Kızımsa fakir bir delikanlıya gönül vermiş.

4.Etkinlik "Anadolu'da Kilim Demek" metnini sözlü olarak özetleyiniz.

5.Etkinlik "Anadolu'da Kilim Demek" metnindeki öznel ve nesnel yargıları tespit ederek ikişer tanesini yazınız.

Öznel Yargılar

Nesnel Yargılar

6. Etkinlik Halı ve kilimin Anadolu kültüründeki yeri ve önemiyle ilgili yaptığınız araştırmalardan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınıza anlatınız.

7.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerin olumsuz biçimlerini örnekteki gibi yazınız.

Bu yüzden kilimler Anadolu'da bir renk sofrasıdır.

Bu yüzden kilimler Anadolu'da bir renk sofrası değildir.

Anadolu kilimlerinde çizgiler sert, renkler hırçınmış.

Kilim; Anadolu'nun çadırından sedirine, çuvalından heybesine yaygındı.

Kilim, Anadolu'da gönül dolusu türküdür.

Bu, komşu obada yaşayan fakir bir kızcağızmış.

Kilim, Anadolu'nun yalnız yaygısı değil; türkülerinde, mânilerinde söz atkısıdır.

Anadolu'nun kilim sevgisi, gerçekten hayranlık vericidir.

8.Etkinlik "Anadolu'da Kilim Demek" metninin sizde uyandırdığı duygulardan yola çıkarak bir şiir yazınız. Şiirinizin içeriğine uygun bir başlık belirleyiniz.

Gelecek Derse Hazırlık

Ünlü Türk düşünürleri ve bilginlerinden birini seçerek bu kişilerin insanlığa yaptığı katkılar hakkında araştırma yapınız.

MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN-İ RÛMÎ

Hazırlık Çalışmaları

- Aşağıda verilen Türk büyükleri hakkında bildiklerinizi anlatınız.

- Türk büyüklerine ait bildiğiniz söz ya da sözler varsa arkadaşlarınızla paylaşınız.

Belgeseli izlerken anlamını bilmediğiniz kelimeleri "1.Etkinlik"e not alınız.

1.Etkinlik

a) Belgeseli izlerken not aldığınız kelimelerin anlamlarını tahmin ederek yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

b) Not aldığınız kelimeleri birer cümlede kullanınız.

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları izlediğiniz belgeselden hareketle cevaplayınız.

1. Celâleddîn, nasıl bir günde ve nerede doğmuştur?
2. Babası Celâleddîn'i ne zaman ve kime teslim etmiştir?
3. Hükümdarın şehrin anahtarını Bahaeddin Veled'e göndermesine neden olan olayı anlatınız.
4. Celâleddîn'in çölde gördüğü serabın hakikati nedir? Açıklayınız.
5. İzlediğiniz belgeselde geçen "Aşkı bulması için bir de kendini kendinden iyi anlayana ihtiyacı vardı." sözünü yorumlayınız.
6. Tebrizli Şems ile karşılaşan Mevlânâ'nın hayatında meydana gelen değişiklikler nelerdir?
7. Mevlânâ'nın düşünceleriyle bütün insanlığı kucaklamasının nedenleri neler olabilir?

3.Etkinlik Aşağıda metin türleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. "Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî" metninin türüyle ilgili olanları işaretleyerek metnin türünü yazınız.

- ☐ Olaylar, kronolojik sıraya uygun biçimde üçüncü kişi ağzıyla anlatılmıştır.
- ☐ Günlük hayatta karşılaşamayacağınız bir kişinin hayatına yer verilmiştir.
- ☐ Tanınmış bir kişinin hayatı, eserleri, başarıları anlatılmıştır.
- ☐ Tarafsız ve gerçekçi bir biçimde nesnel anlatım kullanılmıştır.
- ☐ Anlatılanlar kişinin kendisi tarafından anlatılmıştır.
- ☐ Kişinin hayatının bir bölümü anlatılmıştır.

Metnin türü:

4.Etkinlik Araştırdığınız ünlü Türk düşünür veya bilgininin insanlığa yaptığı katkıları arkadaşlarınıza anlatınız.

5.Etkinlik a) İzlediğiniz belgeseldeki örtülü anlamları belirleyerek yazınız.

b) İzlediğiniz belgesel kimler için ve hangi amaçla hazırlanmış olabilir? Açıklayınız.

6.Etkinlik "Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî" belgeselinin tutarlılığını (mantık kurallarına uyması, duygusal ve düşünsel çelişkiler taşımaması, konudan sapılmaması) sorgulayarak düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

7.Etkinlik "Fare ile Kurbağa" metninde geçen ek fiilleri bularak birer cümlede kullanınız.

FARE İLE KURBAĞA

(...) Bir gün fare dere kenarında dolaşırken birdenbire bir karga süzülerek yere inmiş, fareyi yakaladığı gibi havalanmış. Karga havalanınca, suyun derinliklerinde yaşamasına rağmen, farenin ayağına bağlı olan kurbağa da havalanmış. Kurbağa havada sallanmaya başlamış. Fare, karganın gagasındaymış daha aşağıda ise ipe bağlı kurbağa...

Onları bu hâlde görenler olan bitene bir anlam verememişler. Karganın nasıl bir hile yaparak suda yaşayan kurbağayı avlayabildiğine şaşırılmışlar. Havada asılı kalan kurbağa ise kendi kendine diyormuş ki:

— Seninle aynı dünyayı paylaşmayanlarla dost olursan işte başına bunlar gelir. Bunu hak ettin.

Dünya bağı ile ruhumuzun bağlanmasına izin verirsek dünya kaygısına dalıp mutluktan uzak kalırız.

Neslihan ÖZTİN
(Kısaltılmıştır.)

8.Etkinlik Aşağıdaki paragraftan yola çıkarak A4 kağıdına paragrafın sizde uyandırdığı düşünceleri anlatan bir yazı yazınız. Yazınızı sınıf veya okul panosunda paylaşınız.

Bir şey yap... Güzel olsun. Çok mu zor? O vakit güzel bir şey söyle. Dilin mi dönmüyor? Güzel bir şey gör. Veya Beceremez misin? Öyleyse güzel bir şeye başla Ama hep güzel şeyler olsun.

Şems-i Tebrizî

NASREDDİN HOCA HİKÂYELERİ

Serbest Okuma
Metni

Orhan Veli KANIK (1914 - 1950)

Şiir, hikâye, deneme, makale ve çeviri gibi birçok türde eser vermiştir. Şiiri, süslü yazılardan kurtararak daha yalın bir hâle getirmiştir. Eserlerinden bazıları: Nasreddin Hoca Hikâyeleri, Edebiyat Dünyamız, Destan Gibi...

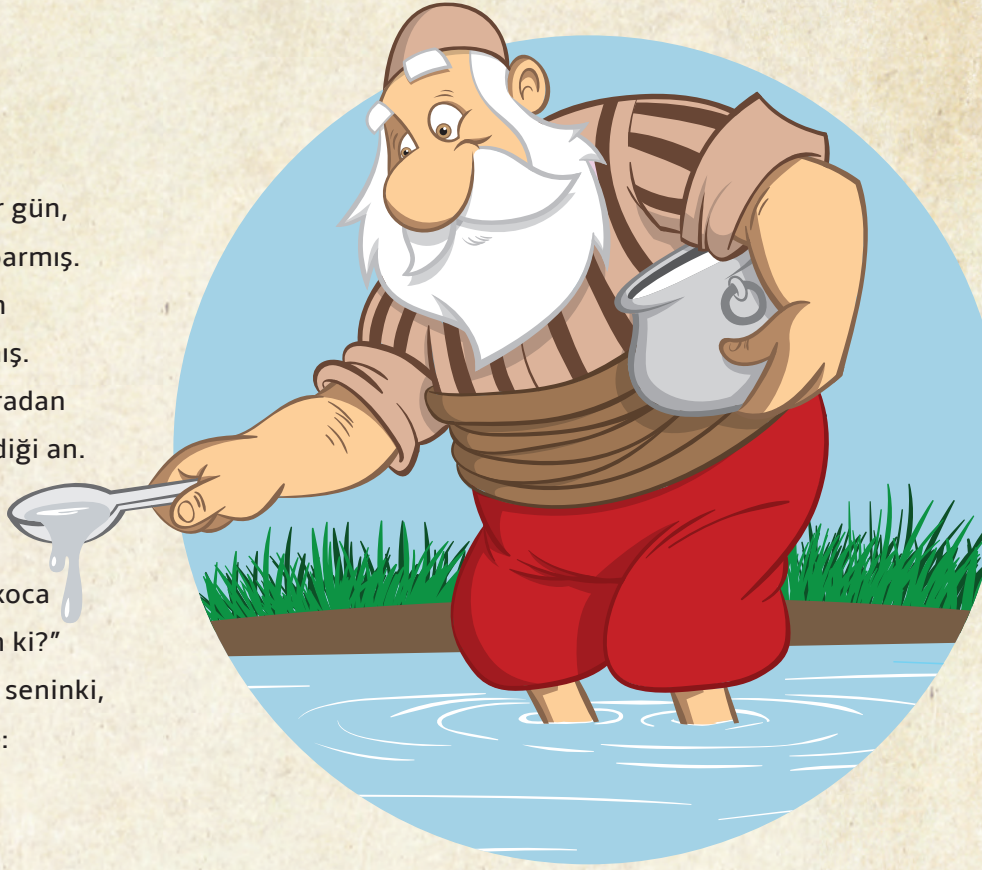
PEŞİN PARA

Hoca'nın bir komşusuna borcu var.
Adam sabah akşam kapıya damlar,
Der ki: "Hocam! Pek üzdün, artık yeter!
Öde şunu, bir efendilik göster.
Hoca cevap verir: "Vallahi inan,
Aklımda fikrimde hep senin paran.
Hiç darda olmasam ödemez miyim?
Falanca gün gel de al demez miyim?
Hacet bile bırakmam aramana.
Ama yok! Allah bana, ben de sana."
Hasılı bu iş böyle aylar ayı
Uzar gider, vermez Hoca parayı.
Nihayet bir gün kapıyı açınca
Bizim rahmetli Hoca:
"Haydi, komşu der, hayırlısı olsun!
Parayı alıyorsun."
Komşunun gözleri sevinçle parlar:
"Ne zaman?" diye sorar.
"Yakında! Yakında ama ne zaman?"
"Diken tohumu ektim bütün yola."
Komşu bakar hiçbir şey anlamadan:
"Yaaaa! Bu diken tohumu da ne ola?
Anlamadım... "Anlatırım şimdi ben.

Azizim, bir hazinedir bu diken!
Hele bir çıksın, büyüsün dikenler...
Buradan koyun sürüleri geçer.
Tüyleri hep takılır dikenlere.
Ne diye uğraşacaksın boş yere
Akşamdan akşama topla bu yünü
Sırtüstü yat uyu, Tanrı'nın günü.
Sonra o yünleri bir güzel eğir.
Oldu mu sana yumak yumak iplik?
Ya, dostum, bu diken bir hazinedir.
İş örme işine kaldı şimdilik;
Çifter çifter, atkılar, fanilalar...
Bütün çarşı bu atkılarla dolar.
Kış bastırmış, fanilayı kim almaz,
Üç beş günde tanesi bile kalmaz.
Ne paralar var bu işin ucunda!
Bak! Ödendi gitti senin borcun da."
Kurban olsunlar böyle ödemeye!
Adamcağız başlar kıs kıs gülmeye.
Hoca güzel bir fırsat sayar bunu,
Tatlı tatlı kaşıyarak burnunu:
"Köftehor, der, işini biliyorsun
Gördün peşin parayı gülüyorsun"

YOĞURT GÖLÜ

Bir gölün kenarında Hoca bir gün,
Kendi kendine bir şeyler yaparmış.
Epey yakınlarında da o gölün
Bir adamcağızın bir evi varmış.
Tam da adam geçiyormuş oradan
Hoca, elinde kaşık suya eğildiği an.
Merak etmiş, sormuş:
"Hayrola Hoca?
Böyle kendi kendine bu koskoca
Gölün kenarında ne yaparsın ki?"
Hemen bir doğrulup bakmış seninki,
Sonra yeniden koyulup işine:
"Merak mı ettin, demiş,
Biraz büyükçe bir iş."
"Anladık, büyükçe bir iş ama ne?"
"Göle biraz yoğurt mayası katsam,
Şöyle bir iki kaşık...
Bir tutarsa yaşadık."
Hiçbir şey anlamamış lakin adam;
"Göl, demiş yoğurt mu olacak yani?
Eh Hoca, pek ömür adamsın hani!
Göl maya tutar mı? Olur iş mi bu?
Gözüm çıksın sende de akıl varsa."
Hoca kızmış:
"Ben bilmez miyim onu?
Elbet tutmaz... Ama ya bir tutarsa..."

Orhan Veli KANIK

BAYRAM

Ufuklar hep gülüyor, cihan başka cihandır.
Bayram ne kadar hoş, ne neşeli zamandır!
Bayramda güler masum yüzü çocukların,
Umut, temiz yüzlerinde görünür onların.
Her alında saf bir ışık parıldamakta,
Gözlerde sürekli bir ruh dolaşmakta.

(...)

Bahar sabahında bu güzellik bulunur mu?
Bak şu yeryüzüne: Nasıl da şendir, ne kadar canlı!
Her göğüste neşeli bir kalp çarpmakta,
Coşup çağlayan bir dünya saklıdır her kalpte.
Dans ediyor bayram cümbüşüyle tüm varlıklar,
Sanki bütün yeryüzünün kalbi coşkuyla oynar.

(...)

Bayramda hatıra öyle güzel anılar gelir
Ki bin ömre verilmez, o kadar değerlidir.
Görünür bana hep bayramın değerli tablosu:
Güzel çocukluk günlerimin güler yüzlü anısı.

(...)

Mehmet Âkif ERSOY

(Kısaltılmıştır.)

Hazırlayan: A. Vahap AKBAŞ

(1, 2 ve 3. soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Şair, bayramı nasıl tarif etmektedir?

2. "Dans ediyor bayram cümbüşüyle tüm varlıklar / Sanki bütün yeryüzünün kalbi coşkuyla oynar." dizelerini açıklayınız.

3. Şiirin ana duygusunu yazınız.

4. "Vatan sevgisi, sevgilerin en üstünüdür. Çocuğa bu sevgi ailede verilmeye başlanmalı, okul eğitimiyle zenginleştirilerek ve pekiştirilerek geliştirilmelidir. Çünkü vatan, onu seven insanlarla ileriye, daha da ileriye gidecektir."

Bu paragrafta vurgulanan ana fikir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vatan sevgisi çocuğa ailede verilmeye başlanır.
B) Vatana hizmet etmek onu sevmekle başlar.
C) Bilgili insanlar, vatanını daha çok severler.
D) Diğer sevgiler vatani sevmekle başlar.

5. **NASİHAT**

Dinle, sana bir nasihat edeyim:
Hatırdan, gönülden geçici olma.
Yiğidin başına bir iş gelirse,
Anı¹ yâd illere² açıcı olma.

Mecliste ârif ol, kelâmı dinle;
İl iki söylerse, sen birin söyle.
Elinden geldikçe eylik³ eyle,
Hatıra dokunup yıkıcı olma.
(...)

Karacaoğlan
(Kısaltılmıştır.)

Yandaki şiirin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yazınız.

6. **Aşağıdaki cümleleri kutu içinde verilen ek fiil eklerinden uygun olanlarla tamamlayınız.**

Çocukken odanı her akşam toplar____
Hatırlar____ bu sokaktan daha önce de geçmiş____
Arkadaşımın yaptığı tablonun renkleri çok canlı____
Yoğun kar yağışına karşı önlemlerini almalı____
İş yerimiz hafta sonları kapalı____
Aradığın sözlük, masanın üzerinde____

idi
imiş
ise
-dir

7. Yapılan araştırmalara göre Yunus Emre'nin şiirlerinin toplandığı "Divan", ölümünden yetmiş yıl sonra düzenlenmiştir. Anadolu'da "Yunus Emre" adını taşıyan ve Yunus Emre'den çok sonraları yaşamış başka şairlerin yapıtlarıyla karışan şiirlerinin bir bölümü dil incelemeleri sonunda titizlikle ayıklanmıştır. Böylece 357 şiirin onun olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır. Yine Yunus Emre adını taşıyan ve başka şairlerin elinden çıktığı ileri sürülen 310 şiir daha başarıyla derlenmiştir.

Yukarıdaki paragrafta yer alan öznel ve nesnel yargıları bularak yazınız.

¹Onu. ²El. ³İyilik.

Sağlık ve Spor

- ① İki Tekerlekli Özgürlük
- ② Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim
- ③ Karlı Dağların Arkadaşı Ol
- ④ Broşür 🎧
(Dinleme/İzleme Metni)
- ⑤ Bilim İnsanı Öyküleri
(Serbest Okuma Metni)

7. TEMA

İki TEKERLEKLİ ÖZGÜRLÜK

Hazırlık Çalışmaları

- Sporun, insan sağlığı için (fiziksel/psikolojik) önemi nedir? Açıklayınız.
- İlginizi çeken spor dalları nelerdir? Nedenleriyle birlikte anlatınız.

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Bisiklet kullanmak, bazılarımız için favori yaz etkinliklerinin başında geliyor. Bol bol yüzme tatilleri saymıyoruz tabii. Hoş bazılarımız tatilde de bisikletsiz yapamayanlardan ama konumuz bu kez şehirde bisiklet keyfi. Belki Avrupa kentleri gibi bisiklet şehirlerimiz yok ama ülkemizde de her geçen gün daha çok insan iki teker üstünde yola çıkmaya başladı. Bisikleti ara sıra takıldığımız bir hobi olmaktan çıkarıp bir ulaşım aracı olarak benimsemeye başlıyoruz yavaş yavaş.

Yaşadığımız şehirlerdeki bisiklet parkurlarının sayısı her geçen gün artıyor. Bisiklet festivallerimizin sayısı da öyle. Dileğimiz bu çevre ve sağlık dostu aracı günlük hayatımızın vazgeçilmezi hâline getirebileceğimiz günleri de görmek. Hem sevdiğimiz kentlerin yükü hafifler belki hem de onlarla birlikte biz de biraz olsun nefes almış oluruz deyip sizi bir başlangıç rehberi niteliğindeki mini dosyamızla baş başa bırakıyoruz. Şimdiden pedalınıza kuvvet!

NEDEN BİSİKLET?

Aslında hepimiz biliyoruz bisiklet kullanmanın faydalarını ve neden hayatımızda ona daha fazla yer açmamız gerektiğini. Bir kere teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin çevreyle dost ulaşım aracı unvanı hâlâ bisiklete ait. Hepimiz şikâyet ediyoruz ne olacak bu dünyanın hâli böyle diye. Çoğu zaman nefes aldığımızı hissetmeden yaşıyoruz, etrafımızdaki binalar üzerimize üzerimize geliyor, sokaklarda insandan çok otomobiller var. Bir parça yeşile hasret bir şekilde günleri devirip gidiyoruz. Ama doğal kaynaklarımız hızla tükeniyor, gezegenimiz her geçen gün

biraz daha yoruluyor. Dünyayı kurtaracak olanlar da bizden başkası değil. Doğaya, yaşam alanlarımıza sahip çıkmak ve yaşlı gezegenimizin yükünü bir parça hafifletmek için pedallara daha çok asılmalıyız.

(...)

BİZE NE FAYDASI VAR?

Bisikletin gezegenimizin sağlığına olduğu kadar bizim sağlığımıza da katkıları saymakla bitmez. Bir türlü hayatımızda düzenli hâle getiremediğimiz spor, bisikletle birlikte günlük hayatımızın doğal bir parçası olur. Bırakın her günü, hafta boyunca birkaç kez bisikletle gezinti yapmak bile ihtiyacımız olan formu bize kazandırmaya yeter. Daha enerjik ve dinç hissetmek, fazla kilolardan kurtulmak, kalp sağlığımızı korumak, nefes alışverişimizi düzene sokmak, bol bol oksijen almak, trafik stresinden ve kirli havadan uzaklaşarak açık havada kendimizle baş başa kalmanın huzurunu yaşamak, iki tekerin bize sunduğu özgürlük hissiyle kendimize daha çok güvenmek ve tabii ki depresif duygulardan uzaklaşmak gibi güzellikler bisikletin bize sunduğu avantajlardan bazıları. İsteddiğimiz zaman istediğimiz yere ulaşabilme keyfi de cabası!

Beş kilometrelik yol için direksiyon başına geçmek ne kadar can sıkıcıysa bisikletle bu mesafedeki o çok sevdiğimiz fırına ulaşmak o kadar keyifli. Üstelik bisiklet kullanmak için yaşamızın da önemi yok statümüzün de hatta belli ölçülerde paramızın da.

(...)

BİSİKLETSİZ KEYFİNE VARILMAYAN ROTALAR

Temmuz ayıyla birlikte özlediğimiz yaz tatilleri sezonunu da açmış olacağız. Denizi, güneşi, doğayı çok seviyoruz evet fakat tüm bunların tadını bisikletle daha çok çıkarabiliriz. Yürüyerek gidebileceğimiz yer belli; en yakın plaj, etrafımızdaki kafeler, varsa yakınlarımızdaki mini çarşılar... Ama ya bisikletle? O güzel köylere ulaşmak, civardaki köyleri keşfetmek, denk getirdiysek köy pazarından alışveriş yapmak, denizden sıkılırsak soluğu doğada almak, belki çadırımızı da götürüp kamp yapmak... Hepsi mümkün. (...)

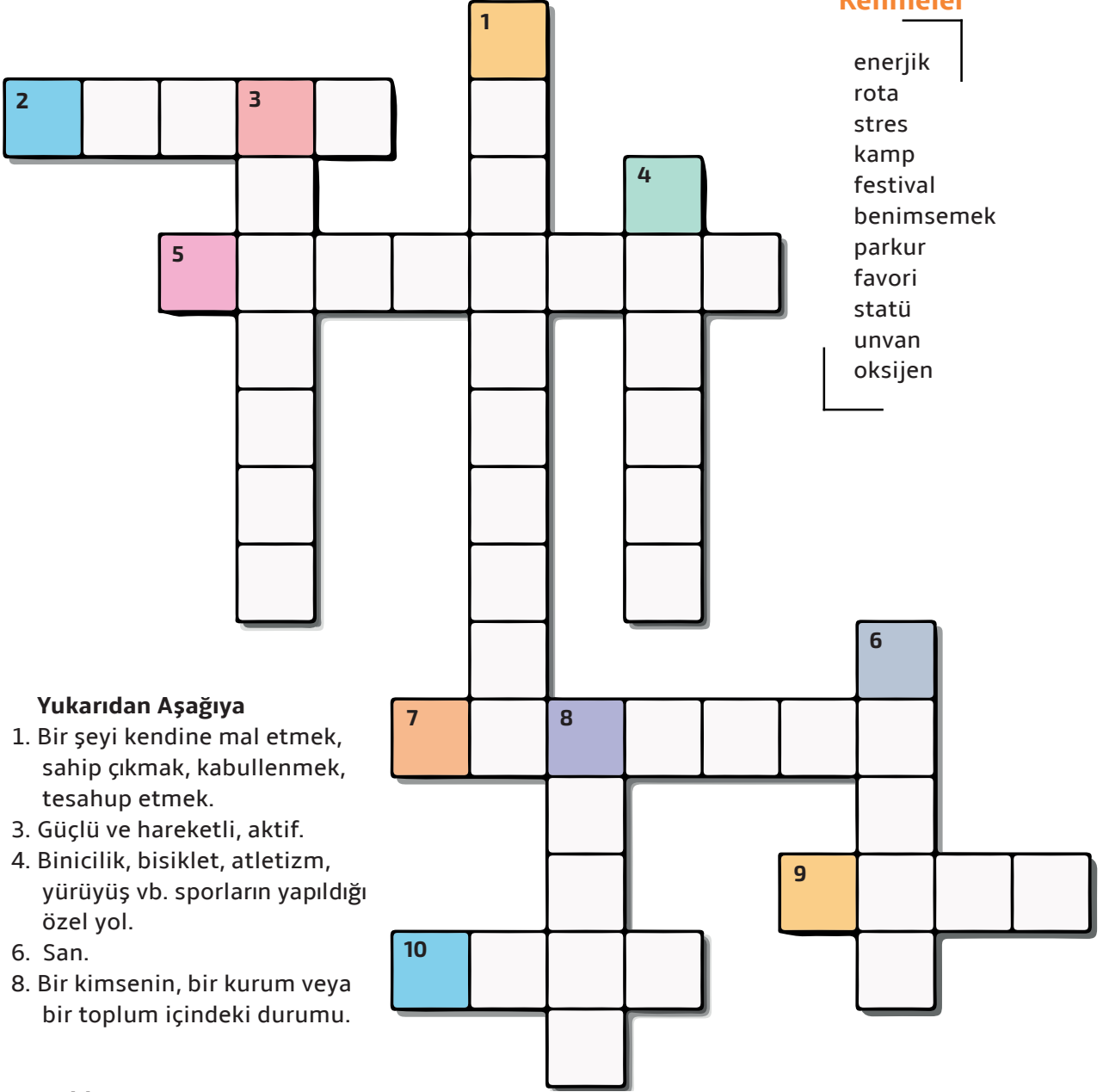
Gökçe ÇİÇEK
(Kısaltılmıştır.)

1.Etkinlik Aşağıda, metinde geçen bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimeleri anlamlarıyla eşleştirerek bulmacaya yerleştiriniz.

Kelimeler

enerjik
rota
stres
kamp
festival
benimsemek
parkur
favori
statü
unvan
oksijen

Yukarıdan Aşağıya

1. Bir şeyi kendine mal etmek, sahip çıkmak, kabullenmek, tesahup etmek.
3. Güçlü ve hareketli, aktif.
4. Binicilik, bisiklet, atletizm, yürüyüş vb. sporların yapıldığı özel yol.
6. San.
8. Bir kimsenin, bir kurum veya bir toplum içindeki durumu.

Soldan Sağa

2. Ruhsal gerilim.
5. Dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi.
7. Atom numarası 8, atom ağırlığı 16 olan, hidrojenle birleşerek suyu oluşturan, rengi, kokusu ve tadı olmayan, havada beşte bir oranında bulunan bir gaz.
9. Çadır, baraka vb. eğreti araçlardan oluşturulan konak yeri.
10. Görüş veya tutuma göre gidilen, izlenen yol.

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Yazarın metnin başlığını "İki Tekerlekli Özgürlük" koymasının nedenleri neler olabilir?
2. Bisiklet kullanmak bazıları için neden vazgeçilmez yaz etkinliklerinin başında gelir?
3. Metinde geçen "... teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin çevreyle dost ulaşım aracı unvanı hâlâ bisiklete ait." sözünü açıklayınız.
4. Yaşam alanlarımıza sahip çıkmak ve yaşlı dünyamızın yükünü hafifletmek için sizce neler yapılabilir?
5. Bisiklet dışında çevreye dost ulaşım araçları hangileridir?
6. Bisiklet kullanımını yaşam kültürü hâline dönüştürebilmiş olmanın belirtileri neler olabilir?
7. Yaşadığınız şehirde yetkili bir kişi olsaydınız bisiklet kullanımını yaygınlaştırmak için neler yapmak isterdiniz? Anlatınız.

3.Etkinlik Aşağıdaki kelime ve kelime gruplarının sizde uyandırdığı duygu ve düşüncelerle ilgili bir konuşma yapınız.

- ruh sağlığı
- nefes kontrolü
- beden sağlığı
- beslenme
- egzersiz
- gelişim
- enerji
- direnç
- spor

4.Etkinlik a) Aşağıda verilen rota örneğini ve rotaya ait tabloyu inceleyiniz.

"Sabah saat 08.00'de bisikletimle evden çıktım. 300 metre gittikten sonra bahçeli evin arkasından geçip sola döndüm. 450 metre daha giderek marketin önüne geldim. Marketi geçip 250 metre daha giderek okulun önüne ulaştım. Okuldan çıktıktan sonra sağa dönerek 470 metre daha ilerleyerek köprüden geçtim. Köprüden sonra 530 metre daha giderek kütüphaneye ulaştım."

Uğrak Noktaları	Mesafeler
Ev - Bahçeli Ev	300 m
Bahçeli Ev - Market	450 m
Market - Okul	250 m
Okul - Köprü	470 m
Köprü - Kütüphane	530 m

- b) İncelediğiniz örnekten hareketle günlük hayatta kullandığınız bir rotayı yazınız. Rotanızda yer alan uğrak yerlerini ve bu yerler arasındaki tahmini mesafeyi tabloya yerleştiriniz.

Uğrak Noktaları	Mesafeler

5.Etkinlik Aşağıda "İki Tekerlekli Özgürlük" metninden bir bölüm verilmiştir. Verilen bölümde yer alan basit zamanlı fiilleri bulup ek fiil yardımıyla birleşik zamanlı fiillere çeviriniz.

İKİ TEKERLEKLİ ÖZGÜRLÜK

Bisiklet kullanmak, bazılarımız için favori yaz etkinliklerinin başında geliyor. Bol bol yüzmeli tatilleri saymıyoruz tabii; hoş bazılarımız tatilde de bisikletsiz yapamayanlardanız ama konumuz bu kez şehirde bisiklet keyfi. Belki Avrupa kentleri gibi bisiklet şehirlerimiz yok ama ülkemizde de her geçen gün daha çok insan iki teker üstünde yola çıkmaya başladı. Bisikleti ara sıra takıldığımız bir hobi olmaktan çıkarıp bir ulaşım aracı olarak benimsemeye başlıyoruz yavaş yavaş.

Yaşadığımız şehirlerdeki bisiklet parkurlarının sayısı her geçen gün artıyor. Bisiklet festivallerimizin sayısı da öyle. Dileğimiz bu çevre ve sağlık dostu aracı günlük hayatımızın vazgeçilmezi hâline getirebileceğimiz günleri de görmek. Hem sevdiğimiz kentlerin yükü hafifler belki hem de onlarla birlikte biz de biraz olsun nefes almış oluruz deyip sizi bir başlangıç rehberi niteliğindeki mini dosyamızla baş başa bırakıyoruz... Şimdiden pedalınıza kuvvet!

6.Etkinlik Aşağıdaki tamamlanmamış cümleleri, karşılarında verilen anlam özelliklerini ifade edecek şekilde ek fiillerle tamamlayınız.

Yeğenimi görmeye gitmiş_____

Küçümseme

Ecem ile birlikte ders çalışacak_____

Gerçekleşmemiş niyet

Akşam eve erken gelmiş_____

Olasılık

Her sabah yürüyüş yapar_____

Terk edilmiş alışkanlık

idi
imiş
ise
-dir

7.Etkinlik Aşağıdaki haber metnini inceleyiniz. Siz de herhangi bir spor etkinliği ile ilgili haber metni oluşturarak verilen boşluğa yazınız.

Gelecek Derse Hazırlık

Kendinizi tanıtan ve yeteneklerinizin ortaya çıkması için neler yapmanız gerektiğini anlatan bir sunu hazırlayınız.

FUTBOLCU OLMAYA KARAR VERMİŞTİM

Hazırlık Çalışmaları

- Yaşam boyu spor nedir? Açıklayınız.
- Mustafa Kemal ATATÜRK'ün "Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlâklısını severim." sözünden neler anlıyorsunuz?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Bizim kuşağın çocukluğu İkinci Dünya Savaşı yıllarına rastlar. Dünya Savaşı ne demektir, nereden bileceksiniz. Ben dört yaşındayken savaş çıkmıştı. (...)

İnanın, ilk lastik topu (o da yumruk kadar bir şeydi) ortaokul ikinci sınıftaydım gördüğümde. İçi havayla şişirilmiş bir futbol topuna ayağımın ucunu değdirme keyfini tattığımda artık liseye gidiyordum.

Ama büyüyünce futbolcu olmayı, bir futbol takımında oynayabilmeyi öylesine çok isterdim ki... Sokak aralarından eski paçavraları toplar, düre büke yusuvarlak ederdik, iplerle sarardık, güya top yapardık kendimize. Sonra da çift kaleyi kurardık mahalle aralarında, iki takıma bölünürdük, maç yapardık. Lakin top dediğimiz o paçavra yığını ne düştüğü yerden sıçrar, ne uçar gider¹. Hele şöyle bir de ıslanmaya görsün... Ayakkabılarımız parçalanmasın diye yalın ayak oynardık üstelik. Akşamları üstüm başım çamur içinde, kan tere batmışım... Nedense bir de hep pabuçlarımın burnu delinirdi önce. (...)

¹ "Ne...ne" bağlaçları arasındaki virgülün kullanımı dönemsel bir farklılıktır.

Öte yandan da futbol düşkünü bir dolu arkadaşımın aksine gerçekten çok çalışkan bir öğrenciydim. Ders saatlerinin dışında kalan bütün zamanımı top peşinde koşturmakla geçirirdim ama geceleri de hemen hemen her gün saat on ikiye kadar çalışır, ödevlerimi bitirirdim.

İlk ve ortaokulda notlarım hep pekiyi olduğu için artık yazgım belli olmuştu. Çevremdeki herkes "Sen okursun, okursun." diyordu çünkü. (...) Liseyi bitirecektim, üniversiteye gidecektim. Okuyup da ne olmayı düşünüyordum, inanın çıkaramıyorum şimdi. Doktor mu, avukat mı, mimar mı? Yalnız, galiba ta lise ikinci sınıfa kadar mimarlığın nasıl bir iş olduğunu dahi bilmediğimi de söylemeliyim. Olsa olsa mühendislik filan diye düşünmüşümdür. Kısacası hem okuyup bir şeyler olmayı kuruyordum hem de ne olursam olayım mutlaka bir futbol takımında oynamaya da kararlıyım.

İşte bu düşüncelerle İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminin üzerinden daha üç dört yıl ya geçmişti ya geçmemişti yani henüz savaşın yaraları tam sarılmamıştı, Adana Erkek Lisesi'ne¹ kaydoldum.

(...)

Ders yılı başladı, sınıfa bir girdim ki kimleri görüyorum. O güne kadar stadyumlarda avazım çıktığı kadar yüzlerine hayranlıkla bağırduğım, alkışladığım, artlarından koştuğum, karamela şekerlerinin içinden çıkan resimlerini özenle biriktirdiğim Toros Sporlu, Seyhan Sporlu, İdman-yurtlu Eczacı Ulviler, Danzig Cumaliler, Kelehop Hacılar, Arap Muratlar, İmamlar, Küçük Bekirler daha niceleri bizim sınıftalar.

Hemen sınaştım onlara, yanlarına sokulmaya başladım. Futbolcu olmaya karar verdiğime göre onlardan öğreneceğim çok şey var demekti.

Ne ki hemen itiraf etmeliyim, yanlarına pek de sokmuyorlardı beni. Adamdan saymıyorlardı açıkçası. Önce hem yaşça onlardan küçüktüm hem de boyca. Sonra (galiba asıl önemlisi de buydu) çalışkan bir öğrenciydim.

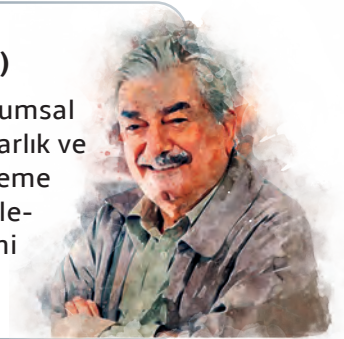
Ben de onlara özendim, onlar gibi yapmaya başladım. Ama birinci karne bir geldi ki... Breh breh breh! Görülmüş şey değil benim için. Tam dokuz zayıfım var. (...) Bütün sömestir kalakaldım evde, tabii futbol takımından da atıverdiler beni.

Demek yazgımda yokmuş. Futbolcu olamadım ama üniversiteyi bitirdim, mimar oldum.

(Kısaltılmıştır.)

Demirtaş CEYHUN (1934 - 2009)

Hikâye ve romanın yanı sıra toplumsal ve siyasal yazılar da yazmış, yazarlık ve edebî üretim süreciyle ilgili deneme türünde örnekler vermiştir. Eserlerinden bazıları: Çamasan, Bir Yeni Dev, Yağmur Sıcağı...

Hazırlayan: Hikmet ALTUNKAYNAK

¹İlgili kelimenin yazımında kullanılan kesme işareti dönemsel bir farklılıktır.

1.Etkinlik "Kuşak, paçavra, yazgı, sırnaşmak, sokulmak, sömestir" kelimelerini sözlük sırasına diziniz. Metnin bağlamından hareketle anlamlarını tahmin ederek yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

Kelimelerim	Tahminim

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Yazarın çocukluğunun geçtiği dönemin özellikleri nelerdir?
2. Yazar ve arkadaşları, çocukken oynadıkları topu nasıl yaparlarmış?
3. Futbol oynamayı çok seven yazar, okul ve futbol hayatı arasındaki dengeyi kurabilmiş midir? Neden?
4. Yazarın meslek seçimi ile ilgili kafasının karışık olmasının sebepleri nelerdir?
5. Metnin kahramanı Adana Erkek Lisesinde kimlerle, neden arkadaş olmak istiyor?
6. Futbolcu olmayı hayal eden yazar, niçin mimar olmuştur?
7. Çocukluğunuzda hangi oyunları oynardınız? Anlatınız.
8. Çevrenizde sizin de geleceğinizi yönlendiren, sizi etkileyen, örnek aldığınız kişi ya da kişiler kimlerdir? Nedenleriyle anlatınız.

3.Etkinlik Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini belirleyerek yazınız.

Metnin Konusu

Metnin Ana Fikri

4.Etkinlik a) Aşağıda, dilimizde kullanılan bazı yabancı kelimelerin Türkçe karşılıkları verilmiştir. Bu kelimelerin Türkçe karşılıklarının nasıl türetildiğini arkadaşlarınızla tartışınız. Tartışma sırasında yabancı kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanmaya özen gösteriniz.

Check-up: Tam bakım.

Antrenör: Çalıştırıcı.

Diyabet: Şeker hastalığı

Start: Başlama, çıkış.

Fizyoterapi: Fizik tedavi.

Defans: Savunma.

b) Aşağıda, dilimize geçmiş yabancı kelimeler verilmiştir. Bu kelimelerin Türkçe karşılıklarını TDK'nin "Yabancı Sözlere Karşılıklar Kılavuzu"ndan yararlanarak bulunuz. Kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanarak sağlık veya spor konulu bir paragraf yazınız.

Skor:

Antrenman:

Terapi:

Stres:

Konsantrasyon:

Finiş:

Efor:

Operasyon:

Santra:

5.Etkinlik Hazırladığınız sunudan hareketle kendinizi tanıtan ve yeteneklerinizin ortaya çıkması için neler yapmanız gerektiğiyle ilgili düşüncelerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

6.Etkinlik "Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim" metninde geçen öznel ve nesnel yargıları tespit ederek yazınız.

Öznel Yargılar

Nesnel Yargılar

7.Etkinlik "Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim" metninde anlatım kimin ağzından yapılmıştır? Metindeki ilgili bölümlere atıflar yaparak açıklayınız.

8.Etkinlik "Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim" metninden ek fiilin kullanıldığı isimleri bularak birer cümlede kullanınız.

Gelecek Ders Hazırlık

Herhangi bir spor dalı seçerek bu spor dalı ile ilgili araştırmalar yapınız. Araştırmalarınız sırasında yararlandığınız kaynakları not alınız.

KARLI DAĞLARIN ARKADAŞI OL

Hazırlık Çalışmaları

- Bir spor dalıyla ilgileniyor musunuz? Hangi spor dalı/dalları ilginizi çekiyor? Anlatınız.
- Kış sporlarından hangilerini biliyorsunuz? Anlatınız.

Metni, anlamını bilmediğiniz kelimeleri işaretleyerek okuyunuz.

Kayak, kar üzerinde batmadan kayarak gidebilmeyi sağlayan araçlara verilen isim. Bu araçları kullanarak yapılan spor da aynı isimle anılıyor. Kayak, kış mevsimi gelip lapa lapa kar yağmaya başladığında yepyeni bir tatil fikri olarak hemen aklıma geliyor. Bembeyaz kar üzerinde rüzgâr gibi kayıp gitmenin zevkini tatmayı kim istemez ki?

Kar yumuşacık, batmadan kaymak için bir araca ihtiyaç var. İşte o aracın ismi kayak. Kayaklar yassı ve uçları kıvrık olarak tasarlanıyor. Böylece kara saplanıp kalmıyorlar.

Kayarken dengeni sağlamak, düşmemek ve istediğin yöne gidebilmek için de baton almak gerekiyor. İki uzun asa şeklinde olan batonlar, kayakçılara istedikleri kadar hızlı gidip yön değiştirebilmelerinde yardımcı oluyor.

Kayak yapmak için merkezler var. Burada isteyenler bir eğitimciyle birlikte veya yalnız başına kayabiliyor. Önce soğuktan etkilenmemek için kalın kıyafetler giyiliyor. Etraf bembeyaz. Kayakçıların gözleri bu beyazlıktan etkilenmesin diye özel bir de gözlük takmaları gerekiyor. Kayakları ayaklarına bağlayıp ellerine de batonlarını alan kayakçı için her şey hazır. Haydi! Batonlardan güç alarak öne doğru hızla it kendini!

Ülkemizde kayak yapmak için merkezler olduğunu söylemiştim. Bursa Uludağ, Ağrı Bubi Dağı, Ankara Elmadağ, Bolu Kartalkaya, Erzurum Palandöken, Kayseri Erciyes bu merkezlerin en çok tercih edilenleri. Çünkü dağlık alanlardaki eğimin de yardımıyla kayakçılar, heyecan ve macera dolu bir yolculuğa çıkabiliyor. İşte başladım!

Aklınıza "Acaba bu spor nasıl bulunmuş?" diye bir soru gelebilir. Ben de bunu merak edip biraz araştırdım. Bilim insanları ilk kayakların bundan beş bin yıl önce yapıldığını bulmuş. Sibirya, Moğolistan gibi sürekli kar altında olan yerlerde yaşayan insanlar karda rahat yürümek için çözümler ararken ince tahtaları ayaklarına bağlamaya başlamış. Norveç, İsveç ve Finlandiya gibi ülkelerde önceleri rahat yürüyebilmek için bir ulaşım aracıymış. E tabii zamanla bazı kullanıcılar ustalıklarıyla dikkat çekmeye başlamış. 1800'lü yılların başında da yavaş yavaş spor olarak kabul edilir olmuş.

Ülkemizdeki ilk kayaklar da 1914 yılında yapılmış. Yani tam yüz üç yıl önce. İstanbul'da, Haliç kıyısındaki atölyesinde bir marangoz; tahtalardan yaptığı kayakları önce Erzurum'a, oradan da Kafkas cephesine ulaştırmış. Otuz tane asker de bu kayakları kullanmayı öğrenerek hızlı bir şekilde gitmek istedikleri yerlere gidebilmeye başlamış.

Fatma Hazan TÜRKOL

1.Etkinlik Metni okurken işaretlediğiniz kelimeleri kelimelerin anlamlarını tahmin ederek t.

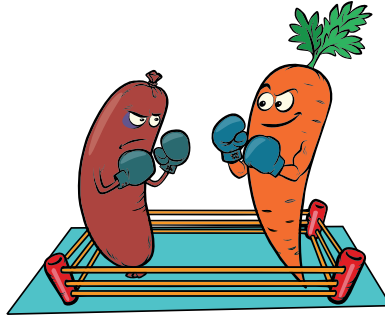

2.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Kar, sizde hangi duyguları uyandırıyor?
2. Kayak sporunun ismi nereden geliyor? Anlatınız.
3. Kayak yapmak için hangi malzemelere ihtiyaç duyarsınız?
4. Metne göre ülkemizde bulunan başlıca kayak merkezleri hangileridir?
5. Ülkemizde yapılan ilk kayak aracı hangi amaçla kullanılmıştır?
6. Kayak nasıl ortaya çıkmıştır? Anlatınız.
7. Kayak yaparken karşılaşılabilecek sorunlardan üç tanesini söyleyiniz.

3.Etkinlik “Acaba bu spor dalı nasıl bulunmuş?” diye düşündüğünüz bir spor dalıyla ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

4.Etkinlik Aşağıdaki karikatürlerin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri anlatınız.

5.Etkinlik Okuduğunuz metinle, kitabınızdaki "Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim" metnini yazarların konuya bakış açısı ve vermek istedikleri mesajlar açısından karşılaştırarak düşüncelerinizi yazınız.

Bakış Açısı

Verilmek İstenen Mesaj

6.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerde ek fiillerin kullanıldığı kelimelerin altlarını çiziniz. Kelimelerde ek fiillerin hangi görevde kullanıldığını bularak kelimeleri uygun alana yerleştiriniz.

- Spor yaparken uyulması gereken bazı kurallar vardır.
- Asel, senin geri dönmeni dört gözle bekliyordu.
- İyi kalpli ve duyarlı insanlar, her zaman başarılıdır.
- Hastamız artık iyileşmiştir, eve götürebilirsiniz.
- Onu gördüğünde maça gidiyormuş.
- Yeni aldığım yürüyüş bandı, umduğum gibi değildi.
- İşlerini kısa sürede bitirecekti.
- Düzenli beslenirsen vücut direncin artar.
- Hayat, bizlere sunulmuş en büyük armağandır.
- Okullar arası futbol turnuvaları düzenlenecekmiş.

İsim ve isim soylu sözcükleri
yüklem yapma

Basit zamanlı fiilleri birleşik
zamanlı yapma

7.Etkinlik a) Seçtiğiniz spor dalı ile ilgili yaptığınız araştırmalardan hareketle aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

GİRİŞ BÖLÜMÜ

1. Seçtiğiniz spor dalı hangisidir?

2. Seçtiğiniz spor dalı ile ilgili genel bilgi veriniz.

GELİŞME BÖLÜMÜ

1. Bu spor dalını neden seçtiniz? Sizin için önemi nedir?

2. Bu sporla ilgili bildiğiniz ayrıntılar nelerdir?

3. Sağlık açısından faydalı bir spor mudur? Neden?

4. Ne sıklıkta ve hangi yoğunlukta yapılmalıdır?

5. Bu spor dalı ile ilgilenen kişi nasıl beslenmelidir?

SONUÇ BÖLÜMÜ

1. Gelecekte bu spor dalı ile ilgilenmeyi düşünür müsünüz? Niçin?

2. Seçtiğiniz bu spor dalını tavsiye eder misiniz? Neden?

b) Sorulara verdiğiniz cevaplardan yola çıkarak giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olan sohbet türünde bir metin oluşturunuz. Taslak metninizi aşağıya yazınız.

c) Seçtiğiniz spor dalı ile ilgili yaptığınız araştırmada kullandığınız kaynakları kaynakça yazım kurallarına dikkat ederek yazınız.

Gelecek Derse Hazırlık
 Gelecekte hangi mesleği seçmeyi düşünüyorsunuz?
 Seçeceğiniz mesleği ve bu mesleğin çalışma koşullarını araştırınız.

Gelecek Derse Hazırlık

**Gelecekte hangi mesleği seçmeyi düşünüyorsunuz?
Seçeceğiniz mesleği ve bu mesleğin çalışma koşullarını
araştırınız.**

BROŞÜR

Hazırlık Çalışmaları

- Sağlıklı yaşamak için neler yapıyorsunuz?
- Doktorların karşılaştıkları sorunlar neler olabilir? Anlatınız.

Metni, önemli gördüğünüz yerleri defterinize not alarak dinleyiniz.

İsmail TÜRKMEN

1.Etkinlik "Broşür" adlı metni dinlerken metnin devamına ilişkin tahminlerde bulunmanızı sağlayacak sorular sorulacaktır. Tahminlerinizi verilen boşluklara yazınız.

1. soruya verdiğim cevap: _____

2. soruya verdiğim cevap: _____

2.Etkinlik a) Dinlediğiniz metinde geçen aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz.

broşür : _____

fakülte : _____

kırsal : _____

müdahale : _____

yetki : _____

formül : _____

ahali : _____

b) Kelimelerin anlamlarını TDK Türkçe sözlükten bularak aşağıya yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu kontrol ediniz.

broşür : _____

fakülte : _____

kırsal : _____

müdahale : _____

yetki : _____

formül : _____

ahali : _____

c) Kelimelerden üç tanesini seçerek kelimeleri anlamlarına uygun şekilde birer cümlede kullanınız.

3.Etkinlik Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Mustafa, Anadolu'nun bir kasabasına doktor olarak atanırken hangi duygu ve düşünceler içindedir?
2. Mustafa, hastanedeki ilk günlerinde neyin farkına varmıştır?
3. Doktor Mustafa'yı diğer doktorlardan aldığı hangi cevaplar üzmüştür?
4. Pazar yerinde broşür dağıtan Doktor Mustafa'ya halkın verdiği tepkiyi nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayınız.
5. Doktor Mustafa'nın arkadaşlarından biri olsaydınız ona yardım etmek için neler yapardınız?
6. Doktor Mustafa'nın dağıttığı broşür, Ayşe Hanım'a nasıl ulaşmıştır?
7. Doktor Mustafa'nın yerinde olsaydınız halkı bilinçlendirmek için broşür dağıtmanın dışında hangi etkinlikleri yapardınız?

4.Etkinlik Dinlediğiniz metni kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetleyiniz.

5.Etkinlik Gelecekte seçmek istediğiniz meslek ve bu mesleğin çalışma koşullarıyla ilgili yaptığınız araştırmadan hareketle düşüncelerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

6.Etkinlik “Broşür” metninin tutarlılığını (mantık kurallarına uyması, duygusal ve düşünsel çelişkiler taşımaması, konudan sapılma-ması) sorgulayarak düşüncelerinizi yazınız.

7.Etkinlik Broşürün Ayşe Hanım’ın eline geçme süreciyle ilgili olan bölümünü arkadaşlarınızla canlandırınız.

8.Etkinlik a) Aşağıdaki broşür örneğini inceleyiniz.

TRAFİKTE AMBULANS SİREN SESİ DUYUNCA ...

- Sakin olun.
- Hangi yönden geldiğini anlamaya çalışın.
- Yavaşlayın, ani fren yapmayın.
- Mümkünse aracınızı yolun kenarına çekin.
- Kavşakta iseniz yola çıkmadan ambulansın geçmesini bekleyin.
- Yol açmak için şerit değiştirecekseniz mutlaka kurallara uyun. Sinyal kullanın.
- Ambulans güvenle geçtikten sonra yolunuza kurallara uyarak devam edin.
- Ambulansın peşinde sürat yapmayın ve uygun fren mesafesi bırakın.

“Siren tüm araçların duyması ve yolu açmaları içindir. Araç sürücüler ambulansın ilerleyişini kolaylaştırmak için taşıt yolu üzerinde yer açmak, gerekiyorsa durmak ve ambulans tarafından tamamen geçilinceye kadar beklemek mecburiyetindedirler.”

Ambulansta kurtarılmayı bekleyen hastalar için saniyelerin hayati derecede önemli olduğunu unutmayın!

112 ACİL

112 ACİL SAĞLIK .
YURT GENELİNDE EN UÇ NOKTALARA KADAR YAYILMIŞ 7/24 KESİNTİSİZ HİZMET VEREN HAYATI ÖNEME SAHİP BÜYÜK BİR SİSTEMDİR.

112 ACİL SAĞLIK HİZMETİNİN AMACI:
112 ACİL ÇAĞRI HATTININ ARANMASI HALİNDE EN KISA SÜREDE HASTAYA ULAŞMAK VE HASTAYI EN YAKIN, UYGUN TEDAVİ MERKEZİNE ULAŞTIRMAKTIR.

YAŞAMA YOL VER!
www.yasamayolver.com

112 ACİL

T.C. Sağlık Bakanlığı

YAŞAMA YOL VER!

HAYAT KURTARMAYA SEN DE YARDIMCI OL!

www.yasamayolver.com

112 ACİL

- b) Aşağıdaki metni okuyarak bir broşürün hazırlanması için gereken iş ve işlem basamaklarını maddeler hâlinde yazınız.

BROŞÜR NASIL HAZIRLANIR?

Etkili bir broşür tasarlamak için doğru yapılan bir araştırma süreci gereklidir. Öncelikle broşürde ele alınan kurum için farklı çözüm önerileri ileri sürülmelidir. Fikirler ve çözüm önerileri harmanlanarak en doğru sonuçlara ulaşılmalıdır.

Kurumun amblemi, logosu, adresi, iletişim bilgileri vs. öğrenilmeli ve sonrasında broşür için kullanılacak olan metin hazırlıkları başlamalıdır. İmla kurallarının doğru bir şekilde kullanılması son derece önemlidir. İmla kurallarının yanı sıra seçilecek olan cümlelerin oldukça etkili olması ve ne anlatılmak isteniyor ise eksiksiz bir şekilde yazıya dökülmesi gerekir. Bir kere okunmuş olsa bile akılda kalıcı olmalı ki ortaya çıkan broşür amacına ulaşmış olsun. Ortaya konacak olan yazı kadar kullanılacak olan görsel öğeler de son derece önemlidir. Konuya uygun renklerin seçimi ve kullanımı da bir o kadar broşürü etkin kılmak için yeterlidir.

1. _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

9.Etkinlik Aşağıda "Broşür" metninden bir bölüm verilmiştir. Verilen bölümde yer alan basit zamanlı fiilleri bulup ek fiil yardımıyla birleşik zamanlı fiillere çevirerek birer cümlede kullanınız.

Broşürle Osman Ağa'nın işi bitmişti, buruşturup bir kenara attı. Torunu Ömer, bu buruşturulmuş kâğıdı bulup oynamaya başladı. Yaptığı uçağı bahçenin bir ucundan diğer ucuna uçuruyordu. Ama uçak biraz da rüzgârın etkisiyle hız kazanıp yandaki bahçeye uçtu. Ömer, şaşkın ve üzgün gözlerle uçağın arkasından bakakalmıştı. Diğer bahçenin sahibi Şerife teyze sandalyesinde oturuyordu. Komşusu Hatice Hanım'a vermek için hazırladığı yün ipi sarmak üzereydi. Yerde gördüğü kâğıttan yapılmış uçağı aldı ve bir güzel katlayıp elindeki ipi bu kâğıdın üzerine sarmaya başladı.

- _____
- _____
- _____
- _____

10.Etkinlik a) Aşağıdaki dilekçe örneğini inceleyiniz.

ATATÜRK ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
ANKARA

Okulunuz 7-A sınıfı öğrencisi Can Çalışkan'ın velisiyim. Okul kapısının önünde seyyar satıcılar çocukların sağlığına zararlı gıda maddeleri satmaktadır. Okul yönetimi olarak bu sorunu çözmenizi istiyorum.
Gereğini bilgilerinize arz ederim.

07/02/2018

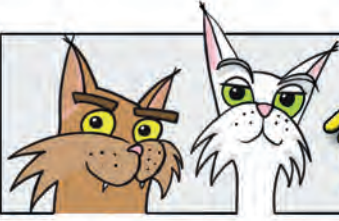
Ali Osman ÇALIŞKAN

Adres: Tepe Mahallesi, Yukarı Sokak
No:25 Ulus/ANKARA

b) İncelediğiniz dilekçede yer alan soruna ilişkin çözüm önerileri bularak yazınız.

Çözüm Önerilerim

c) Verilen dilekçe örneğinden hareketle yaşadığınız bir soruna ilişkin dilekçe yazınız.

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

Serbest Okuma
Metni

Karl
Landsteiner
(Karl Lendsteynir)
(1868-1943)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1878. Avusturya-Macaristan İmparatorluğunda, Viyana'dayız. Annesi, iki gündür ateşi düşmeyen küçük Karl'ı muayene olması için hastaneye götürüyor.

Çan, çan, çan, çan!

Çekilin yoldan, açılın!
Yaralı var! Kan kaybediyor!

!!!

Dıgıdık, dıgıdık!

Aaa! Ambulansı görüyor musun Peynir? Atlar
çekiyor. Siren yerine de sürücü eliyle çan
çalıyor!

O devirde öyleymiş demek ki.

Ne oldu? Neyi var?

Çok kan kaybetmiş. Cerrahlara
haber verin, derhal ameliyata
alınması gerek!

Bir inşaat işçisi. Çalışırken üçüncü
katın penceresinden düşmüş. Her
yerinde cam kesikleri var.

Çabuk, çabuk!

Haydi, haydi! Bir an önce
ameliyathaneye taşıyın, zaman
kaybetmeyin!

Bir saat kadar sonra hastanenin muayene odalarından birinde.

Endişelenmeyin Bayan Landsteiner.
Karl biraz üşütmüş, o kadar. Evde
dirlensin, güzelce yemek yiyip her
öğünden sonra da bu şuruptan bir kaşık
içsin, birkaç güne bir şeyciği kalmaz.

Oh! Neyse ki Karl'ın önemli
bir şeyi yokmuş.

Neyse ki.

Muayene odasından ayrılmadan önce Karl aklına takılan soruyu sormaya cesaret eder.

İzninizle bir şey soracağım doktor amca
O deminki yaralı ağabey iyileşecek mi?

Peki kaybettiği kanın yerine
başkasından kan alıp ona veremez
misiniz?

Hastaneye gelene kadar çok kan kaybettiğini
söylediler Karl. Ama cerrahlarımızın ellerinden geleni
yapıp kanamayı durdurduğuna eminim. Umarım hayatta
kalmayı başarır.

Ne yazık ki hayır. Bu yöntem daha önce
defalarca denenmiş. Kimi zaman işe yaramış,
kimi zamansa hayati tehlike içermeyen basit
ameliyatlarda bile hastaların kaybedilmesine
neden olmuş. Çok riskli olduğu için tıp dünyası
bu uygulamadan uzak duruyor.

Herkesin kanı kırmızı, herkesin kanı
birbirinin aynı değil mi sonuçta?
Neden işe yaramasın ki?

Benim bir tahminim var ama yine de
okuyup görelim derim.

Yıllar geçer. Bilimsel ve teknolojik ilerlemeler sayesinde her alanda olduğu gibi tıp alanında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır. İnsan vücudunun işleyişine çocukluğundan beri büyük bir ilgi duyan Karl Landsteiner, Viyana'da tıp, ardından Münih ve Zürih'te kimya eğitimi görür. Mezun olduktan sonra doktorluk yapmak yerine üniversitede araştırmacı olmayı seçer. Özellikle bakteriler, virüsler ve kanla ilgili konularda çalışmaya başlar.

Kan, Karl Landsteiner'in çalışmaları yaparken kullandığı ana malzemedir.

İstediğiniz kan örneklerini getirdim Doktor Landsteiner.

Teşekkür ederim hemşire hanım. Masaya, diğer örneklerin yanına bırakın lütfen.

Karl ağabey o içi kan dolu tüpleri niye dönme dolap gibi çeviriyor sence Peynirciğim? Alyuvarları mı eğlendiriyor?

Ha ha ha! Kanın içindeki farklı yoğunluktaki maddeleri merkezkaç etkisini kullanarak birbirinden ayırmaya yarayan bir alet bu Simitçiğim.

Eveeet. Kanın içerdiği maddeleri birbirinden ayırdım. Üstteki sarımtırak kısım plazma. Ortadaki ince, beyaz kısım akyuvarlar, alttaki kırmızı kısım ise kana rengini veren alyuvarlar. Artık her birinin üzerinde daha detaylı çalışabilirim.

Baksana Peynir, akyuvarlar alyuvarlara göre ne kadar azmış. Eğer eşit miktarda olsalardı kanımız kırmızı yerine pembe olur muydu dersin?

Ha ha ha! Ne ilginç şeyler geliyor aklıma.

Doktor Karl, farklı insanlardan alınan kan örneklerinin içerdiği alyuvarları yine farklı insanların kanlarından elde ettiği plazmaların içine katarak deneyler yapar, gözlemlerde bulunur.

Hımm! Çok ilginç! Bu deneyi daha çok kan örneği bularak tekrar tekrar yapmalıyım!

Ne? Neler görüyorsun orada? Bize de söylesene Karl ağabey. Meraktan çatlıyoruz burada.

Heyecanlanma Simitçiğim. Sabırlı ol biraz. Öğreneceğiz.

Karl Landsteiner yüzlerce, binlerce örnek kullanarak haftalar boyunca deneyini tekrarlar.

A kişisinden aldığım kan plazması, B kişisinin kanındaki alyuvarları üzerine damlattığımda onları bir araya toplarken C kişisinin kanındaki alyuvarları toplamıyor. D kişisinden aldığım plazmayla aynı B ve C kişislerinde bunun tam tersi bir sonuç veriyor...

Ay, çok karışık!

Dur bakalım, anlatıyor hâlâ.

Evet, evet! Artık kesinlikle eminim. Herkesin kanı aynı değil! İnsanların farklı kan grupları var! Kan nakli denemelerinin kimi zaman insanların hayatına mal olmasının nedeni bu gruplar arasındaki uyumsuzluk. Uyumsuzluk olduğunda plazmada toplanan alyuvarlar kan damarlarını bloke edip ölüme sebep olabiliyor!

Eğer ameliyatlardan önce insanların kan grubunu bilir ve onlara gruplarıyla uyumlu kan verebilirsek bundan sonra yüzlerce, binlerce, hatta milyonlarca hayat kurtarabiliriz!

Şimdi anladım!

Ne kadar önemli bir keşif, değil mi? Bravo Karl ağabeye.

Karl Landsteiner bu keşfiyle insan kanının dört ana gruptan oluştuğunu göstermiş oldu. Bu grupları A, B, O ve AB olarak adlandırdı. Hangi kan grubundaki insanların hangi kan grubundaki insanlara kan verebileceğini ve veremeyeceğini ortaya koydu. Bu çalışmalarıyla kan naklini güvenilir bir hale getirerek tıp alanında yeni bir çağ başlatan Karl Landsteiner, Tıp ve Fizyoloji alanında Nobel Ödülü'nü kazandı.

Gerçekten de bravo. Bu arada, bizim kan grubumuz ne acaba Peynirciğim?

Bilmiyorum ki! Haydi bir sağlık ocağına gidip öğrenelim Simitçiğim.

SAĞLIKLI YAŞAM İÇİN SPOR VE BESLENME

Sağlıklı yaşam; yaşamı, önlenebilecek hastalıklara yakalanmadan sürdürmek veya bunlara olabildiğince geç yakalanmaktır. Son yıllarda bilimsel veriler bazı hastalıklara karşı korunmanın, eğer hastalık gelişti ise ilerlemesini geciktirmenin ve organizmaya verdiği zararın en düşük düzeyde tutulmasının mümkün olduğunu göstermektedir.

Sağlıklı yaşam için beslenme ve sporun önemi çok önceden beri bilinmektedir. Hipokrat MÖ 480'de sağlıklı yaşamın temel ilkesini şöyle açıklamıştır: "Sağlıklı yaşam, bireyin beden yapısı (kalıtım) ve çeşitli besinlerin etkilerinin bilinmesini gerektirir ancak beslenme tek başına sağlıklı yaşam için yeterli değildir, egzersiz de yapılmalıdır." Hipokrat aynı zamanda kişinin vücuduna karşı sorumlu olduğunu ve sağlam bir kafanın sağlam bir vücutta olacağını vurgulamıştır. Organizmayı zinde ve sağlıklı kılmak için spor yapma bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de modern yaşamın zorlamaları sonucu giderek artan hareketsiz yaşam ve sağlıksız beslenme alışkanlıkları ile ortaya çıkan sağlık bozuklukları insanları egzersiz ve spor yapma ile sağlıklı beslenme konularında bilgilenmeye zorlamaktadır.

Fiziksel hareket veya egzersiz, sağlık ve performansla ilgili olmak üzere iki amaca yöneliktir. Sağlıkla ilgili egzersizler bütün vücut fonksiyonlarının ahenk içinde çalışmasını, performansla ilgili egzersizler ise kasların daha hızlı, güçlü ve dengeli hareket etmesini dolayısıyla sporla ilgili yeteneklerin gelişmesini amaçlamaktadır. Çoğu kişi için beslenme ve sporun birinci amacı sağlığı korumak ve geliştirmektir. Sporcular ise sağlıklarını korumak ve geliştirmenin yanı sıra performanslarını artırmaya yönelik ek egzersizler de yapmak zorundadırlar.

(...) Egzersizi zevk aldığınız bir alışkanlık hâline getirerek hayatınızın bir parçası yapabilirsiniz. Hoşlandığınız aktiviteleri seçerseniz düzenli olarak yaparsınız. Parkta yürüyerek, bisiklete binerek, tenis, badminton oynayarak aldığınız fazla enerjiyi harcayabilirsiniz. Bu aktivitelerin çoğu için elbise ve ayakkabı değiştirmenize bile gerek yoktur ki bu çok meşgul olan kişiler için idealdir. Ayrıca sevdiğiniz pasta veya tatlıdan uzak durmak yerine, bunları yiyerek aldığınız fazla enerjiyi egzersiz yaparak harcayabilirsiniz.

(...)

Prof. Dr. Gülgün ERSOY

(Kısaltılmıştır.)

(1, 2 ve 3. soruyu metinden hareketle cevaplayınız.)

1. Metne göre sağlıklı yaşamı tanımlayınız.

2. Hipokrat, sağlıklı yaşamın temel ilkesini nasıl açıklamıştır?

3. Fiziksel hareket ve egzersizin amacı nedir?

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek eylem kullanılmıştır?

- A) İki kilo portakal alır mısın?
- B) Eski mahalledeki arkadaşlarını gördün mü?
- C) Bugün gittiğiniz tiyatro sıkıcı mıydı?
- D) Sana verdiğim kitabı okudun mu?

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde ek eylem farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Adresi, ben ona daha önce vermiştim.
- B) Onun en sevdiği çiçek menekşeymiş.
- C) Yaşadıklarından sonra hayata bakışı tamamen değişmişti.
- D) Aradığın kitabı bulmana yardımcı olabilirmiş.

6. Aşağıdaki metinlerin hangileri birinci kişi ağzıyla anlatılmıştır? İşaretleyiniz.

- ☐ Başım keten tenteye yaklaşıncı gözlerim kamaşıyor. Ellerimi uzatıyorum. Tutuveriyorum. Bu, beyaz bir kuş...
- ☐ Geldiği yollardan hızlı hızlı dönen Koca Ali, ruhunda demin dinlediği uyumu tekrarlıyordu. Bülbüller keskin keskin ötüyor, uzaktan mandıraların köpekleri havlıyorlardı.
- ☐ Babam, her sabah dışarıya giderken bir kere ahıra uğrar; öteye beriye bakardı. Ben, o gün gene ahırda yalnızdım.
- ☐ Bir zabıt arkadaşım ile oturuyorduk. Yanımızdaki masada iri, palabıyıklı, kocaman kalpaklı bir babayiğit; çetin bir Çerkes şivesiyle karsısında sıralanmış irili ufaklı kalpaklılara bir şeyler anlatıyordu.
- ☐ Cesur Arslan Bey, kır atını ileriye sürdü. Kaleye yüz adım kadar yaklaştı. Arkasındaki kâhyasıyla genç tercüman koştular...
- ☐ Gözlerine inanamadı. "Acaba rüyada mıyım?" kuşkusuna kapıldı. Uyanıkken rüya görülür müydü? İyice inanabilmek amacıyla elini ısırdı. Yerden sivri bir taş parçası aldı. Alnına vurdu. Evet, işte hissediyordu.
- ☐ Bilmiyorum aradan ne kadar zaman geçti? Belki altı ay... Belki bir yıl... Mıstık ile kan kardeşi olduğumuzu unutmuştum nedense. Yine birlikte oynuyor, okuldan eve birlikte dönüyorduk.

7. Geleneksel bir Türk sporu olan güreşin en önemli karşılaşması Kırkpınar Yağlı Güreşleri'dir. Türklerin MÖ 4. yy.dan beri güreş yaptıkları bilinmektedir. İlkbahar aylarında doğanın canlanması için yapılan kutlamalarda, evlenme merasimlerinde, zafer şöenlerinde hep güreş müsabakaları yapılırdı. 1996 yılında Geleneksel Spor Dalları Federasyonu kurulmuş ve yağlı güreş için önemli bir adım atılmıştır.

Yukarıdaki paragrafa göre aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Güreş müsabakaları sadece ilkbahar aylarında doğanın canlanışını kutlamak için yapılmaktadır.
- B) Geleneksel Türk sporu olan güreşin en önemli karşılaşması Kırkpınar Yağlı Güreşleri'dir.
- C) Geleneksel Spor Dalları Federasyonu kurularak yağlı güreş için önemli bir adım atılmıştır.
- D) MÖ 4. yy.dan itibaren Türklerin güreş yaptıkları bilinmektedir.

Sanat

- ① Âşık Veysel Şatıroğlu
- ② Geleneksel Türk Sanatlarından Ebru
- ③ Ağaçtan Oyma Su Tası
- ④ Yaşayan İnsan Hazineleeri
(Dinleme/İzleme Metni)
- ⑤ Gize
(Serbest Okuma Metni)

8. TEMA

ÂŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU

Hazırlık Çalışmaları

- Bildiğiniz halk türküleri hangileridir?
- Ozanlık geleneği hakkında neler biliyorsunuz?
- Halk ozanlarından hangilerini tanıyor sunuz?
- "Âşık atışması" ne demektir?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

1894 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde, mayıs ayında baharın en güzel günleri yaşanmaktadır. Yoksul bir çiftçi ailesinin erkek çocukları dünyaya gelir.

Bu çocuğun babası Şatiroğullarından "Karaca" lakaplı Ahmet Bey, annesi Gülizar Hanım'dır. Gülizar Hanım, süt sağmadan dönerken aniden sancısı tutar ve orada doğum yapar (...)

Adını Veyssel koyarlar.

Veyssel'den önce iki ablası çiçek hastalığından vefat etmiştir. Ali adında bir ağabeyi ve Elif adında kız kardeşi vardır Veyssel'in.

Veyssel, Sivrialan'da çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşan her ailenin çocuğu gibi büyür. Daha önce iki kızını çiçek hastalığından kaybeden aile, Veyssel'e de bir şey olmasın diye dua ederler. Ama korkunun ecele bir faydası yoktur ve Veyssel yedi yaşında çiçek hastalığı sonucunda sol gözünü kaybeder. Doktor, en yakın Akdağmadeni köyündedir. Baba, oraya götürmek ister Veyssel'i ama götürecek parası bile yoktur ve bir gün Veyssel, inek sağarken, babası arkasında elinde bir değnekle durmaktadır. Veyssel aniden dönünce değnek sağ gözüne saplanır ve sağ gözü de akıp gider.

Emlek Yöresi denen, halk ozanlarının, âşıkların çok olduğu bir yörededir Sivrialan. Veyssel'in babası, ona oyalanması için bir saz alır. Evlerine de halk ozanları ve âşıkları gelmekte ve şiirler, türküler okumaktadırlar. Veyssel de bu ozanlardan şiirler ezberlemeye, sazı ile söyleyip çalmaya çalışır. Babasının teselli bulması için aldığı saz ile yakın arkadaş olur.

Bir yandan da çiftçilikle uğraşmaktadırlar.

Veyssel, keskin zekâsıyla, söylenen şiir, deyiş ve türkülerini hemen ezberlemektedir.

İlk saz derslerini, Divriği'nin bir köyünden olan Çamşıhlı Ali Ağa'dan (Âşık Ala) alarak saz ustalığını ilerletir.

Bu arada seferberlik başlamış ve ağabeyi Ali dâhil eli silah, kılıç tutan herkes düşmanı denize dökmek için askere koşmuştur. Veyssel kör olduğundan savaşa katılamadığı için çok üzülmemektedir. Nerede ise akranı, arkadaşı olan herkes askere alınmış ve o, köyde sazı ile kalmıştır.

Keyfi kaçmış, bahçede armut ağacının dibinde yatıp kalkmaktadır ve geceleri âdeta yıldızlar ile konuşmaktadır. Anne ve babasına keyifsizliğini belli etmez.

O günleri şu şiirinde şöyle anlatır:

Ne yazık ki bana olmadı kısmet,
Düşmanı denize dökerken millet,
Felek kırdı kolumu olmadı nöbet,
Kılıcı vurmak için düşman başına.

(...)

Bu arada anne ve babası, "Bize bir şey olursa Veysel'e kim bakacak?" kaygısı ile onu akrabalarından Esmâ'yla evlendirirler. Veysel, Esmâ'yı gerçekten de sever. Aşık olur.

Esmâ; Veysel'e bir kız, bir de oğlan çocuk doğurur.

Oğlu on günlükken aniden ölür. Bu, Veysel'e çok dokunur.

24 Şubat 1921'de annesi, on sekiz ay sonra da babası ölür.

Bu arada köylerine âşıklar gelerek şiirler okur, türküler söyler, atışmalar yaparlar. Karacaoğlan'dan, Emrah'tan, Âşık Sıtkı'dan, Âşık Veli'den deyişler okurlar. Bunlara Veysel de katılır zaman zaman.

Ağabeyi Ali ile birlikte kendilerine yardımcı olması için bir hizmetçi tutarlar. Veysel bir gün hastayken ve ağabeyi de keven toplarken karısı Esmâ, bu hizmetçi ile kaçır. Kızı daha altı aylıktır ve Veysel, bu kızı iki sene kucağında taşır ama o da yaşamaz uzun zaman.

Birkaç arkadaşı ile Sivas köylerini gezerek şiirler okurlar. Dokuz liraya bir saz alır Âşık Veysel ama bazı üçkâğıtçılar Veysel ve arkadaşlarını soyarlar. Köylerine beş parasız dönerler.

Bu arada Gülizar Hanım'la evlenir.

5 Aralık 1931, Âşık Veysel için bir dönüm noktası olur.

Kendisi de bir şair olan Sivas Lisesi Edebiyat Öğretmeni Ahmet Kutsi Tecer "Sivas Halk Ozanlarını Koruma Derneği"ni kurmuştur. 5 Aralık 1931'de başlayan ve üç gün süren şenlikler ile halk ozanları, halk ile buluşur Sivas'ta. Bu şenlikte Âşık Veysel öne çıkan ozan olur.

Cumhuriyetin 10. yıl kutlamalarında "Türkiye'nin İhyası Hazreti Gazi..." diye başlayan destanını yazarak okudu. Bu şiirin yayımlanması üzerine arkadaşı İbrahim ile üç ay yürüyerek Ankara'ya geldi. Halk evinde konser verdi. (...)

Ahmet Kutsi Tecer ile arkadaşlığını ilerleterek onun sayesinde ozanlığını geliştirdi. 1942-1944 yılları arasında Ahmet Kutsi Tecer desteği ile köy enstitülerinde saz öğretmenliği yaptı.

1965 yılında TBMM özel kanunla Âşık Veysel'e, vatana hizmetten aylık bağlamıştır.

Bir süre Ankara Numune Hastanesinde kanser tedavisi görmüştür. 21 Mart 1973'te köyünde, 79 yaşında vefat etmiştir.

Eserleri:

Deyişler (1944)

Sazımdan Sesler (1950)

Dostlar Beni Hatırlasın (1970, Bütün Şiirleri)

(...)

(Kısaltılmıştır.)

Turan YALÇIN (1967 -)

İşitme engelli olan yazar önce İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesini, ardından da Gaziosmanpaşa Üniversitesi MYO Elektrik Bölümünü bitirmiştir. Tokat'ta yerel gazetelerde yazılar yazmıştır. Eserlerinden bazıları: Sessiz Dünyadan Esintiler, Tokat'tan Zirveye Doğru, Engelleri Aşanlar...

3.Etkinlik Okuduğunuz metindeki öznel ve nesnel yargıları belirleyerek aşağıya yazınız.

Öznel Yargılar

Nesnel Yargılar

4.Etkinlik "Âşık Veysel ŞATIROĞLU" metninde hangi anlatım biçimi kullanılmıştır? Nedenleriyle birlikte yazınız.

5.Etkinlik Aşağıdaki duvar resminin sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri anlatınız.

6.Etkinlik “İnsanların gerçek potansiyellerinin ortaya çıkmasında fiziksel, sosyal ve kültürel etmenlerin rolü” ile ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

7.Etkinlik Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu vardır? İşaretleyiniz.

- ☐ Tatile ailesi ile beraber çıkacaktı.
- ☐ Neden bu filmi seçtiğini bilmiyorum.
- ☐ Bu yıl tiyatrolarda perdeler erken kapandı.
- ☐ Bizi lafa tutması son aracı kaçırmamızı sağladı.
- ☐ Sıcaklar, bahçedeki ağaçları hatta çiçekleri bile kuruttu.
- ☐ Şiir, duyguların coşkulu anlatımıdır.

8.Etkinlik Aşağıda, anlatım bozukluğu olan cümlelerle anlatım bozukluğunun nedenleri verilmiştir. Bu cümlelerdeki anlatım bozukluğunu nedenleri ile örnekteki gibi eşleştiriniz.

a) Tabloyu almaktan vazgeçince parasını geri iade ettik.

b) Hastanede beni ziyaret eden ilk arkadaşım oldu.

c) Okulumuza karşılıksız bağışta bulundular.

ç) Hava çok sıcak, mutlaka sizler de terliyor olmalısınız.

d) Diploma için ikişer resim getirin.

e) Küçük kızın saçları bir hayli büyümüştü.

f) Otobüsler, kalkış saati geldiğinde bir saniye şöyle dursun, bir dakika bile beklemez.

Bir sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu.

Gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu.

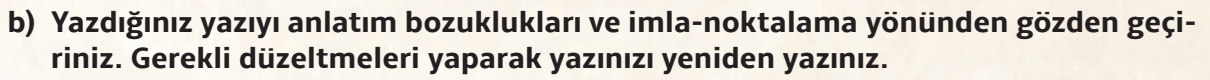
Bir sözcüğün yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu.

Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu.

Sıralama ve mantık yanlışlığından kaynaklanan anlatım bozukluğu.

Deyimlerin yanlış anlamda kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu.

Gelecek Derse Hazırlık :

- Çinicilik
- Bakırcılık
- Müzik aletleri yapımı
- Cam sanatı
- Dokumacılık

GELENEKSEL TÜRK SANATLARINDAN EBRU

Hazırlık Çalışmaları

- "Renklerin sudaki sihirli dansı" söz grubundan ne anlıyorsunuz?
- Ebru sanatı hakkında neler biliyorsunuz?
- Ebru yapmayı denediniz mi? Denemediyseniz denemek ister miydiniz? Neden?

Metni, önemli gördüğünüz yerleri defterinize not alarak okuyunuz.

Ebru sanatı, en eski Türk kâğıt süsleme sanatlarından biridir. Bu sanatta ebru sıvısının üzerine serpiştirilen boylarla oluşturulan desenler kâğıda aktarılır. Geleneksel sanatlarımızın en önemlilerinden biri olan bu sanatı gelin birlikte tanıyalım.

Orta Asya dillerinden Çağataycada "hare gibi, damarlı" anlamına gelen ebre kelimesi ebru sanatının bilinen ilk adı. Bu sanatın İran'a geçmesiyle birlikte ebru sıvısının üzerindeki renklerin bulutu andıran şekillere benzetilmesinden dolayı Farsça "bulutumsu" anlamına gelen ebrî denmiş. Zamanla ebrî söylenişi Türkçede ebru olarak değişmiş. Ebrî gibi Farsça bir sözcük olan ebru, kaş anlamına gelir.

Ebru sanatının ilk nerede ve ne zaman yapılmaya başlandığı tam olarak bilinmese de Orta Asya'da ortaya çıktığı düşünülüyor. Orta Asya'dan Hindistan'a, oradan İran'a, oradan da yaklaşık 15. yüzyılda Anadolu'ya yayıldığı bilinir. Ebru, 17. yüzyılın başlarında Avrupa'da da yapılmaya başlanmış. Geleneksel Türk ebru sanatına Batı'da Türk kâğıdı ya da Türk mermer kâğıdı denir.

Ebru sanatıyla uğraşan kişilere ebrucu, ebru sanatçısı, ebru ustası ya da ebruzen denir. Bilinen en eski Türk ebrucu 16. yüzyılda yaşayan Şebek Mehmed Efendi'dir. Hatib Mehmed Efendi, İbrahim Ethem Efendi, Necmeddin Okyay, Mustafa Düzgünman da ebruculuğun gelişmesine önemli katkıları bulunan ünlü ebru sanatçılarındandır.

Geleneksel sanatların hepsinde olduğu gibi ebruda da usta çırak ilişkisi oldukça önemlidir. Günümüzde ebruculuk hem geleneksel yollarla hem de üniversitelerin güzel sanatlar bölümlerinde öğrenilir.

Ebru sanatı, 20. yüzyılın başlarında Necmeddin Okyay'ın çiçekli ve akkâse ebruları geliştirmesiyle birlikte süsleme sanatı olmanın ötesine geçerek başlı başına bir sanat hâline gelmiştir.

Günümüzde resim sanatıyla ebruyu bir araya getirerek farklı çalışmalar yapan sanatçılar da var.

Ebru yapmak için önce ebru sıvısı hazırlanır. Ebru sıvısı; içerisinde kitre, deniz kadayıfı ya da benzer başka malzemeler koyularak kıvamı arttırılmış sudur. Kıvam boyaların dibe batmayıp sıvı yüzeyinde kalabilmeleri için arttırılır.

Hazırlanan ebru sıvısı paslanmaz metalden yapılmış tekne adı verilen kaba koyulur.

Ebru yapmak için kullanılan boyalar renkli topraklardan ya da bitkilerden elde edilir. Boyalar desteseng (el taşı) adı verilen bir mermer parçasıyla ezilerek toz hâline getirilir. Bu boyalar suda çözünmez. Boyaların ebru sıvısı üzerinde kalması ve düzgün bir şekilde yayılması için özel bir sıvı olan öd sıvısı boyaların içine belirli ölçülerde eklenir. Bu sıvı genellikle sığır ödünden elde edilir.

Ebruda, sapı gül dalından, kılları at kılından yapılan fırçalar kullanılır. Fırçanın ucuna istenilen renkte boya alınır. Fırçanın sapı parmağa vurularak fırçanın ucundaki boyalar sıvının yüzeyine serpilir. Sivri uçlu, metal bir çubuk olan biz ya da metal dişleri olan bir tarak kullanılarak şekiller oluşturulur.

Daha sonra ebru kâğıda aktarılır ve kâğıt kurumaya bırakılır. Geleneksel ebruculukta ebrucular boyalarını ve fırçalarını kendileri yaparlar. Günümüzdeyse bu malzemeler hazır olarak bulunabilir.

Ebru, geçmişte yalnızca kâğıt süslemede kullanılırdı. Günümüzdeyse kumaş, porselen, cam ve başka bazı malzemeler üzerine de uygulanabiliyor.

Ebrular, yapılırken kullanılan tekniklere göre çeşitlere ayrılır. İşte bazı ebru çeşitleri...

Battal Ebru

Battal ebru, bütün ebru çeşitlerinin temelidir. Battal ebruda boyalar fırçadan döküldükleri şekilde kalır. Ebrucu sonradan herhangi bir değişiklik yapmaz. Bülbülyuvası, gelgit ebru, taraklı ebru gibi birçok ebru çeşidi battal ebrunun üzerine biz, tarak gibi aletlerle şekil verilmesiyle elde edilir.

Akkâse Ebru

Aynı kâğıda birden fazla ebru alınarak yazı ya da desen yapılan ebru çeşididir. Eskiden ebrunun üzerine yapılacak olan desen ya da yazının içi arap zamkıyla kapatılmış. Arap zamkı ebruyu tutmayacağı için ebru yazılı ya da desenli olarak çıkarmış. Günümüzdeyse istenilen şeklin şablonu hazırlanır. Hazırlanan bu şablon ebrunun üzerine yapıştırılır. Ebru kâğıdının üzerine tekrar başka bir ebru daha alınır. Şablon söküldüğünde yazılar ya da desenler ortaya çıkar.

(...)

Yasemin ŞAHİN
(Kısaltılmıştır.)

1.Etkinlik Aşağıda metinde geçen bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimeleri anlamları ile eşleştirerek bulmacaya yerleştiriniz.

Yukarıdan Aşağıya

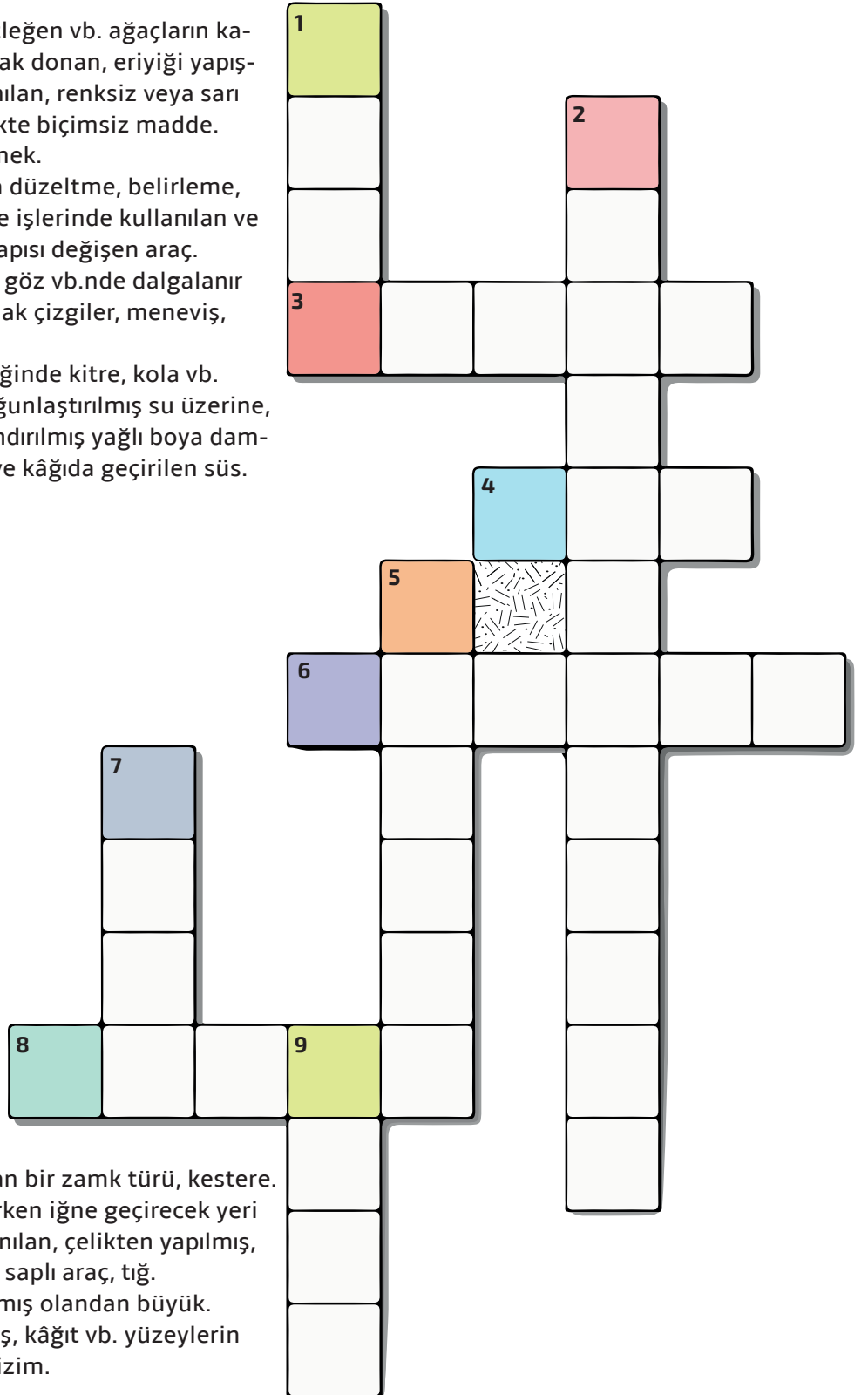
1. Akasya, kitre, sütleğen vb. ağaçların kabuklarından sızarak donan, eriyiği yapıştırıcı olarak kullanılan, renksiz veya sarı kırmızımtırak renkte biçimsiz madde.
2. Gelişigüzel serpmek.
5. Değişik alanlarda düzeltme, belirleme, ölçme, denetleme işlerinde kullanılan ve yaptığı işe göre yapısı değişen araç.
7. Bazı nesne, canlı, göz vb.nde dalgalanır gibi görünen parlak çizgiler, meneviş, dalgır.
9. Kâğıt süslemeciliğinde kitre, kola vb. yapıştırıcılarla yoğunlaştırılmış su üzerine, neft yağı ile sulandırılmış yağlı boya damlatılarak yapılan ve kâğıda geçirilen süs.

Kelimeler

serpiştirmek
geleneksel
biz
kitre
ebru
zamk
battal
hare
desen
şablon

Soldan Sağa

3. Gevenden çıkarılan bir zamk türü, kestere.
4. Katı bir şeyi dikerken iğne geçirecek yeri delmek için kullanılan, çelikten yapılmış, sivri uçlu ve ağaç saplı araç, tığ.
6. En ve boyca alışılmış olandan büyük.
8. Tahta, çini, kumaş, kâğıt vb. yüzeylerin üzerine yapılan çizim.

4.Etkinlik Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin Konusu

Metnin Ana Fikri

5.Etkinlik Yaptığınız araştırmalar doğrultusunda seçtiğiniz geleneksel el sanatını, bu sanatta kullanılan malzemeleri ve bu sanatın nasıl yapıldığını katılımlı konuşma stratejisini uygulayarak arkadaşlarınıza anlatınız. Konuşmanız sırasında aşağıdaki yönergeleri uygulayınız.

- Konuşmanıza ara vererek dinleyicilerin konuyla ilgili düşüncelerini alınız.
- Dinleyicilerin konuyla ilgili size yöneltecekleri soruları cevaplayınız.
- Konuşmanıza dinleyicileri dâhil ediniz.

6.Etkinlik Verilen cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenini yay ayraç içine yazınız.

Kasabaya yalnız gitmeye çekindiği için babasıyla birlikte gitmişti.

()

Evimizin önünü kapsayan çöplerden bir an önce kurtulmalıyız.

()

Elbette, ben de aynı fikirde olduğumuzu sanıyorum.

()

Gürültüden rahatsız olunca hepimizi kafasından savdı.

()

Öğretmen, izinsiz dersten çıkanlara kızardı.

()

Sizinle sık sık hatta arada bir görüşmek isterim.

()

Dün karşılaştığımızda Ömer, bana okul arkadaşını tanıttı.

()

"Sanatın doğuşu" ve "sanat eserlerinin ortaya çıkması" ile ilgili araştırma yapınız.

AĞAÇTAN OYMA SU TASI

Hazırlık Çalışmaları

- "Sanat" kavramı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
- Hangi sanat dalı ile ilgilenmek istersiniz? Neden?

Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sessiz okuyunuz.

Muğla'nın bir köyünde doğmuşum. Adım Esen Hiçyılmaz.

Babam ve annem varlıklı insanlar değildi. Bu nedenle kardeşim doğunca beni dedemin yanına yollamışlar. Babamın babası dedem, orman içinde bir köyde oturuyordu. Bu köyde altı yaşıma kadar ninemle, dedemle yaşadım.

Dedemin tarlaları, keçileri, birkaç ineği ve tavukları vardı. Ninemle küçük evin arkasındaki bahçeye giderdik sık sık. Ninem fideleri çapalar, ben ağaçların altında oynardım. Sonra keçileri gözetirdik. Oğlaklara, tekelere alışmıştım. İneklerden korkmuyordum. Küçük eşeğe bile biniyordum. Minicik oğlaklara elimle kepek yedirmek, çok hoşuma giderdi. Onların pembe, küçük dilleriyle elimi yalamaları beni kıkır kıkır güldürürdü.

Dedem beni çok seviyordu. Ninem de öyle... Onlarla bu orman köyünde mutlu yıllar geçirdim. Bu iki yaşlı insanın tek umutları bendim. Dedem, hâlâ sağlam kalan dişlerinin arasından "Esen!" diye bir bağırdı mı nerede olsam çıkar gelirdim.

(...)

En sevinçli saatlerimi dedemin yanında geçirirdim. Dedem, uzun boyluydu. Yüzü çıra gibi pembeydi. Dişleri, gözleri sağlamdı. Tüm yaşamını burada geçirmişti. Bir kez, uzaklara askerlik için gittiğinden söz etmişti. Okuma yazma bilmezdi ama çok güzel türkü söylerdi. Beni dizine yatırır, masallar anlatırdı.

(...)

Dedemin önemli bir alışkanlığı vardı. Genç, yaş ağaçları hiç kesmezdi. Sık sık "Yaş kesen, baş keser!" derdi. Bu sözü anlayamazdım ama dedemin dilinden döküldüğü için önemli sayardım.

Bir sabah dedem bana:

— Esen, haydi çarıklarını giy, seni Çamoluk'a götüreceğim, dedi bana.

Hemen giydim çarıklarımı. Dedem, bana da bir çift çarık almıştı.

Ninem bize bir küçük azık çıkısı hazırladı. İçinde yufkayla peynir vardı. Dedem sevinçle:

— Ormanda meyveyle de karnımızı doyururuz, diyordu.

İkimiz yola koyulduk. Dedem eski torbasını da almıştı. Bu torbada ağaç oymak için kullandığı ince uçlu bıçakları, küçük keseri, törpüsü vardı.

Ormanda benim o güne değin görmediğim dar bir yola saptık. Dinlene dinlene gidiyorduk. (...)

Ne kadar gittiğimizi bilemiyorum. Önce bir su sesi duydum, sordum:

— Dedeciğim, geldik mi?

— Geldik... Buradan bir su iç bakalım.

— Susamadım ki!

— Sen iç, benim sözümü dinle.

Çamoluk burasıydı demek. Bir ak kayanın altından sular kaynıyordu durmadan. Kayanın önündeki küçük göl pırlı pırlı. Suyun içinde çakıl taşları tüm renkleriyle parlıyorlardı. Suyun içi çok güzeldi. Suyun çevresinde renk renk çiçekler vardı. Kaynaktan süzülen su, bir çağlayan gibi yamaçtan tatlı şırıltılarla akıp gidiyordu.

Hemen yere uzanıp dudaklarımı suya uzattım. Ama suya dokunur dokunmaz çekmem bir oldu. (...)

— Çok soğuk, diye bağırdım.

Dedem,

— İç sen, iyidir; insana dirilik, can verir, diyordu.

Bu sudan ancak öğleyin, ekmeğimizi yediğimiz zaman içebildim. Tatlı, yumuşak, soğuktu.

Dedem, Çamoluk'un arkasındaki çamdan bir dal kesti. Benim oturduğum yere getirdi, yavaş yavaş şöyle konuştu:

— Yavru Esen, şimdi sana bir armağan yapacağım.

Sevinmiştim, ne yapacağını anlamadan,

— Yaşa dede, diye bağırdım.

Dedem, çam dalından kestiği parçayı keseriyle yontuyordu. Öyle hızlı çalışıyordu ki... Arada da bana,

— Yavru Esen, bak bugün bir suç işledim, senin için yaş ağacı kestim, diyordu.

Gerçekten öyleydi. Yaş ağaçları hiç kimseye dokundurmamayan dedem, neden balta vurmuştu bugün? Bunu uzunca düşünemedim. Yorgunluktan uyukluyordum. Dedem:

— Yavru Esen, sana canlı bir armağan yapıyorum bak diye seslendiği zaman çamın dalları soyulmuş, bir baştan içi oyuluyordu. Dedemin elleri öyle hızlı çalışıyordu ki... Onun gençken ağaçlardan ibrikler, taslar, çanaklar, kupalar yaptığını ninemden duymuştum.

Topladığım çiçeklerle oynuyorken gözlerim kapanıyordu. Başımın altına azık çıkısını koyarak uzandım. Dedem, elindeki ağacı biçimlendirmeye çalışırken bana,

— Yat, uyu yavru Esen, diyordu.

Dedemin sesi bir başkalaşmıştı. Bak-tım, gözlerinden yaşlar damlıyordu.

— Terledin mi dedeciğim, diye sordum.

— Hayır kızım!

Ama dedem ağlıyordu.

Uyumuşum. Uykumun arasına dedemin bıçağının, törpüsünün işleyişi girmişti.

(...) Törpölüyor, pürüzleri düzeltiyor, sapını daha inceltiyordu.

— Yavru Esen uyandın mı?

— Uyandım!

— Bak, sana erik topladım.

Azık çıkısının yanında kocaman erikler duruyordu. Birkaç tane yedim onlardan ve dedemi izledim.

Su tası dedemin parmakları arasında biçimleniyordu. Akla pembe arası, sevimli bir tas.

— Bu çıralı tasta su içmek iyi olur, çıra tadı güzeldir yavru Esen!

Biraz sonra su tasım bitmişti. Dedem,

— İşte bitti, diye bağırdı ve güldü. Arkasındaki ağaca yaslandı, bir erik yedi ve sonra yavru Esen gidelim mi, diye sordu.

— Gidelim, diye bağırdım.

— Öyleyse al şu tasını, git bir su daha iç bununla!

Tası dedemin elinden aldım. Sapı, tam elime göreydi. Kaynağa koştum, daldırdım ve hemen içtim. Su ağzımdan, boğazımdan kaydı gitti, üşüyor gibi ürperdim. Dedemin boynuna atılarak,

— Sağ ol dedeciğim, dedim.

— Sen de sağ olası yavru Esen. Bu su tasını saklarsan yıllar sonra bu ormanı, bu suyu ve beni anarsın. Hele hele benim, senin için bir yaş dal kestiğimi... Ama yalnız senin için kestim bunu, bilesin.

Elimde küçük sevimli çam su tasım, yola koyulduk. Orman, bırakılacak gibi değildi.

Evimize yöneldik. Dedem ikide bir duruyor, dinleniyordu. Eve vardık. Dedem çok sevinçliydi. Nineme anlattı:

— Yavru Esen'e çamdan su tası yapıverdim!

O gece, hiç aklıma gelmeyen önemli bir olay oldu. Dedem bu yemyeşil evrenden göçüp gitti. Ben, boynum bükük, annemin yanına döndüm. Bohçamda, giysilerimin arasında dedemin yaptığı su tasım vardı.

(...)

Şimdi, belki birçok kişiye anlamsız görünecek bu su tasında iç içe girmiş üç anım var. Bu üç insansal sevgiyi her zaman yüreğimde taşıyacağım:

Dedemin bana karşı sevgisi, dedemin ağaç sevgisi, dedemin sanat sevgisi...

(Kısaltılmıştır.)

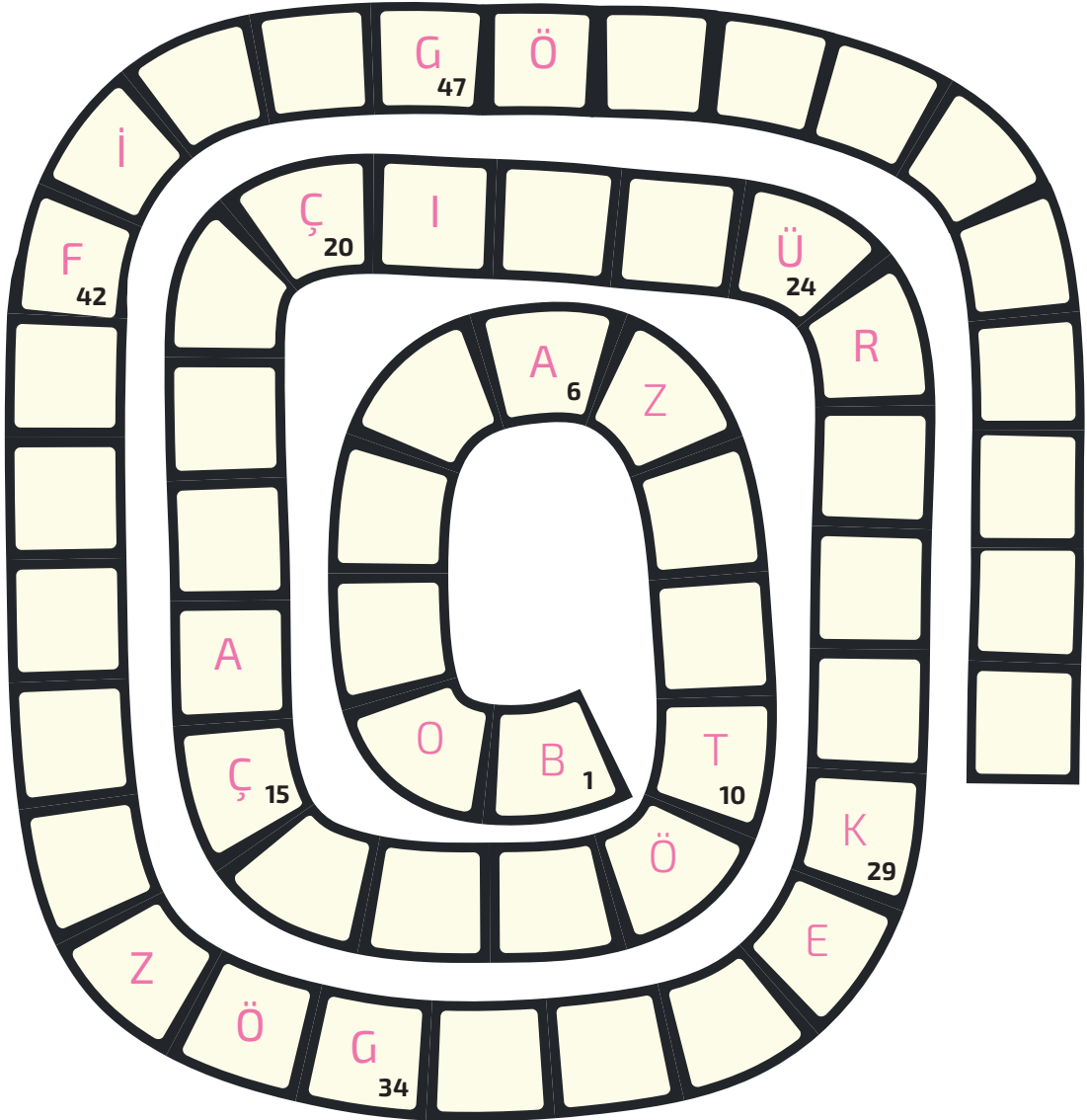
İbrahim Zeki BURDURLU (1922 - 1984)

Anılarını, Atatürk sevgisini, memleket gerçeklerini ve birçok konuyu kendine özgü üslubuyla dile getirmiştir. Şiir, masal, roman gibi türlerde eserler vermiştir. Eserlerinden bazıları: Toprak İnsanları, Anılardan Öyküler, Güllü Padişah, Köroğlu Destanı...

1.Etkinlik Aşağıda anlamları verilen kelime ve kelime gruplarını metinden ve verilen ipuçlarından hareketle bularak sarmal bulmacaya yerleştiriniz.

1. İçine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dört köşe kumaş. (1-5)
2. Gereken yiyecek ve içecek şeyler, nevale. (6-9)
3. Ağaç, kurşun, kalay vb. yumuşak metallerin kabasını almaya yarayan, dişleri uzun ve aralıklı olan ege. (10-14)
4. İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı. (15-19)
5. Çam vb. reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü. (20-23)
6. Çok ürken, korkuya çabuk kapılan. (24-28)
7. Un elendikten sonra, elek üstünde kalan kabuk kırıntıları. (29-33)
8. Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek. (34-41)
9. Tohumdan yetiştirilip başka yerlere dikilmek için hazırlanan sebze veya körpe çiçek. (42-46)
10. Ölmek anlamında kullanılan bir deyim. (47-56)

2.Etkinlik a) Okuduğunuz metinden deyimlerin geçtiği cümleleri bularak yazınız.

Deyimler

b) Bulduğunuz deyimlerin metne olan katkısını belirleyerek yazınız.

3.Etkinlik Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Esen, dedesi ve ninesiyle birlikte yaşadıkları yeri nasıl tarif ediyor? Anlatınız.
2. Esen'in dedesinin fiziksel özellikleri nelerdir?
3. "Yaş kesen, baş keser!" diyen dede etrafındaki insanlara hangi mesajı vermeye çalışıyor? Açıklayınız.
4. Esen, Çamoluk'ta dedesiyle beraber neler yapıyor?
5. Su taşı, Esen için neden değerlidir?
6. Esen, dedesi ile sanat sevgisi arasında nasıl bir bağ kuruyor?
7. Sizce Esen'in dedesinin sanatçı kimliğini ön plana çıkaran özellikleri neler olabilir? Açıklayınız.
8. Sanatçıların kendilerine has ne gibi özellikleri olmalıdır? Bu özelliklerin sanatçılara katkıları neler olabilir?

4.Etkinlik Okuduğunuz metnin içeriğine uygun bir başlık belirleyiniz. Bu başlığı belirleme nedeninizi yazınız.

Başlığım: _____

Başlığı belirleme nedenim: _____

5.Etkinlik Aşağıdaki boş bırakılan yerleri "Ağaçtan Oyma Su Tası" metnine göre doldurunuz.

Metnin konusu nedir?

Metnin ana fikri nedir?

Metnin yardımcı fikirleri nelerdir?

6.Etkinlik "Güzellik bir zevktir. Güzelliği oluşturmak ise bir sanattır." sözüyle ilgili duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

7.Etkinlik Aşağıda verilen cümlelerdeki anlam yönünden anlatım bozukluklarını bularak cümlelerin doğrularını örnekteki gibi yazınız.

Annem, yeni evimizin bahçesine fidanlar ekti.

Annem, yeni evimizin bahçesine fidanlar **dikti**.

Ressam olarak doğduğu köye geri geldi.

Eminim bu saatlerde ödevini bitirmiş olmalı.

Gerçek sanatçı, yapıtlarıyla ilgili eleştiri ve tenkitleri önemsemelidir.

Son yıllarda ülkemizde üretilen mobilyalar dışarı ihraç ediliyor.

Tiyatroya verilen değer, geçen yıllara göre yüzde yüz çoğaldı.

Dün işe gitmedim, bomboş evde oturdum.

Küçük kız, kulağıma eğilerek alçak sesle bir şeyler fısıldadı.

Günümüzde unutulmaya yüz tutmuş sanatlar hangileridir? Bu sanatların unutulma sebeplerini araştırınız.

YAŞAYAN İNSAN HAZİNELERİ

Hazırlık Çalışmaları

- "Geleceğe aktarılan sanatsal miraslar" söz grubundan ne anlıyorsunuz?
- "Minyatür, cilt sanatı, sedef kakma, keçecilik, âşıklılık" sanatlarıyla ilgili bilginiz var mı? Varsa bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Yaşadığınız çevrede el sanatları ile ilgili neler yapılmaktadır?

Belgeseli, empati kurarak izleyiniz.

1.Etkinlik İzlediğiniz belgeselde geçen aşağıdaki kelimelerin ve kelime grubunun anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe sözlükten kontrol ediniz.

tezhip

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

idealist

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

ordinaryüs

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

kaligrafi

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

restorasyon

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

nadide

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

icazet almak

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

istişare

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

sedef

Tahmin : _____
Sözlük anlamı : _____

2.Etkinlik Aşağıdaki cümleleri okuyunuz. İzlediğiniz belgesele göre doğru olan ifadelerin başına "D", yanlış olan ifadelerin başına "Y" yazınız.

- ☐ Klasik kitap sanatçısı İslam Seçen, uzun yaşamının sırrını bu sanata bağlamıştır.
- ☐ Minyatür sanatçısı Cahide Keskiner, bu sanatı kültür ve sanatı yaşatmak için ele almıştır.
- ☐ İslam Seçen'e göre dünya çapında sanat zirvelerine ulaşmış sanatkarlar hâlâ yaşamaktadır.
- ☐ Sedefkâr Salih Balakbabalar, Türk tezhinatına ait seçkin desenleri ve Türk hat sanatının nadide örneklerini ahşap, sedef, bağa, fil dişi, altın, gümüş, yakut, pirinç gibi malzemelerle uygulamaktadır.
- ☐ Salih Balakbabalar'a göre sedef kakma sanatını iyi yapabilmek için ahşabı çok sevmek, makine kullanmayı bilmek, malzemeyi tanımak, hat sanatı konusunda bilgi sahibi olmak ve bu işi çok iyi bilenlerle devamlı istişare hâlinde olmak gerekir.
- ☐ Kalem işi çalışmalarını yapan Muammer Semih İrteş'in ilk hedefi eski eserlerin, geleneksel sanatların en iyi şekilde restore edilmesi ve bu konuda iyi ustaların yetişmesidir.
- ☐ Keçecilik sanatıyla uğraşan Ahmet Yaşar Kocataş, sadece katıldığı sergilerle geleneğe ilişkin toplumsal farkındalığın artmasına katkı sağlamıştır.
- ☐ Aşıklık geleneği temsilcilerinden İsmail Nar'a göre birlik, beraberlik, kardeşlik, dostluk ve barışı sağlayacak davranışlar içinde olunmalıdır.
- ☐ Atma türkü sanatına yeni başlayan Osman Efendioğlu'na göre atma türkü; hiciv, nükte, şaka, kinaye gibi oluşumların bir neticesidir.
- ☐ Çok sesli şarkı söyleme geleneğinin temsilcisi olan Macahel Yaşlılar Korusu; Artvin Borçka'nın Camili köyünde, yok olmaya yüz tutan geleneksel çok sesli halk şarkılarını yaşatmak üzere 2001 yılında kurulmuştur.
- ☐ Macahel Yaşlılar Korusu üyeleri; profesyonel müzik eğitimi almamış ve köy imecelelerinde, düğünlerinde icra edilen çok sesli şarkı söyleme geleneğini kendileri öğrenmişlerdir.
- ☐ Minyatür sanatı; ebru, hat ve resim sanatlarıyla iç içedir.

3.Etkinlik "Yaşayan İnsan Hazineleeri" adlı belgeseldeki sanatlar içerisinde en çok ilginizi çeken sanat dalı hangisidir? Nedenleriyle birlikte anlatınız.

4.Etkinlik “Yaşayan İnsan Hazineleeri” adlı belgeselde konuşmacıların sözlü olmayan mesajlarını (ses tonu ve vurgu, beden dili, jest, mimik, giyim kuşam...) belirleyerek anlatmak istediklerini boşluklara yazınız.

5.Etkinlik İzlediğiniz belgeselde başvurulan düşünceyi geliştirme yolu/yollarını (tanımlama, karşılaştırma, benzetme) bularak kullanıldığı bölümlerdeki örnek cümleleri aşağıya yazınız.

6.Etkinlik Yaptığınız araştırmalar doğrultusunda unutulmaya yüz tutmuş sanatları, bu sanatların unutulma nedenlerini ve ortaya çıkan sorunla ilgili çözüm önerilerinizi aşağıdaki boşluklara yazınız.

Sorun

Sorunun Nedenleri

Çözüm Önerilerim

7.Etkinlik Aşağıda, anlatım bozukluğu olan cümlelerle anlatım bozukluğunun nedenleri verilmiştir. Bu cümlelerdeki anlatım bozukluklarını nedenleri ile eşleştiriniz. (Birden fazla eşleştirme yapabilirsiniz.)

- ☐ Halam, çorabı çok güzel dokur.
- ☐ şüphesiz bu tabloyu Ayşe Hanım yapmış olmalı.
- ☐ Çok güneşte kaldığı için hasta olmuş.
- ☐ Kışın en güzel aylarından biridir ocak, şubat.
- ☐ Matematikten yüksek not aldığını öğre-nince etekleri tutuştu.
- ☐ Araba fiyatları çok pahalı olduğu için satışlar azaldı.
- ☐ Kargonuz ücretsiz eve teslim edilir.
- ☐ Bundan sonra siz de artık bisiklet sürebilirsiniz.

1. Gereksiz sözcük kullanımı
2. Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı
3. Sözcüğün yanlış yerde kullanımı
4. Anlamca çelişen sözcüklerin kullanımı
5. Sıralama ve mantık yanlışlığı
6. Deyimin yanlış anlamda kullanımı

8.Etkinlik a) Aşağıdaki metni okuyunuz.

Sevgili Öğrenciler,
Gündelik yaşama ait kısa ömürlü, küçük, geçici, sıradan, değersiz gibi görünen ıvır zıvır materyalleri biriktirmeye **efemera** denir.

Okul diplomalarınızı, sinema ve tiyatro biletlerinizi, davetiyeleri, önemli günlere ait broşürleri, çeşitli objeleri, gazete kupürlerini, mektup ve zarfları, eski fotoğrafları, kartpostal gibi geçici materyalleri bir araya getirip saklıyorsanız sizin de "efemerist" bir yönünüz var demektir.

b) Verilen bilgilerden hareketle ilgi alanınıza göre aşağıya bir efemera panosu hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

Günlerden pazar ve hava çok güzel görünüyor. Arkadaşlarla "Bugün ne yapalım?" diye düşünürken aklımıza arka sokaktaki tiyatro geldi. Hep birlikte tiyatroya doğru güle oynaya yürümeye başladık. Önce oyunlar hakkında bilgi sahibi olmak için afişlere göz attık. Birden _____

GİZE

Serbest Okuma Metni

Gülten DAYIOĞLU (1935 -)

Romanlar, öyküler, radyo ve televizyon oyunları yazdı. Daha çok çocuk edebiyatıyla uğraştı. Çocuklar için birer hikâyelik yirmi altı küçük kitap yayınladı. Eserlerinden bazıları: Yurdumu Özledim, Neşeli Boyacı, Işın Çağı Çocukları...

Ve işte piramitler! Otobüsümüz Gize yönüne dönünce Keops, Kefren ve Mikerinos piramitleri, olanca görkemleriyle karşımıza çıkıyor. Bu piramitler tek tek taşlarla örülmüş. MÖ 2464-2575 yılları arasında yapılmış. En büyük piramit Keops. Bunun taban kenarı 230 metre. Yüksekliği 146 metre. Bugün dış sıvaları döküldüğünden boyu dokuz metre kısa durumda. Bu dünya haritası piramit yapılırken her biri ortalama 2750 kilogram ağırlığında iki milyon üç yüz bin adet granit taşı kullanılmış. Merdiven gibi basamak basamak yükselen piramidin içine girmek, dışına tırmanmaktan daha zor. Firavun mezarı, piramidin merkezine yakın bir yerde. Mezar ortamına ulaşmak için çok dar bir koridordan, iki büküm sürünerek yukarıya tırmanmak gerekiyor. İlk gelişimimde olduğu gibi bu kez yine herkesle birlikte koridora girip tırmanışa geçtim. Ama yarı yola bile varamadan içim daraldı. Boğulur gibi oldum. Canımı dışarıya zor attım. (...)

Bu piramitlerin planlanması akıl durdurucu. Ya yapılışı! O da insanı şaşırtıyor. Rehberin dediğine göre, Nil'in taşma dönemlerinde halk, tarım yapamazmış. Suların çekilip geriye kalan bereketli toprağın kuruması, dört ay almış. Mısırlılar işte bu dört aylık boş dönemlerinde, piramitlerde işçi olarak çalışırlarmış. Oysa Herodot bu piramitlerin esirlere yaptırıldığını yazıyor. Üstelik bu insanlara, yiyecek olarak sadece kuru peksimet ve soğan verildiğini belirtiyor.

Rehberin dediğine göre, Keops Piramidi yapılırken dörder aylık dönemlerde yüz bin işçi, yirmi yıl çalışmış. (...)

Piramidin içine girenler, kan ter içinde dönüyorlar. Rehber bizleri peşine takıyor. Keops ile Kefren Piramidi arasında bulunan panoramik bir tepeye götürüyor.

Buradan piramitlere ve çevreye bakarken insan, tarifsiz duygu ve coşkularla dolup taşıyor. Bu duygular arasında ürkü de var. Ben bunca görkem içinde kendimi, denizde bir damla gibi duyumsuyorum.

Sanırım geçmişte insanoğlu da doğanın görkemi karşısında kendini pek küçük, pek çelimsiz gördü. Bu duyguları içinden söküp atabilmek için böylesine görkemli eserler oluşturdu.

Bu büyümlü tepe, dünyanın dört bir yanından gelen gezginlerle dolu. Herkes göz kesilmiş, çevreyi saran tarihsel görkemi özümsemeye çalışıyor. Piramitlerin en iyi korunmuş olanı Keops. Kefren ve Mikerinos oldukça yıpranmış. Bu üç dev piramidin arkasından üç küçük piramit daha var. Onlar da yıkık dökük. Söylendiğine göre bunlar, firavun eşlerinin mezar piramitleriymiş. Büyümlü tepenin gerisi, göz alabildiğine çöl. İnsanlar, piramitler ve çöl... Çok etkileyici bir görünüm.

Gülten DAYIOĞLU
(Kısaltılmıştır.)

TARİHİN KÖŞESİNDEN BİR KÖŞE: ALAY KÖŞKÜ

(...)

Alay Köşkü; padişahların resmigeçit törenlerini izlemesi, asker ve halkı selamlaması amacıyla inşa edilmiş. Bu nedenle buraya "Selam Köşkü" de deniyormuş. Şimdiki hâlini 1819 yılında alan bu köşk, aslında Fatih Sultan Mehmet döneminden beri varmış. Ama birçok kez yıkılmış, son olarak da Padişah II. Mahmud'un emriyle yeniden inşa edilmiş.

Osmanlı Devleti döneminde sefere çıkılmadan önce askerler, tüm silahları ve gereçleriyle birlikte bir geçit töreni düzenler, padişah da onları bu köşkten izler ve selamlarmış. Ayrıca, şehrin esnaf ve tüccarlarının seyyar sayımının yapıldığı lonca alaylarını da padişah yine bu köşkten izlermiş.

Üç katlı taş bir yapı olan Alay Köşkü'nün ahşap olan dış cephesi ise mermer ile kaplı. Gülhane Parkı'na bakan iki kanatlı iki kapısı ile on dört adet penceresi bulunmakta. Köşkün pencere kemerleri Hattat İzzet Molla tarafından yazılan yazılar, pencereler ise demir parmaklıklarla süslü. Yapının üstünü örten kurşun kaplı külahın altında yer alan kubbenin içinde ve sofanın tavanında da zengin kalem işi süslemeler insanı kendisine hayran bırakacak kadar güzel.

Ne Demek?

Alay, "herhangi bir törende veya gösteride yer alan ve sıralı olarak giden insan topluluğu" anlamına geliyor.

Günümüzde

Alay Köşkü uzun yıllar farklı amaçlarla kullanılsa da 2011 yılından itibaren "Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Müzesi ve Kütüphanesi" olarak hizmet veriyor. Yolunuz bu taraflara düşerse Gülhane Parkı'nın keyifli sesleri eşliğinde kitaplar arasında yolculuk yapmak için buraya mutlaka uğrayın. Kütüphane ile iç içe olan müze kısımlarını da gezmeden geçmeyin derim.

Doğukan İŞLER

(Kısaltılmıştır.)

(1, 2 ve 3. soruyu metinden hareketle cevaplayınız.)

1. Alay Köşkü niçin inşa edilmiştir?

2. Alay Köşkü'nün süslemesinde geleneksel sanatlardan hangileri kullanılmıştır?

3. Alay Köşkü günümüzde hangi amaçla kullanılmaktadır?

4. "Ünlü sanatçı, 20 Ocak 1943 yılında Üsküdar'da dünyaya gelmiştir." cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Birbiriyle çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması
- B) Eş anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması
- C) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
- D) Sözcüğün gereksiz yere kullanılması

5. Aşağıdakilerden hangisinde deyim yanlış anlamda kullanılmıştır?

- A) Kardeşi doğunca pabucu dama atılmış.
- B) Çok sevdiği dedesini karşısında görünce etekleri tutuştu.
- C) Artık işi bırakıyormuş, her şeyden elini ayağını çekecekmiş.
- D) Annen yıllardır senin için saçını süpürge ediyor.

6. Çağdaşları arasında en büyük şairdi Attilâ İlhan. Kendi alanında bir virtüözdü. Ama artık yok! Şiirlerindeki serbestlik, rahatlık ve ne olursa olsun doğruluk... Çoğu şairde göremeyeceğimiz bir üslup... Lise sıralarına yazılan iki satırı, şiir diye okuyanlar için bu ne büyük acıdır(!) Allah'ın rahmeti üzerine olsun...

Yukarıdaki parçadan hangisi çıkarılabilir?

- A) Şair, Türk edebiyatının en büyük şairiydi.
- B) Doğruluktan yana olan bir şair değildir.
- C) Üslubu birçok şairden farklıdır.
- D) Toplumumuzda şairin değeri bilinmektedir.

7. Aşağıdaki yay ayraçla gösterilen yerlere "()" uygun noktalama işaretlerini koyunuz.

Ahmet Bey döndü () arkasındaki bekçiye ()
() İşte bir hastane daha () dedi() Küçük bir çam ormanının önünde beyaz bir binanın ne işi vardı() Mermerdenmiş gibi göz kamaştıracak derecede parlıyordu () Bahçenin demir kapısında büyük bir () Kiralıktır () yazısı asılmıştı ()

8. Sanatçı için roman, şiir veya hikâye konusunda bilgiler vermek, eserini nasıl yazdığını, orada neler söylemek istediğini anlatmaya çalışmak; boş bir çaba ve okura saygısızlıktır. Böyle bir tutum yazarın kendine güveni olmadığını gösterir. Aslında doğrusu şöyledir: Sanatçı, eserini ortaya koyduktan sonra bir kenara çekilir. Artık eseri kendi kendini savunmalı, yaratıcısının koruyuculuğuna sığınmamalıdır.

Paragrafta asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçının eserini açıklaması, onun anlaşılmasını kolaylaştırır.
- B) Değişik türlerde yazmaya çalışmak, sanatçının başarısını zorlaştırır.
- C) Sanatçı, eseriyle ilgili değerlendirme yapmaktan kaçınmalıdır.
- D) Başarılı eser vermenin temel şartı, okura saygı duymaktır.

TEMA

DEĞERLENDİRME SORULARI CEVAP ANAHTARI

1.TEMA

1. Yazarın bir dostunun yaşadığı olayda yaşlı bir kişinin merdivenin her basamağını aştığında Allah'a şükrettiğini ifade etmesi yazarı etkilemiştir.
2. Öğrencinin yorumu
3. Öğrencinin yorumu
4. D
5. A
6. B
7. İş fiilleri: a, ç, f
Durum fiilleri: b, e
Oluş fiilleri: c, d
8. "Dal bir gün dedi ki tomurcuğuna:
– Tenimde bir yara işler gibisin."
(Ahmet Kutsi TECER)

"İşte doğduğun eski evdesin birden
Yolunu gözlüyor lamba ve merdiven"
(Ahmet Muhip DIRANAS)

"Güneş her akşam batıp her gün doğuyorsa
Çiçekler solup solup tekrar açıyorsa"
(Cemal SAFİ)

"Bir ah çeksem dağı taşı eritir,
Gözüm yaşı değirmeni yürütür."
(Karacaoğlu)

Kullanılan Söz Sanatı: Konuşturma (İntak)

Kullanılan Söz Sanatı: Kişileştirme (Teşhis)

Kullanılan Söz Sanatı: Karşıtlık (Tezat)

Kullanılan Söz Sanatı: Abartma (Mübalağa)

2.TEMA

1. Öğrencinin yorumu
2. Öğrencinin yorumu
3. Öğrencinin yorumu
4. D
5. Diyet 3. kişi ağzından anlatım
Kaşığı 1. kişi ağzından anlatım
6. Savunuyorsunuz, dökmeyelim, selamladı, çabalamalıyım, duymazlar.
7. İnanamadı, görünüyordu, bakıyor, duyuldu, koştular, görsünler, düşmüş.

3.TEMA

1. Doğan Bey, elli yaşlarında emekli lise edebiyat öğretmenidir. Bilgili, kültürlü, efendi, çok okuyan birisidir.
2. Doğan Bey'in kütüphanesinde roman, şiir kitaplarının yanında bilime dayalı kitaplar da yer alır.
3. Öğrencinin yorumu
4. A
5. C
6. B
7. a) dikkatli bir şekilde b) çok c) her zaman
ç) nasıl d) düşüncesizce e) dışarı

8.

Çekimlenmiş hâli

oynar

uçalım

toplamışlar

uzatacaksın

düzenleseniz

dağıtmalıyım

yıkasınlar

sinirleniyor

4.TEMA

1. Konuşurken karşıdaki kişinin kaşlarını çatarak asık suratla dinlemesi, insanın konuşma hevesini kırar.
2. Güler yüzlü insanlar her kusuru hoş gören, affeden insanlardır.
3. Çünkü çocuğun her kusuru yapabileceği ve bütün bu kusurların affedilmeye layık olduğu önceden kabul edildiği için çocuğa güler yüzle bakılır.
4. Öğrencinin yorumu.
5. Basit Fiiller: istemem, gelir.
Türemiş Fiiller: hoşlanır mısınız, kırılır.
Birleşik Fiiller: cesaret veriyor, yüz takınıyor.
6. C
7. Öğrencinin yorumu.
8. C
9. A
10. B

5.TEMA

1. Yaban kazları "V" şeklinde uçmaktadır çünkü "V" şeklinde uçulduğunda uçan her kuş, kanat çırttığı anda arkasındaki kuş için onu kaldıran bir hava akımı oluşmaktadır. Oluşan hava akımı sayesinde kazlar uçuş menzillerini %70 oranında uzatmakta ve tek başlarına gidecekleri yolu ikiye katlamaktadırlar.
2. "V" grubunun başında giden kaz hiçbir hava akımından yararlanamıyor. Bu yüzden diğerlerine oranla daha çabuk yoruluyor. Bu durumda en arkaya geçiyor ve bu defa hemen arkasındaki kaz lider konumuna geçiyor. Bu değişim sürekli olduğundan her kaz, grubun her noktasında yer almış oluyor.
3. Öğrencinin yorumu.
4. Basit Fiiller: görmüşsünüzdür, yapıyormuş, dönüyor.
Türemiş Fiiller: uzatıyorlarmış, yararlanamıyor, araştırmışlar.
Birleşik Fiiller: Devam ediyor, terk etmiyorlar, reddetmiyor.
5. Hoca bir gün göle maya çalmış.
Aradığımız mağaza şu sokakta olmalı.
Evdeki işimiz biraz sonra bitecek.
Hemen burayı terk et.
Buyurun, kimi arıyorsunuz?
6. C
7. B

6.TEMA

1. Şair birinci dörtlükte bayramı hoş ve neşeli zamanlar olarak tarif ediyor. Bayramda masum yüzlü çocuklar gülmektedir. Çocukların gözlerine ve yüreklerine umut ışığı dolmaktadır.
2. Öğrencinin yorumu.
3. Öğrencinin yorumu.
4. B
5. Öğrencinin yorumu.
6. Çocukken odanı her akşam toplardın.
Hatırlarsan bu sokaktan daha önce de geçmiştik
Arkadaşımın yaptığı tablonun renkleri çok canlıdır.
Yoğun kar yağışına karşı önlemlerini almalıydın.
İş yerimiz hafta sonları kapalıdır.
Aradığın sözlük masanın üzerindeymiş.
7. (N)Yapılan araştırmalara göre Yunus Emre'nin şiirlerinin toplandığı "Divan", ölümünden yetmiş yıl sonra düzenlenmiştir.
(Ö)Anadolu'da "Yunus Emre" adını taşıyan ve Yunus Emre'den çok sonraları yaşamış başka şairlerin yapıtlarıyla karışan şiirlerinin bir bölümü dil incelemeleri sonunda titizlikle ayıklanmıştır.
(N)Böylece 357 şiirin onun olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır.
(Ö)Yine Yunus Emre adını taşıyan ve başka şairlerin elinden çıktığı ileri sürülen 310 şiir daha başarıyla derlenmiştir.

7.TEMA

1. Metne göre sağlıklı yaşam; yaşamı, önlenebilecek hastalıklara yakalanmadan sürdürmek veya bunlara olabildiğince geç yakalanmaktır.
2. Hipokrat sağlıklı yaşamın temel ilkesini "Sağlıklı yaşam, bireyin beden yapısı (kalıtım) ve çeşitli besinlerin etkilerinin bilinmesini gerektirir ancak beslenme tek başına sağlıklı yaşam için yeterli değildir, egzersiz de yapılmalıdır." diye açıklamıştır.
3. Öğrencinin yorumu.
4. C
5. B
6. Başım keten tenteye yaklaşıncı gözlerim kamaşıyor. Ellerimi uzatıyorum. Tutuveriyorum. Bu, beyaz bir kuş...

Babam, her sabah dışarıya giderken bir kere ahıra uğrar; öteye beriye bakardı. Ben, o gün gene ahırda yalnızdım.

Bir zabıt arkadaşım ile oturuyorduk. Yanımızdaki masada iri, palabıyıklı, kocaman kalpaklı bir babayiğit; çetin bir Çerkes şivesiyle karsısında sıralanmış irili ufaklı kalpaklılara bir şeyler anlatıyordu.

Bilmiyorum, aradan ne kadar zaman geçti? Belki altı ay... Belki bir yıl... Mıstık ile kan kardeşi olduğumuzu unutmuştum nedense. Yine birlikte oynuyor, okuldan eve birlikte dönüyorduk.

7. A

8.TEMA

1. Alay Köşkü; padişahların resmigeçit törenlerini izlemesi, asker ve halkı selamlaması amacıyla inşa edilmiştir.
2. Alay Köşkü'nün süslemesinde geleneksel sanatlardan hat ve kalem işi sanatları kullanılmıştır.
3. Günümüzde Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Müzesi ve Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır.
4. C
5. B
6. C
7. Ahmet Bey döndü(,) arkasındaki bekçiye(:)
(—)İşte bir hastane daha(,) dedi(.) Küçük bir çam ormanının önünde beyaz bir binanın ne işi vardı(?) Mermerdenmiş gibi göz kamaştıracak derecede parlıyordu(.) Bahçenin demir kapısında büyük bir (")Kıralıktır(") yazısı asılmıştı(.)
8. C

- ADIVAR, Halide Edip, "Bayrağımızın Altında", Oğuz'dan Bugüne, (Haz. İsmail PARLATIR, İnci ENGİNÜN, Orhan OKAY, Zeynep KERMAN, Kâzım YETİŞ, Necat BİRİNCİ), TDK Yayınları, Ankara, 1996, s.70-71.
- AKKAN, İpek, "Hayat O Gün Çok Güzel'di", "Kitap, Kütüphane ve Okuma" ile İlgili Öyküler, (Haz. Ender BİLAR), Acar Matbaacılık Yayıncılık Hizmetleri, İstanbul, 1995, s.38-40.
- AKBAŞ, A. Vahap, "Bayram", Safahat'tan Seçmeler (Mehmet Akif ERSOY), Beyan Yayınları, İstanbul, 2011, s. 44-53.
- ALPASLAN, Ahmet, "Mesele Kuyumcuyu Bulmakta", Başarıya Götüren Öyküler, An Sanat Yayınları, İstanbul, Şubat, 2015, s. 66-68.
- AVCIOĞLU, M. Kemal, Veciz Sözlür, Şems-i Tebrizi, Karatay Akademi Yayınları, Konya, Aralık 2012, s. 31.
- BELGİL, Vehbi, "Adını Göklere Yazdıran Çocuk", Cumhuriyet Bilim Teknik, 6 Mart 1993, Sayı 311, s.13.
- BESLEYİCİ, Hadi, "Gün Doğacak", Yirmi Okul Piyesi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1991, s.290-307.
- BİNYAZAR, Adnan, "Penceresi Sonsuzluğa Açılan Oda", Atatürk Anlatıyor, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2010, s. 219-224.
- BROWN, Christy, "A Harfi", Çev.: Filiz Kahraman Sol Ayağım, Nemesis Kitap, İstanbul, Ocak-2016, s.9-17.
- BULUT, Süleyman, "Sığırtaç Mustafa'nın Öyküsü", Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2010, s.37-43.
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "Ağaçtan Oyma Su Tası", Anılardan Öyküler, Ertem Basım Dağıtım Yayınları, İzmir, 2005, s.102-109.
- BURDURLU, İbrahim Zeki, "Kızgın Bir Lira", Anılardan Öyküler, Tudem Yayınları, İzmir, 2005, s.54-59.
- CEYHUN, Demirtaş, "Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim", Ünlüler de Çocuktuk, Haz. Hikmet ALTINKAYNAK, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2016, s. 29-31.
- CUNBUR, Müjgan, "Nasihat", Karacaoğlan, Karacaoğlan, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2008, s. 304-305.
- ÇİÇEK, Gökçe, "İki Tekerlekli Özgürlük", Yeşilay Dergisi, Ağustos, 2017, sayı 1003, s. 50-53.
- DAYIOĞLU, Gülten, "Ana İşsiz Kalınca", Yurdumu Özledim, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2013, s.159-166.
- DAYIOĞLU, Gülten, "Gize", Mısır'a Yolculuk, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1994, s. 48-50.
- DOLAPCI, Ercan, "Mürefetli Kadınlar ve Emin Astsubay", Büyük Vatan Savunması Çanakkale, Erdem Yayınları, İstanbul, 2008, s.85-91.
- DÖKMEN, Üstün, "Küçük Şeyler Üzerine Bir Öykü: İki Dost Bir Kuş", Küçük Şeyler, Sistem Yayıncılık, İstanbul, Ağustos 2005, s.7-10.
- ERSOY, Prof. Dr. Gülgün "Sağlıklı Yaşam İçin Spor ve Beslenme", Sağlıklı Yaşam Spor Ve Beslenme, Damla Yayınları, Ankara, 1998, s.9-13.
- ERSÖZLÜ, Bilgin, "Karl Landsteiner, Bilim İnsanı Öyküleri", Bilim Çocuk (TÜBİTAK) Dergisi, cilt 19, s.224.
- ERTEPINAR, Coşkun, "Bir Dünya Düşünürüm", Şiir İkliminde Bir Ömür, Tekışık Matbaası, Ankara, 1995, s. 94.
- ERTEPINAR, Coşkun, "Kitaplarla Kurulan Dostluk", Şiir İkliminde Bir Ömür, Tekışık Matbaası, Ankara, 1995, s. 511-512.
- FRANK, Anne, Çev.: Can Yücel "Anne Frank'ın Hatıra Defteri", Anne Frank'ın Hatıra Defteri, Papirüs Yayınları, İstanbul, 1991, s. 10-12.
- GÖZLER, H. Fethi, "Vatan", Türk Çocuklarına Vatan, Millet ve Kahramanlık Şiirlerinden Bir Demet, MEB Yayınları, Ankara, 2001, s. 2.
- GÜLER, Çağatay, "Karadut", Kendini Yazdıran Öyküler, Palme Yayıncılık, Ankara, 2011, s. 7-11.
- İŞLER, Doğan, "Tarihin Köşesinden Bir Köşe: Alay Köşkü", TRT Çocuk Dergisi, İstanbul, Mayıs, 2018, s. 40-41.
- KANIK, Orhan Veli, "Yoğurt Gölü, Peşin Para", Nasreddin Hoca Hikâyeleri, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015, s. 19, 41-42.
- KARAKUŞ, Hidayet, "Tahta Bisiklet", Annemin Mektupları, Bilgi Yayınevi, Ankara, Mart 2001, s.10-22.
- OKUR, Ekmele Ali, "Okumak Düşünmek İçindir", Işığın Arayan Çocuk, Ares Yayıncılık, İstanbul, 2014, s.115-117.
- ORAL, Ünver, "Karagöz Nedir?", Çocuklara Karagöz Hacivat Söyleşmeleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000, s.3-6.
- ORAL, Ünver, "Okur Yazarlık", Çocuklara Karagöz Hacivat Söyleşmeleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000, s.3-6.
- ÖNDER, Mehmet, "Anadolu'da Kilim Demek", Aldı Sözü Anadolu, Elips Yayınları, Ankara, s.17-21.
- ÖZDEMİR, Emin, "Okumanın İşlevi", Eleştirel Okuma, Bilgi Yayınevi, Ankara, Ekim, 2007, s.11-12.
- ÖZER, Kemal, "Çiçek Dübbünü", Çiçek Dübbünü, Tudem Yayınları, İzmir, 2009, s. 7-10.
- ÖZTİN, Neslihan, "Fare ile Kurbağa", Mesnevi'den Seçmeler, Sedir Yayınları, İstanbul, 2016, s.125-126.
- PÜSKÜLLÜOĞLU, ALİ, "Yusufçuk", Efsaneler, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 1993, s. 84-88.
- RADO, Şevket, "Güler Yüz", Eşref Saat, Elips Yayınları, Ankara, s.33-37.
- RADO, Şevket, "Şükürler Olsun", Eşref Saat, Elips Yayınları, Ankara, s. 155-160.
- SEKMAN, Mümin, "Başarıya Gitmek mi, Başarıyı Çekmek mi?", Başarı Bilgesi, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 2016, s. 24-26.
- SEYFETTİN, Ömer, "Diyet", Teke Tek, Milliyet Yayınları, Mart, 1984, s.86-110.
- SEYFETTİN, Ömer, "Kaşığı", Teke Tek, Milliyet Yayınları, Mart, 1984, s.76-85.
- ŞAHİN, Yasemin, "Geleneksel Türk Sanatlarından Ebru", Bilim Çocuk (TÜBİTAK) Dergisi, Ankara, Nisan 2017, sayı 232, s. 30-35.
- SAFA, Peyami, "Atatürk'ümüz", Oğuz'dan Bugüne, (Haz. İsmail PARLATIR, İnci ENGİNÜN, Orhan OKAY, Zeynep KERMAN, Kâzım YETİŞ, Necat BİRİNCİ), TDK Yayınları, Ankara, 1996, s.314-315.
- SİVASLIOĞLU, Aziz, "Kazan Doğurdu", Nasrettin Hoca Bir Gün..., Koza Yayın Dağıtım, Ankara, s. 10.
- TEZEL, Naki, "Akıllı Evlat", Türk Masalları, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971, s.146-150.
- TÜRKOL, Fatma Hazan, "Karlı Dağların Arkadaşı Ol", TRT Çocuk Dergisi, İstanbul, Kasım, 2017, sayı 86, s. 44-45.
- TÜRKMEN, İsmail, "Broşür", Sağlık ve İletişim Öyküleri, (Haz. Cengiz YAKINCI, Ahmet KIZILAY, Hasan KAVRUK) "Broşür", Sağlık ve İletişim Öyküleri, Akademisyen Tıp Kitabevi, Ankara, s.67-70.
- ÜLKÜ, Nusret Dişo, "Türkçem", Deniz ve Ben, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul, 1983, s. 23.
- YALÇIN, Turan, "Aşık Veysel Şatıroğlu", Engelleri Aşanlar, AZ Kitap Ares Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.182-188.
- YILMAZ, Hasan, "Kazlardan Öğrenecek Çok Şey Var!", Öğretmenim, Lütfen Bu Kitabı Okur Musun!..., Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, Kasım 2004, s.231.
- YURTTAŞ, Mustafa, "Bir Adam, Bir Köy, Bir Orman", Başarı Sizsiniz, An Sanat Yayınları, İstanbul, Ocak, 2012, s.27-31.
- YURTTAŞ, Mustafa, "Çok Geç Diye Bir Zaman", Başarı Sizsiniz, An Sanat Yayınları, İstanbul, Ocak, 2012, s. 85-87.
- YÜKDELEN, Dilek, "Kitapla Gelen Mutluluk", "Kitap, Kütüphane ve Okuma" ile İlgili Öyküler, (Haz. Ender BİLAR), Acar Matbaacılık Yayıncılık Hizmetleri, İstanbul, 1995, s.63-65.
- YÜCEL, Tahsin, "Kaplumbağayla İki Ördük", La Fontaine Masalları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s. 98-100.
- VAHAPZADE, Bahtiyar, "Korku", Şehitler, Cönk Yayınları, İstanbul, 1991, s. 92.

Tema Kapak	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/brochure-cover-inner-pages-design-template-322673492	12.12.2017
Sayfa 9	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/theater-mask-sad-laughing-377762350	12.12.2017
Sayfa 10	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/painting-tree-field-136396307	12.12.2017
Sayfa 11	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/pastel-color-different-size-ripped-note-554012014	12.12.2017
Sayfa 12.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/withered-lotus-flowers-glass-vase-on-471448778	12.12.2017
Sayfa 12.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-illustration-smiling-sitting-girl-294298091	12.12.2017
Sayfa 12.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/scissors-isolated-on-white-background-121528831	12.12.2017
Sayfa 12.4	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/boy-plane-61863577	12.12.2017
Sayfa 12.5	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/steak-cooking-instruction-meat-frying-pan-284892758	12.12.2017
Sayfa 12.6	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/set-kid-activitykid-painting-pictureplaying-guitarplaying-666462820	12.12.2017
Sayfa 12.7	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/volunteer-man-caring-elderly-woman-357707357	12.12.2017
Sayfa 12.8	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/sleep-book-332556908	12.12.2017
Sayfa 12.9	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/librarian-girl-quiet-sign-543339781	12.12.2017
Sayfa 12.10	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/woman-depressed-problem-on-blue-background-735166231?src=ts2hjQtjBBcUKgy9p5T0gg-1-37	12.12.2017
Sayfa 13	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/fountain-pen-inkwell-icon-573701017	12.12.2017
Sayfa 28	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/silhouette-sadly-woman-on-sunset-background-263217572	12.12.2017
Sayfa 29.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/earthen-bricks-close-background-414199741	12.12.2017
Sayfa 29.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/sprouting-leaves-on-twig-row-spring-163048925	12.12.2017
Sayfa 29.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/powdered-pigments-sacks-sale-blue-town-704588392	12.12.2017
Sayfa 29.4	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/variety-natural-spices-seasonings-herbs-spoons-632298701	12.12.2017
Sayfa 29.5	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/autumn-forest-path-743737669	12.12.2017
Sayfa 30	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/illustration-male-teenage-student-thinking-himself-324410132	12.12.2017
Sayfa 31	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/infographic-design-template-vector-illustration-eps-270611243	12.12.2017
Sayfa 33	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/aged-paper-background-118871605?src=library	12.12.2017
Sayfa 38.1	http://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/%C4%B0nk%C4%B1laplar-D%C3%B6nemi-48.jpg	12.12.2017
Sayfa 38.2	http://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/%C4%B0nk%C4%B1laplar-D%C3%B6nemi-50.jpg	12.12.2017
Sayfa 39	Kafa Dergisi 2017 Kasım sayısı kapak görseli- Çizer: Hakan ARSLAN	12.12.2017
Sayfa 42.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/children-sledding-isolated-hand-painted-watercolor-520446817	12.12.2017
Sayfa 42.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/girl-boy-sitting-desks-while-lesson-493762333	12.12.2017
Sayfa 42.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/vintage-envelope-place-text-watercolor-illustration-510830296	12.12.2017
Sayfa 47	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-set-working-tools-notebook-pen-443845549	12.12.2017
Sayfa 50.1	http://www.sariyerposta.com/wp-content/uploads/%C5%9Eerife-Bac%C4%B1-1-201x300.jpg	12.12.2017
Sayfa 50.2	http://www.kadinvekadın.net/resimler/diger/FATMA_SEHER_ERDEN1.jpg	12.12.2017

Sayfa 50.3	http://www.izafet.net/data/attachments/14/14763-9fe905e9daed2671221484f1e8deed1a.jpg	12.12.2017
Sayfa 50.4	http://www.kadinvekadin.net/resimler/diger/NEZAHAT_ONBAI1.jpg	12.12.2017
Sayfa 50.5	http://www.kadinvekadin.net/resimler/diger/HALME_AVU_KOCABIYIK1.jpg	12.12.2017
Sayfa 52.1	http://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/Atat%C3%BCrk-ve-%C3%87ocuklar-6.jpg	12.12.2017
Sayfa 52.2	http://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/Atat%C3%BCrk-ve-%C3%87ocuklar-8.jpg	12.12.2017
Sayfa 62	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/illustration-male-teenager-having-trouble-his-196361837	12.12.2017
Sayfa 64	Ordu Üniversitesi "Artık Yemekler Çöpe Gitmesin" bilinçlendirme afişi – Tasarım: Yrd. Doç. Dr. Aytaç ÖZMUTLU	12.12.2017
Sayfa 71	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/cute-boy-girl-reading-books-under-697405225	12.12.2017
Sayfa 72	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/vintage-round-frame-books-watercolor-hand-773056003?src=library	12.12.2017
Sayfa 73	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/grandpa-sailor-watercolor-illustration-418705621?src=library	12.12.2017
Sayfa 79.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/man-reading-book-while-sitting-on-475480363	12.12.2017
Sayfa 79.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/watercolor-illustration-isolated-on-white-background-654632449	12.12.2017
Sayfa 79.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/man-holds-books-like-balloons-offers-598716251	12.12.2017
Sayfa 80-81	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/book-fantasy-284397095	12.12.2017
Sayfa 86	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/little-boy-glasses-reading-books-hand-563085853	12.12.2017
Sayfa 89.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/digital-watercolour-blue-doors-greece-552400558	12.12.2017
Sayfa 89.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/editable-vector-silhouette-people-library-69000397	12.12.2017
Sayfa 89.3	http://www.erzincan.edu.tr/traturk-ilkeleri-ve-inkilap-tarihi-uygulama-ve-arastirma-merkeziaturk-1930-amongpublic-2	12.12.2017
Sayfa 91	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/thoughtful-child-working-office-744320782	12.12.2017
Sayfa 92	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/child-girl-writing-note-book-while-708910534	12.12.2017
Sayfa 96	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/notebook-vector-83731642	12.12.2017
Sayfa 97	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/illustration-water-color-drawing-lonely-girl-535997170	12.12.2017
Sayfa 103	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/human-mood-emotion-disorder-concept-tree-281830223	12.12.2017
Sayfa 104	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/pile-old-envelopes-isolated-on-white-127408874	12.12.2017
Sayfa 106	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/wood-bike-650817337	12.12.2017
Sayfa 118	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/digital-structure-painting-summer-landscape-on-122052913	12.12.2017
Sayfa 119	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/set-colorful-lollipops-isolated-on-white-710866585 https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/set-three-colorful-creamy-layer-desserts-753330859	12.12.2017
Sayfa 120	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-cartoon-representing-funny-emo-boy-115708606	12.12.2017
Sayfa 124	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-infographic-template-3d-paper-label-760776730	12.12.2017
Sayfa 126	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/cartoon-golden-coins-icons-set-game-539046118	12.12.2017
Sayfa 135	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/back-school-happy-cute-industrious-child-671677429	12.12.2017
Sayfa 136	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/little-boy-sits-on-mountain-looks-644647939	12.12.2017
Sayfa 137	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/starry-night-view-hand-painted-watercolor-463051297 https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/abstract-illustration-red-comet-isolated-on-744895534	12.12.2017

Sayfa 138	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/little-boy-astronomer-looks-through-telescope-644053552	12.12.2017
Sayfa 139	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/abstract-futuristic-maze-spiral-pattern-template-595444856	12.12.2017
Sayfa 144-145	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/steps-starting-business-template-businessman-walking-386947960	12.12.2017
Sayfa 150.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/handicapped-woman-running-shadow-570628018	12.12.2017
Sayfa 150.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/watercolor-illustration-wheelchair-tennis-sport-figure-735578989	12.12.2017
Sayfa 150.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/cute-kid-downs-syndrome-playing-kindergarten-528036100	12.12.2017
Sayfa 156	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/braille-alphabet-vector-227745946	12.12.2017
Sayfa 157	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/man-staircase-stairs-pictogram-cliparts-depict-646817320	12.12.2017
Sayfa 160	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/romeo-broken-heart-hand-drawing-watercolor-628386293	12.12.2017
Sayfa 163	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/hand-drawn-illustration-pin-board-needles-420701296	12.12.2017
Sayfa 171	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/turkish-touristic-attractions-red-isometric-map-752442457	12.12.2017
Sayfa 174	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/sunset-summer-watercolor-landscape-fir-forest-424424194	12.12.2017
Sayfa 178-179	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/traditional-old-turkish-ottomans-shadow-theater-354981725	12.12.2017
Sayfa 188	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/abstract-carpet-design-175211924	12.12.2017
Sayfa 192.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/old-turkish-lira-closeup-portrait-mustafa-kemal-193945433	12.12.2017
Sayfa 192.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/sultan-mehmed-ii-conqueror-portrait-on-380582839	12.12.2017
Sayfa 192.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/mimar-sinan-on-turkish-lira-banknote-379910752	12.12.2017
Sayfa 192.4	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkey-circa-1996-stamp-printed-shows-47916013	12.12.2017
Sayfa 192.5	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/200-lira-banknote-back-26296285	12.12.2017
Sayfa 192.6	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/mehmet-akif-ersoy-portrait-on-turkish-540102184	12.12.2017
Sayfa 192.7	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/devish-211965349?src=iuIcIoWE47XeiYy9WthbPA-1-86	12.12.2017
Sayfa 197	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/nasreddin-hodja-character-illustration-716891557?src=F0mUDZibs87vqQJyTh4TSw-1-11	12.12.2017
Sayfa 201	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/health-sports-heart-shape-vector-pattern-600821927	12.12.2017
Sayfa 202	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/cyclists-seamless-vector-banner-649148929	12.12.2017
Sayfa 203	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/watercolor-family-on-cycle-ride-summer-234698260	12.12.2017
Sayfa 220	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/country-houses-dacha-watercolor-illustration-418705636 https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/outdoor-cycling-map-367024862	12.12.2017
Sayfa 207	http://www.karadenizgazete.com.tr/gazete-arsivi/10-10-2017	12.12.2017
Sayfa 208	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/hand-drawn-pack-travel-portugal-pictures-369100502	12.12.2017
Sayfa 214	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-illustration-skiing-young-pro-guy-646141192	12.12.2017
Sayfa 215	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ski-helmets-glasses-skier-on-snow-347889524	12.12.2017
Sayfa 217.1	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/cheerful-businessman-68166709?src=ZzSzt_tRcSAWq6VMjjUZkw-1-95	12.12.2017
Sayfa 217.2	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vegetarianism-vs-meat-eating-war-diets-748187293	12.12.2017

Sayfa 217.3	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/train-your-brainbrain-vector-cartoon-flat-574014556	12.12.2017
Sayfa 220	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/mother-child-examination-by-pediatrician-397209037	12.12.2017
Sayfa 223	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/business-brochure-template-lamps-chandeliers-vector-730224391	12.12.2017
Sayfa 226-227	Tübitak Yayınları Bilim Çocuk Dergisi 2016 Ağustos sayısı "Simit ve Peynir"le Bilim İnsanı Öyküleri" çizgiroman dizisi sayfa 8-9	12.12.2017
Sayfa 231	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/symbols-various-arts-form-circle-598835675	12.12.2017
Sayfa 233	Kafa Dergisi 2015 Mart sayısı sayfa 45 – Çizer: Hakan ARSLAN	12.12.2017
Sayfa 234	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/saz-baglama-turkish-music-instrument-isolated-620459810	12.12.2017
Sayfa 236	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-hand-drawing-panoramic-istanbul-city-411128815 https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/hourglass-doodle-stylesketch-illustration-isolated-on-243618163 https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/white-paint-stroke-copyspace-on-cement-299749325	12.12.2017
Sayfa 238-239	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/old-music-sheet-musical-notes-124767631	12.12.2017
Sayfa 240-241	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-flyer-card-marble-texture-hand-416658685	12.12.2017
Sayfa 246	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/rural-landscape-cottages-goats-watercolor-604495268?src=library	12.12.2017
Sayfa 247	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/field-worker-after-work-aquarell-painting-97270274?src=library	12.12.2017
Sayfa 248	https://www.shutterstock.com/download/success?src=8r8S5d9msaw_Su150ldAew-1-5 https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/bunch-black-grapes-watercolor-illustration-328827158?src=VvDBPPGkeOXWjhys77W4A-1-0	12.12.2017
Sayfa 254	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/traditional-turkish-artminiature-ottomanhanddrawn-illustrationislamic-handcraft-492024580 https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/making-gilding-ottoman-islamic-figures-293559089 https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/closeup-muslim-man-holding-quran-560322595 https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/musicians-playing-saz-baglamatraditional-anatolian-music-631375796 https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/seamless-colorful-pattern-mandala-vintage-decorative-759209836?src=library https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/old-casket-2480125	12.12.2017

Kaynakçada yer almayan görseller ve fotoğraflar bu kitap için hazırlanmıştır.

İNTERNET KAYNAKÇASI

<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,167971/yasayan-insan-hazineleri.html> (Erişim Tarihi: 21.11.2017, saat:13.12)
https://ordu.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/29150402_Mevlana_-_Kilometre-TaYlarY_-_TRT_Okul.flv (Erişim Tarihi: 29.12.2017, saat:15.12)
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts (Erişim Tarihi: 08.02.2018 saat:15.14).
<http://www.trtarsiv.com/izle/132710/nasreddin-hoca-kazan-dogurdu> (Erişim Tarihi: 08.02.2018 saat:15.15).
<http://www.eba.gov.tr/ses/dinle/5500a24e7eaf925ee4dfef8891314dbd03d73dff12003> (Erişim Tarihi: 08.02.2018 saat:17.12).
<http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/uzaydaki-coplerimizi-toplama-zamani> (Erişim Tarihi: 08.02.2018 saat:14.12).
http://www.meb.gov.tr/belirligunler/10kasim/siirler/ataturku_gordum.htm (Erişim Tarihi: 30.05.2018 saat:11:00).
<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,12786/yunus-emre-1238--1321.html> (Erişim Tarihi: 30.05.2018 saat:11:00).